

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

T.İ.P. Seminerleri

köXüz

Yayımları

T.İ.P. Seminerleri

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

köXüz

Dijital Yayınlar

İndir - Oku - Okut - Çoğalt - Dağıt

Bu kitap ilk defa: 1999 yılında Derleniş Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Bu kitap KöXüz sitesinin dijital yayınıdır.

Kar amacı olmadan, okumak ve okutmak için, indirmek, dijital olarak basmak ve dağıtmak serbesttir.

Alıntılarda kaynak gösterilmesi dilenir.

köXüz

Yayınları

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu.....	3
BİRİNCİ SEMİNER.....	9
TARTIŞMALAR.....	33
İKİNCİ SEMİNER.....	69
TARTIŞMALAR.....	85
ÜÇÜNCÜ SEMİNER.....	113

BİRİNCİ SEMİNER
(TİP Beşiktaş İlçesi: 25 Şubat 1970)(*)

Sevgi ve Saygıdeğer Arkadaşlarım,

Beşiktaş... Buraya gelince ister istemez çağrışım oldu kafamda. Beşiktaş, Türkiye'de Bilimsel Sosyalizmin beşikte olduğu günden beri en gerçek temeli üzerinde yükseldiği, yani işçi sınıfına mal edildiği Türkiye'nin ilk semtlerinden biridir. Bunu içimizde, eğer *Tütüncü* adını alan arkadaşlardan sağ kalmış olan varsa -işte biz nasılsa yaşıyoruz- o arkadaşlarımız herhalde çok iyi hatırlarlar. Eski tütüncüler Beşiktaş'ın ne olduğunu çok iyi bilirler.

Bir Ses: Ve *Ortaköy*

Hikmet Kıvılcımlı: Ve elbette Ortaköy de Beşiktaş'ın bir parçası sayılırdı bizim zamanımızda. Zaten Beşiktaş da İstanbul'un, İstanbul da Türkiye'nin bir parçası olarak... Bütünöyle hepimiz bu memleketin aksiyonu içinde anılarımızı taşıyoruz. Maksadım öyle bir lokalize etmek, işi küçültüp bir yere bağlamak değil de, o çağrışımı arkadaşlarına hatırlatmak ve hatırlamak oldu.

O zaman tabii çok çetin şartlar içinde *Sosyalizm* geliyordu. Bir nevi kaçmak ve koşmaklarla ömür tüketilmiş oluyordu. Bütün maksat da tabii, *İşçi Sınıfı* ile Sosyalizmin arasına bir engel koymaktı. Kapitalizmin büyük marifeti budur, biliriz. Daima, doğduğu günden beri, İşçi Sınıfını yerin altına itmıştır. Orada o; yalnız eliyle, gövdesiyle, kafasıyla çalışsın, değer yaratsın; ama kafasını hiçbir zaman dünya işlerine yormasın ve dünya bilgisinden elinden geldiği kadar uzak kalsın, diye bir şart yaratmıştır. Geride de bir avuç imtiyazlı insan gibi, seçmiştir: *Aydın* demiştir -o zaman münevver diyordu- onları da bilimin bulutları arasına yükseltmiştir. Böylece bilim işten ayrılmış ve Kapitalizm de istediği gibi kendi sömürsünü sürdürüp gitmiştir.

Ona benzer bir olay da, hemen hemen yarım yüzyıl oluyor, işte bu Beşiktaş çevresinin tütün işçisiyle Türkiye'nin Bilimcil Sosyalizmi arasında yaratılmak istenmişti.

↔ Seminerin tamamı banda alınmıştır. Redaksiyonda yer yer epey zorluklarla karşılaşılmıştır. (Fuat Fegan'ın Notu)

Gel zaman git zaman, o geçti... Ondan sonra, İşçi Sınıfı adına kurulan sayın Partinizin içinde kimi insanlar, yeniden İşçi Sınıfı ile Sosyalizm, Bilimcil Sosyalizm arasında bir bent kurar mıyız, diye epey uğraştılar. İçinizde gaziler, şehitler de oldu galiba. Haysiyet Divanı kanalından... Böylece yeni ölçüde burjuva sistemini uygulamak isteyenler çıktı ise de, İşçi Sınıfının adı bile onlar için ürkütücü oldu ve gördüğümüz gibi yeniden İşçi ve Sosyalist arkadaşlar bir arada buluşmanın yolunu sağlayabiliyorlar.

SINIFSIZ TOPLUMDAN SINIFLI TOPLUMA GEÇİŞİN KISA ÖZETİ

Şimdi bu başlangıçtan sonra, arkadaşlarımın ayrı ayrı şu toplantıdan ne beklediklerini teker teker bilmediğim için, konuşmanın çok güçlü olduğunu seziyorum. Yalnız, genel olarak, bir "Seminer"de yapılmış konuşmaların birincisini tekrar etmem istendi, söylendi. Birincisi; "*Somut Şartları İçinde Dünya*", bugünkü dünyamız, konusuydu... Orada o konuyu ele almıştık. Ama şimdi buraya geldikten sonra, sizleri görünce bir daha anlıyorum ki, içinizde dünyayı bilmeyen hemen hemen kimse yok. Yani benim size dünyayı anlatmam belki de fazla olacak. Gene de, bu dünyayı bilen arkadaşlarla birlikte, bugünkü dünyamızı bir kere daha şöyle elbirliğiyle göz önüne koyup, bir tartışma havası yaratabilirsek, herhalde bu toplantımız belki de faydasız kalmayacaktır. Onun için, dünyamıza, bugünkü Dünya denilen ortama hemen girmeye çalışayım.

Tesadüf burada bir de, gerçekten, bir [yerküresi] dedikleri, dünyanın bütünü, haritası da var. Dünya, biçimi bu... Ama biz dünyanın bu biçiminden çok, içindeki insanların alinyazısını murat ediyoruz. Yani bugünkü dünyamız deyince, şu karalar üstünde yaşayan tümüyle insanlığın durumunu gözönüne getiriyoruz.

Dünyamız, biliyoruz, her şey gibi çok değişken bir ortam. Ve bu değişkenliğe de *Tarih* diyoruz. İnsanlığın zaman içinde, her gün sağladığı değişiklikler Tarih adını alıyor. Hem kendisi değişiyor, hem dünyasını değiştiriyor. Ve sürekli bir değişiklikle dünya bugünkü biçime kadar gelmiş bulunuyor. Bu değişiklikler içinde, bugünkü dünyamızla dünkü dünyamız arasında da bir hayli ilişkiler göze çarpmamazlık etmiyor. Çünkü bugün de yeryüzünde yaşayanlar insanlardır, dün de, evvelsi gün de onlardı.

Bu insanların, özellikle *Medeniyet* dediğimiz, yani çelişkili sınıfların, zıt sınıfların türediği günden bugüne kadar geçen alinyazısı, sahiden ibretle üzerinde durulacak bir manzara gösterir. Tarihi klasik kitaplarda çok parçalı anlatırlar. O yüzden de Tarih, Tarih olmaktan çıkar. Oysa insanlık nasıl bir tek hür canlıysa, Tarih de öyle bir tek bütündür.

Ve bu Tarihin bütünü, inanılmaz derecede belirli kanunlarla gelişmiştir. O kanunlardan birkaçını bugünkü dünyamıza paralel düştüğü için hatırlamak faydalı olacaktır.

Dünyada, biliyoruz, insanlık *Sınıflı Toplum* olarak yeryüzünde hayata başlamadı. İnsanların (Fakir-Zengin), yahut (köle-efendi) vb. iki zıt kutba ayrılışı, en çok, en çok, yapılan kesin hesaplarla 7 bin yıl önce başlamıştır. 7 bin yıldan önce, 70 bin, hatta 700 bin yıl insanlık *Sınıfsız Toplum* biçiminde yaşamıştır. Bunu hep biliyoruz. Bir kere daha tekrarlamak yararlı olur. Yani insanlar kardeş olarak doğmuşlar; yüz binlerce yıl birisi ötekenden kıl kadar farklı olmaksızın, aynı kardeş ortamın, kardeş toplumun eşit *Kandaş* insanları olarak gelişmişlerdir.

Ama 7 bin yıl önce, şu bizim Irak dediğimiz bölgenin -şurada beyaz noktacıklar var- o noktacıklar gibi yerlerde, bir de bakıyoruz insanlık, o yüz binlerce yılın sınıfsız, kardeş, Kankardeşi toplumunun en üst konağı olan *Yukarı Barbarlığa* geçmiş oluyor. Ve Yukarı Barbarlık'ta da *Tarım* dediğimiz *Ziraatı* keşfetmiş oluyor.

Ziraat keşfedilince, o güne kadar yeryüzünde, o ova, bu dağ benim diye dolaşan insanoğlu, artık belirli bir toprağın üzerinde yerleşmek zorunda kalıyor. İnsanlığın Tarım (Ziraat) adını verebileceğimiz, yeri işleyerek, sürerek, sulayarak, fazla suyu varsa onu kurutarak yapılan çalışmayla, tohum ekip ürün almak biçiminde olan ekinciliği keşfettiği ilk yer: Bizim dünkü Osmanlı İmparatorluğumuzun bir sapa yeri olan Bağdat'ın da güneyinde Basra körfezine yakın bir yerdir. Tarım ilk defa orada insanlarca uygulanmış, bir yaşama biçimi olmuştur. Ve bu yaşama ortamını da tutmuşlar, dış düşmanlara, dıştan herhangi başka seviyede yaşayan aşiretlere yahut kabilelere karşı korumak için surlarla çevirmişler.

Surların ortasında kurulan o ilk insan toplumu, ilkin gene kardeş olarak toprağa yerleşmiş. Yani kurulan surun içindeki ve dışındaki topraklar, sınıfsız Yukarı Barbar seviyesindeki insanların Kan kardeşleri arasında eşitçe paylaşılmış. Ama Tarım biraz gelişmeye başlayınca, bir de bakıyoruz ki, *İşbölümü* artmış, artıyor. Sanayi Ziraattan ayrı oluyor. Sanayiinin kolları birbirinden ayrı oluyor.

Ondan sonra, Irak öyle bir yer ki... Çamurluk... Oradaki tarım imkânı olağanüstü verimli: Bir ekiyor üç yüz alıyor hatta.. Öyle bereketli bir toprağı var. Fırat-Dicle'nin taşıdığı alüvyonlarla, humuslarla... Ama bu toprakta alınan bu bol mahsûlü işleyecek aletleri yapmaya yarar maden yok. Onun için, orada üretilen buğdayı civardaki, maden bulunan dağlara taşımak, o dağlardan maden alarak Irak'ın içine getirmek yoluyla, böylece bir de *Ticaret* dediğimiz alışveriş, ilkin dış ticaret biçiminde başlıyor. En son elemanlarla bunu anlıyoruz. Ve *Tüccar* sınıfı

sahneye çıkar çıkmaz, Toplumun da içine cin-şeytan girmiş oluyor. Ayrı bir sınıf insan kendine ait zenginlik biriktirmeye başlıyor.

Zenginlik nerede varsa, orada fukaralık da var demektir. Çünkü eğer fukaralık olmasa zenginlik olmaz. Bu ikisi birbirinin kaçınılmaz iki kutbudur. Ve bakıyoruz, gerçekten, ilk defa yeryüzünde Bezirgan sınıfının zenginliğiyle, toprakta çalışan insanların fakirliği gibi iki kutup, bu Irak'ın denizle bitişik noktasındaki küçücük ortamda gelişmeye başlıyor.

Ur, Uruk, Keş falan isimlerini alan bu yerleri toplasak, yani (haritada göstererek) şuradan öteye gitmiyor. Hepsi şuradan aşağıda oluyor. Ve bunu göstermekten maksadım da, özellikle şunu hatırlatmaktır: *Medeniyet* bu kadcarcık küçücük yerde başlamış. Sınıf kavgası ilk defa bu küçük Kent'lerin içinde, Zengin-Fakir ayrımı, kavga orada başlamış. Geri kalan bütün dünya, yani bütünüyle dünyada henüz insanlar *Sınıfsız Toplum* durumunda yaşıyorlar. İşte bu başlangıç 7 bin yıl önce olmuş. Bunu hatırlatmadıkça bugüne gelmek güç oluyor.

7 bin yıldan beri orada başlayan ilk sınıf kavgaları, sınıf çelişkileri, çatışkılılarıyla birlikte, insanlığın bugüne gelinceye kadar başından geçen şeyler klasik Tarihlerde parça parça anlatılıyor. Ama hiç öyle parçalı değil. Mutlak bir kanuna uygun olarak, gelişme, yayılma, ondan sonra batma, sonra bir başka Medeniyetin gelişmesi biçiminde oluyor. Biliyorsunuz Tarihi.

Şurada ilk *Sümerler* oldu, biliyorsunuz. Sümerlerin son devrinde, bir de bakıyoruz, şuradaki Zagros Dağlarından bir akın oldu. Sümerleri batırdı, O Kentleri batırdı. Ve batır batmaz da, insanlığın kafasında o kadar müthiş etki yaptı ki. Destanlar icat edildi. Ve buna *Tufan* denildi.

ANTİKA TARİHTE TOPLUMLARI KURTARAN GÜÇ BARBARLARIN (SINIFSIZ TOPLUM İNSANLARININ) KOLLEKTİF AKSİYONUDUR

Sümer burada başladı. Anadolu'ya, bizim Anadolu'muza kadar Kervanlarını yolladı. Arabistan'a gönderdi. Buralarda bakır madenleri buldu. Zagros Dağlarından Acem ülkesine kervanlar ve ekipler yolladı. Deniz yoluyla geldi Sind Irmağına tohum attı, falan... Fakat ilkin buradaydı ve burada da bir *Barbar*, komşu Barbar taarruzuyla battı.

Batmadan önce ama özellikle Fırat ve Dicle Irmağı boyundan, önce şu Akdeniz'de bizim *Finike* diye andığımız şimdiki Lübnan kıyılarına, oradan da *Mısır'a* atladı. Mısır'ın Nil Irmağı, tıpkı Fırat-Dicle Irmağına benzer. Onun için Mısır'da da, tohum gider gitmez bir prose [süreç], bir Medeniyet gelişmesi başladı.

Şimdi işte bu noktadan başlayan *Medeniyetin* (Sınıflı Toplum: Medeniyet bu daima, bunu hiç unutmamalım) dünyaya yayılışı çok ilginç bir kanunlulukla ve belirlilikle oldu... Yani, zannedildiği gibi, gelişigüzel olmadı. Bu kanunlulukta (haritada işaret ederek) buradan *Hindistan'a*.. Buradan, *İpek Yolu* dediğimiz yerden Çin'e.. Akdeniz'den önce *Mısır'a*, sonra *Girit'e*... Tabii bir taraftan Etilerin bulunduğu bizim Anadolu'ya... Anadolu'dan Ege kıyılarına... Derken, *Grek* Medeniyetinden sonra, *Roma* Medeniyetine, İtalya'ya gelişi öyle yayılıyor. Aynı yayılış bir de Çin'e gidiyor. Ve Çin'den sonra güneye doğru geliyor, sarıyor, falan...

Bütün bu Medeniyetin, dünyamız içinde insanlığın başından geçenlerin bu oluşumu sırasında, bir saat intizamıyla işleyen bir gelişme kuralı gözümüze çarpıyor. Evvela küçük küçük *Kentçikler* (Beldecikler yahut Medinecikler, ne istersek diyelim, küçük küçük insan toplumcukları), Ur, ilkin Ur kenti bakıyoruz kuruluyor. *Eşit toprak sahipleri* kuruyor. Sonra *Bezirgan* türüyor. Eşitsizlik başlıyor, *Zengin-Fakir* kavgası...

Derken, içerde kavga kıyamet kopunca, ister istemez dışarıda, o Kentin dışında daha az sınıf parçalanmasına uğramış insan toplulukları: "Gidelim, burada zenginlik birikmiş, şunu yağma edelim!" anlamında oraya taarruza başlıyorlar.

Şimdi nasıl yeryüzünde ayrı *Milletler* varsa, o zaman da o küçük medeni bölgede ayrı *Kentçikler* görüyoruz. Fakat bir müddet sonra, Kentlerin iç kavgaları; bunların sınırlarını adeta içeriden-dışardan etkiler-tepkilerle eritiyor, deliyor. Ve Kentten Kente, dünyaya doğru bir açılış beliriyor. Buna *Kentlerin Açılma Devri* diyoruz. Ve bu açılma devrinde, adeta küçük Kentler bir büyük -bugünkü deyimleri kullanırsak- *İmparatorluk* kuruyorlar. Mesela Ur kenti payitaht gibi en üstün sayılan bir Kent olarak bütün öteki o zamanın Medeniyetçe varılmış yerlerine etki yapmaya başlıyor. Ve bu, bir çeşit -o zamanki ölçülerle- dünyayı kaplamış bir İmparatorluk haline geliyor. Sonra bu da yıkılıyor. Ama gidiş durmuyor. Onun yerine gene başka bir Kentten başlıyor. İşte bildiğiniz *Akkad* (Agade) diye başka bir Kent: Bağdat, şimdiki Bağdat'ın yanında... Ondan sonra o da bir İmparatorluk kuruyor: *Babilİmparatorluğu*... O da yıkılıyor. Onun yerine, sonra, bildiğimiz işte klasik Tarihte: *Asurlar*, nihayet *Persler*, vb...

Böyle Tarihte ayrı ayrı gibi gösterilen şeyler, gerçekte hepsi birbirine bağlıdır. Şaşmaz bir *ritim*, bir saat intizamıyla işler: Önce küçük bir Kentte bir Medeniyet doğar, yayılır, İmparatorluk gibi, o zamanki dünyayı kaplar... Sonra iç kavgalar çözülmez hale, kördüğüm haline gelir... Ama dışarıda dünya büyük ve dünyada muazzam geniş *İlkel Sosyalist* insan yığınları yaşıyor. Onlar temiz ve güçlü insanlar... Mede-

niyet içindeyse, sınıf kavgaları insanları birbirine düşürmüş, hele üst sınıflar büsbütün savunmasız kalmıştır. Derken *Barbarlar*, kolayca saldırıp o Medeniyeti -eski tabirle- "*hâk ile yeksan*" [yerle bir] ederler.

MİLLET KAVRAMI KAPİTALİZMİN İCADIDIR

İşte bu gelişim ta bugüne kadar uzayıp gelmiştir. Bugün de yeryüzünde buna paralel diyebileceğimiz benzer bir durumla karşılaşyoruz. Ve bu karşılaştığımız durumu, o Antik ilk Medeniyet kuruluş durumuyla benzer taraflarından gözümüzün önüne ibretle koymamız gerekiyor.

O zaman *Kentler* vardı, ayrı ayrı... Hepsi ayrı birer *Devlet* idi. Yani Kent deyince, sakın bugünkü anlamıyla bir *Şehir* aklımıza gelmesin. Ayrı Allah'ı, ayrı Tapınağı, ayrı Dini, ayrı İmanı, ayrı Dili... her şeyi ayrı müstakil [bağımsız] bir Devlet... Aynı bugünkü *Milletler* ne ise, *Kentler* de o. Devleti ayrı, sınırı ayrı, insanların her şeyi ayrı. Böyle bölünmeler halinde. Bugün de yeryüzünde böyle bir bölünme önündeyiz.

Kapitalizmden önce, biliyorsunuz, yeryüzündeki insan topluluğunun kurduğu Medeniyetler bir *Millet* farkı gütmezdi. Yoktu öyle bir fikir insanlar için. *Ümmet* vardı, biliyoruz değil mi? Biz ne idik? Daha düne kadar, hele biz, 50 yıl önceye kadar: "*Ümmet-i Muhammed*" idik, "Muhammed'in ümmeti" idik sadece. Yani Osmanlı İmparatorluğu içinde: Ben falan millettanim, senden ayrırım ve biz birbirimize silah çekmeliyiz, falan anlamında bir ilişki kurulmuş değildi. "Müslümanız elhamdülillah" diyen hangi ırktan, hangi tip insandan gelirse gelsin, hepsi o ortamın içine giriyordu. Ve en çok ortak çizi *Din* olduğu için -o çağlarda, Din de, bir sosyal ideoloji ve örgüt olduğu için- o Dine girenlerin hepsi birden o Dinin ümmeti sayılıyordu.

Osmanlı İmparatorluğu yıkılınca -yıkılır yıkılmaz- biliyoruz, yalnız o topraklarda kaç çeşit millet çıktı. Sayın: Macaristan'dan alın, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan falan... Gelin aşağı tarafa, güneye: 80 tane Arap devleti çıktı... Hepsi ayrı millet şimdi...

Bu prose, eski zamanın dünyasının şartlarından bambaşka nedenlerle gelişti, ama biçim açısından ona benziyor. Yeni bir Medeniyet doğdu mu -Irak'ta doğduğu zaman- *Kentler* halinde ayrı ayrı birimler doğdu. *Kapitalizm* doğduğu zaman da, *Milletler* doğdu. Kapitalist Medeniyet doğduğu zaman da, *Milletler* doğdu. Kapitalist Medeniyet doğduğu zaman, bundan ayrı ayrı *Milletler* çıktı. Ondan önce *Millet* diye bir şey yoktu. Kapitalizmden önce. *Ümmet* vardı... Tekrar edelim: Biliyoruz, ilk defa *Milliyetçilik*, millet farkı Batı'da doğdu. Ve bu Batı'daki millet fikrini de İngiltere, Fransa, vb. gibi ülkeler önce bayraklaştırdılar. Ondan sonra öteki insanlığa doğru yayıldı.

Ama daha 19. yüzyılın başına kadar, hatta bir açıdan sonuna kadar, yeryüzüne şöyle toptan baktığımız zaman, ne görüyoruz? Kapitalizmin etkisiyle birçok millet taslakları şurada burada belirlemekle beraber, gene de gerçekte yeryüzünde birkaç büyük Devletin çevresinde toplanmış bir dünya dengesi var. Bir İngiliz İmparatorluğu kurulmuştur, bir Fransız İmparatorluğu... Bir de Osmanlı İmparatorluğu, Çarın Rus İmparatorluğu, falan... Böyle 4-5 kutupta insanlığın çeşit çeşit kümeleri adeta bir arada gibi yaşar durumdalar. Dışarıdan bakınca manzara bu.

Fakat sonra bunların içinde kapitalist ilişkiler geliştikçe, bildiğimiz gibi, her topluluğun içinde, özellikle geri topluluklarda, yeni yeni milletler çıktı ve bunlar bağımsızlık parolası altında, bugünkü yeryüzünde sayabileceğimiz ayrı millet ve devlet sayısında millet ve devletlere bölündüler. 1800 yılında, yeryüzünde 5-6 büyük Devlet; yeryüzünün tümünü paylaşmış durumda iken, 1965 yılında ben 118'e yakın Devlet saydım yeryüzünde. Şimdi 70'teyiz... Kaçtır sayısı, ben bilmiyorum.

Bir Ses: 155, Birleşmiş Milletler...

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederiz. Demek 155'e çıkmışız. Ve arttırının üstünde kalsın, gidiyor böylece...

Şu halde bugün dünyamızın manzarasına bakınca, dünyamız bir zaman Irak'ta türemiş Kentler gibi, birbirine yan bakan, birbirine silah çekmiş, sınırları falan her şeyi ayrı birtakım kümelere bölünmüş durumda... Parçalanmış insanlık, paramparça olmuş.

Ama bu, işin bir yanı. Bizim diyalektik metotça hiçbir meseleyi bir yanından almamak lazım. Çok yanı ile ele almak lazım. Çok yanı da, dünyanın insanlık düzeni olarak hangi sistemleri temsil ettiği ile kavranabilir.

Bir yandan bakıyoruz, gerçekten eski Sömürgeler bile bağımsız devletler haline geliyor. Afrika'da düne kadar İngiliz, Fransız, Belçika falan birkaç devlet vardı. Onlar bile birbirlerini ara sıra tasfiye ediyorlardı. Bugün, sayısını ben hatırlayamıyorum, bir 30'a yakın devlet kuruldu Afrika'da... Şu 5-10 sene içinde hem de...

Bu manzara, bir yandan dünyamızın ne kadar çok çabuk değiştiğini gösteriyor. Düne kadar toplu, hepsi bir arada yaşayan insanlar, bir de bakıyoruz, paramparça olmuşlar: ayrı milletler, ayrı devletler mütemadiyen çoğalmışlar... 155'i bulmuşlar velhasıl.

Fakat bu 155 rakamının rakam olarak değeri ne olursa olsun, bir de başka açıdan, insanlığın alinyazısını, insanların yaşantısını belirlelendiren *Sistem* açısından baktık mı, bambaşka bir şeyle karşılaşıyoruz. Bu *Çokluğun* aynı zamanda bir de *Tekliğe* doğru gidiş gizlediğini seziyoruz.

İkinci, Emperyalist Savaşı sırasında Türkiye'ye de gelmişti, bir Vendel Vilki [Wendell L. Wilkie] vardı... Amerikan Cumhurbaşkanı adayı olarak kazanamamıştı da, sonra geziye çıkmıştı. Onun bir kitabı vardır, hatırlarım: "**Bir Tek Dünya**" diye ad koymuştu kitabına. Hani, dünya bir tektir, ne oluyor, bu insanlar birbirine düşmüş? Harbin içindeyiz, birbirimizi boğuyoruz o sırada. Ama Amerikan Başkan adayı bu tarzda bir kınama ile kitap yazmıştı.

Gerçekten, dünya acaba bir tek miydi o zaman? Elbette değildi. Dünya bir tek medeni, uygarlık sistemine ancak 1900 yıllarına doğru kavuşmuştu. Ona *Kapitalist sistem* diyoruz. Kapitalizm yeryüzünü 1900 yıllarına gelinceye kadar bütünüyle egemen bir sistem olarak etkisi altına almıştı. O zaman "bir tek dünya" denilebilirdi.

Fakat gene bildiğimiz gibi, dünyamız daha bir tek dünya olmaya vakit kalmadan, *Birinci Emperyalist Evren Savaşı* patladı. Ve patlar patlamaz, dünyada hiç beklenmedik yeni bir olay oldu: Dünyanın bir bölümünde, altıda birinde işçi sınıfı bir devrim yaptı ve yeni bir düzen ortaya koydu. Böylece, dünya 1917 Ekim'inden beri (biz isteyelim-istemeyelim, hoş görelim-boş görelim) ikiye bölünmüş oldu. Birisi sınıflı toplumu savunan Kapitalist sistem, *Kapitalizm Dünyası*; öteki de sınıfsız toplum idealini güden *Sosyalist Dünya* adını aldı.

Bildiğimiz şeyler ya, bunu şöyle bir gözümüz önünden panorama gibi geçirelim diye söylüyorum.

Ondan sonra, aradan bir 20-30 yıl geçmedi, *İkinci Emperyalist Evren Savaşı* patlatıldı. Bunun sonunda da ne görüyoruz? Gene benim elimdeki rakamlara göre, en çok sayı açıklığı olan 1965 yılında, yeryüzü bambaşka bir bölüme uğramış bulunuyor.

1900 yılında, yani 20. yüzyılın başlangıcında dünya yekpare Kapitalist sistem iken, 17 yıl sonra dünyanın altıda biri Sosyalist Sisteme geçmiş, sınıfsız toplum biçimine geçmiş... Altıda beşi gene Emperyalist Kapitalist Sektör olarak devam etmiş.

Ama bu arada uzun süre bir durgunluk olmuş, bir 20-30 yıl kadar. Bu dönemde Emperyalizm sektörü içinde *Millî Kurtuluş Savaşı* çığır açılmış. Bu çığır açanların birincisi Çin halkı ise, ikincisi de Türkiye'dir. Çin'de Kurtuluş Savaşı başarıya ulaşamamıştır. Fakat Türkiye'de Millî Kurtuluş Savaşı, bildiğimiz gibi, bir başarı ile sonuçlanmıştır.

İkinci Cihan Savaşı'ndan sonra ise, yeryüzünde, sınıfsız toplum idealini güden Sosyalist Sektörü, dünyanın üçte birini kaplamış durumda buluyoruz. Yani, bugün dünyamıza baktık mı, dünyamız "bir tek dünya" değil artık. Bu dünyanın üçte biri *Sosyalist Sektör* olmuş. Geri kalan üçte ikisi de gene ikiye bölünüyor: Üçte bir *Kapitalist Sektör*; üçte biri de "*Gerikalmış Ülkeler*"adını alan memleketler oluyor...

Yuvarlak hesap söylüyorum. Tam rakamla başınızı ağrıtmayayım: yüzde 33, 32, 31.. böyle değişiyor oranlar.

Demek ki, bugün yeryüzünden dünyamız "bir tek dünya" değil; en azından sistem olarak iki dünya... Fakat bu iki dünyanın da Emperyalist dünya diyebileceğimiz bölümünde bir çelişme başlamış; Millî Kurtuluşunu yapan Sömürge ve Geri ülkeler var. "Geri kalmış memleketler" diye, dünyanın bir üçte birini de bunlar teşkil ediyor. Böylece yeryüzünde, bir dünyada, bir insanlık içinde üç bölümle karşılaşmış oluyoruz. İşte bugün dünyamız deyince, bu üç bölümü göz önünde tutmak zorundayız.

TÜRKİYE EMPERYALİST SEKTÖRDE YER ALIR

Biz tabii, dünyamızın bütünü üzerinde ahkâm yürütmek için toplanıp konuşmuyoruz. En çok bu dünya içinde *kendi yerimizi* aramak ve karakterize etmek, ona göre de yönelmek için dünyaya bakıyoruz. Öyle bakınca: "Biz hangi kesimdeyiz?" diye bir soru ile karşılaşılıyor. Bizim kesimimiz: *Kapitalist Dünya'nın*, üçte bir kadar yer tutan Kapitalist dünyanın, içinde yer almış oluyor... Onu görüyoruz. Geri kalmış dünyayız ama biz geri kalmışlığı kabul etmiyoruz: "Hâşâ! Biz öyle değiliz!" diyoruz. Ve Emperyalist Sektörün bir parçasında, işte NATO, CENTO.. neyse, sığınmış durumda bulunuyoruz.

O halde bizi en çok ilgilendiren, geri kalmış ülkelerin üçte bir dünyasından ziyade, bu *Emperyalist dünyanın manzarası* olacaktır.

EMPERYALİST DÜNYA ABD İMPARATORLUĞUNUN (SÜPER EMPERYALİZMİNİN) EGEMENLİĞİ ALTINDADIR

Emperyalist dünyaya baktık mı, birçok *Devlet* biçiminde görünüyor ama *Sistem* hepsinde aynıdır. Ve yalnız Sistem olarak aynı kalmakla bitmiyor. Bir de bakıyoruz, bu sistem içinde, adeta Antika çağlarinkine benzer biçimde bir *İmparatorluk* da doğar gibi olmuş. Yani, Emperyalist Sektörde ayrı ayrı bir sürü Devlet var; fakat bu sürüyle devletin hemen hemen hepsi, Kadîm İmparatorluklara benzer bir *hierarchy* içinde birbirine bağlanmış, kader birliği yapmış duruma giriyorlar.

Dünyamızın bu manzarası çok ilginç... Hele bizim için, daha [dün] Millî Kurtuluşunu yapmış, dolayısıyla Emperyalizme karşı savaşmış bir memleket iken, kendimizi böyle bir Emperyalist dünya içinde bulmamız bakımından çok ibret verici bir manzara oluyor. Çünkü bu dünyada, hani her gün, "*Hür basın*"ın methettiği gibi: "Her millet kendi mukadderatına sahiptir, dolayısıyla kimse kimsenin işlerine karışmaz" falan, gibi birtakım formüller var. Bunlara uygun bir hayat sistemi gö-

remiyoruz Emperyalist Sektörde. Sureta (görünüşte), dıştan bakınca hepsi ayrı ayrı bağımsız bir sürü Devletler var ama bu Devletler arasında öyle bir *hiyerarşi* kurulmuş ki, hiçbiri ötekinden ayrı-gayrılı bir duruma giremiyor. Ve bu Emperyalist Sektörün bütününü temsil eden birlik: Amerika dediğimiz *Süper-Emperyalizmin* patenti altına girmiş bulunuyor. Amerika artık, batı yazarlarının da dikkatini çekecek kadar; Antika çağın *Roma İmparatorluğu'nu* andıran bir duruma girmiştir.

Roma, bilirsiniz, önce küçük bir *Kent* idi. Sonra, demin anlatmaya çalıştığımız biçimde, bir yığın Kentleri parçalayarak etkisi altına aldı ve bir *imparatorluk kurdu*. Her Kent ayrı bir bölüm ve parça olmakla birlikte, hepsi birden, o bağımsızlıkları, sözde bağımsızlıkları içinde Roma'nın emrindeydiler. Roma dediğimiz Anakent-Payitaht [Başkent] Kent çevresinde, kendilerine göre özel Muhtariyetleri [Özerklikleri] olan bir yığın dünya-Kentleri idiler.

Onun gibi, yeryüzünde bugün, *Amerika'nın* egemenliği altında birçok bağımsız adını almış devletler görüyoruz. Fakat bu bağımsızlık tamamen görünüşten ibaret kalıyor. Bunun uygulamadaki manzarası yürekler acısı bir manzara oluyor. Ve bu manzarayı dahi, hatırlarsınız, bizim ileri gelenlerimiz, en gönüle ferah verici bir manzara gibi gösteriyorlar ve kabul ettirmeye de uğraşıyorlar.

Oysa bugün artık *Avrupa'nın* o büyük devletler dediğimiz, bir zaman "*Düvel-i Muazzama*" dedikleri en ileri kapitalist devletleri dahi, Amerikan hegemonyasının etkisi altında çırpınır duruma girmişlerdir. Yani bugün bir Almanya, bir İngiltere, bir Fransa, bir İtalya vb... -öteki küçüklüğü hiç anmayalım- böyle ayrı ayrı devletler var sahnede... Ama bu devletlerin gerek iç ekonomik temel ilişkileri, gerekse politikaları gözönünde tutuldu mu, bunların şaşılacak kadar Amerikan direktifi, Amerikan emri altında buldukları göze çarpmamazlık etmiyor. Bunu her günkü olaylardan, bazı başkalarının sözleriyle belirtmek faydalı olur.

Geçenki seçimlerde Fransız Cumhurbaşkanı adayı *Poher* diye birisi vardı: *Alan Poher*... Evet. Bunun birkaç gün önceki bir Fransız gazetesinde özel bir yazısı var. Bu Poher'i, biliyorsunuz, *de Gaulle'e* karşı çıkardılar. Maksat da, Amerika'ya hani pestenkerânî [saçma sapan, tutarsızca] kafa tutan *de Gaulle'ü* güya atacaklar da, Amerika'nın yüzde yüz emrinde olan bu adamı getireceklerdi. Fakat gene *de Gaulle'cüler* kazandılar ve bu kazanamadı. Ama şimdi Fransız Senatosunun başkanıdır. Dolayısıyla, sözü söyleyen adam tesadüfi bir adam değil. Poher, o yazıda şöyle diyor:

"*Modern toplum içinde boyutların, yapıların problemi millî sınırlar çerçevesini aşmıştır.*"

Sözcükler biraz fazla alafanga: "Boyutlar", "Yapılar" falan... Onlar öyle konuşuyorlar; hep eldivenli, böyle süslü lâflarla... Yani demek istiyor ki: Bugünkü yeryüzünde şu *Millet*, *Vatan* vb. parçalanmaları artık bitmiştir. Toplum içinde bu "boyutların, yapıların problemi" kalmamıştır. Bunlar millî sınırlar çerçevesinin dışına çıkmıştır. Öyle söylüyor, bugün Fransa'nın en ileri gelen adamlarından biri. Yani başında da olabilirdi... Ve makalesinin sonunu şu cümleyle bitiriyor:

"Bu Avrupa ya birleşecek, ya olmayacaktır!"

Şimdi, anlıyorsunuz... Yeryüzünde en çok *Vatan* ve *Millet* lâfını icat edenler onlar. Sonra bize sattılar. Şimdi biz savunuyoruz. Bizim savunmakta haklı olduğumuz taraflar var tabii... Onun için... Ama onlar, şimdi bundan nasıl kurtulacağız, diye düşünüyorlar. Yani, icat ettikleri *Vatan* ve *Millet* sınırlarını, artık bu kaba sığmaz, bunu aşar duruma gelmiştir, diye kendileri reddetmek durumuna girmişlerdir. Ve eğer var olmak istiyorsak, diyor Fransız Senato Başkanı, yok olmak istemiyorsak, bu millî sınır meselesini kaldıralım ortadan... Bu şaka bu kadar yetiyor.

Bugün için, Avrupa büyük devletleri içinde, Amerika'ya en çok kafa tutar görünen memleket de Fransa, biliyorsunuz. Ötekilerden hele hiç ses çıkmıyor. Yani, en çok kafa tutan memlekette dahi, günün meselesi artık bu ayrı ayrı millet, devlet sınırlarına bir son vermek lazım geldiği biçiminde ortaya çıkmış oluyor. Ve bu birliği de temsil eden, temsil etmek gücünü kendisinde gören Amerika oluyor.

ROMA İMPARATORLUĞU/ABD İMPARATORLUĞU BENZERLİKLERİ

Demek ki, bugünkü dünyamızın üçte biri olan Emperyalist dünyaya baktık mı, orada başka bir *Amerika* var. Bu Amerika'nın yeryüzünde, eski Roma imparatorluğu gibi bir *imparatorluk* sözcülüğü var.

Roma'da üst sınıfların insanlarına, yani zengin toprak sahiplerine *Patrici* derlerdi. Bu *Patrici*'lerin yanında bir *Kliyan'ları* vardı, ona *Yanaşma* diyebiliriz- Müşteri falan da derler ama bizim Türkçe'deki karşılığı o olabilir. Ailenin içine girer, *Patrici*'nin ailesi içinde çalışırdı. Hani Anadolu'da Ağaların yanında Yanaşmalar vardır, işte onlar. Bir de *Plebler* vardı. Onlar da surların dışında bulunurlardı.

Roma İmparatorluğunun kendi yapısı içinde nasıl bir Yanaşmalar, bir de Plebler var idiyse, bugün Amerika'nın çevresine bakınca, yani Tarih açısından Emperyalist Sektörün karakterine bakınca, aynı şekilde *Kliyanlar* ve *Plebler* diye ayrılabilir iki tip millet görüyoruz. *Kliyanlar*, Yanaşmalar: *İngiltere*, *Almanya*, *Fransa*, *İtalya* vb... daha ileri

Emperyalist devletler. Plebler de... Plebleri artık söylemeye hacet yok galiba, değil mi? *Yunanistan'lar*, hatta *Türkiye* bile Amerika'nın *Plebi* durumundayız. Yani suru dışında..

Plan yapıyor herifçioğlu ve Strateji planında, Türkiye için: "*Eh! İca-bında bir harp olursa harçayabiliriz onu...*" diyor, paytak [piyon] gibi... "*Bizim asıl savunma hattımız Türkiye'nin gerisinde olabilir*" diyor. Yani bizi Yanaşma dahi saymıyor Amerika... Yanaşma Almanya, İngiltere, Fransa... Onları savunuruz, diyor. Asıl savunma hattında onları buluyor.

Yani, dünya çapında bugünkü manzarası ile Amerikan imparatorluğu, Roma'nın Yanaşmaları ile plebleri gibi, yeryüzündeki milletlerin bir kısmını kendisin^e Yanaşma saymış, onları daha çok himaye ediyor. Patrici de Roma'da öyleydi. Yanaşmasına birisi bir tokat atsa, gider onu döver yahut onunla mahkemelik olurdu. Yanaşmanın hakkını arardı, faİan... Ama Pleb ne olursa olsun, aldırılmazdı. Buna benziyor.

O halde, dünyamızın içinde bu Emperyalist Sektörün bağımsız devlet ve milletleri dediğimiz zaman, bunların manzaraları, eğer Tarih Bilimi açısından bir teşhis koymak gerekirse, Yanaşmalarla Plebler durumuna girmiş oluyor. Ve biz, bu durumumuzla kendi ülkemizi ele almadan önce, Amerika'nın nasıl bir İmparatorluğu temsil ettiğini, bunun akıbetinin nereye varacağını birkaç sözcükle burada özetlemezsek, sözümüz eksik kalır.

Ne demiştik? Gene Antik çağlarda, bir İmparatorluk kendi iç kav-gaları ile çökmeye başladı mı, kendisini savunamaz duruma girer ve bu İmparatorluğu, dışardan *Barbar* adını verdiğimiz muazzam yığınlar bir akınla gelir, ortadan siler süpürürlerdi.

Çağımızda Barbar var mı? Yani, kıyas yaparken, belki *Az gelişmişlere* onu diyebiliriz ama Az gelişmişlerde Emperyalizmi "Ha!" deyince vurup yıkabilecek güç var mı? Onu, o açıdan ölçmek lazım. O yok. Yani biz şimdi kalkıp da Amerika'yı devirebilir miyiz? Türkiye olarak buna imkân yok. Kaldı ki biz zaten onun Plebi durumundayız. Ona isyan edemeyiz kolay kolay. Olsa olsa Ağrı Dağı'na çıkarız.

Fakat Amerika'nın yıkılmasını sağlayacak güç kimde var bugün yeryüzünde? Yeryüzünde Barbar kalmamış. Ö halde insanlık yok mu olacak? Buna mukabil bir *Sosyalizm* doğmuş. Ve orada da gerçekten Amerika'yı yıkacak güç oluşmuş. Şimdi, şu halde, eski Roma'yı göz önünde tutar da, ona paralel Amerika'yı korsak ne görürüz? Bugünkü dünyamızda -Emperyalist Sektörün kendi içindeki ilişkileri, Plebler ve Yanaşmalar bir yana bırakılırsa- bugünün Amerika'yı tehdit edecek gücü, ancak, işte Amerika'nın ve kapitalizmin bol bol her gün "*Barbarlar*" diye bağırdığı *Sosyalist Sektör* olacak.

Zaten, eski Barbarlar da, bilirsiniz ki, sosyalisttiler. Yani tesadüf değil. Kapitalizmin bugün Sosyalizmi "Barbar" görmesi, biraz da hak-

sız sayılmasa gerek. Şu bakımdan: Çünkü eskiden *Barbar* dediğimiz *Sınıfsız Toplum* insanıydı. Mert insandı. Eşit, kardeş insan toplumuydu. Ve Sınıfsız Toplum; Emperyalist yahut İmparatorluk karşısında saşa girdiği zaman, ona karşı çevrilmiş en önemli tehlike oluyordu.

Fakat biz bu tehlike açısından da meseleyi ele almak durumunda değiliz. Emperyalizm için iki büyük tehlike var: Bir *Dış Sosyalizm* - onun deyişle isterse "Barbar" olsun- *Sosyalist Sektör* var, onların tehdidi var. Ama bir de *kendi içinde Barbar* bıraktığı insanlar var. Yani Kapitalist sistemin geniş *Köylü yığınları*, hatta bir açıdan, Medeniyet nimetlerinden yeterince yararlanamayan büyük *İşçi Sınıfı*... Adeta onu içerden yıkmak için Tarihçe çağrılı insanlar durumundadırlar. Bu durumuyla Amerikan emperyalizminin baş tutan, baş çeken gücü, tıpkı Roma'nın son devrindeki manzarasını taşıyor.

Biliyorsunuz, Tarih okumuşsunuzdur hepiniz. Antika Medeniyetler son çağlarına geldiler mi, içlerinde en çok göze çarpan, Tarihin de üzerinde en çok durduğu: Artık Maneviyat'ın sifıra inmiş olmasıdır. Yani, Roma'nın son günleri; bilmem Sodom Gomore'nin, işte Suriye'deki bir medeniyetçiğin son günleri; bütün Medeniyetlerin son günleri... Kendi içinde *Moral* gücün sifıra düşmesi, insanların hep küçük çıkarlar ve küçük hırslar peşinde dünyayı hiçe saymaları vb.dir...

Bugün Amerika için de -yani ekonomik tarafını bütünüyle ele almadan, daha şöyle uzaktan bakınca- göze çarpan manzara, tam Roma'nın son günlerinin manzarasıdır. Ve tesadüf, bugünkü gazetede iki havadis... Okumuşsunuzdur. Ben burada okumayanlarla birlikte bir daha okumuş olayım. Bakın iki Amerikan havadisi, ne kadar ilginç:

"Amerika Birleşik Devletleri, Springfield (İllinois)-(A.A. bildiriyor): Illinois eyaletinin Waukegan kenti ceza yargıcı Ray Patman, esrar içmek suçundan karşısına getirilen iki genç kızı ve üç delikanlıyı yargımlarken, aksırmış ve acele mendilini çıkarırken cebinden kocaman bir esrar plâkası salonun ortasına fırlamıştır."

Amerika'yı bu manzara kadar güzel tasvir edecek bir olay aramak çok güç olur. Ve bu manzara, bizim güldüğümüz kadar da pek şaka manzara değil.

Biliyoruz, bize kadar Beatnik'lik*' geliyor. Kendi genç yığınlarına, genç kuşaklarına hiçbir insancıl ülkü veremeyen bir sistem, ister istemez onları *Uçkur-Peşkir, Esrar, Tevekkül*... neyse, bu yönde adama-

(*) Beatnik -bitnik- (Amerikanca sözcük; uyum sağlamadığı toplumsal gerçeklerin dışında yaşayan kişi anlamına beat'ten): Amerika'da doğan *beatgeneration* akımına bağlı kimse; çağdaş sanayi toplumunun saymaca değerlerini reddeden, dolaysız yaşantılar ardında koşan, gereksiz her şeyden arınmış bir yaşama biçimini özleyen ve böylece içinde yaşadığı toplumdaki "kopukluğunu" açıkça ortaya koyan kişi. (Büyük Larousse)

kıllı soysuzlaşmaya doğru itecektir. Ve iterken, bizim gibi Pleblerini, yahut Avrupa gibi Yanaşmalarını değil, kendi öz çocuklarını -öz çocukları değil ya, kendi sömürdüğü insanları demek gerek tabii- Amerikan vatandaşlarını dahi, işte bu tarzda *Marijuana*, yahut *Esrar*, yahut *Afyon*, *Kokain* vb. içme yoluyla dejenere etmek ve dünya meselelerinden uzak tutmak... Amacı bu... Gayet hinoğlulhince bir oyun...

Ama bu amacın uygulanması, işte gördüğümüz gibi, esrarkeşi muhakeme eden yargıcın seviyesine kadar o milleti soysuzlaştırmıştır.

Bunun yanında, gene bu Moral çöküntü açısından, suçlar her gün çğ gibi büyümektedir Amerika'da. Bir istatistik vardı, rakamı hatırımda değil. [Hatırımda] kalan yalnız, o zamanki orantısı: Her sene yüzde 1,5 mu, yüzde 2,5 mu insan akıl hastası oluyor. Hesap ettim: 40-50 sene sonra Amerika'da akıllı insan kalmıyor. Faciaya bakın!.. Sistem deyip de geçmeyelim...

ABD'İNİN PARA GÜCÜ: DOLAR

Bu tarzda bir sistem, Birinci Emperyalist Evren Savaşı'ndan beri: *"Amerikan Hastalığı"*, yahut *"Amerikan Kanseri"* diye teşhis edilmişti. İkinci'den sonra değil. Ve ben o zamanki bir Papaz'ın -Papaz ama, düşünür Papaz ve kitap yazan bir Papaz'ın- kitabından bir iki pasaj aldım. Onu arkadaşlarıma okumak faydalı olur. Daha o zaman diyor ki adam: *"Amerikan Bankası için Avrupa bir çeşit sömürge'dir. Ve biliyoruz, Sömürge ülkesinde merkezî iktidarı temsil eden valiler Anavatanlarında pek kıyışamadıkları tedbirleri uydularına en büyük sertlikle dayatırlar."*

Büyük Avrupa Batı medenî ülkelerinde, Amerika kendi memleketinde gösteremediği sertlikle baskı yapıyor, Birinci Cihan Savaşı'ndan sonra. Bunu neyle yapıyor? Sermaye baskısı...

Geçende, dün müydü, evvelsi gün müydü... Schreiber var: Fransız Radikal Partisi'nin şefliğine seçildi. Onun bir de kitabı çıkmıştı geçen sene. Adam ciyak ciyak bağıırır -herhalde Fransa'da seçilişinin sebebi de o olacak- örnekler de verirdi. Bu durumda, yani... Almanya'da öyle... İngiltere'de öyle... Bütün büyük sermaye, yani Finans-Kapital, artık Amerika'nın eline geçiyor.

Ve bunu nasıl geçiriyor? Çok korkunç, sinsî bir oyunla. Ama milletler için oyun bu. Milletlerin başındaki idareciler için hiç oyun değil tabii. Çünkü onlar zaten bunu birlikte hesaplıyorlar. Ya İsviçre'ye gidiyorlar, yahut Arjantin'de Rio de Janerio'ya kaçıyorlar: Para Fonu, *Uluslararası Para Fonu* meselesini konuşuyorlar. Hiç işitiyor muyuz?.. Para Fonu?.. Para Fonu hepimizin alinyazısı. Yani cebimizdeki parayla

ilgili. Yarın bir karar verirse Para Fonu: 100 liramız varsa, 50 liraya düşebilir değeri, alım gücü. Böyle kararlar veriyor. Ama çıt yok o kararların üzerinde, o konuşmaların üzerinde. Bir havadis koysa ya!.. İmkânı yok duyurmazlar.

Bizim de Çağlayangiller falan giderler ve gelirler. Gitti, geldi, o kadar biliriz. Ne konuştu? Türkiye için hangi kefen biçildi? Buna dair hiçbir şey yoktur. Söylemezler. Ve ondan sonra da tabii, *Gizli Faaliyeti* başkalarına yüklerler Türkiye'de: Sosyalistler gizli faaliyet yapar, derler. Asıl *Konspirasyon* onlarda, *Kanun-dışı gizli faaliyet*, Milletten gizli işler onlarda...

Ve onların bu oyunu, yalnız Türkiye gibi geri ülkeleri hesaba katmamakla kalmıyor; en büyük, en ileri medenî devletleri dahi, kendi yazarlarının deyimiyle. Sömürge haline getiriyorlar. Gene o adamcağız şöyle diyor:

"Amerikan trajedisi veya Amerikan kanseri şu anda Amerika'yı, Avrupa'yı ve çok geçmez dünyayı tehdit ediyor."

30 sene evvel adam böyle yazmış..

"Amerika demek, bir metot, bir teknik, bir ruh hastalığı demektir. Bu ruh hastalığı, her kırıp geçirdiği yerde, askercilerin üniformaları yahut posta pullarının asma dalları ne olursa olsun, orada Yankee kendi evi gibi bağdaş kurup oturmuştur."

Ve bunu nasıl yaptığını da şöyle söylüyor:

"16. yüzyıldan beri işlenmiş soyut Finans rasyonalizmi sayesinde" diyor.

16. yüzyıl, biliyoruz, yeryüzünde Kapitalizmin başlangıcıdır. Adam görüyor. Yalnız işin Kapitalizmle ilgisini göremiyor. Papaz kızmış, Amerika'ya fena halde ve gördüğü bütün olayları da aynen yazıyor:

"Bundan böyle Finans muameleleri kapalı bir çember içinde olup biter. Orada hiçbir dış etken baş gösteremez. İş evreninin en önemli adamları kendilerini o çember içinde bulmakla sarhoş olurlar. İyi kapalı bir mağaraya sığınmış bulurlar. Ve böyle bir sonuç önünde zafer marşları patlatarak kendilerini kapı koyverirler."

Bütün dünya kapitalizminin, Emperyalist Sektörün manzarası, daha 30 sene önce, Amerikan Finans-Kapitalinin pençesi altında bu duruma girmiş ve bu durumda anlatılıyor, demektir. Gülünecek teşhisler de yapıyor aynı yazar. Diyor ki:

*"New York ve Detroit'te bu kanser hücreleri ("**Amerikan Kanseri**") zaten kitabının da adı) tahrip edilemez. Bu canavar üretim ve kredi cihazı daha çabuk ve daha zalimce bir konsantrasyona, merkezileşmeye doğru itilmiş olacaktır. Bu yukarıdan bir komünizmdir."*

Böyle koyuyor. Şimdi, var ya bizde de... Halk kızıyor kızıyor haciağa ve soyguncuya: "*Ulan bu komünist be!*" diyor. Tıpkı onun gibi, Papaz da kızıyor kızıyor Amerikalıya: "*Bu*", diyor, "*yukarıdan komünizm!*"

Gerçekten de öyle. Bir Amerikan firmasını alalım. Yapmışsınızdır hesabını siz de: Türkiye'nin bir bütçesinden fazla herifin kârı var. Bir firma!.. Demek ki, Türkiye'yi bir kişi alsa, ne oldu? Yani, Türkiye bir kişinin malikânesi durumunda. O bir kişiyi kaldırsak: Türkiye'de komünizm, diyecekler. Zaten de 500 kişi ya... Bir kişiye kadar da düşürebilirler. Bunun sonu yok. Böyle bir *konsantrasyon*...

Demek ki, Kapitalizm kendi başına bırakılsa -hani onun Barbar dediği: Ne içindeki Barbarlar, ne de dışındaki Sosyaİst Sektör insanları Amerika'ya saldırmazlar- Amerika kendi içinde zaten Komünizmi ilân ediyor. Papazın dediği gibi... Kendi kendine bütün o küçük mülkleri zaten kemirip atıyor. Böyle bir gelişim içinde.

Şimdi, Roma İmparatorluğu'nun çöküş devrine benzeysi de buradan geliyor: Kendi kendini yiyor... Zaten, bütün Sınıflı Toplamların akıbeti de bu oluyor. Ve bereket versin ki, biz söylemiyoruz. Çünkü biz söylesek takibata uğrar bu sözler.

Papazın kitabı "*Çare?*" diye kendi kendine soruyor ve cevap olarak: "*O yivli yapı bir bloktur. Sistemin bütünü yıkılıp devrilmedikçe, o bloktan bir zerre koparılamaz.*" diyor. "*Artık mesele ta temelinden alınmadıkça, ne kavrayışı, ne kredi düzenini değiştirmeye imkân ve amaç yoktur. Başka deyimle, ihtilâlcî çözüm yolundan başkası olamaz.*"

Buyurun! Avrupa'nın Papazı bile 30 sene önce bunu söylemiş, kardeşler. Yani, bizden bir şey yok. Biz hiçbir şey söylemiyoruz. Yok yok, hiç başka Papaz değil: yani "*Kızıl Papaz*"değil!..

ABD'NİN SİLAH GÜCÜ VE SAVAŞ KİŞKİRTİCİLİĞİ

Emperyalizmin kendine kurtuluş aradıkça bulduğu tek çıkar yol, demin de işaret ettik: Savaş'tır.

Amerika'nın en büyük bilginleri gizli bir toplantı yapıyorlar: "*Report From...*" bilmem ne diye, bir *Rapor* da hazırlıyorlar. O raporda şöyle diyorlar:

"Savaş, Amerikan toplumunun, Amerikan disiplininin ve Amerikan iyi işleyişinin korunması için mutlaka gereklidir."

Düşünün şimdi, bir memleket düşünün, dünya ölçüsünde ege-men... Bu memleketin düşünür insanları, bütün bilginleri toplanıyorlar, o memleketin başında olanlara Rapor veriyorlar: Bilim raporu... Savaştan başka kurtuluş yolu yoktur Amerika için, diyorlar. Nixon ne bok yesin? Affedersiniz!..

Şimdi Amerika bu haliyle böyle. Amerikan Cumhurbaşkanı sabıka [eskisi] Johnson söylüyordu. Okuyayım isterseniz, başlamıştık...

Amerikan Cumhurbaşkanı şöyle diyor... Yani, ne kadar "Timsah göz-yaşları" da döküyorlar:

"Geceler uzun... (Ne şiir var, bakın!) *Rüzgârlar soğuk. Ruhlarımız sabırsızlanıyor... Bu çetin mevsimler için insan...*" falan filân, "*dua etmeli*" gibi bir şey söylüyor. Ve sonunda da:

"*Şu hür ülkenin yurttaşlarına* (Şu "hür ülke" de Amerika imiş: hani şu cebinden esrar düşen hakim, yargıcın memleketi...) *ne zaman ve nasıl dua edeceklerini söylemek benim hakkım değildir, ama şu kadar-çığını söyleyebilirim ki, bu uzun gecelerde Başkanınız dua ediyor!*"

Amerika bu halde... Amerika yalnız dua etmekle kalmıyor. Asıl işin içyüzü: Bu Yanaşmalarla Plebleri nasıl soyacağız? diye, asıl onları hesaplıyor. Çünkü Savaşın tek çıkar yol gibi gösterilmesine rağmen, hiç de çıkar yol olmadığı şu küçücük Vietnam'da, "iki kere iki dört" ortaya çıktı. Dünyanın en küçük, en geri memleketi, dünyanın en büyük devini pekâlâ dize getirdi.

Ben her zaman Vietnam olaylarını gazetede okudukça, bizim Der-ış Yunus'un bir şiirini hatırlarım, bir sözünü:

"*Bir sinek bir kartalı kaldırdı vurdu yere, "Ben de gözümle gör-düm!"* der.

"Yahu, Yunus bunu niye yazmış?" diye, ilk okuduğum zaman anla-yamamıştım. Ama şimdi anlıyorum: Yunus haklı... Bir sinek. Ameri-kan kartalını öyle bir vurdu ki, belini kırdı!..

Amerika'nın Amerika olması biraz da; *Ekonomi* açısından bizim gibi geri ülkelerde pek moda olan, o Devletçilik sistemine girmemiş; yani hazır yiyici büyük memur yığınları ve büyük ordular beslememiş olmasından ileri gelmiştir. İç sebebi budur. *Dünya konjonktürü* de var ya... Dünya harp etti, o parayı topladı hep... O kontenjan içinde, Amerika'yı Amerika yapan başlıca sebeplerden biri de, özellikle; bir *hazır yiyici Ordu* beslememesi idi.

İkinci Dünya Savaşı'na girdiği zaman şu bizim geçirdiğimiz -yani dün geçirdiğimiz; biz Birinci'yi de geçirdik, siz sadece İkinci'yi geçirdi-niz- İkinci'de yani, en son *Marshall* Genelkurmay Başkanı, Ordunun Başkumandanı idi... Onun bir *Raporu* vardır. Okuduğum zaman ben dahi şaşımdı. Amerika harbe girdiği zaman; Japon ansızın bastı, bi-liyorsunuz -bilmeyen gençler de var içinizde- bastı *Pearl Harbour'u*... O zaman Amerika'nın bütün ordu kuvveti, harbe girebilecek bir tek tümenden ibaretmiş. İnanılmaz şey, değil mi? Ama bunu Marshall bir resmî raporunda yazmış, orada okudum. Aynen böyle söylüyor. Yani, harbe "Ha!" deyince girecek olabilen birkaç tümeni varmış ama tam silahlı, teçhizatı tam ve eğitimini de görmüş bir tek tümeni varmış.

Amerika bu sayede, sanayiine büyük yatırım yapar ve dünya ölçüsünde *Prosper* (refah getiren) *Büyük Sanayi*, büyük verimli bir ekonomi sağlar. Böyle bir memleketir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra adamın Roma İmparatorluğu olmak geldi aklına... Ve bildiğiniz gibi, *Dünya Jandarmalığına* başladı Amerika. Bugün milyonlarca asker besliyor. Tabii, asker besleyince -bu, çocukların oyuncak askeri değil ki, oynasın- bir yerde de bunu kullanacak... İşte Vietnam'da olduğu gibi harpler de kıskırtıyor. Çünkü uleması diyor ki: Harpten başka kurtuluş yolu yok, *sen harp aç!*.

Gitti oraya, senede 20-30 milyar dolar harcamaya başladı. Yani, 10'la çarpın: Demek ki 200-300 milyar Türk lirası... Düşünün, bizim bütçemiz 2,5 milyar dolar. Yani, Türkiye'nin 10 senede bütünüyle topladığı bütçesini o, orada bir senede çarçur ediyor. Böyle bir duruma girdi.

Nereden gelir bu para? Gerçekten senelerce çit çıkmadı, kimse-den... Yani, biz biraz şu *Ekonomik Determinist* düşünce sahibi olan insanlar, düşünüp duruyoruz: "Yahu! Bu, nereden buluyor bu parayı?" Sonra yavaş yavaş kokusu çıktı. Adam orada dövüşüyor ama parayı gene Yanaşmalarından alıyormuş meğer...

Doları dünya ölçüsünde tek kuvvetli para diye hepsine tanıtmış. Biz de dahiliz ya... Biz senede 5-6 milyar liralık dış ticaret yapıyoruz. Hep dolarla. Alman'a, ne Alman parası ile mal satabiliriz, ne Alman parası ile mal alabiliriz. Alman'ın kendi parası ile kendisine versek, ondan mal alamayız. Yani, Ticaret Odaları'nın yayınladığı şeyleri okuyun: Bizim bütün Ticarî Talimatnameleri... Yalnız dolarla, dolar bölgesinde alışveriş ederiz. Düşünün, 30 milyon insanız... Yahu, benim kendi param yok mu? Yok, diyor. Doları kimden alacağız? Doları kim basıyor? Amerika basıyor. Demek ondan alacağız. Bütün dünyayı bu duruma sokmuş. Düşünün: Doları aldık mı, doların talebi yükseliyor ve Amerikan parası *sağlam para* oluyor.

Sağlam para oluyor ama bu sağlam parayı böyle çarçur etti mi Vietnam gibi yerde, bu para büsbütün karşılıksız duruma düşüyor: Amerika'da *Altın* kalmıyor.

IMF'İN DOĞUŞ NEDENİ VE GÖREVİ

Bu sefer nereden para bulsun? Geldi işte, "Fon Monitör Enternasyonel" dedikleri Dünya Para Fonu, *Uluslararası Para Fonu*... 10 tane devlet gizli gizli konuşuyorlar. Sonra, Yanaşmalar ve Plebleri de çağırıyorlar. Gene gizli gizli talimat veriyorlar. En son Amerika dayattı. Dayatmak da aşağı yukarı şöyle: Eğer Doları bırakırsanız, ben yıkılıyorum ama siz de kalamazsınız ayakta, diyor. Bütün o öteki küçük canavarlara bunu söylüyor şimdi. Daha küçüklerine de aynı şeyi söylüyor

muhakkak. Bize de belki, bizim efendilere de söylemiştir. Yani Dolar gitti mi, Amerika gitti; Amerika gitti mi, siz de gittiniz!..

Bunu söylemek suretiyle, bu sefer "*Tiraj Spesiyal*" diye bir şey çıkardılar ortaya.

İşte hep böyle lâflar zaten. Yani, dikkat ederseniz, son zamanda anlaşmalar, ekonomik kurumlar, falanlar hep böyle "*Ebcet*" hesabı: A,B,C falan bir şeyler... Kimse anlamasın. Bilenler onlar. İşte o birkaç yüz kişi milletlerin başına çökmüş. Onların uzmanları gelir, onlara söyler. Ama milletler sakın bunu öğrenmesin.

Böyle "*Tiraj Spesiyal*" diye bir şey: "*Özel Para Çekışı*"Türkçe'si... Ne olduğunu kimse anlamaz tabii, açıkça söylese bile.

Bununla "*Avrupa Doları*"diye bir şey icat etti. Yani şimdi, Almanya Amerika'ya Altın yolluyor ve Amerika'dan Dolar alıyor ki alışverişini yapsın... Bu komik bir şey değil mi? Komik ama Almanya gibi muazzam bir devlet bile, sırf Emperyalist Sektörde olmanın, Kapitalizmi ayakta tutmanın gereği saydığı için, Doları takviye etmek zorunda. Amerika ne yapıyor? O memleketlerin altınlarını alıyor. Bu sefer o memleketlerde "*Eurodollar*"diye *Avrupa doları* çıkardı.

Ve bütün Avrupa basınında, takip edilince görülüyor: Yakında bir de "*Afrika doları*" çıkaracak... Şimdi *Rogers* (Amerikan Dışişleri Bakanı), dolaşüyor oralarda, görüyorsunuz, gitti. Bir taraftan Fransa'ya kumpas kuruyor: Kongo'da, Gana'da yaptığı üslerle... Çad -Orta Afrika Cumhuriyeti ki, bunlar Fransızların idaresinde, yani nüfuzu altında oradan Fransa'yı vurmak, Afrika içindeki Fransız sömürüsünü kendi tarafına çekmek istiyor. Fas Kralı Hasan (meşhur aslan), bir de Kral Hüseyin... Bunları da elinde tutaraktan... Birinci Ortadoğu üssü: İsrail kuvvetleri... Böylece kumpas kurarak, Afrika'yı çember içine alıyor. Ve yakında bir Afrika doları çıkaracak.

Gene yazıldığına göre, bir "*Asya doları*"da çıkaracak. Böylece dünyayı Amerikan dolarınının resmen kabul edildiği ülke haline getiriyor.

Fakat, bu doların karşılığı kimin? Hangi memlekette çıkıyorsa, o memleketin değerleri... Ve o memleketin değeri ile çıkan dolarlar, Amerikan doları olduğu için, Amerika o dolarla bu sefer geliyor, o memlekette sanayi satın alıyor.

Bizde de aynen oluyor ya. İştmişsinizdir, gazetelerde görüyorsunuz. Yani Coca Cola'lar falanlar, bütün yardımı bizim bankalardan alıyorlar. Ondan sonra, size buğday muğday verdim diyor, bankaya yatırıyor karşılığını. Biz para veriyoruz. O para İle Türkiye'de ne kadar sanayi teşebbüsü varsa, hepsine ortak oluveriyor Amerika. Kendi paramızla Amerikan şirketleri kuruluyor bizde. Aynı şey Avrupa'da da oluyor.

Böylece, şimdi üstyapıdan alt temele kadar bütünü ile Emperyalist Sektör, bir Roma İmparatorluğu diyebileceğimiz, Amerikan İmparatorluğu gibi çöken bir sistemin zılgıtı altına düşmüş bulunuyor.

ABD'İN "GİZLİ" (CASUS) GÜCÜ: CİA

Artık bu zılgıt altında, Politika alanında, Kültür alanında yapılacak binbir rezaletleri ve komploları tasavvur bile etmek ve burada saymak güç olur.

Biliyorsunuz, CİA istediği zaman, *Yunanistan'da* bakıyorsunuz iki tane plan yapıyor: Birisi, işte bu Albayların, şimdiki hükümet devirmesi... O olmazsa ötekini hazırlıyor. İkisi de, hangisi galip gelse, Amerika'nın oyununa gelmiş bir devlet kurulacak Yunanistan'da. Aynı oyunu İspanya'da yaptı. Aynı oyunu son zamanda Türkiye'de de hazırladığı Avrupa'da cayır cayır yazılıyor. Ama bizim haberimiz yok, o başka bahis... Bizim gazeteler pek yazmazlar bu gibi havadisleri.

Dolayısıyla, yalnız Ekonomisine el atmakla yahut Gençliğinin, Genç kuşaklarının moralini, ahlâkını, yaşayış sistemini dejenere etmekle, soysuzlaştırmakla kalmıyor. Politikasına da, istediği zaman istediği adamı, seçtiği adamı getirmenin yollarını pekâlâ buluyor.

Ve şimdi Amerikan ekonomisinin bütün dayanağı: Bu *Para oyunu* manivelası ile dünyayı idare etmek biçiminde görülüyor. Fakat, dünyayı idare ederken de, şunu söylüyor: Altına lüzum yok, dolar altından da daha kuvvetli paradır!.. Ama ne sayede kuvvetli? Senin, benim sırtımdan... Bizi yüzdüğü için, dolar kuvvetli. Biz: Bizim dolarla alışverişimiz yok, deyiversek bugün, Amerika paldır küldür yıkılır. Ama diyemiyoruz. Neden diyemiyoruz? Malûm... Çünkü Amerika diyor ki: Ben gidersem, siz de gidersiz!.. *Komünizm* bekliyor, diyor. Ve onu kullanıyor.

Avrupa'nın ciddî ciddî dergilerinde, ekonomi dergilerinde, ekonomi bilginlerinin tartışmalarını okuyorum, şaşırıp kalıyorum. Herifler açıkça diyorlar ki: Yahu, galiba işte bu Amerika şey yaptı, altını bile tökezletti, falan... Bu son "Tiraj" hakkı, para çekiş hakkını kabul ettirince Avrupalılara... Dolayısıyla, Altına lüzum yok, pekâlâ dolar da bu işi görüyor, falan...

Oysa *F. National City Bank'ın* bir raporu var, aynen şöyle diyor:

"Altına başvurmaksızın uluslararası bir para sistemi kurmanın çağı hayli uzaklardadır. Ve böyle bir şeyin zuhuru görülemeyecektir."

Amerika'nın en büyük Banka sahibi, yani Finans-Kapitalin en sivri örgütü: Altınsız dünya ölçüsünde para olmaz, diyor. Yani, bizim doların, altına dayanmadan dünya paralığını yapabilmesi imkânsızdır, diyor.

Fakat bu iki kere iki dört... Çünkü biz hepimiz -biraz Ekonomi-Politik okuyamız- biliriz: *Kâğıt* Para'nın hiçbir kıymeti yoktur. Ancak,

o paraya karşılık devletin Merkez Bankasına yatırılmış *Altın* varsa -ne kadar varsa onun oranında- Kâğıt Paranın da bir kıymeti vardır. Biliyoruz, bu iki kere iki dört.

Şimdi, *Altın* veya *Döviz*, diyorlar. Altın değerinde kâğıt para, başka ecnebi parası olursa, o da Altın sayılıyor. Bu nereden geliyor? Onu da arkadaşlara iki kelimecikle söylemek -hazır fırsat düşmüşken- faydalı olur, diye düşünüyorum:

Biliyorsunuz, Para'nın birkaç görevi vardır. Birincisi, asıl görevi: *Değer ölçüsü* olmasıdır. Yani her malın içinde, insan emeği (tabii sosyalman ortalama insan emeği) ne kadar harcanmışsa, o kadar değer vardır. *Altın* da, üzerine insan emeği harcanmış olduğu için, çok insan emeği harcanmış bir *Mal* olduğu için, yüksek değerli bir maldır. Ama bir maldır. Yani öteki mallardan hiçbir farkı yoktur. Ve ancak böyle bir değerli mal, öteki değerlere karşı genel *denk-değer* olabilir, yani *ölçü* olabilir.

Fakat bu Değer ölçüsü olma yanında, Devletin sınırları içinde bir de *Tedavül aracı* olma görevi vardır paranın. Yani, elden ele geçme... Bu nedir? Türkiye'de, mesela, Devlet basar bir kâğıdı: Bu bir Liradır, der, üstüne de yazar. Bir lira mı, değil mi? Kimse bilmez. Ama bunu, memleket ölçüsünde yaydı mı, sen sıkı mı o Lirayı almayasın? Hemen jandarma gelir, seni apar topar doğru içeri atar. Yani süngü kuvveti ile...

Fakat tabii, bu süngü kuvveti bile paranın değer taşımaya yetmez. Gene mecburdur Devlet, herhangi bir para, yani kâğıt çıkardığı zaman, onun karşılığını ya altın yahut altın değerinde herhangi bir Dövizle bankaya yatırmaya. Yüzde kaç? Yüzde kaçsa: Yüzde 5, yüzde 10, yüzde 20.. neyse. Her memleket başka bir yüzde koyar. Ancak böyle yüzdesi belli bir Altın varsa, o yüzde oranına uygun bir de Kâğıt para değeri vardır.

Şimdi, Amerika, bütün dünya ölçüsünde, bütün ideologları ile Avrupa'nın da, bütün Kapitalist dünyanın da bütün ekonomistlerinin iddiaları ile: Doları altınsız bir değer yapalım, diyor. Yahu, nasıl yaparsın? Ha, şundan yararlanabilir... Nasıl yapabilir? diye düşündüğümüz zaman, Doların tedavül, yani elden ele geçme aracı görevinden yararlanmak suretiyle yapar. Zaten öyle yapıyor. Ama gene de "Tiraj Spesiyal" dediği parayı da alırken, şart koşmuşlar: Yüzde 25'ini Altın olarak kasada tutacak. Uluslararası Para Fonu yoksa vermiyor Tirajı da. Demek ki, orada da gene Altın var. Ama öyle bir hava yaratıyor ki, dünyada, yani Amerikan doları altından da kıymetlidir. Ve bunu tabii bütün Plebler, bütün Yanaşmalar, kimisi yutuyor -bizimkiler gibi- kimisi de mecburî yutmak zorundadır. Ve kabul ediyorlar.

Amerika'nın böyle bir parayı, Doların, dünya ölçüsünde Altın karşılıksız değil de, karşılıklı bile yürürlüğe sürebilmesi için, ancak bir *Dün-*

ya devleti kurması lazım. Yani, Amerika'nın resmen, Türkiye sınırlarını kaldırması ve Türkiye'ye Türk Bayrağı yerine Amerikan Bayrağını dikmesi, Amerikan jandarmasını, Amerikan polisini getirmesi lazım ki, Amerikan doları tıpkı Türk lirası gibi (kâğıt parası demek istiyorum) Türkiye'de zorla geçer hale gelebilsin.

E, bunu açıkça hiçbir zaman sağlayamıyor. Onun için, bu oyun da, nihayet ancak Amerika'nın bugünkü dünya ölçüsünde alışveriş hızını gütmesi ile, alışveriş alanında sanayiinin ürünlerini satması ile mümkün olabiliyor.

Oraya gelince -rahmetli diyelim- Kennedy, ölmeden önce bir "*Kennedy Round*" diye bir şey icat etmişti: Bütün dünyada artık gümrükler azaltılsın ve mallar çok bol bol tedavül etsin... Elden ele geçen mallar, ticaret ne kadar genişlerse, süratli olursa -bütün bu ticaret de Amerikan doları ile olduğu için- Amerika'nın zenginliği hiçbir zaman düşmez, diye bir teklif yapmıştı. Bütün kapitalist dünya alkışladı bunu: Aman ne güzel şey falan... Çünkü hepsinin beklediği: Eh, bu arada Amerikan pazarı da bize açılır; Avrupa da oraya mal satar, diye. Sonradan bekle-diler, bir sene, iki sene falan... Kaçınıcı yıl oldu o Kennedy öleli?

Bir Ses: 1963 herhalde..

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, o günden beri Amerikan piyasasına herhangi bir memleketten mal gitti mi? Bir "*Selling price*" (diyor Amerikan ağzıyla), yani Amerika'da çıkan bir malın maliyetinin bilmem kaç misli üstün gümrük almadıkça oraya mal sokmuyor herif. Dolayısıyla, Avrupa'nın Amerika'yla rekabet yapması imkânsız. Fakat Amerika, gene de "Biz demedik mi size?" diye -ikide bir görüyoruz Avrupa basınında- "Size söylemedik mi, *Kennedy Round'u* var ya!" diyor. Yahu, var ama, sen tatbik etmiyorsun başta... Evvelâ sen, kendi gümrüklerinde Avrupa'nın malının satılması, içeri girmesi için, bir alçaltma yapsana, azaltma yapsana... Benim gümrüklerim tamamdır, diyor. Siz gümrükleri indirin, Amerikan malı satılsın. Tabii, bundan bir yığın kızılcı kıyametler kopuyor.

Şimdi, bütün bu söylediklerimizi özetlersek... Politika sahasına girmeyelim. Girersek çok fazla vaktinizi almış olacağız. Amerikan emperyalizmi dünyamızın üçte birini kontrolü altında tutuyor, bugün fiilen. Ama gördüğümüz gibi, eğer bu dünya jandarmalığında devam ederse, zaten iflâs durumuna gelmiştir. Çünkü biliyoruz, bir *Amerikan savaş bütçesi* bu sene galiba 120 milyar dolar mı oldu? Bilen arkadaş varsa... Yani 100 milyar doları da geçti.

Buna karşılık, yalnız *Mafya* diye bildiğimiz gangster teşkilâtı var, Amerika'da senede 50 milyar dolar para çalıyor. *Haraç* yahu, yani şey değil... Bu, devlet mevlet değil. Biliyorsunuz Mafya'yı! Hep bilen arkadaşlar buradaki. Yani, gizli eşkiyalar, hırsızlar, yankesiciler, dolan-

dırıcılar ama Reiscumhura kadar elleri var. Hakim, mahkûm, hepsi var içlerinde. Hesap ediyorlar: Yalnız o Mafya teşkilâtı, gangsterler; senede 50 milyarı -bizim parayla düşünün: 500 milyar lirayı, yani 20 sene Türkiye'nin bütçesini- Amerika'da gangsterler topluyor, Amerikan ekonomisinde.

Böyle bir toplumun, artık, yani Toplum diye, yani sağlıklı bir insan düzeni diye yeryüzünde kalması bile şaşılacak şeydir. Ama kalıyor. Neden? Yanaşmalarla Pleblerin çok uslu olmalarından. Yani, başka bir şeye atfedilemiyor [bağlanamıyor]. Bunun mekanizmasını da, şurada bir cümle okuyarak açıklamak istiyorum. Daha birkaç gün önce çıkan bir Batılı gazetede şöyle diyor:

"Amerikan güçlülere en gayretkeş temsilcilerini yerel burjuvazi içinde kendi ülkeleri zararına paylaştıkları illüzyonlarla beslediği kadrolar sayesinde buluyor."

Neyse, cümleyi ben de okuyamadım... Biraz karışık. Türkçe'sini anladınız herhalde: Amerika, her memleketin içinde bir Kadro satın almıştır, diyor. Ve o kadro, burjuvazisidir o memleketin. Türkiye'nin de öyle. Onlar sayesinde, bugünkü dünya hegemonyasını ve politika zılgıtını sürdürebiliyor. Şu halde, onlar yerel burjuva deyince, Avrupa'nın ileri ülkesi neyse, aşağı yukarı geri, hele bizim gibi geriler için büsbütün odur. Bunların hangi ölçülerle, hele bizde, nasıl uygulandığını da her günkü acıklı olaylarla görüyoruz.

Şimdi bakın adam nasıl çalışıyor?

Amerika, şu en basitinden, şurada *Amerikan Donanması* önünde namaz kıldırıp, sonra adam bıçaklattı. Dini de ele aldı. Ve Anadolu'dan, en ücra köylerden harıl harıl *Hacılar* gidiyor. Bu hacılar nasıl gidiyor? Anadolu'da bulunan arkadaşlar varsa, herhalde birkaç örnek görmüşlerdir. Ben de dikkatle sordum, geçenlerde. Halk biliyor işin içyüzünü, ama ne yapsın? Halkın bilmesi kimin umurunda. Diyorlar ki: İşte falan falan Hacı kaçınıcı yahut onuncu defa gidiyor. On defa gidilir mi Hacıya? falan, dedim. Niye gitmesin? diyorlar. 8-10 kere gidiyor. Çünkü hacılık artık bir alışveriş olmuş. Hacı buradan 1500 liraya gidip geliyor. Geldiği zaman apartman yapıyor, burada. Onu da biliyor hal-kımız. *Kaçakçılık* yapıyor, yani resmen.

Şimdi düşünün... *Aramco* [Aramco: Arabian- American Oil Company] orada *Kabe'yi* tutmuş, Amerikan Finans-Kapitali. Başına da geçirmiş büyük dindar bir kral... Bizim memlekette ha bire *reklâm* yapıyor. Geçirmiş de içimizden burjuvazimizin sayın şeyini iktidara... Artık bu memlekette *Din furyası* almış yürümüş...

Gerçekte: Yahu, bu kadar da dindar mıymış bu millet? diye insan şaşacak oluyor. Hani yediğini içtiğini bile feda ediyor. Değil. Adam

oraya gitmekle, Amerikan doları ile gidiyor ve Amerikan CIA'sının dünya ölçüsündeki planını da kaçakçılık biçimiyle bal gibi tatbik ediyor Türkiye'de.

Yani şu en kutsal, en süblime, yücelmiş artık, göklere ermiş bir inanç örneği *Hacılık...* Değil mi ya? Yemiyor içmiyor adam, bütün ömründe, topluyor parasını, Hacılığa gidiyor. Ne idealist adam? diyeceksiniz.

Böyle bir hissi Amerikan emperyalizmi nasıl organize etmiş ve Türkiye ölçüsünde nasıl *kaçakçılık* haline getirebilmiş? Bu tarzda çalışıyor. Ve böyle bir sistem kurduğu memlekette artık, Amerika'nın savunucularının kimler, nasıl olduğu da ortaya çıkıyor.

Verilen *Amerikan yardımı* hakkında bir orantı söylemekle işi kapatayım: Arjantin'e yapılan yardımın (Arjantin de büyük bir millet Güney Amerika'da, biliyoruz, muazzam bir memleket. Oraya Amerika yardım yapıyor. Bu yardımın) yüzde 40'ı Polise ve Orduya *rüşvet* diye veriliyor, yüzde 15'i memlekette kalmayıp geri gidiyor. Ve öteki geri memleketlere yardımların da yüzde 30'a yakını o memleketlerin Borçlarını kapatmaya harcanıyor, falan.. Yardım dediği de böyle oluyor.

Ve bunun üzerine, bakıyoruz: İç politika, ister istemez, Amerika'da da, Türkiye'de de bir trajedi haline geliyor. Mesela Newsweek'in... Amerikan prosperitesi [refahı] diye göklere çıkarıyoruz. Hayat standardı çok yüksek; Amerikalı şöyle yaşıyor, böyle yaşıyor... Yahu, ne hayat! falan diye her gün reklâmından kırılıyoruz. Halbuki *Newsweek*'te bir Amerikalının makalesi şöyle diyor:

"Açlık yüzünden çeşitli tehlikelerle karşı karşıya bulunan insan sayısının 10 milyonun üzerinde olduğunu göstermiştir."

Bir araştırma yapmış: Amerika'da 10 milyon insan açlık tehlikesindedir, diyor. Daha bir sürü şeyler söylüyor. Bu en ileri emperyalist anavatan içindeki durum. Bizim gibi geri Pleb ülkelerde nelerin olduğunu her gün görüyoruz.

Bunlardan bir tanesini -en son hatırıma geldi- Acem Şahı yeni keşfetmiş ve uyguluyor, görmüşsünüzdür gazetelerde... Son günlerde sık sık kaçakçılıktan insanlar kurşuna diziliyor. Meğer bunlar, orduda Şah'a karşı isyan eden subaylarmış. Onları kurşunlamak için herif, böyle bir Kanun çıkarmış. Sen git de aksini ispat et. Dünya ölçüsünde bu metodu tatbik ediyor. Yani böyle çalışıyor iç politikaları geri memleketlerin. Bizde başka türlü mü oluyor? Orada Acem Şahı kaçakçılık bahanesiyle adam kurşunluyor. Bizde de Çoban Sülü...

Benim daha fazla başınızı ağrıtmaya kalkmam gerekmiyor. Sözüm bu kadarla kalıyor. Yalnız, arkadaşların, bu noktalar üzerinde tartışmak isteyenleri varsa, bir kürsü konuşmasından...

TARTIŞMALAR

Hikmet Kıvılcımlı: Efendim, buyurun. Yalnız bir kalem kâğıt rica etsem. Sağol canım.

Bir Dinleyici: Bir Sosyalist Blok, bir de "*Birarada Birlikte Yaşama*" diye bir şey söyleniyor. *Sosyalist Blok'taki ayrılıklar*. Bu konuda da bir sözünüz olabilir mi?

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. İsmi âliniz?

Dinleyici (devamla): H. O.

Hikmet Kıvılcımlı: Başka var mı, çocuklar? Buyurun efendim. İsminiz?

Diğer Dinleyici: F. D.

Hikmet Kıvılcımlı: Arkadan. Pardon, sizden önce görmüştüm. Buyurun.

Bir Diğer Dinleyici: Hocam, şimdi, önümüzdeki devrimci mücadele, diyoruz ki, Amerikan emperyalizmine karşı mücadele olacaktır.

Hikmet Kıvılcımlı: İsminizi rica etmiştim?

Dinleyici (devamla): G. A.

Hocam, bu mücadelede güçleri, devrimci ve karşıdevrimci mücadelenin dizilişini sıralayabilir misiniz? Devrim saflarında hangi güçler olacaktır, karşıdevrim saflarında hangi güçler olacaktır? Sizin Strateji ve Taktik üzerine yazdığınız yazılarda olduğu gibi: *Öncü güç, temel güç, yedek güç* ayrımlarını yaparsanız, memnun olurum.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Başka?.. İsminiz?

Bir Önceki Dinleyici: F. D.

Ege bölgesini karış karış gezdim. Oralarda "*Barış Gönüllüleri*" var. "*Barış Gönüllüleri*" halkın arasına giriyor. Halka yardım vaadi ile iş yapıyor. Biz burada bu kadar sosyalist arkadaş ve düşünür... Bu arkadaşlar, acaba, hiç mi gönüllü yok acaba? Ege bölgesine gidip de bu halka onları anlatabilsin. Bakın bir şey anlatacağım size. Gerçekten bu en fazla beni bitiren bir şey... Ben İncetaş isimli bir şirkette çalışıyorum. 4 bin kadar kişi çalışıyor bu fabrikada. Bu fabrikanın senelik işi dört aydır. Bu fabrikanın sahibi İzmir Halk Partisi'nin başkanıdır. Çok

zengin bir adamdır bu. Şimdi, bakıyorum kardeşim, 2 bin kişi içinde, ancak 200 kişi imza atabiliyor. Acaba bu düşünür, bu sosyalist arkadaşlar oralara gidip bu işçi arkadaşları eğitemezler mi?

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederiz. Başka var mı, arkadaşların tartışmak istedikleri konu? Buyurun efendim.

Bir Diğer Dinleyici: Benim sormak istediğim bir mesele var.

Hikmet Kıvılcımlı: İsminizi rica edeyim?

Dinleyici (devamla): A.

Rekabetçi kapitalizmden Tekelci kapitalizme geçerken, bu geçiş süreci içinde *Finans-Kapital* teşekkül ederken, bu süreç içinde üretim ilişkilerinde bulunan bütün sermaye sahibi sınıfların *millî* niteliklerini yitirdikleri, bunları millî olan veya olmayan biçiminde bölmenin yanlış olduğuna işaret etmişsiniz, bir yazınızda...

Hikmet Kıvılcımlı: Öyle mi? Evet. Yanlış olmasın?

Dinleyici (devamla): Yahut ben yanlış anladım. Bu konuda beni aydınlatırsanız...

Hikmet Kıvılcımlı: Bütün sermaye sahipleri diye bir şey söylemiş değilim, zannediyorum. Peki. Mamafih, açıklama yapayım. Başka var mıydı, çocuklar? F. D. arkadaşımızın söylediğine yalnız, hepimiz duacı olmaktan başka yapacak bir şeyimiz yok. Tabî bunun organlar, örgütler açısından...

Buyurun efendim. İsminiz?

Bir Diğer Dinleyici: Efendim, *Çin ile Sovyet Rusya'nın* görüşündeki ilke ayrılıkları, nedenleri nedir, acaba?

İŞÇİ-KÖYLÜ GÖNÜLLÜLERİ

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Peki. Yani konular çok geniş. Bu soruların hepsi, bir oturumda tartışılması gereken ölçüde geniş konular ama şimdi arkadaşlar mademki bunları soruyorlar, bir iki sözcükle bunlar üzerinde durmamız faydalı olacak.

Önce.. Evet, o "*Barış Gönüllüleri*"ne karşı: *İşçi Gönüllüleri, Köylü Gönüllüleri* de biz yapabiliydik... Bunun için hatta TİP'e, hatırlarsanız, açık mektupta, basılı şekilde hatta "*Teklif*" yapmıştık. Bir dergide önce başladık eleştiri yapmaya... Onun üzerine derginin sahibinden gelen mektupta okumuştum. Belki bilmiyor arkadaşlar, söyleyeyim. Aynen diyor ki: "Yukardan AP, aşağıdan TİP, geldiler, dergiyi bizim uçurdular havaya!.." Yani biz çalışıyoruz, TİP'e teklif yapalım da, şu işçi kardeşlerimizin ki; sosyalizmin tek yanılmaz, sonuna kadar mantıkî gidicisi olan sınıf İşçi Sınıfıdır dünyanın her yerinde, ona inelim diye bir yol arıyoruz. Onlar, o yolu kurcalayan herhangi bir dergiyi, tâ gidiyor Samsun'da bile batırıyor.

Ondan sonra tuttuk, daha yumuşak bir dille **"Uyarmak İçin Uyanalım-Uyanmak İçin Uyaralım"** diye bir şey yazdık. Orada, bil-hassa, bu *"Barış Gönüllüleri"* yanında, ne olur, şu 15 tane Milletvekili seçildi o zaman... Bu bir daha seçilmez. Nitekim de öyle oldu. İkiye düştü. Üçü bile tutturamadı. Bu fırsat 5 sene sonra bir daha geçmez ele... Dolayısıyla, şu Milletvekili maaşları da 4-5 bin lira, neyse... Bu, Milletvekillerimizin kendi kılıçları hakkı değildir. Ne olursunuz, biner lira alın da, üstünü yahut iki bin alın da, üstünü ortaya koyun. Bu *Fon*, her ay Türkiye'de *İşçi Gönüllüleri*, *Köylü Gönüllüleri* diye beşer yüz lira maaşla çalışacak nice işçi ve halktan insanlarımız var, onlara ayrılın. Bunlar Anadolu'yu, köyü, şehirde fabrikaları, İşçi Sınıfımızın semtlerini dolaşırlar. *Profesyonel* olarak dolaşırsa, İşçi Partisi'ne, elbette oy istiyorsunuz ya, bu oyu da ancak onlar sağlayabilir. Böyle sağlanır halkın oyu. Halkla bir araya gelmek, hal ve hamur olmak gerek...

"Bizi köylere gönderip Öldürtmek istiyor, falan..." demişler. E, peki... dedik.

Yani, şimdye kadar maalesef F. D. kardeşimizin söylediği yönde en çok olumlu adım atması gereken İşçi Partisi, ne yazık ki bazı liderlerinin kurbanı oldu ve bu sefer seçimi de kaybetti. Kendi şirâzesini [nizamını, düzenini] de bozmuş oldu.

Ama tabii bundan üzülmeylim. Çünkü her bozulma, bizim diyalektiğimizce, yeni bir düzelmeye yoludur. Dolayısıyla, bunun yalnız olumsuz yanı önemli değil. Mutlak bir gelişim aşaması olduğu kabul edilebilir. Yani, bu acı tecrübe, bize bundan sonraki davranışlarımızda çok dersler verecektir. O zaman, inşallah, o *"Barış Gönüllüleri"* nin yerine, 4000 işçisi bulunan fabrikalarda da Sosyalizmin sesini duyurma yollarını buluruz.

BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA(!)

Birlikte Yaşama... Evet, *"Barış İçinde Birlikte Yaşama"...* Konu, zaten kendiliğinden ortadadır.

Sosyalizm, kapitalist güdücülerin kanısınca hep kanlı ihtilâlcî vb. vb'dir. Başka toplantılarda da söylemeye çalışmıştım. Hatırlarsınız, Bilimcil Sosyalizmi kuran Marks-Engels: Yeryüzünde eğer, *Bürokratik* ve *Militarist* cihazlar azgın olmazsa, bir memlekette *Demokratik yoldan* da pekâlâ Sosyalist Devrime gidilebilir, diye bir genel kanı olarak açıklamada bulunmuşlardır.

Bunun anlamı şudur: Sosyalistler hiçbir zaman tek bir insanın dahi kılına dokunmak isteyen insanlar değildirler. Bir insanın burnunun kanamasına dahi razı değildirler. Sosyalizm ne demek? Bütün dünya insanların yeniden kardeşleşmesi, demektir. Böyle bir ideal (ülkü) bes-

leyen insanların, insan kanı dökmesi akla gelebilir mi? Hayır. O halde neden bu devrimler kanlı olur? Çünkü burjuva diyelim yahut derebeyi diyelim, zamanın egemen sınıfı, hiçbir zaman akıl yolu ile, mantık yolu ile bir çıkmazın çözümü gerekir sanısı ile iktidardan inmemiştir. İnşallah inerler, ama inmemişler... İnmedikleri için de, halkın insanca her girişi-mi karşısında hemen süngüye davranmışlar, halkı kurşunlamışlardır.

Şu öldürülen 8 genç Türk çocuğu ne yapmışlardır? Biz sosyalistiz, yaşasın bağımsızlık, demişlerdir. Fakat en sinsice emirlerle kurşunlanmışlardır.

Dolayısıyla, bütün bunlardan çıkan netice, sorunun karşılığı oluyor.

Dinleyici (devamla): Müsaade buyurulursa... Benim sormak istediğim: Lâtin Amerika ülkelerine, hatta Türkiye'ye, Sovyetler Birliği'nin yapmış olduğu *yardım*, gerici iktidarları desteklemesi, Amerikan kampından ayrılmasını güçleştirmesidir.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, şimdi, genel olarak, tabii, hiçbir Sosyalist Sistem yeryüzünde *Savaş* taraflısı değildir. O genel prensip açısından meseleyi korsak, bir Sosyalist devletin dünya içinde savaşsız yaşamayı istemesi, bir defa Sosyalizme aykırı bir olay değildir.

Fakat bir de somut dünya içinde, dünyanın gelişimi açısından davranışlar meselesi vardır. Mesela, sayın arkadaşımızın dediği gibi, gerici bir memlekete *Yardım*, vb..

Şimdi, ben, her zaman, Anadolu köylüsünün bir sözünü severim de, söylerim de... Arkadaşlara da onu söyleyeyim. Anadolu'da: "*Bekâra avradı boşamak kolay gelir!*" derler.

Şimdi, biz oturmuşuz Türkiye'de, güzel, rahat yaşıyoruz... İkinci Cihan Savaşı'na girmemiş, galip de çıkmışız. Şu Sovyetler niye gidip şu Amerika'yı devirmiyor da Sosyalizmi ilan etmiyor? diye kızıyoruz. Be kardeşim ama Sovyetler, başlarına bela olan Alman Faşizmine, daha bundan 20 sene önce, en az 20 milyon genç, gülbüz çocuğunu kurban vererek ancak zaferi kazandı. Ve parayı da hâlâ Emperyalistler topladı. Yani, bu kadar kolay bir şey değil savaş dediğimiz şey.

Ama "*Hiç değilse yardım etmesin!*" diyeceksiniz. Ha, o bizim Türkiye'de yapabileceğimiz bir değerlendirme-olacak konu değildir, çocuklar. Ben onu sizden bilhassa rica edeyim. Dünya ölçüsünde hangi ilişkilerin neleri gerektirdiğini, biz burada oturup da masa başında karar verir, anlarınız zannedersek, çok büyük yanlış yaparız.

Bizim bütün bilgimiz, şu Babiâli denilen paçavra edebiyatı alanından çıkmış havadislerdir. Bu havadisleri de, biliriz ki, yalnız Entellicens Servis ile CIA'nın tezgâhladığı kaynaklar verirse, biz öğreniriz. Bu kadar dünyadan kopmuş insanlarız. Yığınımız da...

Böyle dünyadan kopmuş olmasak bile, bir büyük devletin, yani dünya ölçüsünde ağırlığı olan bir devletin dünya ilişkileri, dünya milletleri arasındaki ilişkileri ölçüsü, kendine has bilgilerle, haber almaları yürür. Bu haber almaların bütünü biz bildiğimizi nasıl iddia edebiliriz? Bir koca, 200 milyon nüfuslu Sosyalist Devlet cihazının dünya ölçüsünde edindiği bilgileri, biz nasıl bir kişi olarak yahut bir Parti olarak gözümüz önünde tutabileceğimizi zannederiz? Zannedemezsek, yani bu kadar bilgimiz yoksa nasıl kalkar da onun o bilgilere dayanarak yaptığı bir davranışı burada değerlendirmeye girişebiliriz? Buna hakkımız olamaz. Yani, gücümüz yetmez. Bunu demek istiyorum.

Elbet bu sorular kafamızda ayrılır ama bence, bu gibi sorular kafamıza geldiği zaman, bir *tolerans payı* versek, size daha yararlıdır. Yalnız yaşarmakla da kalmaz. İşimize de çok daha iyi gelir. Ne bakımdan? Bizim bir hastalığımız var, Türkiye Solunun, Türkiye Sosyalizminin bir hastalığı var: Dünyayı daima Türkiye dışında izleriz de, kendi içimizde neler olduğunun farkında değilizdir..

"*Dermiş hakîym [alim, filozof]; bilmediğim nesne kalmadı, "Dünyayı bildi bîçare, kendini bilmedi."*der, eskiler. Biz de bu haldeyiz...

Bırakalım yahu, şu Sovyetlerin başka memleketlere yaptığı yardım yerinde mi, değil mi? Acaba, "Bir arada Yaşamak" mı daha doğrudur, yoksa kapışmalar mı daha iyi olur? Yani bunlar bizim çözeceğimiz problem değil, bir kere. Bizim dışımızda. Ama bizi böyle şeyler oyaladığı zaman, kendi ülkemizde kendi problemlerimizi kavramamız, çözmemiz için harcayacağımız enerjiyi, çok defa aramızda lüzumsuz çekişmelerle dejenere etmek tehlikesi çıkıyor. Yani, o bakımdan, bence bu tarzda, dünya ölçüsündeki çatışmaların değerlendirilmesini yapmakta, hele bizler, Türkler, Türkiye'nin Sosyalistleri çok *toleranslı* olmalıyız.

Benim söylemek isteyeceğim budur. Yani daha geniş açarsak, çok vakit kaybolur. Özeti aşağı yukarı bu. Benim kanım, eski bir arkadaşınız olarak, senelerden beri edindiğim deneylerden sonra, daha genç arkadaşlarıma bunu tavsiye etmeyi doğru buluyorum. Çünkü yeterli değiliz. Yani, bir yargıç olalım... E, yargıç; tanıklar olacak, belgeler olacak, deliller olacak, onları toplayacak, ondan sonra hüküm verecek. Dünya yargıcı da olsak, nerede tanıklarımız, nerede belgelerimiz? Onlar olmadan dünya hakkında fetva verirsek, bize sahtekâr derler sonra. Yani müftü demezler. O bakımdan, ben bu konuyu...

Affedersiniz yani, çok sevimli bir yüzünüz var ve genç, işleyen mantığınız da hoşuma gidiyor. Ama bizim memlekette -yani şey mânâsına, size karşı söylemiş olmuyorum- derdimiz bu da... Hani, sizin özel kişiliğinizden çok, Türkiye ölçüsünde böyle bir eğilimimiz var ve o eğilim bizi çok zarara sokuyor.

Bir Dinleyici: Hocam, bir soru sorabilir miyim?

Hikmet Kıvılcımlı: Efendim, şimdi soruları sıraya koyduk.

Dinleyici (devamla): Bu konuda...

Hikmet Kıvılcımlı: Buyurun efendim, peki.

Dinleyici (devamla): Başından beri mesela, meseleye giriş tarzınız, dünyanın ne hal aldığı, dünyada bu zamana kadar olan değişimleri...

Hikmet Kıvılcımlı: Çok güzel. Evet.

Dinleyici (devamla): Dünya ile bir bağıntı kurarak Türkiye'ye geliniz. Şimdi, böyle bir meselede de, Türkiye de dünya devrimci mücadelesinin içerisinde bulunduğuna göre ve onunla, o dediğiniz şekilde, birtakım görünmez veya görünür yahut kopar-kopmaz bağları da olduğuna göre, zorunlu olarak, dünya devrimci mücadelesinden esinlenmemiz, onunla ilişkimiz olması veya yanlış olan davranışlara karşı mücadele etmemiz, hiç değilse, sizin geniş bilgi ile ortaya koyduğunuz gibi Amerikan emperyalizmine karşı mücadelemizde stratejik ve taktik ipuçları vermek için, bize geniş olarak ortaya koyduğunuz gibi Türkiye devrimci mücadelesi de dünyada, dünya devrimci mücadelesinde belli bir yer işgal ediyor ve ona bağlı. Yani, dediğiniz gibi, gayet uyanık davranmak, belirli tolerans payları bırakmakla beraber, belli ölçülerde de bunu anlamak, bu mücadelenin hangi doğrultuda geliştiğini bilmek mecburiyetinde olduğumuz kanısındayım ben. Mesela, dünya devrimci liderlerinin bu görüşler hakkında birtakım kesin fikirleri var.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet.

Dinleyici (devamla): Özellikle pratiğini yapmış bu işin, bazı ülkelerde sosyalizmi kurmuş, etkin olan liderlerin görüşleri var. Bunlardan esinlenmemiz çok...

Hikmet Kıvılcımlı: Evvelâ genç arkadaşımızın eleştirisine cevap vereyim. Dünyayı üçe böldük. Biz bölmedik ya, dünya bölünmüş üçe, gözümüz önünde. Birisi *Emperyalist*, öteki iki kutup arasındaki *Üçüncü Dünya* ve *Sosyalist Dünya*... Bundan biz Emperyalist Sektöre dönüşüyoruz, dedik. Yani, dünyayı böyle görüyoruz. Emperyalist Sektörün de karakteristikleri üzerinde uzunca durduk.

Ama bu *Emperyalist Sektöre* karşı *Sosyalist Sektörün* davranışlarını eleştirmeye gittik mi... O davranışların nedenleri üzerinde elimizde yeterli belge yok, demek istiyorum. Ve o belgeleri, dikkat edersek şimdi, ne açıdan koyuyoruz biz? Şunu vermese de, şu kâfir Çoban Sülû'yü bir an önce haklasak, gibi bir şey... Yani, kendi açımızdan bir kolaylık arıyoruz.

Güzel ama şimdi, yani her milletin de kendine göre dünya ölçüsünde ve kendi yapısı içinde bir hesabı yok mudur? Yani hemen yalnız,

dünyada bütün meseleler bitmiş de: Türkiye'deki bir hükümete yardım etmeli mi, etmemeli mi... O mu kalmış? Etmeyelim de orada da devrimciler kazansın gibi bir muhakeme yürütmesi ne dereceye kadar mümkündür? Bunun dışında başka kombinezonlar yok mu? Dünya ölçüsünde öyle oyunlar dönüyor ki, bu oyunlar içinde bazen buzların kayması gibi, bazı sektörlerin kaydırılması, hiç değilse kendi iç yapısında bazı gelişmelerin daha sağlam, mesela İşçi Sınıfının daha güçlü olması gibi hesaplar da konmuş olabilir.

Ama bütün bunları bizim alıp da hemen buracıkta, yani üç dört kelime ile üç dört sözcükle özetleyip çözüme bağlamamız çok güç olur ve fazla tupe [yanlış sanı, şüphecilik] de olur.

Hâlbuki biz, şimdi, dünyayı elbette izleyeceğiz. O memleketlerin geçirdiği deneylerin bir yığın anıt eserleri var. Yani teorik alanda bize sundukları sonsuz araçlar var. Bunları iyice etüt ettik bitirdik de, en sonra dış politikada gereken şu yardım falan yapılsın mı, yapılmasın mı? Ona mı sıra geldi? Ben böyle görmüyorum daha. Yani bu kadar, politikanın en iç yerindeki olaylar üzerinde uğraşmaktansa, eğer dünya tecrübelerinden ders almak istiyorsak; Sosyalist ülkelerin teorik alanda ve pratik alanda yaptığı sonsuz mücadele ve propaganda vb. deneyleri var, biçimleri var, parolaları var... Bunları bizim memleketimizde nasıl benimseriz? Ve biz kendimize, kendi omzumuzda düşen görevi nasıl daha başarı ile sağlarız? diye düşünelim daha faydalı olur gibime geliyor.

Çünkü öteki türlü bir tartışmaya girdik mi, ne oluyor? Biz bilmediğimiz bir alanda, yani bugün bizim etken de olamayacağımız ilişkiler ölçüsünde bir takım yargılar ortaya atacağız. Bu yargılar yalnız yargı olarak kalsa, yani soyut bir muhakeme serisi gibi kalsa, en nihayet aramızda bunu da konuşuruz, ne olur, diyebiliriz. Yani, böyle bir toplantıda olmasa bile, kendi aramızda dertleşme kabilinden konuşulabilir. Ama burada kalmıyor.

Söylemek istediğim: Bu eğilimimiz bizim, dünyanın asıl olumlu teorik kazançlarını ve silahlarını gözden geçirmemize yarayacak vakitlerimizi çok daha ikinci dereceye düşürüyor. Ve israf oluyor. Enerjimiz ve vaktimiz israf oluyor. Ben, bu israftan en çok üzüntü duymuş ve zarar görmüş -yani kişi olarak- bir arkadaşınız olarak, bunu eleştirmek istiyorum.

Yoksa elbette düşüncenin bir sınırı yoktur. Ve zekâ daima her gün yeni problemlerle karşılaşmak ve onu çözmek için yaratılmıştır ve kullanılır.

Fakat problemlerin de önceliği olanı vardır, sonraya bırakılması gerekenleri vardır. Bizim için bugün, birinci derecede öncelik hakkı olan problemler herhalde bunlar olmasa gerektir. Çünkü böyle bir problem çıktığı zaman, mesela Fransa'da bakıyorsunuz, bir Sosyalist Parti iki-

ye bölünüyor. Bizde de, bakıyorsunuz, bir akım içinde iki-üç-beş arkadaş var. Onlar bir buçuğu oraya, iki buçuğu buraya ayrılıyorlar, falan... Böyle bir dağınıklıklara da sebep veriyor.

Böyle zararlara girmektense, ben diyorum ki, şu aşamada biz, zihnimizi haklı olarak belki kurcalayan bu konulardan çok, bize olumlu olacak, işimize yarayacak ve bizi de kendi toplumumuzun ilişkileri içinde uğraştıracak problemler üzerinde duralım. Yani bunu, tasarruf-ekonomi yapalım enerjiden, o açıdan söylüyorum.

Yoksa tabii, zaten bu toplantıda da, bütünü ile bir Sosyalist devletin öteki Sosyalist devletle ilişkileri ve bu Sosyalist devletlerin toptan Dünya devletleri ile ilişkileri üzerinde herhangi bir tartışmaya girmek için vakit yok zaten. Yani o çok geniş ve ayrı bir konu olur.

Bizi ilgilendiren en yakın dünya Emperyalist kesimdir. Emperyalist kesimin de hangi karakteri taşıdığı üzerinde elimizden geldiği kadar burada birkaç açıklama yaptık.

Sosyalist kesimle Emperyalist kesim arasındaki ilişkilerin üzerinde çokça durmadık. Çünkü o konuları bizden çok daha büyük yetki ile şu bakımdan yetki ile: Yani, belki bizim kadar zeki olmayabilir, belki bizim kadar düşünceli de olmayabilir ama imkânları bizden çok fazla olan -öyle koyalım isterseniz- muazzam devletler, sistemler var... Onlar uğraşsın yahu, onunla.

Yani, o tarzda tartışmalarla biz onlara yardım edemeyiz, burada. Fakat kendi aramızdaki ilişkilerimizi pekâlâ zehirleyebiliriz bu yüzden. Soyut, havada bir tartışma gibi olur. Tam belgeleri de olmaz. Bizi aydınlatamaz yeterince. Hiçbirimiz birbirimizi aydınlatamayız bu alanda. O zaman, bizi, Sosyalizm açısından, eğitim açısından en az ilgilendiren konularda, aramızda belge yetersizliği yüzünden çıkmış çelişkilere yahut çekişmelere sevk edebilir. Bu da tehlikeli olur. Demek istediğim budur.

Ama dünyaya gözümüzü kapayalım demek istemedim hiçbir zaman. Ve o konunun da derinliğine inmek için, burada vaktimiz müsait değil, kanısındayım. Bunu söylemek istedim arkadaşlara.

ÇİN-SOVYET ÇATIŞMASI

Hikmet Kıvılcımlı: Ha!.. E. arkadaşın da *Çin-Sovyet* görüşü hakkında söyledikleri aşağı yukarı bu noktaya gelip dayanıyor. Ben, belki başka bir toplantıda, başka toplantıda bulunamayacağım için, konuşmuştum. Onu hatırlatayım gene arkadaşlarıma.

Çin ve Sovyetler diye iki Sosyalist devlet var: Birisi 200 küsur milyon, öteki 700 milyon insan... Bu iki devletin *sosyal gelişim aşamaları* birbiriyle aynı değil.

Sovyetler 1917'de bir devrim yapmışlar. *Savaş Komünizmi* dedikleri bir safha geçmiş. Ondan sonra *NEP Devri* geçmiş. *Proletarya Diktatörlüğü* bu arada geçmiş. *Sosyalizme* geçilmiş. Yani, "*Herkese emeği kadar verme*" yazılı bayrak taşıyan bir rejime atlanmış. Sosyalizmin birinci basamağı diyoruz ona. Bir de yüksek basamağını biliyoruz: "*Emeği ne olursa olsun, herkese ihtiyacı kadar vermek*".

Burada, "Herkese emeği kadar verme" safhasına geçilmiş. Böylece, yani birinci, ikinci, üçüncü safhaya, aşamaya gelmiş bu memleket, Sovyetler.

Çin ise, daha henüz, *Demokratik Devrimini* tamamlamak üzereyken *Sosyalist Devrime* geçmiş ve *Sosyalist Devrimin* de *Proletarya Diktatörlüğü* aşamasındadır.

Şimdi, iki toplum gözümüz önüne gelsin: Birisi Sosyalizme geçmiş, ötekisi Proletarya Diktatörlüğü denilen aşamada bulunuyor. Bu ikisinin toplum yapısı açısından, elbette birbirine uymayacak ölçüleri ve problemleri vardır. Dolayısıyla, bu problemler, iki sistem arasında birtakım çelişkiler yaratabilir.

Sonra, bunun dışında, ikinci büyük faktör de şudur: *Devlet* faktörü vardır. Devlet nedir? Demin de söyledik. Yani, bugünkü Devletin anlamını birkaç kelime ile açıklamaya çalıştık. *Devlet: Bir Sınıfın, öteki Sınıfları baskı altında tutma* aracıdır. Kapitalizmde, kapitalist sınıfı, İşçi Sınıfını ve halk yığınlarını baskı altında tutmak için Devleti kullanır. Sosyalizmde tersine döner: İşçi Sınıfı, öteki sömürücüleri baskı altında tutmak için Devleti kullanır. Devlet ikisinde de ters yönde çalışır ama nihayet düşürsek, asıl yüce Sosyalizm aşaması Devletin de "*Yağı tükenmiş kandil*" gibi söndüğü aşamadır. Değil mi? Peki, Devlet, Sosyalizm için ideal bir müessese değildir. Ancak, zarurî, kaçınılmaz bir müessesedir.

Şimdi, bu devletin karakteristiği nedir? Hakim sınıf ister İşçi Sınıfı olsun, ister kapitalist sınıf olsun, insanların insaniara karşı zılgıt aletidir. Başka türlü değildir. E, bu insanı ezme aleti insanların elindedir. Yani, peygamber yahut insanüstü, her şeyi bilen insanların elinde değildir. Bir de bunu koyalım.

Şimdi, insanların kullandığı, insana karşı kullanılan *Devlet Cihazı*, iki ayrı cihaz haline geldi mi, ne oluyor? Birinin sınırı ayrı, bayrağı da ayrı, askeri de ayrı, üniforması da ayrı.. Öteki de öyle. O sınırlarda neler olur, neler geçer? Devlet ilişkileri açısından bunu bizim sezmemize imkân yoktur. Yani, iki ayrı Devlet oldu mu. Devletin kendine göre gizli dosyaları vardır, gizli polisi vardır, bilmem silah emniyeti vardır vb. yığınla ayrı... Ama ayrıdır; ayrı Devlet çünkü... Henüz ikisi bir Devlet olmamış ki...

Bu iki ayrı Devletin, ister istemez, aralarında bütün bu açılardan bir yığın çelişkiler doğabilir. Dolayısıyla, bu çelişkiler de, ancak o iki Devlet kimse, onların kendi olanakları içinde tam değerlendirilmesini bulabilir. Bizim burada, bütün bu kontenjanların hepsini görmemiz, bilmemiz, birini haklı, ötekisini haksız çıkarmamız, yani yargıçlık yapmamız imkânsızdır.

Dolayısıyla, yani "*Birlikte Yaşama*"ya ait açıklamayla bu *Çin-Sovyet* ilişkileri üzerine yapılacak açıklama da birbirinin aynı sayılmalıdır bence. Ve bunlarla vakit kaybetmemizin, bir defa israf olacağı kanısındayım.

Fakat bunun dışında da, içimizde, hiç lüzumsuz yere... Çünkü içimiz deyince, arkadaşlar, bunu da unutmayalım: Biz şurada toplanmışız şimdi, diyelim ki 50-100 kişi... Hepimiz aynı insan mıyız? Hepimiz aynı kapasitede, aynı eğilimde, aynı psikolojide insan mıyız? Değiliz. Öyle bir toplumdan geliyoruz ki, binbir eğilimimiz var.

Ve bunun dışında da, ayrıca, bu kişi olarak her birimizin ayrı birer insan, kişilik taşımamız dışında, bir de "iki kere iki dört" diye hepimizin bildiği gibi, egemen sınıfların, hatta dünya Finans-Kapitalinin içimize sokabileceği yığınla elemanlar vardır. Bunların da elbet elleri armut toplamaz. Bütün uğraştıkları bir fit sokmaktır. Anlatabiliyor muyum? Ha, bu fit havasını en iyi bulacakları yön de, bizim en az bildiğimiz noktalarda problemler yaratmaktır.

Yani, tenzih ederim, affedersiniz, sakın aklınıza bir şey gelmesin, arkadaşlarım. Elbet genç arkadaş olarak güzel zekânızı kullanıyorsunuz. O mânâda söylemiyorum.

Yalnız, içimizde bu tarzda sorular yaratmak şeyini, pekâlâ silah gibi kullanabilir düşman da. Yani İşçi Sınıfının ve sosyalizmin düşmanı, böyle... Çünkü nasıl olsa bizim bunu yüzde yüz haklı çözüme vardıramayacağımızı bilir. Yok elimizde delil. E, bizim haklı gibi, kendi eğilimimizle haklı gibi bulduğumuz bir tarafı, öteki en samimi arkadaşımız da haksız bulabilir. Onun da kendine göre bir yargısı olur. O zaman iki kişi karşı karşıya kaldık mı, o bilmediğimizi hiç hesaba katmaksızın, bütünüyle bilmediğimizi, sanki ben senden daha iyi bilirim, sen benden daha az bilirsin, diye bir çatışma doğar aramızda. İşte buna meydan vermek için binbir hile de girebilir.

O bakımdan da zararlı görüyorum ben. Onun için bu tartışmaların, böyle hele toplu eğitim ilişkilerimiz sırasında problem yapılmasının faydası olmadığına kaniim.

Şimdi, iki arkadaşımızın soruları kaldı: A. arkadaş, bir de Aydın arkadaşımızın dediği. A. Arkadaşımızın: Serbest Rekabetten Finans-

Kapitale geçişte bütün sermaye sahipleri *millî* niteliklerini kaybeder mi? Oradan başlarsak, A. arkadaşımızın sorusuna daha kolay gireriz. Efendim?

Bir Dinleyici: Tersî efendim.

Hikmet Kıvılcımlı: Tersî ama sıra şeysi değil de, mantık, yani açıklama sırası böyle daha iyi olacak.

Şimdi, *Serbest Rekabetten Finans-Kapitale* geçilince, biliyoruz, kapitalist sınıfı, sınıf olarak egemen olmaktan çıkar. Kapitalist sınıfı deyince, bir 19. yüzyıl vardır: *Serbest Rekabet* kapitalizmi çağı; bir de 20. yüzyıl vardır: *Tekelcilik*, Finans-Kapital çağı...

19. yüzyılda kapitalist toplumun içinde iki egemen sınıf vardır, bir değil. Biri *Kapitalist Sınıfı*'dır, doğrudan doğruya işçiyi sömüren sermaye sahipleri; bir de, kapitalist sınıfının yedeğine aldığı, ittifak yaptığı, onsuz olamadığı *Büyük Emlâk Sahipleri Sınıfı* vardır... Bu iki sınıf egemen sınıftır ve bütünüyle egemen sınıftır.

Bu egemenliğini yürütmek için de nasıl piyasada *Serbest Rekabet* kuralını koymuşsa, Parlamentoda da öylece serbest *fikir* piyasasını kurmuştur. Millet ölçüsünde yaptığı sömürüyü bu iki sınıf arasında nasıl paylaşacağını Parlamento kavgalarıyla -ki ona *Burjuva Demokrasi* diyoruz- o kavgalarla realize etmeye uğraşır.

İşte *Serbest Rekabet* çağının karakteristiği bu: İki sınıf, bütünüyle sınıf olarak egemendir.

Ama bu iki sınıfta -mesela *Kapitalist Sınıfı* içinde- *zümreler* vardır. Her sınıfın içinde de *zümreler* vardır. Bunlardan mesela: *Sanayici Kapitalist*, *Tüccar Kapitalist*, bilmem *Banker Kapitalist* vb... böyle *zümreleri* vardır. Bunların hepsi, bütün *zümreler*, aşağı yukarı millet sömürsünden çıkan *Artı-Değeri paylaşmak* hususunda çekişirler. Ve buna *Demokrasi* denir, bu paylaşım.

Egemen ikinci sınıf, *Emlâk Sahipleri Sınıfı* da gene birçok *zümreler*den meydana gelir. *Büyük Emlâk Sahibi* vardır, 20-30 köy ölçüsünde geniş arazisi olabilir. *Ortancaları* vardır, *Küçükleri* vardır. Yani önün da *zümreleri* vardır. Bunlar da gene, 19. yüzyılın *Burjuva Demokrasi* dediğimiz çağında, *zümre* olarak hepsi egemenlikte az çok hisse sahibi olurlar ve tartışma havası içinde aslan payını paylaşmaya çalışırlar.

20. yüzyılda bu iki sınıf, egemen iki sınıfın içinde en kodamanları gelirler, *Bankalarda-Şirketlerde* birleşirler. *En Kodaman Sanayici Kapitalisti*, *En Kodaman Tüccar*, *En Kodaman Banker* kimse; gelirler birkaç on, yahut yirmi, yüz şirketin içinde sermayelerini yatırırlar, birleşirler. Gene egemen sınıftan *Emlâk Sahiplerinin de En Kodamanlarını* (en büyük Ağaları diyelim isterseniz, Türkçe'si) aralarına alırlar.

Böylece, demek ki, iki egemen sınıf hakimken 19. yüzyılda, 20. yüzyılda *Tekelci Sermaye* hakimdir. Yalnız o iki egemen sınıfın en kodaman elemanları bir tek zümre halinde birleşirler ve onlar egemen olurlar.

Ona *Finans-Kapital* diyoruz işte... *Komprador değil*. Karıştırıyoruz çünkü. *Komprador* da gene 19. yüzyılın bir zümre kapitalistidir.

20. yüzyılda -Tekelci Sermaye zamanı- egemen olan Finans-Kapitaldir. Türkiye'deki örneğine bakınca bunu görüyoruz. Avrupa'daki örneklerle bakınca gene bunu görüyoruz. Koca Almanya'ya bakıyorsunuz: 300 aile, Fransa'ya: 400 aile, İngiltere'ye: 200 aile, Amerika'ya: işte bir 100 kadar milyarder, falan... Bunlar egemen.

Yani, egemen deyince; öteki kapitalist zümreleri yahut öteki orta, küçük ağalar yok mu? Var onlar da. Sömürüyorlar mı? Onlar da sömürüyorlar. Ama aslan payını alan ve bunları büyük aslan soygununa, aslan payı soygununa sokmayan Finans-Kapitaldir. Ve böylece egemenlik, -gerek ekonomi alanında, gerek politikada, gerek kültürde, devlette vb.de- yüzde yüz bu Finans-Kapitalin, bir avuç adamın eline geçer. Buna *Finans-Kapitalist* deriz.

İşte, şimdi, Serbest Rekabet devrinden Finans-Kapital, yani Emperyalizm devrine geçiş dediğimiz zaman, bu sınıf ilişkilerinin değişikliğini gözümüz önünde tutmak zorundayız. Bunu tutarsak, o zaman, "*Millî Burjuvazi*" yahut millî nitelikli sermaye sahibi var mıdır, yok mudur? sorusu önümüze çıktı mı, elbette vardır, deriz.

Neden deriz? Çünkü Finans-Kapitalin dışında kalan, gerek orta, küçük toprak sahipleri, gerekse orta, küçük sanayici, tüccar vb. bunlar da bu büyük, Finans-Kapitalist dediğimiz büyük canavarların soygunundan şikâyetçidirler. Hem de, nihayet bunu alamayacaklarını aklı kesince: Nedir bu rezalet, soygun falan diye, yani memleket ölçüsünde de o kendi zümre çıkarlarını, sanki millet çıkarıymış gibi, savunmaya kadar da giderler.

Gittikleri zaman da İşçi Sınıfı gibi giderler de *Öncü* mü olurlar herhangi bir devrime yahut bir sosyal harekete? Hâşâ! Ama bir hoşnutsuzluklurlar ya...

İşçi Sınıfının politikası demek zaten, yalnız İşçi Sınıfının günlük küçük meseleleri içine kendini hapsetmek değildir. Tam tersi... Millet ölçüsünde, bütün problemleri ele almaktır. *Politika* budur. Yani politika bir sınıf içinde kapandı mı, ölür.

O sınıfı da öldürür, politikayı da öldürür.

İngiltere'de *Labour Party* nedir? İşçi Partisidir. Ama dünyanın en büyük Emperyalist partisidir. Dolayısıyla, İşçi Sınıfı içinde hapsolür. Zaten bir avuç teşkilâtli Aristokrat İşçinin temsilcisidir, İşçi Sınıfının

değildir... Ama İşçi Sınıfı adına konuşur ve İşçi Sınıfını o Sendikalara boğdurmıştır.

Bizde olduğu gibi. Bizde başka türlü mü?

Ha, dolayısıyla, işte bu durumda İşçi Sınıfına düşen siyaset bilinci: Toplumda kim hoşnutsuzsa, hepsini toplayıp bu müthiş canavara karşı çıkarmaktır.

Çünkü canavar müthiş. Bir avuç adam ama elinde öyle kudret var ki... Bütün büyük endüstriyi, bütün üretim alanlarını kontrolü altına almış, oradan müthiş bir gelir sağlıyor. Milyarları eline geçiriyor bu büyük canavar. Bu kadar zengin para gücü elinde olduğu gibi, devleti de eline geçirmiştir. Demin verdik örneği -hepimiz her gün görüyoruz-dini de ele geçirmiştir. Yani din elbette, hele bizim dinimiz, Müslüman dini devrimci, ilerici, gerçekten halkçı bir dindir. Onu bile Finans-Kapital elimizden almaya çalışmıştır. Ve almış gibi gözüküyor hatta değil mi? Büyük yığınlarımız Finans-Kapitalin partisine oy veriyor. Niçin? Finans-Kapital din aracını bir yem gibi kullanıp onu da elinde bir silah gibi kullanıp, memleketi pekâlâ peşine takıyor.

İşte bunun karşısında biz ne yapacağız? Biz de müttefik araya-cağız. Yani İşçi Sınıfı kendi kurtuluşunu gerçekleştirmek için, artık, Finans-Kapitalden başka öz düşmanım yok bu memlekette, demek zorundadır. Ve bütün diğer sınıflardan da hoşnutsuz kim varsa, onları çekmek, kendisine yardımcı yapmak zorundadır.

Onlar geldikleri yere göre: Ağa ise geldiği Ağalık civarında hangi ilişkiler varsa, bize bundan aydınlık getirecek; Aydınca, o da bildiği alandan bize bir bilgi getirecek... Böylece İşçi Sınıfının bilgisi ve bilinci artacak. Memleket ölçüsünde bir davranışa geçtiği zaman, karşısındaki düşman kuvveti, sömürücü büyük canavarı nasıl felce uğratacak? Onun yolunu bulacak.

Yani *Strateji* dediğimiz şey bu: Sınıflar arasında cepheye nasıl dizilenecek? Bunu aramak.

Ha, bu sınıflar arasında dolayısıyla bir tanesi de Finans-Kapital zümresinin baskısı altında ezilen ve sömürüden mahrum, istediği sömürüden mahrum kalan, dolayısıyla hoşnutsuz olan küçük kapitalistler, küçük sanayiciler, küçük tüccarlar, küçük bilmemnelerdir. Kendilerine göre onların da bir Sosyalizmi vardır, hatta icap ederse. Onlara da, mümkünse, daha insancıl bir topluma doğru götürmek için İşçi Sınıfı pekâlâ stratejisinde yer verebilir. Ve bunlara *Millî* nitelik atfedebilir. Millîdirler, çünkü burjuvazidirler.

Bir Dinleyici: Ne kadar güvenebilir, efendim?

Hikmet Kıvılcımlı: Ha, güvenmek ikinci bahis. Güvenmek ikinci bahis.

Yalnız, böyle bir sınıfın, Emperyalizm çağında böyle bir sınıfın kendi başındaki en kodaman Finans-Kapital zümresine karşı bir durumu varsa, bu bir realite ise ki realitedir...

Yani, bugün bütün büyük tahsisleri paylaşanlar biliyoruz kimlerdir. Üç beş yüz kişidir. Evet, birkaç Holding'dir. Ve bunların dışında, geri kalan bütün öteki kapitalistlerin içinde -ben tanırım bir 5-10 tane, siz de hepiniz muhakkak, toplumumuzda yaşıyorsunuz, görmüşsünüzdür- bıkılmışlardır bazı küçük kapitalistler... "Yahu, nedir yani! Olsa da, Komünizm mi olacak, ne olacak? Bana iki bin lira maaş vermez misiniz? Falan..." diye konuşurlar. Doğrudur, samimidir orada.

Yani böyle diyorsa, bu adamı karşımıza almak: "Sen burjuvasın, höt, alçak falan... Yalan söylüyorsun, istemeyiz seni!" demek akıl kârı olur mu? Olmaz.

Bir Dinleyici: Efendim, somut olarak?

Hikmet Kıvılcımlı: Somut olarak şu veya bu kapitalisti elbette davranışına göre değerlendireceğiz. Yalnız sınıf olarak böyle bir gelişim var. Yani, deminden beri söylemek istediğimiz, böyle bir toplum ölçüsündeki Finans-Kapital büyük soygunu yanında, hoşnutsuz kalmış insanlar var. Bunların içinde elbet CIA'nın sormadığı soruları açan zibidiler de doludur. Ama biz bunları alıp da sosyalist yapalım falan demek istemiyoruz. Yalnız bunların, şimdi, kodaman canavara karşı bir tutumları var mı, bir hoşnutsuzlukları? Var. Gördüğümüz bu. O halde, hani, "*Allah bile iti hınzıra musallat eder*" derler. Biz niye iti hınzıra musallat etmeyelim? Öyle bir söz vardır. İcap ederse... Mümkünse... Ama o it, diyelim ki, sizin gibi bir işçi arkadaşı bulunduğu zaman ısırır. Isırır... O da var. Fakat o kodamanı da ısırırsak ona, pekâlâ iyi bir iş yaparız. Domuzu da ısırırsın. Yani, yalnız seni mi ısirtalım ona? Varsın onu da ısırırsa, ısirtmaya çalışalım. Bu anlamda. Yoksa onları hemen temiz pak yapalım ve...

Efendim?

Bir Dinleyici: Millî kapitalizm diye memlekette bir şey yoktur. Millî kapitalizm Komprador kapitalizme bağlı bir şeydir.

Hikmet Kıvılcımlı: Komprador zaten 19. yüzyılda kaldı. O hiç yok. Egemen olarak yok. Tamam.

(Salonda bazı tartışmalar olur.)

Hikmet Kıvılcımlı (devamla): Hayır, söylesin, söylesin... Arka-
daşımız, çok iyi, canlılık getiriyor. Bu toplantılarımızda tolerans birinci konumuz olsun. Birbirimizi hiç incitmemeye çalışalım, rica edeyim.

Buyurun efendim.

Bir Diğer Dinleyici: Efendim, bu hoşnutsuzluk meselesi üzerine bugün gazetede gözüme bir şey ilişti de, onu arkadaşlarıma okumak istiyorum. Müsaade ederseniz.

Hikmet Kıvılcımlı: Rica ederim.

Dinleyici (devamla): Cumhuriyet gazetesinde... (Gerisi banda alınmamış.)

Hikmet Kıvılcımlı: Evet şimdi bu meseleden sonra, A. arkadaşımızın: Amerikan emperyalizmine, başlıca düşmana karşı devrimci ve karşıdevrimci güçlerin ayarlanması sorusuna gelmiş oluyoruz. Onu elden geldiği kadar kısa, iki üç...

(Salonda tartışmalar devam eder)

Hikmet Kıvılcımlı (devamla): Pardon. Birbirimize düşmeyeceğiz ama birinci şart bu.

Devrimci cephe deyince, elbette dünya ölçüsünde en *konsekan* dedikleri Frenklerin, yani mantıkî sonuçlu, önü sonunu tutar devrimci sosyal sınıf kim? Onu seçmek lazım. Stratejide sınıflar seçilir, devrim cephesine gidecek sınıflar... Dolayısıyla başlıca güç, devrimci güç, *Özgüç* diyoruz ona: *İşçi Sınıfı'dır*, Türkiye'de. Bunun dışında daha mantıklı, sonuna kadar devrimciliğinde hiç şaşmayacak başka sınıf yoktur. Demiyoruz ki, işçiler içinde tek tek alırsak kusurlu insan çıkmaz. O ayrı. Tek tek hepimiz bu toplumun insanıyız. Oradan bir yığın iyi kötü alışkanlıklar, yahut düşünceler taşırız. Ama sınıf olarak İşçi Sınıfını koyduk mu, Türkiye'nin bugün için en güçlü ve en önde gelen, milleti kurtarıcı, kendini kurtarmak isterken bütün milleti de kurtarmaya en yetkili ve gücü yeter insan kalabalığı, sosyal sınıfı ve tek sosyal sınıf İşçi Sınıfıdır. Modern sınıf o çünkü.

Efendim?

Bir Dinleyici: Şimdi, iki tane devrim aşaması tanıyoruz: bir tanesi *Demokratik Devrim* aşaması, bir tanesi *Sosyalist Devrim* aşaması... Demokratik Devrim aşamasında esas düşmanımız Emperyalizm ve sizin ifade buyurduğunuz gibi tek tutarlı devrimci güç İşçi Sınıfıdır. Ve Demokratik Devrim aksamasında da İşçi Sınıfı dışında hiçbir tutarlı, sonuna kadar tutarlı, kesinlikle antiemperyalist bir sınıf veya tabakanın var olmadığını söyleyebiliyorsunuz.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Bitti mi sözünüz?

Ha, böyle olduğuna göre, bir de 20. yüzyılın bir *tecellisi* var diyelim, eskilerin deyişiyle; *yani dışarıya vuran bir gerçeği* var. 19. yüzyıl sonuna kadar kapitalizm, kapitalist sınıfı; az çok bir devrimci eylem yapabilen bir sınıftı. Ama 20. yüzyıla beraber kapitalist sınıfının artık devrimciliği kalmamıştır. Onun yerine...

Yani Demokratik Devrim demek, az çok Burjuva devrimi demektir. Bunu kabul edelim... *Demokratik Devrim: Burjuva Devrimidir*. Ama bu burjuva devrimini dahi kapitalist yapmaz artık. İstemem der. Yani kendi devrimini dahi yapamaz. Fakat bu bir siyasi devrim olarak İşçi Sınıfına büyük avantajlar sağlayan bir devrimdir. Yani burjuvazinin

de namuslu bir devrimci olduğu çağda yaptığı eylemler, eğer İşçi Sınıfı tarafından benimsenirse, çok yararlı sonuçlar alabilir İşçi Sınıfı bundan. Onun için İşçi Sınıfı memleket ölçüsünde (bugünkü Türkiye şartları içinde diyelim) kendi kurtuluşunu sağlama yolunda ilk davranışında Demokratik Devrimi gerçekleştirmek zorundadır.

Ama şimdi, meseleyi böyle koyduktan sonra, bir de bunu Medrese usulü koyan arkadaşlar da çıkıyor. O felâket oluyor. Yani, *Demokratik Devrim* deyince, *Sosyalist Devrimi* ağzına alanın kellesini uçururuz gibi bir hava uyandıranlar var. Bu, saçmanın büyüğü olur. Yani Demokratik Devrim bir aşama olarak gözümüzün Önünde olacak ama onun Sosyalist Devrimle gayet bağlı olduğunu hiç unutmayacağız.

Nerede bağlanıyor?

İşçi Sınıfı'nda bağlanıyor. 20. yüzyılda gerek Demokratik Devrimi, gerek Sosyalist Devrimi ancak İşçi Sınıfı yapabilir. Konsekan (önü sonunu tutar) Devrim yapılacaksa eğer, bunu burjuvazi yapamaz. İşçi Sınıfı yapar. Bunu dedik mi, hoşafın yağı kesilir. Orada artık İşçi Sınıfının Demokratik Devrimden başka hiçbir şeyi ağzına almaması diye bir iddiaya kalkmak, develeri güldürür. Anlatabildim mi? *İşçi Sınıfı ana-dan doğma sosyalist bir sınıftır*. Ve elbette Sosyalizmi ağzına alır. Ona Sosyalizmi ağzına aldırmayacak hiç kimse anasından doğmamıştır.

Dolayısıyla, şimdi, bir sosyal gelişim, bir devrim aşamasını koymak başka, bir de onu yapacak sınıfın karakterini ve onun sosyal eğilimini gözden kaçırmak gene başka şeydir.

Ha, o açıdan, bu Demokratik Devrim-Sosyalist Devrim kavgasında olduğu gibi, zaten üstyapıda yapılan, yani kavram tartışmalarının hepsinin düşeceği şey budur: Sınıfları unutuyoruz, bırakıyoruz sosyal sınıflarımızı... Çıkıyoruz tepede, kiremitliğin üstünde, senin söylediğin kavram mı daha doğru, benimki mi? Yahu, kavram kavgası ama kavramın karşılığı nedir? Sosyal kavramların, Sosyal politikanın karşılığı, Sosyal sınıflardır. Hangi sınıf adına, ne söylüyorsun? Onu söyle bana! Sınıfı koymadıkça, onun üzerinde genel lafları, genel kavramları tokuşturduk mu, bu neye benzer? Her zaman söylüyorum. Bilardo masası üstünde istekaları alıyoruz, yuvarlak lâfları birbirimize atıştırıyoruz. Bu sosyalistçe, daha doğrusu Bilimcil Sosyalizm yolunda Marksistçe yapılmış bir tartışma olmuyor o zaman. Softa, Medrese tartışması oluyor.

KARŞIDEVRİM CEPHESİNİN ÖZGÜCÜ FİNANS-KAPİTAL, YEDEK GÜCÜ TEFEÇİ-BEZİRGÂNLIKTIR

Bunu söyledikten sonra, arkadaşımızın sorusunun sonucunu getirelim.

Dolayısıyla, şimdi, Türkiye'de başlıca devrim düşmanı, *Karşıdevrimci Sınıf*: Finans-Kapital zümresidir. Yani Türkiye ölçüsünde Karşıdevrimin *özgücü*: *Finans-Kapital'dir*.

Karşıdevrimin bir de *Yedek gücü* vardır Türkiye'de. Bu Türkiye'dedir...

Ama dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş... Onun için de Türkiye ile ilgisi olmayan, Türkiye'de turist sosyalizmi yapan bazı insanlarımız; bir yığın yakıştırmalarla kafaları karıştırıyorlar. Finans-Kapitalin, Türkiye ölçüsünde, Bâbil çağından kalma bir de *Tefeci-Bezirgân Sınıf* yedek gücü vardır.

Muazzam bir etki yapan yedek güçtür bu. Bütün Anadolu'nun 500 kasabasını örümcek ağılarıyla tutmuştur; 40 bin köyünü, böyle nefes aldırmadan, istediği yere oy attırmak suretiyle de pençesinde idare eder. İşte, 3-5 büyük şehrimizin büyük Finans-Kapitalisti dediğimiz bir avuç adamın bütün gücü de: Para gücünden çok, bu yedek gücünü [kullanarak], Anadolu ölçüsünde 30 milyon insanımızı kendi etkisi altında boşucu gaz gibi boşmasından geliyor ve o sayede iktidarda duruyor.

Dolayısıyla, şimdi, karşıt cephe dedik mi, birincisi: Finans-Kapitalistler zümresi, bir avuç adam: 500 kişi... Fazla da değil ha: 500 kişi... Saysak, belki o kadar da yok. Bilmiyoruz. Tam sayısını vermiyorlar. Saklı çünkü. "Kimse söyleyemez" diyor, bakın gazetede. Söyleyemiyorlar. Bu 500 kişi, başka bir yığın örgütlerle birlikte, sosyal sınıf anlamında, sınıf ölçüsünde: Anadolu'nun Tefeci-Bezirgân zümrelerini de elinde tutuyor.

Bu deyimler bizim Bilimcil Sosyalizmimizin deyimidir, benim icadım değil. Ama nedense, bizim sosyalistler, hem de Bilimsel Sosyalist geçinenlerimiz, bir türlü bunları kullanmaya yanaşmıyorlar, kullanmaktan kaçınıyorlar. Komprador deyip duruyorlar. Yahu, Komprador, 19. yüzyılda kaldı be kardeşim. Bugün Kompradorun hakimiyeti yok Türkiye'de. Türkiye'de hakim olan Finans-Kapital'dir. Finans-Kapitalin bir de yedek gücü vardır, Karşıdevrim gücü olarak: O da Anadolu'yu ahtapot gibi sarmış olan Tefeci-Bezirgân haciağalar zümresidir. Bunlar da 5 binî geçmez. Her kasabada 3-5'i geçmez. Bunu da unutmayalım.

Şimdi, demek ki, karşıt cephe, Karşıdevrim Cephesi dedik mi, öz-gücü o, yedek gücü bu. Bunu böyle ayıracağız.

DEVİRİM CEPHESİNİN ÖZGÜCÜ İŞÇİ SINIFI YEDEK GÜCÜ KÖYLÜLÜKTÜR

Devrimci tarafta?..

Devrim nedir?

Modern bir devrimdir. Modern devrim Antika sınıflarla olmaz, çocuklar. Yani geçmiş çağlardan aktarılmış sınıflarla olmaz. Mutlak *Modern sınıf* ister.

Modern sınıf ya burjuvazidir yahut da İşçi Sınıfıdır. Burjuvazi karşı-devrimde Finans-Kapital haline gelmiş. Egemenliğini o temsil ediyor. Dolayısıyla karşıt zaten o. Devrimle alâkası yok. Öteki alt burjuvazi zaten kendi devrimini dahi yapamayacak kadar pısrık ve münafık, fesat bir sınıf. Dolayısıyla, onun kalkıp da Demokratik Devrimi yapması imkânsız. Bütün dünyada gördüğümüz örnekler bunu gösteriyor. O halde tek sınıf, modern devrimci sınıf: *İşçi Sınıfı*'dir. Buna dayanmayan herhangi bir devrimci iktidar tamamen muallâkta, havada asılı kalır. Bunu bileceğiz.

Dolayısıyla, *Özgüç* kimdir devrim cephesinde?

İşçi Sınıfı, dedikten sonra, geçeriz İşçi Sınıfının Yedek güçlerine. Yani İşçi Sınıfı özgüç... Ve bu özgüç az bir, azlık bir insan kalabalığı değil. Bunu da unutmayalım. Burjuvazinin resmî, yani Başbakanlığın yayımladığı Devlet İstatistiklerinde, bugün Türkiye'de resmen 3 milyon küsur -bugün değil, 65 senesinde, 63 senesinde hatta- 3 milyon küsur, ücretli insan sayılıyor. Saymış, yazmış. Ücretli insan, ücret karşılığı işgücünü satan insan bizce işçi sayılır. Ha, 3 milyon insan var demek böyle Türkiye'de.

Ve buna karşı -her zaman hatırdâ kalsın diye söylüyorum- buna karşı geçmiş toplum biçimlerinden yadigâr büyük bir yığınımız var: *Köylü* yığınımız... Fakat bu büyük köylü yığınımızın asıl temsilcisi gene 3 milyon köylü ailesidir. Demek ki, İşçi Sınıfı ile Köylü Sınıfı adeta denk gelmiş. Bir terazinin iki kefesine koysak, böyle üretmen insan olarak ikisi de birbirine denk güç haline gelmiş. Nicelikçe, rakamca...

Bu kadar muazzam bir İşçi Sınıfımız var, demek. Daha hâlâ bu sınıf var mı, yok mu? falan... Yahut bilmem, bilinci var mı, yok mu? İşte subjektif şeysi, geleneği, yeteneği var mı, yok mu?.. Aa, yapmayın be kardeşim! Bu 3 milyon insan... Yani, bu tarzda tartışmalara giriyorlar. Ve bu modern sınıftır. Ve modern toplumun en devrimci sınıfıdır.

Bunun *Yedek gücü* de, işte öteki 3 milyon, başta *Köylü* 3 milyon ailenin şefi. Ötekiler, hepsi o şefin, yani köy aile reisinin yanında boğaz tokluğuna çalışan bir nevi ev köleleri durumundadır. Evet kalabalıktır, 10 milyonu geçer köylü ama o 3 milyondur rol oynayan. O ne derse öteki, köy ailesinin bütün fertleri, ona uyar.

Bu da bir realite, bildiğimiz... Bizim insanımız bunlar, değil mi? Havada arayacak değiliz. Kitap yazmaz bunları. Biz kendimiz göreceğiz çevremizde.

Ha, bu durumda iken demek ki, *Yedek gücü* de doğrudan doğruya Köylü Sınıfı... *Köylü Sınıfı* bile değil artık. Çünkü *köylü sınıf değil*. Ortaçağda sınıf idi köylü. Derebeyliğe karşı Köylü Sınıfı vardı. Bugün *Köylü Tabakaları* var. Orta köylü var, zengince köylü var, fakir köylü

var, yarı toprak sahibi, topraklı, yarı topraksız köylü var, köy proleterleri var, vb... Değil mi? Ama bunların hepsine birden Köylü diyoruz. Demek ki Yedek güç, yedek gücün başlıca ağır basan yığını da köylü tabakalarımız, diyeceğiz. Şu halde yedek güçler deyince bunu anlıyoruz.

TÜRKİYE DEVRİM ORJİNALİTESİ: VURUCU GÜÇ

Yalnız Türkiye'de... Şimdi işte gene burada da Avrupa'dan tercüme edilmiş, Çin'den Mâçin'den gelmiş kitapların satırları bize hiçbir şey söylemiyor. Ama bir realitemiz var bizim. Bunu kendileri de biliyor, biz de bilmek zorundayız. Türkiye'nin tarihinden gelen bir geleneği var. Osmanlı İmparatorluğu 400 sene "*Sunûf-ü Devlet*"adını alan insanlar tarafından güdülmüştür. Osmanlı İmparatorluğunda bu *Devlet Sınıfları* dördtü: *Seyfiyye* yani Kılıçlılar, Askerler, Ordu; *İlmiyye* yani Sarıklılar, Hocalar, Bilginler, Hukukçular vb; *Mülkiyye* işte şimdi hâlâ da adı odur, Mülkiye diyoruz, yani Memurlar dediğimiz, Mülki Amirler falanlar; bir de *Kalemiyye* var ki, o zaman ekonomi ile meşgul olanlardı... Bu dört sınıf idare etmiş 400 sene. Öteki halk, politikadan tamamen tecrit edilmiş. Bu bir realite, bizim Osmanlıda, daha dünkü Osmanlıda. Oradan çıktık ya... Ve orada bu realite... Gerçeklik bu... 400 sene Reâyâ demiş, *Çiftçi* demiş... Geri kalan bütün yığınıyla, bunların politikamızda en ufak bir rolü olmamış. Ve bunlar, gerçekten, ne zaman bir kriz çıksa toplumumuz ölçüsünde, Türkiye ölçüsünde: "Bir *Sahip* çıksa da bizi kurtarsa!" diye beklemişlerdir.

Hâlâ da Anadolu'ya gidin, fakir, orta halli falan, sıkışık köylüyle konuşun. İlk söyleyeceği: "Ne yapalım efendi, işte Sahibimiz yok bizim!" der. Yahu sen Köle misin be kardeşim? *Sahip* niçin istiyorsun? falan, diye aklımıza gelir. Yanlış anlıyoruz da onun için.

Bilmiyoruz tarihimizi, kendimizi anlamıyoruz. İstiyoruz ki illâ Fransa'da yazılmış Gaudelier'nin kitabı tercüme edilecek de, oradan anlayacağız biz Sosyalizmi. Olur mu böyle Sosyalizm? Sen kendi memleketini bilmezsen, sosyalist olabilir misin? Hiçbir şey olamazsın. Sıfır dahi olursun.

Kendi memleketimizde bu ilişki var. Anlatabiliyor muyum? *Sahip* dediği onun: Türkiye'yi 400 sene gütmüş olan ve ilk zamanlar gayet âdil bir düzen, *Dirlık Düzeni* kurmuş olan eski *Sunûf-ü Devletin* insanlarıdır, onları arıyor. Hani "*Dört yüz arslandan kaldı bize bu vatan yadigâr!*" diyoruz. O *İbler*, bizim Şövalyeler, bizim Gaziler... Onlar idealist insanlar. Yeryüzünde yalnızca insanların Müslüman olması için çalışmışlar ama zaptettikleri toprakları hiçbir zaman kendilerine Çiftlikât-ı Hümâyûn yapmamışlar. Derhal toprağı hemen bölmüş, eşit çiftçilere dağıtıvermişler. İşte köylü bunu hatırlıyor. Halkımız bunu bi-

liyor. Ve bu bilgisi o kadar yerleşmiş ki bugün... Onlara da *Sahib-ül Arz* derler, bu Dirlikçilere... *Sahip* ne demek? Türkçe'de bugün bunu biz mülkiyet sahibi anlıyoruz. Hayır, o değildir. Sahip Türkçe değildir zaten, Arapça'dır: *Koruyucu* demektir. Köylümüz, halkımız o koruyucuları arıyor. Hâlâ zavallının, Padişah falan peşinde koşmasının şeysi budur, eğilimi budur.

Ama Köylü bilemez bunları. Biz bileceğiz. Biz bilince çıkaracağız. Köylümüze anlatacağız. Ve onun yedek güçlüğünden yararlanacağız.

Şimdi, demek ki, Türkiye'de bu görenekle... *Gelenek-Görenek* büyük bir kuvvettir, *Üretici güçtür*, Marksizmde. Bunu da anlamıyor bazı sosyalistlerimiz. Üretici güç deyince, yalnız makineler veyahut İşçi Sınıfı falan diyorlar. Üretici güçlerden biri de *Tarihî gelenek-görenek*lerdir. Ekonomiye etki yapar bu, üretici güç olarak.

Bu bizim Tarih gelenek-göreneğimiz gereğince, bu Devlet Sınıfları (Seyfiyye, İlimiyye vb.) Türkiye'yi idare etmişlerdir 400 sene. Ve memleket ne zaman tehlikeye girdiyse: "*Devlet tehlikeye girdi; Devleti kurtaralım, Memleketi kurtaralım!*" diye öne düşen bunlar olmuştur. Doğru mu? E, doğru ya... Tanzimat'tan beri alın. Kimlerdir o hareketleri, politikada devrimci hareketleri yapanlar? Hepimiz biliyoruz: Askerler, işte Aydınlar vb.dir. Ama bunlar şey durumunda, yani Osmanlı geleneğinin sözcüleri gibi davranmışlardır.

Mustafa Kemal Anadolu'ya geçtiği zaman: "Devlet tehlikede, Devleti nasıl kurtaracağız?" diye düşünmüştür. Ve *Erzurum Kongresi'nde*, her zaman söylerim, alın ilk çekilen fotoğrafı: Ortada Mustafa Kemal (sivil giyinmiş ama asker, belli), iki tarafında da iki tane sarıklı, İlimiyye var. Biri Seyfiyye, ikisi İlimiyye... Devlet Sınıfları. Çıktılar, Devleti kurtaracaklar, Memleketi. Bu bir realite.

Daha dünkü realitemiz, gene aynı şey: Gece yarısı 30 tane subay İstanbul'da, 30'u Ankara'da fayrap ettiler, bir *27 Mayıs Devrimi* yaptılar. Katıldık mı? Hayır. Yaptılar, alkışladık ama: iyi yaptınız, dedik.

Demek ki böyle bir *Geleneğimiz-Göreneğimiz* var. Şimdi bu gelenek-görenek, hiçbir memlekette, Avrupa'da bu tarzda bir sistem kalmamış. Ama bizde var. Bunun bu devrimci geleneği varsa, bundan yararlanacak mıyız? Tabii yararlanacağız. Yani kalkıp: "Sen, efendi, işte asker-sivil bürokrat haa, hain sen! İktidara geçtin mi, hemen dünyayı unutursun, falan.." Bunu söylemeye hakkımız yok. Ona yol göstereceğiz gerekirse: "Ey Bürokrat, ey İlimiyye ve Seyfiyye!.. Eğer sen gerçekten Vatani, Milleti kurtarmak istiyorsan, bunun sosyal anlamda kurtuluş yolu, modern devrimci İşçi Sınıfına devrimi mal etmektir", diyeceğiz... Öğreteceğiz, söyleyeceğiz. Ama söylemek için de

ona, evvelâ karşısına geçip küfretmek icap etmez. Onunla yan yana gelip, arkadaşça, kardeşçe konuşup bizim derdimizi anlatmak zorundayız. Yani bu açıdan Türkiye'de bir özelliği olan...

Efendim? Kulağıma ses geldi ama yanlış. Pardon.

Evet. Türkiye'nin özelliğinden çıkan bir durum var. Yedek güç olarak... Buna yedek güç de diyemeyeceğiz. Ben buna, eğer kabul ederseniz, âcizane: *Vurucu Güç* diyorum. Bu Türkiye'ye mahsus bir şey. Böyle bir Vurucu Gücümüz var. Çıkıyor: 27 Mayıs...

Ve Türkiye'ye, yalnız Türkiye'ye değil, yani bugünkü Türkiye'ye, eski Türkiye'ye dahil, bizden kopmuş bütün devletlerde bu görülüyor. *Libya'da* Vurucu Güç fırladı çıktı. Değil mi? 28 yaşında Yüzbaşı -Albay oldu şimdi- Sosyalizmi ilân etti. Buyurun!.. *Sudan'da* aynı şey oldu. Vurucu Güç!.. Bizden kopma hepsi, dikkat edin. *Yemen* falan...

Ha, demek ki, bizim sosyalizmimiz bu gerçekleri olduğu gibi göz önüne koymaya mecbur. Birbirimize açıklamaya mecburuz. Bu özel bir, Türkiye'nin özel durumu. Özgücü ortadan kaldırmaz. Tam tersine.

27 Mayısçılara bizim en doğru açıklama yapmamız bu noktada gerekecek: "Kardeşim, bakın görüyorsunuz, şimdi taşıyorlar sizi işte. Çünkü siz zannettiniz ki, hani sivillere devredersek -onlar da Hukuk bilirler, ahkâm bilirler, falan-memleketi cennete çevirirler. Siviller mi-viller, bunlar yok... Hepsini bırakın. Bu toplumda iki sınıf var: Ya Finans-Kapitalist zümresi, ya İşçi Sınıfı... İşçi Sınıfımıza, İşçi Sınıfına vermediniz mi devrimin güdümünü, mutlaka Finans-Kapitale teslim edersiniz, istesenez de, istemesenez de... Pişmansınız, tamam doğru ama gitmiştir elinizden. Ve arkasından ilk taşılayacağı da Finans-Kapitalin, sizsiniz. Çünkü devrimcisiniz."

Değil mi? Bugün de öyle. Yani Anayasayı da, babayasayı da devirip, ne yapsak da şu *Tabii Senatörlüğü* yok etsek, diye uğraşıyorlar.

Şimdi, böyle bir durum içindeyiz. Dolayısıyla, stratejimizde bu vurucu güce, *Vurucu Güç* diye bir yer vermemiz gerekiyor. Bu bizim sosyalizmimizin değerlendirmesi gereken bir gerçeklik. Uydurma değil. Varsa uydurma, arkadaşlar aydınlatınsınlar. Tamamen tarihimizden gelen, kaçınılmaz bir gerçek. Bütün yapacağımız, bu Vurucu Gücün İşçi Sınıfıyla Sosyalizm alanında gerekli olan ve kendi efkalarına da en uygun olan birleşmesini sağlamak olmalıdır.

Ben, bu ana çizileri söyledikten sonra öteki ayrıntılar üzerinde fazla durmayacağım. Zaten arkadaşımız okumuştur belki, şeyi... Yakında onun ayrıntılarını da başka bir yazıyla yayınlayacağım. Ayrıntılarına girmeyeyim. Çünkü çok yorduk arkadaşları.

Bir Dinleyici: Affedersiniz efendim. Şu *Komprador* sözcüğünü, 19. yüzyıldaki karakterini anlatırsanız...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Şimdi, arkadaşlar.. Arkadaşlar da duysun.

Bir Diğer Dinleyici: Şimdi, Millî Demokratik Devrim sonucu kurulacak olan proletarya hegemonyasını da içeren Millî Demokratik iktidarlar, küçükburjuvazi önderliğinde, yani asker ve sivil aydın zümrenin bir hareketiyle gerçekleşecek olan iktidar arasında ne gibi nitelik farkları vardır? Ve bu iktidar hangi güce dayanarak kuracağı iktidarı proletaryaya devredebilir? Veyahut da böyle bir iletide Sosyalist Devrimi gerçekleştirebilir mi? Böyle bir iktidarın Sosyalist Devrimi gerçekleştireceğini sanmak kadercilik olduğu acaba?

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, bu soruyu bana soruyorsunuz ama, ben burada böyle bir iddia yapmadım.Yani, küçükburjuvazi öncü olacak?..

Dinleyici (devamla): Öncü değil de, yani ayrı bir güç olarak...

Hikmet Kıvılcımlı: Vurucu Güç... Bakın, kitaplardan konuşmalıyım. Konuşalım. Kitaplar güzel şeylerdir. Ama kitapları anlayarak ve karşılığı, o kitapta yazılan sözün karşılığı nedir? Bizim memlekette onu koyarak, bularak konuşalım.

Şimdi, kitaplarda, söylediğiniz gibidir. Ama bizim memleketimizde, ne diyoruz? *27 Mayıs'ı* yapan kimdir? Asker aydın zümre -Vurucu Güç- yapmış. Vurmuş, iktidarı almış an için. Sonra muallâkta kalmış. Muallâkta kalmış da sayılmaz. Tabî, onun kafasında yerleşmiş olan o burjuva ve küçükburjuva eğilimleri, bilgileri vb. onu burjuvaziye meyllettirmiş. Burjuva dememiş de o, bilenleri falan işte çağırmış: Üniversitenin profesörlerini, yani İlmıyyeyi çağırmış. Seyfiyye darbeyi yapmış. İlmıyye gel, demiş... Hocaları çağırmış. Yapın bir kanun, bitsin, falan... Kendi içinden gelmiş. Ama Vurucu Gücü o temsil etmiş.

Bu Vurucu Gücün yaptığı değişiklik bir devrim değil midir? Devrimdir. Ama bizim istediğimiz devrim değil, o ayrı bahis. Yani illa devrim demek için, bizim istediğimiz devrim mi olsun istiyoruz? Burjuvazi de devrim yapar. Bizde de bir Vurucu Güç var, tarihimizden gelen gelenekle... Ve bu gelenek, gelenek gücü, Vurucu Güç rolünü oynuyor. Vurduktan sonra ne yapacağını bilemiyor.

Şimdi burada kadere bırakılan bir şey yok. Tam tersi. Kadere bırakıldığı için *27 Mayıs* ziyan olmuş. Kadere bırakıldığı için Birinci *Kuvayımilliye* hareketi ziyan olmuş. Değil mi? Kadere bırakıldığı için hatta Meşrutiyet, ondan evvelki *Tanzimat* vb. devrimleri boşa gitmiş. O muhakkak. Ama kadere bırakmak yok. Biz sosyalist olarak konuşuyoruz. Ve İşçi Sınıfını devrimci *Özgüç* olarak ortaya koyuyoruz. Bu *Özgücün* gerçekliğini elbette tartışacağız, *Vurucu Güce* de kabul ettireceğiz.

Kabul ettireceğiz, diyoruz. Vurucu Güç bizden evvel kabul etmiş haberimiz yok bizim. Yalnız bazı aklievvelerimiz onlara kafa tutmakla

meşguller. Vurucu Gücü biz de dinliyoruz, değil mi? Yazıları da oluyor bazılarının. Geçende bir "İşçi-Köylü Kurultayı" toplandı. Oraya Vurucu Gücün bir temsilcisi, yani 27 Mayısı yapan lider de geldi. O da konuştu, gördük: Vurucu Güç pekâlâ Hanyayı Konya'yı anlamış. Daha ne istiyoruz Vurucu Güçten? Yani kadere bırakmamış o da, ama biz hiç kadere bırakmaya niyetli değiliz. Anlatabildim mi?

Öncü küçükburjuvaziyi yahut Vurucu Gücü falan... Yahu, *Vurucu Güç* rolünü oynuyor, vuruyor, iktidarı deviriyor. Ne diyelim buna? Bir isim verelim. İsterseniz benim koyduğum bu adı kaldıralım. Başka, daha uygun varsa onu koyalım. Ama böyle bir realite var. Bu realite devrimci bir realitedir. Bundan en devrimci [sınıf olan] İşçi Sınıfı yararlanmayı bilmelidir. Problem budur. Kitap sayfaları, kitap satırlarıyla bu problemi karıştırdık mı, hem kafamız karışır, hem eylemde mutlaka yolumuzu şaşırırız.

27 MAYIS DEVRİM MİDİR? HAREKET MİDİR?

Bir Dinleyici: Bir şey sormak istiyorum. Efendim, siz biraz evvel 27 Mayıs'tan bahsederken, Devrim olduğunu söylediniz. Halbuki şöyle bir iddia var..

Hikmet Kıvılcımlı: İsminiz?

Dinleyici (devamla): C. Ç. Efendim. Küçükburjuvazinin öncülüğünde yapılan hiçbir şey hiçbir şekilde *Devrim* olamaz. Hareket'tir. Buna, hiçbir şekilde, İşçi Sınıfının öncülüğünde yapılmadığı müddetçe, biz Devrim diyemeyiz, Hareket deriz. Bir de Libya'dan örnek verirsiniz. Libya'da sosyalizmi ilân etmiştir, şeklinde söylediniz. Libya'da, Cezayir'de yapılan gerçekten Millî Demokratik Devrim midir, Sosyalizme yönelmiş midir, değil midir? Bunları öğrenmek istiyorum.

Hikmet Kıvılcımlı: Sağol. Efendim?

Bir Diğer Dinleyici: Hocam, biraz önce siz açıkladınız. Bu konuda herhalde tereddüde mahal yoktur.

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederim.

Bir Diğer Dinleyici: Şimdi, dediniz ki: Bizim bu kendi memleketimizin gerçeği olarak, bir Vurucu Gücümüz vardır. Bu Vurucu Güç'ten istifade etmemiz... Yani bu Vurucu Güç bugün için şeye gelse, iktidara gelse, yani benim anladığım bugünkü bu gerçekten tam olarak şey, örgütlü değildir, yani...

Hikmet Kıvılcımlı: C. arkadaşımızın söylediği: 27 Mayıs *devrim* midir, *hareket* midir? Bu tartışmalar daima önümüze çıkıyor. Ve bu tartışmalar, tabii, her şeyden önce Marksizmin ana alfabetini pek duru koymamaktan ileri geliyor. Çünkü devrim midir, değil midir? Bir

şeye devrim demek yahut devrim değildir demek için, o şeyin evvelâ ne olduğunu koymak lazım. 27 Mayıs devrim midir, değil midir? 27 Mayıs bir iktidarı devirmişti. E, devrimdir. Ve bir anda devirmişti.

Onun için devrim sayılır.

Diyalektikte bir *Birikim* vardır. Uzun, az çok uzun sürer. Ondan sonra, oldukça kısa, ani bir vuruşla bir *Atlama* gelir. Bütün sosyal, politik, tabii (doğal) hareketler, değişimler, gelişimler: Önce bir birikme, ondan sonra atlamayla olur.

27 Mayıs, uzun bir birikimden sonra, Türkiye'de uzunca bir birikimden sonra, bir gece yarısında gerçekleşmiş bir *atlama* olmuştur. Dolayısıyla devrimdir.

Şimdi buna biz, beğenmediğimiz için yahut aklımızca küçükburjuvazinin öncülüğünde olduğu için, kalkalım; hayır, bu devrim değildir, diyelim. E, neyi ifade eder bu? Yani devrime, devrim değildir dersek, neyi değiştiririz? Devrim, devrim olarak kalır bir kere. 27 Mayıs bir devrim yapmıştır. Biz onu geriye çeviremeyiz. Yani, *değiştiremeyeceğimize göre*, ona *Hareket* adını vermekle de gerçekliğin aydınlığa kavuşmasını sağlayamayız. Tam tersine, gerçekliği karmakarışık ederiz. Yani kafamızda, diyalektik görüş eğilimimizi adeta kütleştirmiş oluruz. Göz göre göre herif devrim yapmış. Hayır, sen devrim değilsin, hareketsin, otur yerine, falan, diyeceğiz. Olur mu yahu böyle şey? Şimdi...

BİRİNCİ KURTULUŞ SAVAŞININ ÖNCÜSÜ BURJUVAZİDİR

Bir Dinleyici: ... bize bunu iyiden iyiye tarif eder misiniz.

Hikmet Kıvılcımlı: Olur canım.

Bir Diğer Dinleyici: Arkadaş da deminden beri bana ihanet ettin, diyor. Bilelim yani, İşçi Sınıfı kimlerden oluşuyor. Kim bu İşçi Sınıfı?

Hikmet Kıvılcımlı: Peki canım. Olur, yavrucuğum, peki.

Evet.

Şimdi, bu 27 Mayıs şeyinin üzerinde bir iki kelime daha söyleyeyim, müsaadenizle. Arkadaşlar daima onu söylüyor, demin bir arkadaşımız da onu söyledi: Küçükburjuvazinin öncülüğünde bir devrim hareketi falan olmuş...

Nerede olmuş yahu bu? Yani, Türkiye'nin tarihini, Türkiye'nin sosyal hareketlerini, Türkiye'deki sosyal devrimleri Türkiye'de etüt etmemiş bazı insanlarımız, sahneye çıkıyorlar: Avrupa'da işittikleri yahut okudukları kitaptan tekerleme bir lâkırdıyı alıp ortaya deviriveriyorlar ve tabii genç arkadaşlarımız da bunu bütün ciddiyetiyle benimseyiveriyorlar. Ondan sonra kurtulabilirsen işin içinden, aşkolsun.

Hangi küçükburjuvazi, ne zaman, Türkiye'de hangi devrimi yapmış, kardeşim? Yok, böyle bir şey. Güya Mustafa Kemal'in yaptığı, Asker-Sivil küçükburjuvazinin hareketiymiş... Bu ne yakıştırmadır, canım. Nerden çıkarıyoruz böyle uydurmaları? Mustafa Kemal kimlerle devrimi yaptı, bilmiyor muyuz? Türkiye'de "*Müdafaa-i Hukuk*", "*Redd-i İlhak*" cemiyetleriyle yaptı. "*Müdafaa-i Hukuk*" cemiyetleri kimin örgütüdür Türkiye'de? Türk burjuvazisinin örgütüdür. Var mı bir tek esnaf? "*Büyük Millet Meclisi*"nde 400 tane üye var di. Bir tek esnaf yoktu. Olmadığını da kendileri bağırdılar. Değil mi? "*Halkçılık Program*"nı çıkarana lar, kalktı, barbar bağırdı: Buraya bir önlüklü esnaf da gelse, elinde çekici olan bir şey de gelse, falan, köylü de gelse, diye bağırdılar. Yok çünkü gerçekten. Bütün burjuvalardı orda toplananlar.

Dolayısıyla, hangi Küçükburjuvazi devrimi yapmış? Neden böyle yakıştırmalarla yanıltıyoruz kendi kendimizi? Bu bir kere yanlış.

Olamaz, çünkü küçükburjuvazi Tarihte rolünü oynamış ve hiçbir devrime varamadığını ispatlamıştır. Engels'in kitabı tercüme edildi Türkçe'ye de: "*Almanya'da Köylüler Savaşı*"... Köylü böyledir. Bizde yok mu? Bizde *Celâli* harekeli vardır. Gene aynı. Bir yığın köylü isyanlarıdır bunlar. Bizdeki tabii daha özel bir anlam taşır.

Onları incelemek zahmetine katlanamıyoruz. Hemen kitapta okuduğumuz üç satırla, gelelim, âlim kesilelim... Ve dünyayı da tahlil edelim, diyoruz. Bu şaşırtıyor bizi ama. Olmuyor böyle. Biraz daha tevazu ile kendi memleketimizi tanımaya gayret etsek..

Onun için demin zaten, aman şu dış meselelerle, yani Sovyetlerle bilmem nerenin bir arada yaşama programı falan, bunlarla uğraşmayalım, dedim. Bizim daha çok meselelerimiz var. Ve bu meselelerin içinde de en önemlisi: Bu Küçükburjuva gibi *Antika* bir sınıfı, bugünkü *Modern* toplumda öncü yapmaya kalkışmaktır. Dünyanın hiçbir yerinde yok böyle öncü hareket. Türkiye'de de yok. Olamaz da, olmasına imkân yok.

Dolayısıyla, gerek Birinci, gerek İkinci Kuvayimilliyecilikte, yani gerek *Birinci Kurtuluş Savaşı*'nda, gerek *İkinci Kurtuluş Savaşı* dediğimiz bu aşama içinde bir *Politik Devrim* olan *27 Mayıs Devrimi*'nde bir Vurucu Gücün rolü vardır. Ama birincisinde, tamamıyla. Vurucu Gücü yüzde yüz emrinde tutan bizim Anadolu burjuvazisi vardır. Örgütüyle, "*Müdafaa-i Hukuk*" dernekleriyle pekâlâ emrinde tutmuş ve istediği devrimi yaptırmıştır. Hangi küçükburjuva karışmıştır, o devrime? Bazı arkadaşlarımız, parlak edebiyat da yapıyorlar: İşte, Köylü öldü, İşçiler öldü, falan... Tamam kardeşim, öldü ama gütmekten, devrimi güdenden bahsediyoruz. Güdenler: Vurucu Güçlerle bizim, bir de Burjuvazimiz olmuştur.

Ha, dolayısıyla, bu meseleleri tartışmamız, bence, biraz konuları kendi toplum yapımız içinde değerlendirmekten kaçınmamızdan ileri geliyor. Buyurun.

Bir Dinleyici: Şeyle ilgili olarak, hani bu "*Barış Gönüllüleri*" durumu soruldu ya, bu konuyla bağlantı oluyor. Amerika'nın bile "*Barış Gönüllüleri*" göndermekteki amacı ne? Bizim köylüyü, iç yapımızı tam olarak tanınması. E, biz o Amerika'nın istediği durumdan kaçınıyoruz. Kalkıyoruz, dıştaki bilmem ne sorunları...

Hikmet Kıvılcımlı: Sanki bütün meselelerimiz bitmiş de...

Bir Diğer Dinleyici: Sayın Doktor, zannediyorum mesele şuradan çıkıyor: Asker-Sivil zümrenin *Küçükburjuva kökenli* olması meseleyi karıştırıyor. Oradan arkadaşlar, zannediyorum..

Hikmet Kıvılcımlı: Olabilir. Fakat bizde, *Asker-Sivil* etken rol oynayan zümre dahi, işaret etmeğe çalıştığım gibi, bizim Osmanlı tarihsel gelenek-göreneğimizin temsilcisi olan *Seyfiyye* ile *İlmiyye*'dir. Yani, küçükburjuvaziden önce, o gelenek rol oynuyor. Ve Vurucu Güç haline getiriyor onu. Küçükburjuvazinin eylemi olmaktan çıkıyor o zaman. Hiçbir zaman küçükburjuvaziye teslim etmiyor bu Vurucu Güç iktidarı, değil mi? Mustafa Kemal hiçbir zaman kalkıp da: Gelin köylüler, falan demedi. Evet, "*Köylü memleketin efendisidir!*" dedi. Dedi ama işte o kadar. Yani iş bittikten sonra...

Dinleyici (devamla): Kendisi küçükburjuva kökenli. Bütün mesele o.

Hikmet Kıvılcımlı: Hayır, yani kendisi küçükburjuva kökenli ama General olmuş bir insan. Artık kökeni kalmış mı onun? Pekâlâ, burjuva cephesinde, burjuva olmuştur. Büyük Noter, büyük bilmem Temyiz Reisi burjuvadır, kardeşim. Dünyanın her yerinde burjuva derler bunlara. Ama bizde karıştırıyoruz, çorba ediyoruz. Çünkü formül şeysi, hastasıyız. Kitaplardan, kitap satırlarından ahkâm çıkarıp dünyayı aydınlatmaya çalışıyoruz. Öyle olmaz. Kendi insanlarımıza, kendi toplumumuza eğilip girmeliyiz. Oradaki ilişkileri seçmeye çalışmalıyız. Zaten uğraştığımız da bu.

Bir Dinleyici: Kaldı ki, bugünkü Seyfiyye'nin kökeni gene Anadolu köylüsüne dayanır.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Evet. İsmet İnönü, Mütareke yılları İstanbul'da sıkışıp da Zeyrek'teki [Kazım] Karabekir'in yanına gittiği zaman: "Ne yapacağız Paşa yahu? Batıyor bu Türkiye, falan... Ne yapalım? Gidelim, şu Anadolu'da biraz toprak alalım. Sana Kâzım Ağa derler, bana da İsmet Ağa derler, falan!.." Konuşuyorlar böyle. Ağa olacak yani, gidip köyde ağa...

Şimdi neyse, bunları, bu çamaşırları ortaya sermeyelim. Aydınlatmaya çalışalım. Arkadaşların kafalarındaki problemler üzerinde tartışalım.

VURUCU GÜÇ VE GÜNCEL SONUÇLARI

Bir Dinleyici: Hocam, Cezayir ve Libya konusunda sorum devam ediyordu. O konuda biraz...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Şimdi, *Cezayir ve Libya'daki* örneği ve-rişim şundan ileri geliyor: Vurucu Güç... Osmanlı... Cezayir de bili-yorsunuz Osmanlıydı, Libya da, *Sudan* da bizim eski Türkiye sayılan memleketlerdi. Orada da o gelenek kalmış. Ve sonra tabii, Türkiye'de Vurucu Güçlerin oynadığı devrimlerdeki rolü de gördüler. Ondan sonra onlar da davrandılar...

Yalnız, ne oluyor? Şu tartışma oldu bizde: *Demokratik Devrim* aşamasındayız mademki, *Sosyalist Devrimi* ağızımıza alalım mı, almaya-lım mı? Kimisi sopayı aldı: Kim alırsa ağızına kafasını kırarım, demeye başladı. Sosyalisti, sosyalistim diyeni... Böyle şey nerden koyuyoruz? İşte Libya'daki örnek bunu gösteriyor, Sudan'daki de onu gösteriyor: bir geceyarısı dört tane, yirmi tane subay fırlıyor; ertesi sabah biz Sosyalistiz, diyor. Şimdi, Sosyalistiz diyen adama, biz: Yok, sen dur bakalım, kökenin senin küçükburjuvadır, yahut bilmem şeyin burjuvazidir, falan deyip de, Sosyalizmi ağızına mı aldirtmayacağız? Bu anlamda bir softalığa kalkmayalım, demek istiyorum. Yani söylemek istediğim: *Olay...*

Marksizmin, Bilimcil Sosyalizmin bütün bilimi olaylara dayanır, ar-kadaşlar. Yani, bir şey olduysa, olmasıyla gerçeklik kazandı, demektir. Ama gerçekten olduysa tabii. Ve olayların karşısında: "Bu olay benim hoşuma gitmedi, onu elimle iterim!" diyemeyiz. Öyleleri de var ya: "Gerçeklik bizim işimize gelmezse, onu bir kalem atarız!" diyenler de var. Hiç böyle şey görmemiştim Marksizmde. Mamafih, adına böyle konuşanlar da var. Bizim bildiğimiz Marksizm yalnız gerçeklerle konu-şur ve yalnız gerçeklerin ilişkileri-çelişkileri ölçüsünde düşünür.

Bu açıdan iki ülkede olmuş olay... Kendileri Vurucu Güç olarak dev-rimi başarır başarmaz -o sabah daha- biz sosyalistiz diye ilân ettiler. Şimdi biz buna: "Durun! Sizin yaptığınız Millî Demokratik Devrimdir. Evvelâ onu bir ağızınıza alın. Ondan sonra bakalım, düşünürüz. Müsa-ade edersek, Sosyalist devrimi de ağızınıza alırsınız..." diyecek miyiz yani? Bu saçma olur. Bunu anlatmaya çalıştım ben.

Yoksa oradaki Vurucu Gücün nasıl davrandığını sonradan görüyo-ruz. Pek içinde değiliz ama... Sudan'da 250 bini falan bulmuyormuş İşçi Sınıfı ama o İşçi Sınıfına mal etti devrimi. Şeyde de öyle, Libya'da da, o eğilim yani, kendi içgüdüleriyle adeta, Vurucu Güç devrimi yapar yapmaz, öyle Demokratik Devrim falan lâf kalabalığıyla hiçbir zaman meşgul olmadı... "İşçi Sınıfını tutmak lazım bu memlekette, memle-

ketin kurtuluşu için.." der demez, "İşçi Sınıfı kimdir? Sosyalist sınıftır. Tamam, biz Sosyalistiz.." dedi. Böyle bir sonuçlanma çıkıyor.

Şu halde, demek ki, Libya'da ve Sudan'daki ders bize neyi öğretiyor? Bugün, hani dereyi görmeden paçalarımızı sıvamışız, bu dereyi Sosyalist mi geçeceğiz, Demokrat mı, Demokratik Devrim yaparak mı geçeceğiz? Yahu dur, dereye gelelim de, nasıl geçeceğimizi orda tayin edeceğiz. Yani bu manada birbirimize düşmenin âlemi yok.

Bu aşama 40 yıldan beri konmuş Türkiye'de: *Minima Program* denir. Bu Minima Programın bir de *Maksima Programı* vardır. Bu saklanmaz, gizli kapaklı da değildir. Esrar-ı Devlet [Devlet Sırrı] da değildir. Yani düşman da bilir, dost da bilir, Minima Programı olanın, yani Demokratik Devrimi yapanın, mutlak Sosyalist Devrimle de ilişkisi ve yönü vardır. Bunu da bilince çıkarmak zorundayız. Hele İşçi Sınıfı içindeyse eğer, yani küçükburjuva kökenleri içinde kaybolmadıysak, mutlaka Sosyalizmi her gün ele alacağız. Nedir burada yaptığımız?

Sosyalizm konuşması, Bilimsel Sosyalizm hatta diyoruz. Dolayısıyla, bu gibi kelime ve kavram tartışmalarıyla birbirimizi incitmektense, kendi Sosyal gerçekliğimiz içine inelim ve orada yönelmeye çalışalım anlamında bu misali söyledim. *Libya* ve *Sudan* meselesini onun için hatırlattım.

İŞÇİ SINIFI DEVRİMİN ÖZGÜCÜDÜR

Hikmet Kıvılcımlı: M. Arkadaşımızın sorusu evvelâ bir şey gibi oldu, yani bir yargısını bir soru biçiminde yaptı. Proletaryanın örgütü yok, devrimci hamlesi de yok, dedi. Dolayısıyla bundan şimdilik vazgeçelim. Ne yapalım? Başka bir çare düşünelim. Başımızın çaresine...

Dinleyici: O tarzda söylemedim.

Hikmet Kıvılcımlı: Nasıl söylediniz?

Dinleyici (devamla): Ben, proletarya bugünkü devrimci...

Hikmet Kıvılcımlı: Kusura bakmayın, yorulduk da..

Dinleyici (devamla): ... Atılımı yapacak bilinçte değil, o örgütlenme içinde değil, dedim.

Hikmet Kıvılcımlı: Ha, bilinçte değil, dediniz. Tamam. Örgütsüz ve bilinçsizdir proletarya... Dolayısıyla bunun Sosyalist devrimi yapması nasıl olur?

Hâlbuki mesele böyle konmaz arkadaşlar. Bu, İdealistçe meseleyi koymak, tepesi taklak koymaktır. Yani, dünya kafası üstünde yürüyor, demektir. Dünya ayaklarıyla yürür.

Biz, şöyle bir İşçi Sınıfımıza -3 milyon olmuş diyoruz-bulunca, bakar bakmaz: bu örgütsüz ve bilinçsiz damgasını vuracağız. Ondan

sonra... E, biz de keskin devrimciler!.. Şu halde ne yapalım şimdi?.. Düşünelim... gibi bir şey çıkıyor.

Öyle yağma mı var, kardeşler? Eğer İşçi Sınıfı Türkiye'de yoksa biz kendi kendimize gelin güvey olmakla masalar başında, salonlarda: Sosyalizm kurulur mu? Bu dünyada görülmüş şey değil. Dolayısıyla...

Dinleyici (devamla): Affedersiniz ama ben... Siz dediniz ki, bugün Türkiye'nin bir gerçeği var. O gerçek içinde Asker-Sivil aydınlar diye bir Vurucu Güç var, dediniz. Ve bu Vurucu Güç bugün yani...

Hikmet Kıvılcımlı: Realitedir, gerçekliktir.

Dinleyici (devamla): ... Devrimini de İşçi Sınıfına mal edecek... Kaderciliğe bırakılmaması için bu meselenin, mal edebilmesi için, İşçi Sınıfının da ona göre kuvvetli olabilmesi, o bilincin şeyinde, durumunda olması...

Hikmet Kıvılcımlı: Anladım. Ne yapması? Çok güzel, çok güzel... O ama ikinci mesele. Birinci mesele, birinci mesele önce *Problemi koymaktır*. Çözmek için doğru koymak lazım.

Doğru koymak için, önce *İşçi Sınıfı* Türkiye'de gerçekten örgüt ve bilinç açısından devrimci bir özgüç olabilir mi, olamaz mı? Böyle bir özgüç... Hatta "olabilir mi?"yi bırakalım. O yakıştırama olur. Var mıdır böyle bir güç, yok mudur? Vardır!.. 3 milyon, dedik, Başbakanlığın İstatistiğinden, evvelâ.

Bir zaman yoktur diyorlardı. Ve biz oturduk, bir de kitap yazdık: "*Türkiye İşçi Sınıfının Sosyal Varlığı*" diye bir kitap yazmak zorunda kaldık. Kırıp geçiriyorlardı bizi: Yoktur böyle sınıf Türkiye'de, diye. Vardır yahu, nasıl yok? Onu ispatlamaya çalıştık. Ama bugün artık kendi istatistikleri ortada: 3 milyon ücretli var, diyor.

Şu halde. *Varlığı* muhakkak olunca, ikinci ve üçüncü meseleye geliyor, arkadaşımızın üzerinde durduğu: *Örgütü ve Bilinci*..

Türkiye'de Finans-Kapitalistler dışında; tek, en büyük örgütlü sınıfımız, gene işçi Sınıfıdır. Ama bu örgütler bizim hoşumuza gider gitmez. O ikinci bahis. Yani bugün Sendikalar 1,5 milyona yakın işçiyi örgütlediklerini iddia ediyorlar. Rakamlarla, falanlarla...

Bir Ses: 700 bin..

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, belki yarısı: 700 bin... Fakat bu Sendikaların CIA ajanlarının ve gangsterlerin elinde olduğunu biliyoruz. O ayrı. İşçi Sınıfının örgütü içinde gangsterlerin yuva kurması ve İşçi Sınıfını kapitalistten daha alçakça soyması, sömürmesi bir trajedi... Bizim memleketimize has bir trajedi Bununla mücadele etmek lazım. Ama Sendikaların işçi sendikası olduğunu inkâr edebilir miyiz? Edemeyiz.

Demek ki örgütlü.

Simdi burada eksik nedir? O gangsterleri, o örgütlerden temizlemek lazım. İşçi Sınıfının örgütünü kendisine mal etmek lazım O gangsterler, İşçi Sınıfını *Ekonomizme* sürüklemek istediği dar çerçeve içinde politikadan uzak tutmak istediği için onları önleyecek, politik iktidar savaşı yapacak örgütün de gerçek bilincine kavuşmuş bir örgüt olarak gelişmesini sağlamak, gene görevimiz. O ayrı bahis.

Yalnız *İşçi Sınıfının Bilinci* bahsine gelince, burada tamamen yanıtlan bir nokta var. İki bir arkadaşların zihnini kurcalıyor Onu hatırlatmak isterim, özellikle. İşçi Sınıfı, hatta şu küçükburjuva kökenli dediğimiz aydınlarımız kadar dahi boş vakti olan bir sınıf değildir. Yani, İşçi Sınıfımız, günde 10 saat çalıştıktan sonra, kolay kolay bu salonlara gelip de burada gene saatlerce vaktini harcayabilecek durumda olmaktan, kişi olarak epey tedirgindir. Bunu unutmayalım. Dolayısıyla, onun bilincini ölçerken, bir *Sosyal Sınıfın Bilincinin* ne olduğu üzerinde duralım. O bilinç yalnız salonlarda veyahut meydanlarda veyahut şurada buradaki gösterilerle ölçülmez. Bir *Sosyal Devrim* olduğu gün, hangi toplum güçlerinin o devrimde hangi rolü aldığı... Budur aranacak. Sosyalist açıdan işin araştırılması böyle konulur ve aranır. Yani biz, Sosyal Devrim olduğu zaman Türkiye'de, hangi sınıf en devrimci rolü üzerine alır? diye koyacağız.

Onu koyduğumuz zaman şöyle bir şey görürüz: Evvelâ *Sosyal Devrim'in* tarifini gözümüz önüne getirelim. Şimdi, *İşçi Sınıfı* -ben onu, yani daha dikkatten uzak tutmamak için, daha aydın koymuş olmak için, bir örnekle koyayım- İşçi Sınıfı: Bir nevi şu gördüğümüz yerin toprak tabakasının altındaki *Mâden Cevheri'ne* benzer. O toprak tabakası aşağı yukarı kimi yerde bir karıştır, kimi yerde iki karış, falan... Humus tabakası. Fakat asıl mâden alttıdır. Bir volkan patladı mı, o üstündeki humusun tozunu bile göremezsiniz. Fakat bütün mâden cevheri bir anda yüzeye çıkar. Yani bir infilâk olduğu zaman yahut bir Atom bombası... İşçi Sınıfı da öyledir. Tıpkı mâden cevheri gibi, birden Devrimin ilk planına çıkıverdiğini görürüz. İşçi Sınıfının devrimci rolü ve bilinci deyince, bu açıdan, Sosyal Devrimin ne olduğu ve Sosyal Devrim patladığı zaman hangi sınıfın ne rolü benimseyeceği göz önünde tutulursa, İşçi Sınıfının Bilinci hakkında bir fikir edinebiliriz.

Şimdi bu *Objektif* taraftır. Objektif olarak devrim anlayışı ve Sınıfların Devrimle ilişkisi böyle konulacak.

Onun dışında, bir de bize, yani İşçi Sınıfının bilincine ülküyle bağlanmış insanlara düşen görevler yok mu? Elbette var. İşte o, buyurdunuz *Bilinç* meselesi ve *Örgüt* meselesi orada önem kazanıyor. Biz, bu Devrimin objektif olarak birinci özgücü olacak İşçi Sınıfımıza, öyle bir ana-baba gününde, öyle bir mahşer gününde en kolayca rolünü

oynayabilmesi için gerekli Bilinci ve Örgütü bugünden nasıl hazırlarız? diye düşünürüz. Bu ikinci, bu *Sübjektif* hazırlık meselesi. Anlatabildim mi? Bu ikisini birbirine karıştırmayalım.

Objektif olarak İşçi Sınıfı Türkiye'nin biricik devrimci öz-gücüdür. Sübjektif olarak da en örgütlü devrimci sınıftır. Ne köylümüzün, ne esnafımızın hiçbir örgütü yoktur. Darmadağınıkırlar. Burjuvamız bile, doğru dürüst örgüt diye gider, Ticaret Odasına girer. Orada o büyük Finans-Kapitalin kuyruğuna takılır. Onun ezgisi altında bütün haklarını da yitiriverir. Onun örgütü değil çünkü Finans-Kapitalin örgütü. O bile...

Dolayısıyla, örgütlü sınıf Türkiye'de: Finans-Kapitalden sonra İşçi Sınıfı... Bu, iki kere iki dört. Yani görünen rakamlar bu. 700 bin diye lim; ama 700 bin insanın örgütlü olması -bu örgütün başında gangster de bulunsa- o sınıfın örgütlü olmasını ortadan kaldırmaz.

Böyle bilindikten sonra, bu sınıfın bilincini geliştirmek, sosyalist açıdan ona *Örgüt* ve *Bilinç* hazırlığını yapmak elbette sosyalistlerin görevidir. Ve onu nasıl yapacağız diye, uzun uzun oturup konuşuruz. Bütün bu toplantılarımızın da anlamı zaten bu.

Yani, bunu birbirine karıştırmamak; daha doğrusu bu ikisinin birbirine zıt görünmesine rağmen, birbirine çok bağlı, diyalektik bir çelişki içinde var olduğunu unutmamak mecburiyetindeyiz.

Benim, İşçi Sınıfının Örgüt ve Bilinci hakkında söyleyeceğim budur.

İŞÇİ KİME DENİR?

Hikmet Kıvılcımlı: Ondan sonra iki arkadaşım iki tanımlama istedi: Birisi İşçi Sınıfı, birisi komprador..

Bir Dinleyici: Efendim, bir de Profesyonel Militan, İşçi Militanı meselesi...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. O işte, Örgüt ve Bilinç konusu ayrı bir konu... Artık bu akşam ona kadar girmeyelim, isterseniz. Çünkü çok yorulduk, arkadaşlar da yoruldu.

Şimdi, *İşçi kimdir?* İşgücünü satan insandır, kardeşim. Bu kadar!.. *İşgücü* nedir? Biliyoruz: *İŞ* değildir, *iş*: İşgücünün işyerinde faaliyete, çalışmaya başladıktan sonra realize olan, yarattığı bir değerdir. İş, değer yaratan bir cevherdir. Fakat o cevheri yaratan işgücüdür. İşçi işgücünü satan insandır. İşini satan değil. Onun için Marks da der ki: Kapitalist aldatmamıştır işçiyi. İşgücünü satın almıştır. Ama sonra, o işgücünü aldıktan sonra, onu götürüp işletir fabrikada, makinelere kor. Oradaki çıkan iş artık kapitalistin mülkiyetine girer. Yani burjuva hukuku açısından bir aksama yok burada, der. Dolayısıyla işçi deyince biz, işgücünü *ücret* karşılığı satan insan anlayacağız.

Ama bu satıştaylorız *İşgücünü*satacak, *Hürriyetini* değil... Birmesela *Köle* var: *kendini de satıyor, işçi kendini satmıyor*. Onun için işçi dedik mi, modern işçi, modern proletarya: *Kısa süreyle*-bir de böyle bir ek yapmak daha açıklık getirir- ya bir ayına, ya bir senesine işgücünü satan insan demektir. Çok defa bir yıllık...

şimdi bizim burjuvazi iki yıla çıkıldı. Köleleştiriyor işçi sınıfını. Mümkün merteye daha uzun yapıyor, yani köleliğe yaklaştırıyor. şimdi de üç seneye çıkarmak istiyor. Yani İşçi Sınıfını mümkün merteye Hür insan olmaktan çıkaracak. Resmen, İş Kanunlarıyla...

Fakat biz bilelim ki, *İşçi Sınıfına tanımlaması: İşgücünü kısa süre için para -Ücret, Gündelik dediğimiz para- karşılığı satan insandır*. Bu kadar basit!.. Kim işgücünü satıyorsa, o işçidir. Yani bunun ayrıntıları, üzerinde sabaha kadar konuşulur. O ayrı bahis. Fakat kısa deyim budur Bir insana bakarız, işgücünü mü satıyor? Tamam. Bu demek ki, çalışma aracı olmayan, yani kendi keline bir alet alıp da, bir iş çıkarmayan bir vatandaştır. İşgücünü, aleti olana götürüp satar. Kapitalist de aletlerin sahibi olduğu için, ona satmak zorunda kalır. Ona işçi diyoruz.

Bir Dinleyici: Hocam, bu tanımlama...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Yani, kısa olsun.

Dinleyici (devamla): ... şuradan çıkıyor ki, mesela bir cam fabrikasındaki çalışan işçi... Sizin dediniz işgücü değeri yaratan.

Hikmet Kıvılcımlı: Yüksek söyleyin de, arkadaşlarımız da duysun.

Dinleyici (devamla): Bir cam fabrikasında çalışan işçi, işgücünü işverene satmakla o sattığı işgücüyle işveren bir değer elde ediyor.

Hikmet Kıvılcımlı: Sonra işletiyor. Evet.

Dinleyici (devamla): Ediyor... şimdi çok tartışılan bir konu. Diyor ki, efendim, benzin istasyonunda pompadan arabaya benzin koyan ne değer yaratıyor? Ki biz buna işçi diyebilir miyiz, diyemez miyiz? gibi şeylerden çıkıyor bu.

Hikmet Kıvılcımlı: şimdi efendim, İşçi deyince, *Modern İşçi: İşgücünü gündelikle satan insandır*. Bu değişmez bir genel tanımlama-dır. Yalnız her sınıf gibi, İşçi Sınıfı da yekpare bir sınıf değildir. Onun da *Zümreleri* vardır. Nasıl kapitalist sınıfının: Sanayicisi, Tüccarı, Bankeri, Kompradoru, Finans-Kapitalisti vb. varsa; İşçi Sınıfının da: Bilfiil üretim yapan Sanayi işçisi vardır, bir de genel hizmetler işçisi vardır vb. çeşitleri vardır, bildiğimiz... Bunlar zümreleridir.

Ha, bunların içinde biz, Örgüt ve Bilinç açısından, düşünce ve davranışlarımızı yöneltirken, nasıl yararlanacağımızı hesap etmekte faydalanırız bu ayrıntılardan. şimdi, bu benzinci ne iş yapıyor ki? Oradan benzini oraya aktarıyor. Canım, işte, emek harcıyor yani, harcamı-

yor değil. Dolayısıyla, bu ayrıntılar zümre ayrıntısıdır, ama İşçi Sınıfı olmaktan çıkarmaz.

İşçi Sınıfı hakkında zannediyorum bu kısa tanımlama burada yeterli olsun.

Efendim?

Bir Dinleyici: Bir şey daha var. Bu çelişkiler çok oluyor, onun için soruyorum. Şimdi buraya gelen arkadaşların hiçbirisi işçi değildir. Bir de birkaç arkadaş var.

Hikmet Kıvılcımlı: Maalesef öyle.

Dinleyici (devamla): Bu çok mühim yani. Bizim kafaları da bozuyor, yani.

Hikmet Kıvılcımlı: Yok, bozulmayalım.

Dinleyici (devamla): Şimdi sizin anlatmış olduğunuz doğru. Tamam. Fakat İşçi Sınıfı denilirse, kökeni burjuvadan yahut küçükburjuvadan gelmiş. Bu İşçi Sınıfına...

Hikmet Kıvılcımlı: İşgücünü sattığı gün işçidir. İşçi Sınıfındandır da.

Dinleyici (devamla): Hayır.

Hikmet Kıvılcımlı: Emeğini -pardon, emeğini diyorum, ben de şaşırdım- *İşgücünü, Emek gücünü* diyelim, gücünü satıyor. İşgücünü gündelikte sattı mı, işçi oldu. Ama bir de *Şartı* var. Yani, sınıfı İşçi Sınıfıdır. Bitmiş. Yalnız şartı, geldiği kökeni hani: Köyden gelir, Esnaf-tan gelir, Derebeyinden gelir, Aydından gelir... O ayrı bahis. O şartı. O şartlanmış kafasında, oradan geldiği yerlerin, geldiği zümrelerin, sınıfların kalıntılarını taşır. O ayrı bahis. O şartları. Ama sınıf olarak, işgücünü gündelikte sattığı andan itibaren, İşçi Sınıfı içine girmiştir.

Dinleyici (devamla): Aynı yoldan doktor bir işçi sayılıyor mu?

Hikmet Kıvılcımlı: Doktoruna göre... {Gülüşmeler} Şaka ediyorum. Tabii, sattığı andan itibaren işçi tabii.

Dinleyici (devamla): Üretime katkıda bulunan işçi değil midir? Esas anladığımız manada işçi?

Hikmet Kıvılcımlı: Dolaylı yoldan üretime katkı...

Dinleyici (devamla): Dolaylı?

Hikmet Kıvılcımlı: Dolaylı yoldan, evet. Gündelikte sattı mı, işçi... (Aynı anda çeşitli konuşmalar)

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, İşçi Sınıfının da zümreleri... Evet canım?

PROLETARYA PARTİSİ İŞÇİ-AYDIN

vb. AYRIMINI ORTADAN KALDIRAN BİR POTADIR

Bir Dinleyici: Hocam, aslında bu soru da, hepimiz bildiğiniz gibi, Parti içindeki bu İşçi-Aydın ayrımından dolayı geliyor. Buradaki sorular

ve arkadaşlarımızın soruları da pratikte bunu aydınlatmak için oluyor. Örnekler verelim. Mesela burada, içimizde, arkadaşların içinde kunduracı olan arkadaşlar vardır. Fakat bu kunduracı arkadaşlar, bazıları atölye sahipleridir yahut da tek başlarına yaparlar ve satarlar. Burada küçükburjuva arkadaşlar da vardır. Kendi tarifinize göre, küçükburjuva arkadaşlar da sizin tarifinizde çeşitli yerlerde...

Hikmet Kıvılcımlı: Biraz zorlayalım isterseniz. Bunun üzerinde en çok da yani üzüntü çekmiş bir arkadaşınız olarak, hatırlatmak isterim. Bu Partinin, yani *Türkiye İşçi Partisi'nin* bir kuruluş hastalığı, kuruluş özü oldu. Hatırlarsanız, bir dergiden bahsetmiştim, hani kapattılar sonra... Orada daha...

Bir Ses: Çaltı..

Hikmet Kıvılcımlı: Orada, bu 53. madde meselesi üzerine dokunduk. Kongrede oturdular: İşçiler ayrı sandığa, Aydınlar ayrı sandığa oy atıldılar. Ondan sonra bir başka kongrede dinledim; Esnaflar da çıktı: Yahu bizim sandık nerede? diyorlar. Haklı... Parti böyle sandıklardan çıkan insanlardan ibaret bir konfederasyon haline geldi mi, zaten Parti olmaktan çıkıyor.

Parti bir potadır -her zaman onu söylüyorum- hangi sınıftan, hangi zümreden, hangi tabakadan gelirse gelsin, orada insanlar kaynaşacaktır, eriyecektir. Ve birbirine sosyalist bilinçle kaynaşmış olacaktır. Artık biz onun menşee [köken) şahadetnamesiyle: "Senin aslın nedir? Söyle bakayım!" diye menşeeini araştırmayacağız. "Ben işte asaletli İşçi Sınıfındanım; sen alçak küçükburjuvasın, falan filân" diye, bu tarzda çekişmelere kadar gidiyor.

Fakat işte o küçük basit *Sandık Oyunu* yok mu, böylece TİP'te -yani İşçi Partisi'nde diyelim daha doğrusu- bütün hoşnutsuzları Sosyalist bilinçte bir tek mücadele cephesinin askerleri olarak kaynaştırıp kardeşleştirecek yerde, sandıklar koymak suretiyle, adeta ayrılıklarını sembolleştirdi ve ebedileştirdi. O zaman, ister istemez, sandık kavgasına giriştik. Yani hata oradadır.

Örgüt ve Bilinç konusunu tartışırken, bu nokta üzerinde çok durulmuş, ileride... O ayrı konu.

Bir Dinleyici: Yalnız, efendim, sizin *Vatan Partisi Tüzüğü'nde* de üretmen diye bir tâbiriniz var: "*Bilfiil üretmen*" olması anlamında bir şey... O zaman nasıl hallediyoruz, peki o meseleyi?

Hikmet Kıvılcımlı: "*Bütün organlarda çoğunlukta görmek*", diyoruz.

Dinleyici (devamla): Görmek, yani... Mecburiyeti olmuyor o zaman...

Hikmet Kıvılcımlı: Efendim?

Dinleyici (devamla): Mecburiyeti olmuyor. O zaman bir dilek oluyor.

Hikmet Kıvılcımlı: Yani onu, şimdi, zaten realistçe koymak lazım. Türkiye'de 3 milyon işçi var, diyoruz.

Sesler: Duymuyoruz.

Hikmet Kıvılcımlı: Türkiye'de 3 milyon *İşçi* var, diyoruz. 3 milyon da *Köylü* var, diyoruz. *Aydın* kaç kişi var? 300 bin ancak var. E, canım, 3 milyon insanın Partisi diye Parti adını takınmış bir örgüt ortaya çıksın, sonra buna gerçekten o sınıfın Partisi olmak vasfı verilsin ve onun içinde Aydınlar ağır bassınlar... Bu nasıl olur? Bu bir anormali. Yani gerçeğe uymuyor. Anlatabildim mi? O bakımdan.

Bir Dinleyici: Şimdi, hocam, tarifinize göre 3 milyon işçi olmuyor Türkiye'de, 15 milyon oluyor. Yani sizin biraz evvel tarif ettiğiniz...

Hikmet Kıvılcımlı: E, onu ben saymadım, tabii. Yani ayrı ayrı sayarsak, belki de öyledir. Fakat değil. Mesela, Devlet İstatistiklerinde ücretli diye 3 milyon söylüyor. Köylünün yanındaki ücretli değil, boğaz tokluğuna çalışıyor köylünün yanındaki.

Dinleyici (devamla): Subay bile ücret alıyor.

Hikmet Kıvılcımlı: O Maaş alıyor. *Gündelik*, gündelik olmalı. Kısa süre...

Dinleyici (devamla): Maaş alan bazı işçi de var, aydan aya alır. Bir kapıcı aydan aya alır.

Hikmet Kıvılcımlı: İşte, kısadır. Ama haftalık ve günde İik hesaplarız.

Bir Diğer Dinleyici: Çok karışık oluyor Hoca... Yani tek kelimeyle: Kol emekçisi, yani bir şey yaratana işçi demek lazımdır. O zaman hepsi de işçi oluyor Türkiye'de.

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, dünya ölçüsünde işçinin...

Dinleyici (devamla): Aydın da işçi oluyor o zaman.

Hikmet Kıvılcımlı: Efendim? Aydın da?..

Dinleyici (devamla): Bir yazar, o da bir işçi oluyor tabii. Bir matbaada yazı yazıyor.

Hikmet Kıvılcımlı- Şimdi, işgücünü, işgücünü... İşgücü nedir? İşgücünü ücret karşılığı satıyorsa, o da şeydir. Yalnız aydınla işçinin farkı... Şimdi bakın, o karışan nokta şudur, çocuklar. Onu karıştırıyoruz. *Orta Tahsilli*, orta tahsilini, yani liseyi bitiren insana *Aydın* derler. Ki işçiden dahi bitirdi mi, Aydın zümresine kayma şansı kendiliğinden teşekkül eder. Bunu da unutmayalım. Yani, bu farkı korsak, o zaman söylediğiniz mahzur, söylediğiniz, herkes, 15 milyon işçi olur kaydı değişir. Ama bunu, sakın, bir meziyetsizlik olsun yani işçi değil,

dolayısıyla aşağılık bir insan sayalım (nasıl bir zaman iřçiýi aşağılık sayıyorlardı, bugün de İşçi Sınıfı başkalarını kötü görsün) anlamına söylemiyoruz. Karakteristiđini verirken, *İşçi Sınıfı: Gündelikle İşgücünü satan insandır*. Aydın da: *Orta tahsilini bitirmiş insandır*, dersek, kavga kalmaz zannederim.

Bir Dinleyici: 53. maddemiz bu Partiye iřçiýi bađlamıřtır.

Hikmet Kıvılcımlı: Öyle zannediyoruz.

Dinleyici (devamla): 53. madde olmasaydı, işçi bağlanmazdı. Benim kanımca.

Hikmet Kıvılcımlı: şimdi... şimdi... Öyle zannediyoruz. Gene realist olmadığımız için.

Dinleyici (devamla): İleride bu kalkabilir.

Hikmet Kıvılcımlı: Yok... Yok...

Dinleyici (devamla): Ama şu anda...

Hikmet Kıvılcımlı: İleride bilmiyorum. Yani biz İşçi Sınıfımıza kendi örgütünü eline alması bilincini vereceğimize, ona sandık şeysiyle, formalitesiyle bir ayrıcalık tanırsak, İşçi Sınıfı kendi Partisi'nin sahibi olur zannettik. Uyguladık. Ne oldu? Bırakın o arzumuzu bizim. Belki iyi niyetle koyduk. Neticede ne oldu? Bütün gangster sendikacılar işçiyiz, dediler, iktidara geçtiler. Böyle mi?.. Ne oldu sizin sandığınız?..

Dinleyici (devamla): Kabahat işçide..

İKİNCİ SEMİNER

(TİP Beşiktaş İlçesi: 6 Mart 1970)(*)

Sevgi ve Saygıdeğer Arkadaşlarım,

Arkadaşımızın söylediği gibi, geçen oturumda Dünya'mızı kuşba-kışı ile gözden geçirdik. Bu oturumda, bu Dünya içinde, Dünyamız içinde *Türkiye*'mizin durumunu, gene somut olarak gözden geçirmeye çalışacağız.

Dünyamızı inceleyince gördük: Bugün 150 küsur Devlete parçalanmış bir dünya, dışardan mozaik gibi parça parça bir dünya gözüküyor. Fakat biz onun, Kapitalizm eliyle yapılmış bu parçalanışı ötesindeki varlığını gözden geçirirken, dünyamızın artık 19. yüzyılda ve daha önce olduğu gibi bir tek sistem içinde değil, üç bölük düzen içinde bulunduğunu belirttik. Ve tuhaf bir tesadüfle, üç bölünüş de adeta eşit parçalar halinde gözüküyordu. Dünyanın bugün üçte biri *Kapitalizm*, bugünkü kapitalizm ancak, yani *Emperyalizm* adını alıyor. Üçte biri *Sosyalizm*. Üçte biri de, bu ikisinin arasında kalan, ne Kapitalist, ne Sosyalist olmamış dünyamız. Müslümanlıkta buna "Arafat'ta kalmak" diyorlar. "*Üçüncü Dünya*"deyimi de kullanılıyor. Gerçekten, "*Üçüncü Dünya*"dan bir de -gene tuhaf bir tesadüf olarak- *Arafat* isimli bir kahraman da bu günlerde Kapitalizmle Sosyalizm arasında gidip geliyor.

Bu dünya içinde Türkiye'mizin durumunu somut olarak ele almak istedik mi, Türkiye'nin önce üç bölükten hangisinde olduğunu söylemek gerekiyor. Türkiye'nin egemen çevreleri -tabii Türkiye halkını tenzih etmek lazım- kendi bölüklerini seçmişler ve *Emperyalizm bölü-münün içinde* yerlerini almış bulunuyorlar.

Biliyoruz: Sosyalizm ile Kapitalizm arasında, iki sistemin baş çekenini yahut başa güreşeni *Amerika* ile *Sovyetler* diye iki muazzam devlet bulunuyor. Bunların bugünkü durumunu hepimiz az çok biliyoruz. Mesela, *Demir* filizi açısından: Amerika 73 milyon ton demir filizi yetiştiriyor, Sovyetler 137 milyon ton. Böylece, Sovyet üretimi iki misline

(*) Seminerin son bölümü banda alınamamıştır

yakın Amerika'nın... Ama *Çelik* üretiminde: Amerika 100 milyon ton, Sovyetler 80 milyon ton üretim yapıyorlar, 1965 yılında. Şimdi belki eşit oldular. Fakat bu gösteriyor ki, burada da Amerika 1/5 ölçüsünde ondan ilerde. Çeşitli üretimlerde bu iki büyük dev ve iki büyük dünya sisteminin baş çeken, yarış halindeler.

Biz bu iki yarış durumundan hiçbirisine katılacak değiliz. Biliyoruz: Bir politikamız bundan birkaç yıl önce "Başa gürleşmekten" bahsetmişti. Sadece bahsini yapıyoruz, başa gürleşmenin. Fakat başa gürleşenler gördüğümüz gibi dünyada başka başka topluluklar oluyor.

Türkiye hakkında bu açıklamaya girmeden önce, gene dünyamızın 20. yüzyıl başında ve bugünkü bölünümü üzerinde iki söz hatırlatmak faydasız olmayacak:

19. yüzyıl başında yeryüzü, biliyoruz, Kapitalist Sistemin egemenliği içine girmişti. 1917 yılında dünyamızın 6'da biri Sosyalist Sektöre geçti. 6'da 5'i gene Kapitalist Sektörün içinde kaldı. Fakat İkinci Evren Savaşı'ndan sonra, nüfus açısından bakıyoruz: Emperyalist Sektörde 17 büyük, NATO içindeki özellikle Danimarka'dan Kanada'ya kadar uzanan devletler var. Ki Türkiye de bu sektörde bulunuyor. Bunların nüfusu 502 milyon küsur, toprakları da 22 milyon küsur kilometre kare tutuyor. Nüfusu bakımından demek, kapitalizm yeryüzünün dörtte biri, toprak bakımından dokuzda biri. Yani, ikisini toplarsak, demek ki Kapitalist dünya bugün 1/6 durumuna düşmüş. Emperyalist Sektörün asıl ağır basan bölümü... Böylece bir 20-30 sene içinde dünya tersine dönmüş demek. 1917'de dünyanın 1/6'sını Sosyalist Sektör tutarken, 1945-50'de dünyanın 1/6'sını Kapitalist Sektör, Emperyalist Sektör tutmuş oluyor. 20. yüzyılda dünyamızın ne kadar çabuk, muazzam bir değişiklik içinde bulunduğunu gösteren rakamlar bunlar.

İşte bu dünya içinde Türkiye yerini alırken, Türkiye'nin karakteristiğini verebilmek için, onun üzerine genel bilgiler vermek çok şey açıklamayacak bize. Daha doğrusu arkadaşlarım, bu toplantıların bütün amacı, birbirimize *Bilgi* taslamak, bilgi satmak olmamalıdır. Ancak, düşünce ve davranışlarımızda bir *Metot* edinmek; fakat metodu da, sadece edinmek ve öğrenmekle kalmayıp, olaylar içinde uygulamak önemlidir.

Çok defa bizde eski Medrese'den kalma bir alışkanlık vardır: Kim çok bilir? yarışını önem kazanmıştır Türkiye toplumunda. Oysa bugün artık bilgi yığını -herhangi bir bilgi- o kadar, eski zamanki kadar önem taşımıyor. Herhangi bir konuda, herhangi bir vatandaş veya arkadaşımız eğer bir kütüphaneye giderse, orada istediği kadar, tonlarla bilgi bulabilir. Bütün mesele, bu bilgileri ezberlemek de değildir.

Hele son zamanlarda, biliyoruz, bir de yeni aletler çıktı. O aletin düğmesine bastınız mı, bütün bir bilimin içinde ne varsa hepsini birkaç saniye içinde sizin önünüze dökabiliyor. *Ordinatörler* diyorlar, biliyorsunuz. Yani, *Buyurucu aletler*.. Hangi konuda isterseniz, size, istediğinizden çok, hiçbir insan zihninin taşıyamayacağı kadar geniş, bol bilgiyi hemen önünüze yığıveriyor.

Şu halde, insan kafasına ne kalıyor bugün? İnsan kafasına böyle yığınla, tonla, küfeyle bilgi değil de, bildikleri içinde ve yaşadığı ortamda yönelme metodu kalıyor. Örneğin Türkiye'yi mi etüt edeceğiz? Türkiye'nin dağı, taşı yahut şusu busu hakkında birbirimize bilgi vermekten çok, Türkiye'nin olaylarını hangi metotla izlemek gerek, bu olaylar içinde hangi metotları uygulamak gerek, bu önemli. Bir de tabii, izledikten, araştırmamızı yapıp kavrayışa vardıldıktan sonra, Türkiye'nin değişmesi için gerekli yönelişleri almak lazım. Bunların her ikisi de *Mantık* adını verdiğimiz *insan düşüncesinin kanunları* ile ayarlanacak.

Mantık deyince, biliyorsunuz, bugün yeryüzünde iki büyük sosyal düzen bulunduğu gibi, iki büyük Mantık Sistemi de var: Birisi *Burjuva Metafizik Mantığı*, ta Aristoteles'ten beri gelen... Ötekisi de *Diyalettik Mantık*, ki İşçi Sınıfımızın yeryüzünde kullandığı düşünce kanunları ve metotlarıdır.

İşte biz onun için bundan önce, *"İşsizlik ve Pahallılıkla Savaş Derneği"* lokalinde, "Dev-Genç"li arkadaşlara Türkiye'yi dünya içindeki durumu bakımından özetlerken, bir metot güttük. Arkadaşların da istediği o idi zaten: *Somut* olarak koymak denildi. Somut olarak koymanın da en elverişli yolu *Kesit* yapmak oldu. Zaten, o oturumların burada kısaca tekrarlanmasını yaptığımız için, bugün de gene o yoldan yürümeyi faydalı görüyorum. Yani, Türkiye'nin ne olduğunu anlamak için, Türkiye'nin içinde bir kesit yapmak gerekecek.

Kesit deyince, bilirsiniz: Bir ağacın yaşını dışardan bakmakla söyleyemeyiz. Ama ağacı kesersek, genişliğine, içinde kaç tane halka var, ona göre yaşını yüzde yüz biliriz. Buna, işte bir ağacı kesmeye, kesit yapmak derler. Bir organın da iç yapısını kavramak için kesit yaparlar.

Bu sözcüğü biz Türkiye'mize uygulamak istedik mi, bu kesit yapmanın Türkiye hakkındaki yolu: *Günlük bir gazeteyi* alıp oradaki olayları kısaca gözden geçirmek ve bunların genel toplum karakterine ne gibi aydınlıklar getirdiğini aramak şeklinde daha yararlı oluyor. Onun için biz, Dev-Gençlere yaptığımız Türkiye konuşmasında, daha ziyade *10 Ocak* günlü olayların kesitini yapmıştık. Ondan sonra, *1 Mart* günü geldi. Geçen toplantımızda galiba buraya gelirkenki gündü o, öyleydi zannediyorum.

Bir ses: 25 Şubat...

Hikmet Kıvılcımlı: Efendim, 25 Şubat mıydı? Peki, yanılıyorum öyleyse. O gazetenin, o günkü gazetenin -gazetelerin daha doğrusu- verdiği olayların ilginç yanlarını kesit yapıp incelemek düşünölmüştü. Fakat, bugün de gelirken, gene bugünkü gazetenin kendine göre neler söylediği ve bunların anlamı üzerinde durmak, bugünkü gazetenin kesitini yapmak ilginç olacak diye düşündüm.

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK YAPISI

Bugün ayın 6'sı. Bu 6 Mart tarihli gazetenin içinde, bakınca gördüğümüz olayları bir bölümlmeye ayırırsak; bizim metodumuz açısından: *Ekonomik* olayların, daima *Politik* ve öteki *Kültürel* üstyapı olaylarını belirlemediğini düşünerek tabii. Acaba bugünkü gazetede ekonomik hangi olay var? Diye, adeta aradım taradım ve bir tek olay gördüm, açıktan açığa ekonomi ile ilgili. Birkaç tane de, gene ekonomiye dayanmakla birlikte, adeta örtbas edilmiş olaylar biçiminde görünüyordu.

Bunlardan, asıl bakınca kendisi ben ekonomik olayım diyen havadis şu:

"Pikin tonuna 335 lira zam yapıldı."

Gazete 8 sayfalık. Her sayfada 8 sütun var, her sütunda 175 satır var.. Üşenmeden onu topladım: Bir gazete -8 sayfalık gazete- 11.200 satır tutuyor. Bu 11.200 satır içinde, günlük gazetenin ekonomik bilgi üzerine verdiği 17 satırcıktır. Ve bu gazete de Türkiye'deki gazetelerin en ciddi rolündedir.

Demek ki, en ciddi gazete bile, bir Emperyalist ve Kapitalist Sektör içinde gözden geçirildi mi, onun içinde 11.200 satırdan ancak 17'si, açıkça insanların asıl geçim, yaşayış ilişkileri ile ilgili alinyazılarını belirlemediği olaylarla ilgilenebiliyor. Bu çok ilginç bir manzara. Yani, Türkiye'de, Türkiye'nin durumu üzerine, somut durumu üzerine fikir edinmeye giriştiğimiz zaman, olayların bizden ne kadar çok saklandığını gösteren bir olay.

Havadis şudur. Hepiniz okumuşsunuzdur. Zaten maksadımız burada beraberce konuları ele alıp tartışmaya alışmak olduğu için, ben gene sizin adınıza okuyayım:

"Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü pik fiyatlarına zam yapmıştır. Piyasalardan ithal edilen pikin tonu 1015 liradan 1350 liraya çıkarılmıştır." diye ilk havadisi veriyor. Arkasından da son havadis:

"Öte yandan, önümüzdeki günlerde demir mamullerine tüccarların zam yapacağı söylenmektedir. Söylentiler üzerine şehrimizde birçok demir tüccarı inşaat demiri stokuna başlamışlardır."

İşte bu 8-10-15 satırlık havadis, bu kadar keskin rakamlarla, fakat bu kadarcık kısa ortaya konduğu zaman, bize neyi gösteriyor?

Şöyle bakınca: "Kör olsun bu idare, gene zam yaptı!" falan... Sanki bir sinek uçmuş gibi önemsiz bir olay hissi veriyor.

Merak ettim: Şu demirin 1015 liradan 1350 liraya çıkarılmasının sonuçları ne olabilir? diye rakama vurdum. Demir Çelik Fabrikası'nın senede -bundan 3-5 sene Önce hatta- 3 milyon 280 bin ton ürün yaptığı görülüyor. Bunun 1 milyon tonu kok vb. gibi şeyler olunca, asıl fiyat zammı yapılan demek 2 milyon küsur, 2 milyon 280 bin tonluk oluyor. Ton başına 335 lira zam yapılıncaya ne oluyor? Toplamını yapınca görüyoruz: 763 milyon lira, bir kalemde Karabük Fabrikası malların üzerine zammını yapıvermiş. Fakat orada da kalmamış, aşağıda gördüğünüz gibi. Yani, bunu güya Devlet alacak. 763 milyon lira bir anda -hemen hemen 1 milyara yakın para- bir kalemde Türk Milletine haraç keser gibi kesiliveriyor.

Ondan sonra, aşağıdaki sözler bize şunu hatırlatıyor: İthalât diye ayrı bir mekanizma işliyor. Ve bu ithalâтта, tüccarlar hemen *Stok* yapmaya başlamışlardır, diyor. Oysa bu havadisi beklemeden, bu zammı beklemeden çok önce daha, piyasa ile teması olan yahut işte inşaat falanda ahbabı olanlar bilirler içimizde. Onlar daha altı aydan beri, bir seneye yakın zamandan beri, demirler fiyatlanıyor diye söylüyorlardı ve gerçekten de fiyatlanıyordu. Yani *Karaborsa*; yeni, bu karar üzerine başlamamıştı, çoktan başlamıştı. Demek ki, bu hazırlığı, esasen demiri, demir denilen maddeyi elinde tutanlar, çoktan beri biliyorlarmış, "Devlet sırrı" değilmiş.

Onların, stok yaptıktan sonra, mallarına zam edecekleri nedir? diye araştırdım: Toplamı 635 bin ton tutan ithal malı var. Bunun 335 liradan beherinin üzerine zam edilince: 200 küsur milyon lira yalnız pik demirinden fiyatlara zam oluyor. Bu sefer bunu tüccarlar yapıyor, yani kapitalistler yapıyor.

Fakat pik demiri ve demir, biliyoruz, sadece demir olarak alınıp da rafa konmaz. Bundan makinalar yapılır, raylar yapılır, arabalar yapılır... Yani, bir yığın imalât da yapılır. Şu halde, demirden yapılmış olan birçok mala da demirin üzerine yapılan bu zamdan kendi hissesine düşen zammı otomatikman yapacaklardır. Onları da topladık mı senede 6 milyara yakın ithalâtımız var. Üçte bir ölçüsünde bir fiyat zammı olunca -demek ki dün gece fiyatlar üçte bir eksikken bugün üçte bir zam olmak suretiyle- Türkiye'de bugün özel sermaye sektörüne 2,5 milyar tutarında bir zam girmiş oluyor. 1 milyar da Devlet zammı... Ediyor: 3,5 milyar...

İşte bu küçücük havadis; ekonomik küçücük havadis (17 satırlık) ama Türk toplumu içinde, Türkiye toplumu içinde uygulanmasını hesap ettik mi, bir de bakıyoruz: Ufacık bir karar almakla, egemen sınıflar, bir anda Türkiye'nin 30 milyon nüfusuna 3,5 milyarlık bir haraç kesmiş oluyorlar. Bunu 30 milyon nüfusa paylaşırsak, ne düşüyor, hesap etmek mümkün. Efendim?

Bir Ses: Bin küsur lira..

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, bin küsur lira, doğru. Düşünün ki. Köylü dediğimiz insanın senede millî gelirden payı 70 dolar hesaplanıyor, resmen. Yani, Türk parası ile 700 lira. Şimdi millî geliri 700 lira olan köy nüfusuna bir gece yarısı sayın iktidar bir karar alınca, 1000 lira...

Bir başka ses: 100 lira hocam..

Hikmet Kıvılcımlı: Yüz mü oluyor'? Evet. Bir günde yapıyor bunu. Şimdi, ne tuttuysunuz? 3,5 milyar... Evet, tamam tamam 100 lira, evet... Bir anda demek, iki aylık kazancını bir köylünün cebinden çekip alabiliyor. Tabii kentlinin de öyle.

İşte Türkiye'nin somut olayları deyince, en basit gibi görünen bir küçük zam havadisi bile bu şekilde uygulanıyor. Bunu yapanların kimler olduğu üzerinde çok durmaya değmez. Türkiye'nin kapitalist sınıfı kaç kişidir? İşveren sınıfı kaç kişidir? diye sorulduğu zaman, Başbakanlık İstatistikleri 150 bine yakın sayı sayıyor. Ama bu sayıların biz içine girdiğimiz zaman, gelir vergisi ve başka vesilelerle bu 150 bin kişinin kimler olduğunu aradığımız zaman, görüyoruz ki: İşveren diye, yanında iki çirak çalıştıran esnaf da resmî istatistiklerce işveren sırasına sokuluyor. Buna karşılık, asıl bu milyonları ve milyarları cebine indirenlere kimlerdir? Bunların rakamı 300'ü zor buluyor.

Şu halde, 300 kişi Devlet mekanizmasını ve Ekonominin büyük bölümlerini kendi kontrolü altına aldı mı, pekâlâ bir gece yarısı alacağı bir kararla, 30 milyon insanı milyarlarca lira ödemeye mahkûm ediyor. Böyle bir ortam içinde yaşıyoruz.

Bunun yanı başında, bir de... Bu açık, ama kimsenin izlemekte vakit kaybetmediği bir ekonomik vurgun olayı... Bunun yanı başında, gene aynı günün gazetesinde başka olaylara rastlıyoruz: Onlar maskeli ekonomik olaylar...

Havadis bir acayiplik gibi söyleniyor: "Hacılardan 1 milyon lira rüşvet alınmış." Havadis bu. Bu havadisi okuyunca şöyle cümleler görüyoruz:

"Gümrükçülerin adamları aracılığıyla Hacdan dönen hacılardan adam başına 70 lira rüşvet istedikleri öne sürülmektedir. Bu yolla 1 milyon lira topladıkları belirtilen..." diyor. 70 lira Hacı başına, 1 milyon

lira toplanmışsa, demek 14.285 Hacı olmalı ki, bu 1 milyon lirayı toplayabilsinler. Bu Hacılar, neden bu rüşveti vermişler?

Geçen oturumda da hatırlatmıştım: Hacı hacı diye gidiyor; geldikten sonra -2-3 defa, 5-6 defa hacıya gidip geldi mi- kendi kasabasında bir apartman kuruyor. Demek ki, bu *Hacılık* değil, kutsal biçimde bir nevi *Kaçakçılık*. Zaten kaçakçılık olmasa, kaçakçılık yapmasa, hacının kalkıp da 70 lira gümrükçüye vermesine lüzum yok. 70 lira verdiğine göre, en az orada birkaç bin lira hacı cebine atacak ki, kaçakçılık yoluyla, bu parayı verecek.

Şu halde, bu ikinci havadis bir acayıplık gibi yahut bir tuhafılık gibi geliyor insana ama, neticede 14-15 bin kişi, hemen hemen iki tümen asker: Hacılığa gidiyorum diye kaçakçılığa gidiyorlar. Ve Türkiye'nin varını yelle yuf ediyorlar. Böyle bir Türkiye içinde bulunduğumuz, gene bu somut havadisten çıkıyor.

Bir üçüncü madde ve mal havadisi... Gene aynı gazetede.

Havadis şu:

"Amerikan Narkotik şefi, afyon ekimi konusunda Türkiye'yi suçladı." Havadis böyle veriliyor.

"Türkiye'de yetişen afyonun yüzde 80'inin Fransa'da işlendikten sonra Amerika'ya girdiği, Amerikan Narkotik Büro Şefi tarafından açıklanmıştır." diyor. Ve sonunda da bu şef Türkiye'yi suçlamıştır.

Şimdi, bu son iki havadis de gösteriyor ki: Birisi kutsal narkotik, yani uyuşturucu *Hacılık narkozu*, ötekisi doğrudan doğruya *Afyon maddesi*, Türkiye'de *Kaçakçılık* konusunda birtakım insanları milyoner etmek suretiyle her günkü olaylar içinde kahramanlaştırıyor.

Bu üç küçük maddi havadisin çapı, hemen her gün rastladığımız havadislerden birkaçı oluyor. Bunların anlamı üzerinde durmak için: Ekonomik meseleleri bir yana koymak ve başka havadislere bakmak lazım.

TÜRKİYE POLİTİKASINI KİM YÜRÜTÜR?

Diğer havadisler arasında AP'nin ve TİP'in ilgilendiği iki tip havadis göze çarpıyor.

AP'nin havadisi, biliyoruz: 2-3 aydır yapma bir *Siyasi Buhran*, kriz geçiyor diye sürüp gidiyor. Ama bunun içyüzünün Türkiye'de ekonomik tabandan geldiğini hepimiz biliyoruz. Yani, bu çeşit vurguncular -demin işaret ettiğimiz birkaç kelimeyle- bir tarafta sürekli olarak pahalılaştırma, öte tarafta sürekli olarak kaçakçılık ve anormal yollardan zenginlik yapmaktadır. Böyle bir ortamda, ister istemez insanlar arasındaki ilişkiler de son derece zehirleniyor. Ve *İşsizlik-Pahalılık* arttıkça, bunun üst tabakalara doğru yankıları da çoğalıyor.

Bunlardan AP'nin başkanı şöyle diyor: *"Tek adam olmamamı istiyorsunuz, fakat bir yandan beni tek adam olmaya zorluyorsunuz."* Yani, bir çelişki içinde AP... Bir taraftan başındaki adama: "Sen artık yoruldu, çekil, tek adam olmaktan çık!" diyor. Bir taraftan da, gene yapışmış, onu bırakmıyor: "Hayır, kal!" diyor.

Neden böyle? Çünkü, eskiler *"Kaht-ı rical"* derlerdi: *"Adam kıtlığı"* demektir. O kadar azlık insan Türkiye'nin kaderine egemen ki, bu azlık, bazı hesaplarında uyuşmadığı zaman bile, başına geçirdiği insanları kolay kolay değiştiremez hale geliyor. Bir yandan: "Değiştirelim, hafiflesin durum, patlama olmasın!" diye uğraşiyor. Öte taraftan: "Aman gitmesin, giderse bir çözümlüş olur, bu çözümlüşü biz sonra nasıl derler toparlarız? Başımıza iş açılır!" diye korkuyor. O durumu Parti başkanı böyle ifade etmiş. Bütün bu olaylar içinde bir de *Zonguldak* havadisi çıkıyor. Biliyorsunuz, gençler Zonguldak'a gitmişler. Orada işçilerle, bu soyguna, ekonomik çapula protesto anlamında davranışlara girişmişler. Buna karşı -İstanbul'da kurşun atıyorlar- orada daha kolay yollar bulmuşlar: Bir 7-8 genci toplamış tevkif etmişler. Bunun üzerine, havadis açıklamıyor ama sonundaki bir pasaj bize bir şey öğretiyor:

"TİP Zonguldak yöneticileri tarafından, dün düzenlenmesi kararlaştırılan Vietnam mitinginden ise, açıklanmayan bir nedenle vazgeçilmiştir."

[Güney] Vietnam yabancı bir devlet. Onun Türkiye'deki sözcüleri Amerika'nın ajanları durumunda insanlar. Bunlar gidiyorlar, bizim işçi çevremiz olan Zonguldak gibi bir bölgede, Güney Vietnam'ın, yani satılık adamlar ülkesinin methini yapan broşürler çıkarıyorlar. Oradaki yerli bir gazeteyi de satın almışlar. Onun ilâvesi gibi broşürü yayınlıyorlar.

Anlaşılan, tabandan gelen bir baskı da, bu aykırılıkları önlemek için protesto yapmayı, oradaki TİP örgütüne dayatmış oluyor. Ve karar veriyor. Ama tam uygulanacağı zaman, ertesi gün, oradaki TİP örgütümüz maalesef gördüğümüz gibi direnmekten vazgeçiveriyor.

İşte bu 4-5 havadis kesiti Türkiye'nin Emperyalist Sektörde tuttuğu yerden geliyor.

10 Ocak günlü havadisleri, politika havadisleri olarak hepimiz okumuşuzdur. Bu havadislerin anlamı bir daha özetlenebilir. O gün Ankara'dan, Parlamento çevrelerinde inceleme yapan gazeteci şunu yazıyor, diyor ki:

"Memleketin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal konuları tam çıkmaza soktuğu ve çıkar yolun kalmadığı anlaşılıyor."

Kim sokmuş? Demirel, diyorlar. Kapitalist sistemin daima değişmez oyunu budur: Başa bir sivri adam çıkarır, bütün sorumluluğu ona yükler. Türkiye'de bir bunalım mı var, bir çıkmaza mı girmişti Türkiye? Sebep kimdir? İşte o adamdır, der. Sonra onu değiştirir, onun

yerine başka adam getirir. Bu oyunu tekrarlarcasına Parlamento böyle beyanda bulunuyor.

Fakat aynı Parlamentoda iktidar partisinin sözcüsü, Kılıçoğlu isminde birisi, bakıyoruz şöyle diyor:

"Demirel'in amacı, içinde bulunduğumuz müşkül durumdan en müsait ortamı bulup kaçmaktır."O da Demirel'i suçluyor o gün. "Yakasını bırakmayacağız"diyor. "Şark kurnazlığı ile Amerikan iş çevreleri dalavereleri karışımının geçer akçe olmadığı görülecektir."

Bunu AP'nin içinden birisi bu şekilde aynı gün koyabiliyor. Demirel Şark kurnazıdır ve Amerikan iş çevrelerinin dalaverelerini yapar, diyor.

Peki, bu Demirel'e karşı AP'li ne yapıyor? Yalnız oy vermemekle mi kalacak?

"Demirel'in yakın zamana kadar..." Gene gazeteden okuyoruz: *"Demirel'in yakın zamana kadar en yakını olarak bilinen ve bugün Demirel'in muarızı olarak görünen bir parlamenter şunları söylemiştir. (Bakıyoruz, parlamenter Milletvekili diyor ki.. Demirel'in en yakını imiş!): "Haksız menfaatleri, menfaat teminlerini zaman zaman vesikaları ile ortaya çıkaracağız."*

Yani, neredeyse TİP'in yapacağını sanki AP yapacakmış Fakat bir başka cümle: *"Daha, bilinenleri toptan ortaya çıkarmakta fayda görmüyoruz."* deyip çıkıveriyor işin içinden. Bir taraftan: "Hepsini meydana vuracağız" diyor; öte taraftan, başka cümleyle: "Toptan ortaya çıkarmakta fayda yoktur" diyor. O halde ne yapmak istiyorlar? Bir başka cümle onu gösteriyor.

"Çıkmaza giren işleri doğru yola çıkarmanın inikası [geri dönüşü] hâlâ var. Biz onu bu doğru yola sokmanın çabası içindeyiz."

Demirel'i doğru yola sokmak istiyorlarmış meğer, bu birbirini tutmaz sözlerle..

Bir başka AP'li;

"Partinin ne olacağını bugünden kestirmek zordur hatta kestirmek imkânsızdır. Yakında ne kadar önemli hadiselerin zuhur edeceğini göreceğiz ve şaşıracaksınız." diye bir korkunç müjdede bulunuyor.

Bütün bu kargaşalıklar nedir? diye insan ararken, bakıyoruz, bir başka cümle adeta o olayların üstündeki perdenin ucunu yavaşça kaldırıyor. Gene aynı, 10 Ocak günlü gazete şöyle bildiriyor:

"İç sorunlar yanında dış sorunların da, özellikle Amerika ile olan ilişkilerin, Amerika aleyhinde bir çizgiye geldiği, bununsa Amerika'da AP yönetimine karşı bir hoşnutsuzluk uyandırdığını öne süren çevreler, Amerika'nın AP-CHP koalisyon zemini yaratılmasına çalıştığını da belirtmektedirler."

İşte o zaman ayaklarımız suya eriyor. Ne oluyor ansızın bu AP içinde? Neden birisi: Bunun yakasına yapışalım, hesabını soralım derken, ötekisi: Canım hepsini meydana vurmayalım, kirli çamaşırlar çıkmassın, gibi sözler söylüyor? Bir taraftan doğru yola getirelim... Bir taraftan kaçmak istiyor Demirel... Bu panik havası, bu politika kargaşalığı nedir? diye kendi kendimize sorarken, bir de bakıyoruz ki: Amerika'nın boynuzları sivriliveriyor, göze bativeriyor, kulakları...

Demek ki, Türkiye'nin Emperyalist Sektör içinde tuttuğu yer işte bu havadislerin ışığı altında açıklanıyor. Amerika, AP'nin iktidardaki ekibini değiştirmek, onun yerine CHP ile AP arasında bir kombinezon yapmak istiyor. E bunu, Türkiye'de bir hükümet değişmesini, partiler arasında koalisyon yapılmasını kim tayin edecek? "Şartsız kayıtsız egemen olan Türk Milleti", diyoruz. Hâlbuki olaylara baktık mı, Türk Milletinin haberi bile olmadan, Amerika, Türkiye'nin milletini değil de Parlamentosunu bile aşarak, Parlamento'ya da duyurmak suretiyle, Türkiye'de artık Demirel hükümetinin çekilmesini, onun yerine CHP ile AP'nin koalisyon yapmasını istiyor. "Çünkü ben Demirel'den artık hoşnutsuzlaştım" diyor.

Demek ki, Türkiye'yi biz idare ediyoruz diye bir kuruntuya düşüyoruz ama şu havadis gösteriyor ki, Türkiye'yi Türklerden başkaları idare ediyormuş.

Bu nasıl oluyor? Türkiye kendi kaderini nasıl olur da yabancı bir devletin eline verir? Bunu, özellikle *Kanunlar* ve *Anayasa* açısından koyduğumuz zaman, şaşırtıcı problemlerle karşılaşılıyor.

Anayasanın Dibacesini hepimiz hatırlıyoruz. Şöyle başlanıyor orada: "*Tarih boyunca bağımsız yaşamış... olan: Anayasa ve Hukuk dışı... İktidara karşı, direnme hakkını kullanan... Türk Milleti*" diyor. "*Millî mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak, bu Türk Milleti, insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukukî ve sosyal temelleri ile kur*"muştur, diyor. Anayasa'nın Önsözü böyle diyor.

Bütün bu güzel görünüşlü haklar kullanılırken, bu hakları teminat altına alan, garantileyen ne vardır? Yani kitapta mı kalacak bunlar, rafta mı kalacak? dediğimiz zaman da: "*Asıl teminat (gene Anayasa'nın Önsözünde)... hürriyet, adalet ve fazilete âşık evlâtlarının uyanık bekçiliğidir*, diyor. Demek ki, en son duruşmada, Anayasa'nın bütün hakları, Türkiye'de bütün kanunların uygulanmaları vatandaşların hürriyet, adalet, fazilet aşklarına ve uyanıklıklarına emanet edilmiş bulunuyor.

Ama bu uyanıklık Anayasa'nın yazıldığı sırada nasıl uygulanmış? diye merak ediyoruz. Bir de bakıyoruz, orada bir Anayasa'nın 65. maddesi var. 65. maddenin 1. fıkrası şöyle diyor:

"Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kurullarla yapılacak antlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır."

Yani, Türkiye, ister başka devletlerle, ister uluslararası kurullarla bir antlaşma yaparsa, bunu mutlaka Millet Meclisi'nden bir kanunla geçirmesi gerekir, diyor. E, bu normal bir şey... Fakat aynı maddenin ondan sonraki bentlerini okuyoruz. Bir 5. fıkra var, şöyle diyor:

"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir."

Haydaa!.. Şimdi ne oldu? Dikkat ediyorsanız, önce milletlerarası antlaşmalar için Meclis'ten kanun geçer, diyor. Altındaki 5'inci fıkrada da: Milletlerarası antlaşma yapıldıysa, o kanun hükmündedir, diyor. Dolayısıyla, Meclisten kanun geçirmeye hacet yok, diyor.

Ve *"Bunlar hakkında 149 ve 151. maddeler gereğince Anayasa Mahkemesine başvurulamaz."* diyor.

Şimdi, düşünün: Öyle bir Türkiye ki, Anayasa bunun her tarafını bağlamış. Bu Türkiye'de hiçbir, yani kuş uçmaz eğer kanun çıkmazsa. Hüküm bu, genel hüküm... Ama Türkiye diyelim ki NATO ile yahut başka bir uluslararası antlaşmayla kendini bağladı mı, ondan sonra artık o bağlantı, onun için kanun oluyor. Yani, Millet Meclisi ile ilgisi kalmıyor artık onun. Millet Meclisi'nin de üstünde. Millet Meclisi, Türk Milletinin egemenlik hakkını temsil ediyor. Hiç olmazsa soyut olarak, değil mi? Hayır, o soyut temsili dahi tanımıyor. Milletlerarası antlaşma yürürlüğe girdi mi, artık kanun hükmündedir.

Ve Türkiye'de hangi Kanun çıkarsa çıksın, biliyoruz, bir de Anayasa Mahkemesi'ne müracaat hakkı vardır. Uygulaması güç olmakla beraber böyle bir hak var. Millet Meclisi, yani Türk Milletinin sözcüleri hangi kanunu çıkarırlarsa çıkarsınlar, Millet Meclisi'nin çıkardığı kanunu bile, bazı yollardan Anayasa Mahkemesi'ne götürüp, orada bozdurmak hakkı var. Ama bu, Türk Milletinin kendi çıkardığı kanunlar için var. Gâvurun çıkardığı kanunsa eğer (affedersiniz böyle söylüyorum), yani yabancı Emperyalist devletle Türkiye bir antlaşma yaptı da, buna "Uluslararası Antlaşma" dendi mi, iş değişiyor. Bir defa zaten o kanun oluyor kendisi. Millet Meclisi'ne uğramadan kanun oluyor. Ondan sonra, bunda bir aykırılık da olsa, Anayasa Mahkemesi'ne başvurmak imkânı, gene Anayasa'nın bir maddesi ile elimizden alınmış.

Biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi'ne başvurmak 149. maddede belirtilmiş: Cumhurbaşkanı, Meclis'te yüzde on oyu olan yahut temsilcisi bulunan Partiler (yasama meclislerinden birinde 1/6 milletvekili olan) falan... böyle yollarla, bir kanun Türk Milletinin yararına ve Anayasa'ya aykırı ise eğer, onu Anayasa Mahkemesi'ne götürmek müm-

kün. Ama bir yabancı ile antlaştık mı, onu Anayasa Mahkemesi'ne de artık hiçbir kuvvet götüremez, diye kabul etmişiz.'

Maddenin 3. fıkrası da aynı şeyi söylüyor:

"Milletlerarası bir antlaşmaya dayanan uygulama antlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan iktisadi, ticarî, teknik veya idarî antlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce uygun bulunması zorunluğ u yoktur."

Bir taraftan; Millet hakimdir, Millet'in hakimliğini Millet Meclisi temsil eder, diyoruz, öte taraftan; iktisadî, ticarî, teknik ve idarî bir sürü antlaşmalar yapılabilir, bunların Millet Meclisi'nin kabulünden geçmesi zorunluluğ u yoktur, diyor, gene aynı Anayasa.

Bir de 2. fıkra var. Orada gene aynı şey tekrarlanıyor:

"İktisadî, ticarî veya teknik münasebetleri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan antlaşmalar, Devlet maliyesine bir yüklem e gerektirmemek, kişi haklarına ve ... mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayınlanma ile yürürlüğ e konabilir."

Yani, Hükümet Meclise hiç sormadan ekonomik, ticarî, teknik herhangi bir antlaşma yaparsa başka bir yabancı devletle yahut yabancı kurumlarla, bunları bir yılı aşmamak şartıyla uygular. Yalnız yürürlüğ e koyar, o kadar... Ondan sonra, ancak: *"İki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bilgisine sunulur."* diyor. Yani, sen de bundan haberdar ol işte, iki ay sonra falan!..

İşte bu, dünya ölçüsünde Emperyalist Sektörde Finans-Kapitalin ne kadar sinsice, ama çok ağır basan rol oynadığını gösteriyor. Biliyorsunuz, bütün bir memleketin dayandığı temel, onun ekonomik, ticarî vb. ilişkileridir. O temel üzerinde herhangi bir yabancı finans grubuyla Türkiye herhangi bir antlaşma yapacak ve o antlaşmayı bir sene hiç kimseye sormadan, Meclise de sadece iki ay içinde haber vermek suretiyle, uygulamaya geçirecek, yürürlüğ e sokacak...

Bu kanunlar, Anayasada da böylece yankısını bulduktan sonra, artık Türkiye'de Finans-Kapitalin yapmayacağı hiçbir eylem kalmaz. Çünkü bizim temelimize elini atar, orada istediğ i antlaşmayı, istediğ i imtiyazı alır. Aldıktan iki ay sonra da tutup Millet Meclisi'ne haber verse ne olur, ne yapabilir Millet Meclîsi? Hiçbir şey yapamaz. Çünkü bir sene yürürIükte kalma hakkı var o kanunun. Millet Meclisi'ne sormadan, böyle bir antlaşma, bir sene yürürlükte kalır. Bir sene yürürlükte kaldıktan sonra da artık o antlaşma, "Atı alan Üsküdar'ı geçmiş" duruma girer. İcap ederse, o antlaşma bitmiş olduğ u gün, ikinci bir sene daha uzatabilirler ve böylece seneden seneye uzatmak suretiyle...

Demek ki, hükümet iktidarı, iktidar partisi; öteki Emperyalist memleketlerin şirketleriyle, bankalarıyla, herhangi finans gruplarıyla

anlaşıp da Türkiye'nin bütün temel ilişkilerini onlara peşkeş çekse, buna karşı bugünkü Anayasamızla bizim bir "Hayır" diyebilmemizin imkanı, olanağı yok. Türkiye'nin Emperyalist Sektörde yer alışı ve bu Emperyalist dünya içinde hangi duruma girdiği, yalnız bu 65. Anayasa maddesi ile pekâlâ anlaşılabilir. Yani, Türkiye, bu madde ile ufak oyunlar düzenlemek yolundan yabancı devletlere teslim edilmiştir.

Onun için, aynı gün gene, CHP kanadından ileri gelenler şöyle bağışıyorlar:

"Ana Sözleşme adı altında Amerika ile mevcut İkili Antlaşmaları Türkiye aleyhine daha da ağırlaştırıyorlar."

Yani, tam o günlerde iktidar partisi AP, İkili Antlaşmalar üzerinde bir ayarlama yapıyor. Bu ayarlamalar, ondan önceki antlaşmalardaki eksikleri tamamlamış duruma giriyor. Bu antlaşmalar dolayısıyla Türkiye'nin yüklediği bağımlılıklar, azalacağı yerde daha da artmış ve sıkı şekilde hükme bağlanmıştır. Telefonla yapılmış, sözle yapılmış bazı muallâktaki İkili Antlaşmalar hukukîleştirilmiştir.

Tam o sırada, gene o gün, Berlin'den bir havadis geliyor.

Ecevit:

"Türkiye bugünkü şartlar içinde, tarafsız bir düzene geçinceye kadar NATO'dan ayrılalım dersek, belki Çekoslovakya'nın başına gelen bizim başımıza gelebilir."

Ana muhalefet partisinin başlıca sorumlularından birisi Türkiye'yi böyle anlatıyor. Bu arada birisi soruyor, gene Ecevit'e: *"Çekoslovakya'nın başına gelen bizim başımıza gelir, demekten maksudunuz nedir? Bizi Amerika mı işgal eder?"* diye soruyor.

Ecevit:

"Hayır, Amerika değil ama başka bir devlet buna teşebbüs edebilir." karşılığını veriyor.

İşte, bir günlük havadisleri derledik mi, görüyoruz: Emperyalist Sektörde onun Plebi durumuna girmiş bir ülkenin gerek iktidar partisi, gerek muhalefet partisi, her ikisi de kınıp kıpırdatamayacak duruma girmişlerdir. Ve bu durumlarını da, *27 Mayıs Devrimi* gibi kendine göre olumlu sayılan değişikliklerden sonra bile yapılmış Anayasa'nın içine, pekâlâ 65. madde biçiminde bir kanun maddesi olarak da sokmuşlar.

Onun için, Amerika isterse iktidardaki partiyi alaşağı eder, isterse -muhalefet partisinden genel sekreterinin dediği gibi- Türkiye'yi işgal de edebilir. Bunun için bir de antlaşmalar vardır.

Bundan 3-4 ay önce... onu getirmemişim yalnız, özetleyeyim ben. Orada; NATO ölçüsünde Türkiye'ye ve NATO üyelerine bir proje teklif ediliyor. Projede: Türkiye'de egemen sınıflar eğer sıkıya gelirse, NATO'dan yardım isteyebilirler. Fakat Türk hükümeti istemedi, diye-

lim. NATO Kumandanı eğer Türkiye'nin kendi kuvvetleri ile kendi içinde çıkan olayları bastıramayacağına kanaat getirirse, bu sefer NATO kendiliğinden, NATO Kumandanı hem de kendiliğinden, Türkiye'ye her türlü müdahaleyi yapmak hakkını haizdir, diye bir antlaşma teklifi var. Bu teklif Avrupa basınında çıktı. Ondan sonra kimler tarafından kabul edildi? Türkiye bunu imzaladı mı, imzalamadı mı? Buna ait havadisler birden bire kesildi. Dünya da, Türkiye'de de...

Böyle bir siyasi ortam Türkiye'de egemen duruma girmiş bulunuyor. Ve bugünkü gazetede geçen havadislerden bir tanesi bize, İkili Antlaşmaların neden düzeltilmesi gerektiğini, düzeltilmesine gidildiğini anlatıyor. Gene bugünkü gazeteden okuyorum. Washington'dan A.A. bildiriyor:

"Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı yeni malî yılda 914 milyon dolarlık bir tasarruf yapmak amacıyla Amerika içinde ve dış ülkelerde bazı üslerin kapatılacağı haber veriyor."

Hani bizimkiler güya Türkiye'de İkili Antlaşmaları düzeltiyoruz, ayarlıyoruz, falan diyorlar. Fakat bundan bir ay önce bizde bu şekilde aksettirilen havadisın içyüzünü, bir ay sonra bakıyoruz, Washington'dan gelen bir havadis ortaya koyuyor. Hiç de bizim arzumuz değilmiş o antlaşmalar ve üsleri şey etmek, kimini kaynaştırmak, kimini azaltmak...

Amerika şöyle diyor: *"Ev sahibi ülkelerle gerekli istişareler tamamlanmadan önce, açıklama yapmayacağız"*. Mesela Türkiye'deki üsler üzerinde, Türkiye'nin ev sahipleriyle evvelâ anlaşalım, ondan sonra açıklama yapacağız, diyor. O halde, AP'nin, bundan önceki, bir ay, iki ay önce Amerika'ya karşı güya bu üsler üzerinde sorumluluk taşıyor-muşça, tedbirler alıyormuş gibi davranışlar takınması, hiç de kendi arzusu ile kendi iradesi ile olmamış. Amerika, fazla masrafı kısmak istemiş, ondan olmuş.

914 milyon dolar demek, 9 milyar TL demektir. Fakat daha aşağıda bunun 1 milyar 523 milyon dolar olduğunu da söylüyor. Bu kadar masrafı kısmak zorunda. Amerika iflas etmemek için kendi masraflarını kısacak ve bunun için bazı üslerde -tensikat dedikleri eskilerin- kısıtlamalar, bir araya getirmeler ve azaltmalar yapacak. Bunu bize kabul ettirmiş. Bizim iktidarımız da bunu sanki kendiliğinden gibi öne sürüyor.

SARI SENDİKACILAR KRALDAN DAHA KRALCI

Bu siyasi havanın yanı başında AP hükümeti Meclise geldi ve orada istifa zorunda kaldı. İstifayı yapınca, bir gazete bir *"Açık Oturum"* tertipledi. 1 Mart günlü gazetede bu açık oturum, Türkiye'deki sosyal çevrelerin davranışlarını adeta göz önüne koyuyor. Onun için, o günkü

gazeteden birkaç pasaj gene okumak yararlı olacak. "Açık Oturum"da bir esnafın temsilcisi var, bir sanayicilerin yani kapitalistlerin sözcüsü, sonra AP'nin, CHP'nin sözcüleri ve en sonunda -daha doğrusu arada- bir de işçilerin temsilcisi diye Türk-İş'in sözcüsü çağırılmış... Bunlarla konuşma yapıyorlar. Bu konuşmada sanayici şöyle söylüyor:

"Aslında bu oluş, yani hükümetin istifası, gayet normal ve diğer memleketlerde çok rastlanan bir hadise olmasına rağmen, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal problemleri esasen bardağı taşıracak bir seviyede olduğu için, bu meseleler bizde ayrıca bir hassasiyet ve önem kazanmaktadır."

Biliyorsunuz, kapitalist sınıfı oldukça realisttir. Yani doğruya doğru, eğriye eğri demek onun tutumlarından biri olur, kendi açısından. Ve açıkça diyor ki, bu durum daha önce Türkiye'de maddi alanda, ekonomi tabanında başlamış olan bunalımın şimdi politika sahasına yankı yapmasıdır. Birçok, mesela hammadde darlığı, mesela döviz darlığı zaten bütçe reddedilmeden evvel de tamamen kritik safhadaydı, diyor. Kapitalist böyle itiraf ediyor ki, Türkiye'deki ekonomik bunalım, bu bütçenin reddinden, kabine meselesinden daha önce vardı ve bu meseleyi ortaya çıkardı.

CHP'nin sözcüsü de aşağı yukarı aynı şeyleri söylüyor. O da diyor ki: *"Bu politika bizi bir çıkmazın içine getirdiği için, iktisadî bunalım siyasi alana sıçramıştır."* Kapitalist sınıfı gibi, CHP de sözcüsü ağzıyla, gene: Ekonomik durum Türkiye'de bunalıma girdiği için, politikada da bunalım başlamıştır, diyor.

İktidar partisi AP'nin sözcüsü konuşuyor, o da aşağı yukarı aynı şeyi söylüyor: *"Yatırımlar zaten aksamıştı. İç finansman güçlükleri, artan dış finansman güçlükleri dolayısıyla kamu kesimi yeni yatırımlardan vazgeçmiş durumdaydı."*

Egemen sınıflar, kendi ekonomik sözcüleri, politik sözcüleri ile bunu böylece tespit ediyorlar. Fakat esnaf sözcüsü, Tiyaşan isimli bir zât, o çıkıyor: *"Burada olumsuz etki yaratan sadece bütçenin kendisi değil, bütün siyasi ve diğer istikrarsızlıklar bu insanları bedbin etmektedir."* diyor. Ve daha daha aşağıda, küçükburjuvazinin bugünkü durumdaki kaderini adeta açıklıyor:

"Paranın ürkekliliği, bankalardaki zaten tıkanıklık an eden durum, bankaların daha da ihtiyatlı hareket etmeleri, zaten küçük kredilerle çalışan esnaf ve küçük zanaatkârları daha da birtakım problemlerin içine itmek eğilimini göstermektedir. Devletle çalışan müteahhidi, iş yapan esnafı da içimizde barındırmaktayız."

Görüyoruz: Esnafın geçim şartları ya bankaya, ya paraya (gene bankalara) ve küçük kredilere dayandırılıyor. Demek ki, Türkiye'nin

küçük üretmenleri dediğimiz büyük kalabalığı, böylece bankalar, kredi ve müteahhit kanalıyla kapitalist sınıfının kuyruğuna takılmış. Bir buhran olduğu zaman: "Aman! Bu buhran olmasın. Bir istikrar yapalım!" diye adeta burjuvaziden daha çok, burjuvazinin istikrarını sağlıyor. Bu küçükburjuvazinin kaçınılmaz kaderidir.

Asıl acı olan, bu arada İşçi Sınıfı adına konuşan birtakım insanların sözleri oluyor. Bakın Tunç [Halil, o zamanki Türk-İş Genel Sekreteri] ismindeki adam neler söylüyor. Bir defa şöyle başlıyor: "*Mücerret ekonomik hayatta etkisi olarak bir konu tartışılmaz.*" Yani, bunalım ekonomiden geliyor, diyor ötekiler hepsi birden. Fakat bu, kendisini İşçi temsilcisi sayan zat: "*Mücerret [soyut] ekonomik hayata etkisi olarak bu konular tartışılmaz*" demek suretiyle, ekonomiden ayrı tartışılır, diyor. Böylece, meseleyi tersine çeviriyor. Ve biraz aşağıda da:

"Bugün Türkiye aşırı akımların amansız kuvvetinin etkisi altındadır. Böyle bir etki altında, hükümet krizlerinin doğması ya da bütçenin reddedilmesi, aslında ekonomik hayattan ziyade siyasi hayatımızı etkiler. Rejim tartışmaları bu krizle daha su üstüne çıkmıştır."

İşte bu utanılacak sözler, *Sendika Ağaları* dediğimiz insanların Türkiye'de "Kraldan ziyade kral taraftarlığı" yaptıklarını gösteriyor. Ve Türkiye'nin, bugünkü şartlar içinde kimlerle nasıl karşı karşıya geldiğini, bu küçük "*Açık Oturum*"un tartışma havası içinde, daha feci biçimde anlıyoruz.

Finans-Kapital öyle bir düzen kurmuş ki, bu düzenin asıl mekanizması, manivelası Türkiye dışında, Amerika'nın ajanları ve Örgütleriyle uzaktan güdümlü biçimde idare ediliyor. Kabineni değiştiriyor, değiştiriyor, falan... Fakat bununla yetinmiyor: Türkiye içinde de, Sendika adı altında, kendileri 1,5 milyon diyorlar, fakat en az 750 bin işçiyi örgütlemiş, yani ağları içine almış bir takım Ağalar da türemiş bulunuyor. Ve bu Ağalar, kapitalistler: "Ekonomik çıkmazdayız, o yüzden siyasi bunalıma girdik!" dedikleri halde, bu satılık Amerikan sözcüleri: "Hayır diyorlar, ekonomik mesele ile açıklanmaz bu. Aşırı akımlar var Türkiye'de. Demirel eğer yıkıldıysa yahut yıkılma tehlikesine girdiyse, bunu yapan aşırı akımlardır!"

Türkiye'nin bugünkü Emperyalist dünya içinde tuttuğu yer, bu birkaç günlük havadisin ışığı altında böyle görülüyor. Türkiye artık bağımsız bir toplum olmaktan çıkmış duruma girmiş bulunuyor. Ben bu kadar, Türkiye'nin durumu hakkında bu kadar konuşmakla yetineceğim. Arkadaşların bu noktalarda tartışmak istedikleri konular varsa, onlar üzerinde duralım ve anlatış sıkıntısından kurtulalım.

TARTIŞMALAR

Bir Dinleyici: Hocam, ben önce bir şeye dokunmak istiyorum. Başlangıçta bugünkü Cumhuriyet gazetesinden bir haber okudunuz.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet?

Dinleyici (devamla): O okuduğunuz şekliyle yorumunuz doğruydü. Fakat olay o biçimde geçmemiştir orada. Müsaade ederseniz onu açıklayacağım.

Hikmet Kıvılcımlı: Rica ederim, çok rica ederim.

Dinleyici (devamla): 24 Şubat günü "*Güney Vietnam'ı Sevenler Derneği*" diye bir dernek kurulur Zonguldak'ta. Ve aynı gün *Halkevi'nde* bir kokteyl parti veriliyor. Bu kokteyl partiye Zonguldak protokolü - vali ve savcı dahil- gidiyorlar. Ve İl teşkilâtı, Zonguldak İl teşkilâtı, bu protokolde gerekli resimleri çektiriyor. Aynı gün Zonguldak İl teşkilatı ileride gelişebilecek olaylar için Zonguldak'ın tek meydanını kapatıyor, bir çarşamba günü için. Geçen çarşamba günü için. Miting izniyle kapatıyor. Ve üç gün sonra Zonguldak İl teşkilâtı "*Vietnam Gerçeği*" ismi altında bir bildiri yayınlıyor şehirde ve işçilere dağıtıyor. Daha sonra Dev-Genç'ten gelen arkadaşlarla birlikte -mitingin yapılacağı gün, gelen arkadaşlar ve Zonguldak İl teşkilatındaki arkadaşlar- aslında 10-15 kişiyi geçmezler. Miting yapmaktan çok başka olaylar... Olaylar şu: aynı Derneğin, satılmışların kurduğu derneğin Atatürk anıtına koyduğu çelenk yakılıyor. Sergi açılmış oluyor o gün, 24'ünde. Kokteylin yapıldığı gün bir sergi açılıyor, Güney Vietnam'la ilgili. O sergi tahrip ediliyor. Ve maden ocaklarında işçilere Dev-Genç imzalı bildiri dağıtılıyor. Bu olaylar Partili arkadaşlarla birlikte yürütülüyor. Tevkif edilenlerin içinde iki tane İl Yönetim Kurulu üyesi var. Şu anda tevkif edilen Dev-Gençli arkadaşları da gene İl Yönetim Kurulundan iki arkadaş savunmakta... Bugünkü durumuyla Partiyi o havadisle siz doğru yorumladınız. Ama orada olan iş, Partinin pasifliği biçiminde değildi.

Hikmet Kıvılcımlı: Çok teşekkür ederiz. Dinlediniz. Çok güzel aydınlanmış olduk. Ben tabii çok sevindim. İşçi Partisi'nin en iyi biçimde davranmış olduğunu öğrenmek bilhassa iftihar verici bir şey.

Hikmet Kıvılcımlı: Başka, arkadaşların tartışmak istedikleri konular? Buyurun efendim.

Bir Dinleyici: "6. *Filo*"nun ziyaretlerini iptali hali var. Bu konuda yorumda bulunabilir misiniz acaba? Bizim okuduğumuz kadarı ile Deniz Kuvvetleri Kumandanlığınca iptal edilmiş bu ziyaretler.

Hikmet Kıvılcımlı: Bu konuda genç arkadaşlar bizden daha iyi bilgi sahibidirler. Onlardan rica edelim, içimizde varsalar. Gene aydınlatsınlar, bakın bir arkadaşımızın Zonguldak olayını aydınlattığı gibi. Ben zaten bir vasıta oluyorum, bu toplantıyı bir nevi idare etmiş durumda oluyorum.

Bir Başka Dinleyici: Nasıl istediniz? Anlamadım.

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, arkadaşımız... Evet, tekrar edelim. Arkadaşımız diyor ki: Bu son buhranın "6. *Filo*" ile ilgisi ne? Özellikle İzmir'de "6. *Filo*"ya karşı yapılan protestolar üzerine, *Filo*'nun da Türkiye'ye son ziyaretlerini iptal etmesi biçiminde bir davranışı var. Acaba bizdeki siyasi bunalımla ilgili bir yanı var mı bu işin? Öyle mi acaba, bu mu?

Birinci Dinleyici: Evet, şey oluyor da... Yalnız, benim anılatmak istediğim şu: *Filo* geliyor, gençlik hareketleri falan oluyor. Yani bir yankısı olacak bunun, bir etkisi falan olacak.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, izahat verin. İzahat verin, lütfen.

Dinleyici (devamla): Ben sizin kadar, sizin kadar tahsilim yok benim. Ben de gazeteden okudum. Benim kendi kanım: Gelmeşişinin sebeplerinden biri de yapılacak hareketler olabilir mi? diye düşünüyorum.

Hikmet Kıvılcımlı: O muhakkak. Tabii. Özellikle gençliğimiz bağımsızlık yarışına girişmiş bulunuyor. "6. *Filo*" eskisi gibi, köpeksiz köyde değneksiz gezme fırsatını bulamaz. Bunun rolü olmuştur, gayet tabii. Bu da tabii, gençliğin iftihar edeceği konudur.

Hikmet Kıvılcımlı: Başka arkadaşlarımızın tartışılmasını istedikleri konu var mı? Evet, buyurun. İsminiz neydi?

Bir Dinleyici: A. Bu konu üzerinde biraz daha yorum yapılırsa, bana kalırsa daha faydalı olur. Çünkü Amerikan emperyalizmine karşı gerekli mücadele hem ideolojik, yeri geldikçe de eylem haline dönüşmektedir. Bu demokratik devrim, emperyalizme karşı yapılan mücadele ideolojik safhadan bizatihi eylem safhasına geçilmektedir. Özellikle öğrenciler arasında daha fazla yayıldığından bunun gelmesini sakıncalı görebilirler. İsterler ki, antiemperyalist savaş ideolojik planda devam etsin, pratiğe, bizatihi eyleme geçmesin. O bakımdan, gelişlerine mani olunuyor kanaatindeyim. Bilmiyorum...

Hikmet Kıvılcımlı: Güzel. Güzel. Evet, buyurun, sizden rica edeyim.

Bir Başka Dinleyici: Biraz evvel, Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini koyarken, Sosyalist Sistem, Emperyalist Sistem ve bunların arasında kalan Üçüncü Sistem olarak koymuştunuz. Sosyalist Sistem, Sosyalist Dünya Düzeni ve Emperyalist Dünya Düzeninin dışında, bunlardan bağımsız bir sistem var olabilir mi? Bunu biraz daha açıklar mısınız? Daha aydınlanacağım. Söylemek istediğim bir bu. İkincisi, Sosyalist Sistemin dışında kalındığı sürece, gerçekten bağımsızlık söz konusu olabilir mi? Bir de bu noktada aydınlatırsanız.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. "*Üçüncü Dünya*" yahut "*Geri Kalmış Bağımsız Ülkeler*" falan diye bir sektör var, Emperyalizmle Sosyalizm arasında. Bunların gerçekten bağımsız olup olamayacaklarını soruyor, arkadaşımız. Bir de Sosyalist Sektör dışında kaldıkları ölçüde bunların gene bağımsız sayılıp sayılmayacaklarını soruyor.

Dünyanın ne kadar çabuk değiştiği... Yani buna kesin bir yetkili sıfatı ile karşılık vermek, konu değil tabii. Tartışma vesilesi olsun diye fikrimi söyleyeceğim. Dünyanın ne kadar çabuk değiştiği ortada. Bugün bir kuşak, iki kuşak için yavaş bir değişme gibi gözükabilir ama 50 yıl içinde, gördüğümüz gibi, Sosyalist Sektör altıda birden üçte bire çıkmıştır. İki misli artmıştır. Kapitalist Sektör de altıda beşten üçte bire düşmüştür. Ve bu arada üçte birde bu "*Üçüncü Dünya*" çıkmıştır.

Bu "*Üçüncü Dünya*" elbette tarihin büyük akışı içinde kısa bir *geçit prosesidir*. Yani "*Üçüncü Dünya*" ancak kapitalizmden, bugünkü kapitalist sistem- olan Emperyalizmden kurtularak, Sosyalizme geçebildiği ölçüde millî kurtuluşunu sağlamış olabilecektir.

Fakat geçit manzarası olarak, bir aşama olarak, elbette önce bu küçük devletler, kendi Demokratik Devrimlerini gerçekleştirmek durumundadırlar. Yani, kendi milletlerinin büyük çoğunluğunu emperyalizme karşı seferber edebilmek için, bu büyük çoğunluğu ilgilendiren, onları toptan harekete geçirip savaşa götürecek olan stratejiyi takip ederler.

Bizim için, yani Sosyalistler için, elbette bütün insanlığın tek kurtuluşu, ancak Sosyalizmin yeryüzünde, yeryüzünün 6/6'sını kaplamasıyla gerçekleşebilir. Ama bunu, bizim arzumuzun gerçekleştirmesi konu değildir. Bu olayın gerçekleşmesi bizim arzumuzla olacak şey değildir. Maddi bağlar, olanaklar ve ilişkiler-çelişkiler, bütün bunlar dünya ölçüsünde bir ayarlama ile kendi kendine ve yapılan savaşların ölçüsünde gelişecektir.

Dolayısıyla, elbette insanlık "*Üçüncü Dünya*" ile tam kurtuluşuna varmamıştır, kanaatimizce. Fakat kurtuluş yolundadır. Bir geçit yolundadır. Böyle geçit biçimleri Antika tarihte de çok görülmüştür. Bugün

bu geçit tipi, ne Sosyalist, ne de Emperyalist olmayan toplumlar biçiminde gözüküyor. Benim söyleyeceğim bu kadar.

DEVİRİMİN OBJEKTİF VE SÜBJEKTİF ŞARTLARI NELERDİR?

Hikmet Kıvılcımlı: Buyurun.

Bir Dinleyici: Benim söyleyeceğim, "6. *Filo'nun* gelmesinin ertelenmesi ile ilgiliydi de...

Hikmet Kıvılcımlı: Buyurun efendim. İsminiz?

Dinleyici (devamla): . İ. Bundan daha önce de... Yanılmıyorsam, Amerika ile Türkiye arasında yapılan antlaşmaya göre, Türkiye'ye yılda 6 defa falan gelecekti, Amerikan 6. Filosu. Fakat gençliğin Emperyalizme karşı, Amerikan 6. Filosuna karşı yaptığı gösterilerin göz önüne alınmasıyla, bundan daha önce de -yani son defa değil bu, bu son defa oluyor yani yakın geçmişte- bundan daha önce de, hükümet buhranı falan söz konusu olmadan, "6. *Filo'nun* ziyaretleri ertelenmişti, yapılmamıştı. Bunu belirtmek istiyorum. Yani hükümet buhranı ile doğrudan doğruya ilgili değil.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Arkadaşımız: Hükümet buhranı ile ilgili değildir bu, gençliğin aksiyonu ile gerçekleşmiştir, "6. *Filo'nun* gelmeyişi Türk Milletine de yayılan hoşnutsuzluktan ileri geliyor, diyorlar.

Hikmet Kıvılcımlı: Başka? Buyurun efendim. İsminiz? Altınğlu muydu?

Dinleyici: (Hayır. S. V.) Hkmetin ekonomik bunalım sonucunda ve onun yansımaları olarak ortaya çıkan siyasi bunalımla ilgili olarak, bizim içinde bulunduğumuz durum bir *Taktik Taarruz* durumu mudur? Onu Şey etmek istiyorum. Böyle bir Şey söz konusu olabilir mi? Fakat bu taktik taarruz durumunu kabul edersek, bunun mücadele biçimi, parolaları ve diğer Şeyleri, yani taktiğin tamam olması için, diğer Şeyleri nasıl olmalıdır? Bütün güçleri seferber ederek, mümkün olan en geniş cepheyi kurarak taarruza geçmek söz konusu mudur? Yani böyle durumlarda mı taarruza geçmek söz konusu olur?

Hikmet Kıvılcımlı: Arkadaşımız daha pratik sonuç arıyorlar ve diyorlar ki: Bugün bir kriz içindedir iktidar. İktidar kriz içinde olduğuna göre, Devrimci Cephe Türkiye'de taktik açısından *Taarruz* taktiği mi gtmeli? Yoksa *Savunma* yahut işte *Ricat* taktiği mi gtmeli? Zaten bu k var. Hangisini benimsemeli? diyor. Bir soru.

Bu soruya karşılık aramak için iki nokta göz önüne geliyor. Birincisi: hatırlarsınız, büyük devrimcilerin devrim olaylarına, *Devrim Şartları'na* ait sözleri, böyle herkesin kulıandığı sözcüklerle ifade edilmiştir. Onlar derler ki: Halk yığınları devrim için her zaman hazırdır. Yani "hazırdır"dan maksadım Şu: Devrim isterler. Ama devrimin olması için halkın, "Ben ar-

tık bu rejimden bıktım, bunu istemiyorum!" demesi yetmez. Bir de üst, güdücü sınıfların da, "Ben bunu beceremiyorum, yapamıyorum!" demesi lazımdır. Ancak o zaman kritik *Devrim Bunalımı* aşamasına girilir.

Hatta ona -ben Fransızca'sını biliyorum- şöyle diyorlar: Alttakiler, alt yığınlar "*Je ne veux pas!*" der, "İstemiyorum" der; ama üstler de "*Je ne peux pas!*" demelidir, "Yapamıyorum, edemiyorum, artık bu işi yürütemiyorum" demelidir. Bu da iktidardaki egemen sınıf örgütlerinin sık sık kabine değişiklikleri ve benzeri bunalıma girmeleriyle gerçekleşir.

Türkiye'de, şimdiye kadar, daha doğrusu uzun yıllardan beri, halk her zaman için inleyip illallah demmiştir, bu sömürü sistemine karşı. Ama tabii halkın bu şikâyeti Türkiye'de halkın katıldığı, halkın başardığı bir devrim hareketi için yeterli olmamıştır. Bugün iktidarın kendisinde de çatlaklar belirmiştir. Bu çatlaklar gerçek bir devrim konağının, devrim aşamasının açılışını bize gösterir mi, göstermez mi? Önce meseleyi böyle koymak icap ediyor.

Formelman (biçimsel olarak) elbette iktidarda bir çatlak oldu. Bu az çok kritik, yani bunalımlı bir aşama sayılabilir. Yalnız, böyle bir aşamada devrimci kanadın, Devrimci Cephenin Taarruza geçip geçmemesi konu olunca, bu cephenin kimlerden ibaret olduğu göz önüne gelecek.

Devrimci Cephe'nin bugün en önde gideni genellikle gençlik. Gençliğin de yalnız yükseköğrenim kanadı bulunuyor. Yani işçi gençliği, köylü gençliği, esnaf gençliği henüz yeteri kadar bir taarruza geçmiş yahut geçmek ister durumda bile gözüküyorlar. Benim görebildiğim kadar durum bu. Oysa herhangi bir devrim, eğer sosyal devrimse söz konusu olan, mutlak yığınların devrime katılmasıyla gerçekleşir. Yığınların tarafsız kaldığı herhangi bir ortamda, yalnız küçük bir kanadın Sosyal Devrimi gerçekleştirmesi güç olur.

Ama geri ülkelerde şöyle bir Özellik var. Mesela, Türkiye'de 27 Mayıs günlerinde, hatta iktidardaki partinin bir buhranı bile yoktu. Ancak partiler, yani büyük partiler, muhalefetle iktidar arasında çekişmeler biraz kızışmıştı. Ona rağmen, bir gece yarısı bir 27Mayıs olayı patlak verdi. Böyle olaylar bugünkü dünyamızda, özellikle geri ülkelerde olağan şeyler oluyor.

Bu objektif durum içinde devrimci kanadın nasıl bir taktik güdeceği, ancak kendisinin örgütlenme ve hazırlık kertesine uygun olabilir. Bugün bizim gördüğümüze göre, görebildiğimize göre, devrimci kanatta en çok göze çarpan davranış, daha ziyade ajitasyon ve propagandadır. Yani *Ajit-Prop* dedikleri eylemlerdir. Bütün bu ajitasyon ve propagandayı millet ölçüsünde, memleket ölçüsünde geliştirebilecek şey, ancak memleket ölçüsünde iktidar savaşı yapan bir siyasi örgütün tam hazırlıklı olmasıyla mümkündür. Şahsen ben, bu çeşit, yani

taarruza kalkacak kertede olgun, bir *Örgütçül hazırlık* Türkiye'de vardır, diyemeyeceğim. Söylemek istediğim bu.

Evet?

PROLETARYA PARTİSİ DEVRİMCİ BİR SAVAŞ ÖRGÜTÜDÜR

Dinleyici (devamla): Bize yeni mevziler kazandıracak, bizi hep yenilgi psikolojisinden kurtaracak bir girişim olabilir mi? Elbette stratejik bir şey değil. O anlamda söylemedim.

Hikmet Kıvılcımlı: İzahat verin arkadaşlara. İzahat verin.

Dinleyici (devamla): Mesela, bütün somut meselelerden faydalanarak bir gerçekleri açıklama kampanyasına girişmek ve hükümetin, siyasi iktidarın zayıf bulunduğu bütün konuIara yüklenerek kitlelerin daha fazla bize yaklaşmasını sağlayacak bir davranış, taarruz olarak nitelendirilebilir mi? Ben onu merak ediyorum. Bir de bunun biçimi nasıl olabilir? Yani taarruz olarak nitelendirilsin veya nitelendirilmesin...

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi biçimi, yığınların harekete ilgisi ve hazırlanmasıyla sağlanır. Bu hazırlığı yapacak olan da örgüttür. Demin de söylediğim gibi, her şeyden önce bugün devrimci kanadın en büyük eksikliği örgütsüz oluşudur.

Finans-Kapital yani egemen olan sınıfın ağır basan zümresi, Türkiye'de tepeden tırnağa, dışından tırnağına kadar örgütlüdür. Ve bu örgüt içinde örgütleri de ayrıca vardır. Yani, yalnız bizim gördüğümüz gibi AP veyahut CHP yahut DP faİan değil... Bunlar sadece paravanayı teşkil ediyorlar. Asıl bunun ardında, gerek ekonomik, gerek sosyal, gerek politik alanda bu bir avuç, birkaç yüz kişi öyle şaşılacak örgütler kuruyorlar ki, her gün yığın ölçüsünde de onları o kadar yayıyorlar ki, Türk Milletini nefes alamaz duruma getirmiş bulunuyorlar.

Bunun karşısında ise biz, tamamen çil yavrusu gibi dağınık durumdayız. Hatta siyasi iktidar kavgası yapacak *Türkiye İşçi Partisi* gibi bir kuruluş bile, bugün için gerçekten Proletarya Partisi karakterini taşıyacak birçok karakteristik elemanlardan yoksun durumda gözüküyor. Yani bunu otokritik olarak kendi kendimize ikrar, itiraf etmek zorundayız. Yani demir disiplinli, kendi otokritiğini yapan, yığınlarla bağıni kurmuş bir örgüt durumuna gelememiştir henüz Türkiye İşçi Partisi. Gelemediği için de taarruza kalkma yetisi çok azdır.

Bunun dışında ben... Şurada bir, geçen gün bir sağcı gazetede bir ilan gördümdü, daha doğrusu birisi görmüştü: *Rotary Kulüb'ün* ana tüzüğününün ilanı... Bilmem hiç gözünüze ilişti mi? Finans-Kapital nasıl çalışıyor, burada çok açık örnekler var.

Gayesi diyor... Rotary'nin gayesi: *"Topluma hizmet idealidir"*, fan. Böyle genel lâflar ortaya sürüyor. *"Değerli işlerin temeli olduğu*

gibi, inancını teşvik etmek ve yaymak amacını güder", falan. "Hizmet idealinde birleşmiş iş ve meslek adamlarının dünya çapındaki beraberliği sayesinde milletlerarası anlayış, iyi niyet ve barışın gelişmesini teşvik etmek ve yaymaktır." diyor. Amaç böyle.

Açıktan açığa bir Rotary Kulüp kuruluyor. Rotary Kulüp kendi programının 4. Gaye maddesinde: "Dünya çapında beraberlik"ten bahsediyor. Böyle bir örgüt.

Bu örgütün üyeleri kimler oluyor? diye bakınca, ibret verici bir şeyle karşılaşılıyor. Dört çeşit üye sayıyor: Bir "*Faal üye*" diyor, bir "*Kıdemli Faal üye*", bir "*Emektar üye*", bir de "*Fahrî üye*" olmak üzere dört çeşit üye olacak, diyor. Asıl "*Faal üye*" kimlerdir? dediği zaman: "*İyi bir iş veya meslek şöhretini haiz olan kimse*" olur, diyor.

Finans-Kapital Türkiye'de bütün partileri eline geçirmiş. Yani İşçi Partisi bir yana -İşçi Partisi'nin tabanı diyelim hiç değilse, onu bir yana bırakırsak- geri kalan bütün partileri eline geçirmiş bir durumdadır. Hepsinin onur emrindedir. Bununla yetinmiyor. Bir de perde arkasında, hiç kimsenin duymadığı Kulüp adı altında bir birlik yapıyor ve orada yalnız başarı kazanmış iş adamlarını topluyor. Böylece bir seçim yapıyor.

Bizim TİP'i ele alalım, *TİP'in Tüzüğü'nü*. Bakıyoruz, tüzükte üyeler arasında bir ikilik belirleniyor. Bir kısım üyeler *Organlar içinde* çalışan üyelerdir. Bunlar sorumlu ve yetkili insanlar sayılıyor. Geri kalan, *Organ dışında* kalmış büyük üye kalabalığı, kitle; hiçbir sorumluluğu ve yetkisi olmayan, adeta seçimlerde oy veren vatandaşların durumunda bırakılıyor. Böyle bir Proletarya Partisi çok zayıf bir kuruluş sayılır. Yani burada, sadece rakama önem veriliyor demektir o zaman.

İşte bütün ilçelerimizde, bütün illerimizde TİP'in başlıca şikâyeti nedir? diye dinlerken ve hepimiz görürken, anlıyoruz: Beşiktaş'ta belki 500 üyeniz var. Bilmiyorum, kaç üye var Beşiktaş'ta? 200-250... Evet... Yirmi yahut... Neyse... Ama çağrılınca, bunların yirmi biri zor geliyor, yani herhangi bir yere. Demek ki, bunlar partili değil o halde. E niçin bunlara üye diyelim?

Benim anladığım manada hakiki proletarya örgütü, devrimci örgüt, böyle etiket gibi, rozet gibi göğsünde bir üyelik sıfatı taşımaktan ibaret bir gösteri değildir. *Proletarya örgütü, devrimci bir savaş örgütüdür*. Devrimci savaş örgütünün içinde her üye o örgütün faal ve bir organda faal üyesidir. Toplantılara mutlak surette muntazam gelir. Toplantılar gündem içinde, organ içinde mutlak yapılır. Ve orada bütün meseleler en kesin biçimiyle tartışılır. Sonra karara varılır. Karar çoğunlukla alınır. Alınan karar bütün üyeler için kanun olur. Gelecek toplantıya kadar o karar herkes tarafından elifi elifine uygulanır.

Bu ruhta bir örgütlenme henüz tam gerçekleşmiş değil. Proletaryanın böyle bir siyasi örgütü olmadıkça da, bu kadar sıkı...

Dört çeşit üye sayıyor *Rotary Kulübü*... Bu dört çeşit üyenin içinde, bakıyorsunuz -ayrıntılara girersek uzar- böyle bir avuç adam, bütün bir memleketin iş hayatını pençesinde tutabiliyor. Herhangi bir politika yahut ekonomi yahut kültür meselesi dendi mi, o bir avuç adam toplanıyorlar, Türkiye ölçüsünde, dünyadan da esinlenerek, kararlar alıyorlar. Ve onu, o kararları kendi gizli kollarıyla Türkiye'yi idare eden siyasi partilere, iktidara vb. telkin ediyorlar ve uygulatıyorlar da. Biz şaşırıp kalıyoruz sonra. Ve zannediyoruz ki, karşımızda muazzam ordular gibi büyük bir egemen sınıf var. Ve çok kuvvetli olan bu sınıfa karşı da, biz âciziz. Bütün acimiz, gerçek proletarya örgütü anlamını iyi uygulayamamamız, uygulayamamış olmamızdan ileri geliyor.

PROLETARYA PARTİSİ SENDİKALARA DEĞİL, SENDİKALAR PROLETARYA PARTİSİNE TABİ OLUR

Hikmet Kıvılcımlı: Şu halde, bu durumda bizim yapacağımız şey, önce genel kavram tartışmalarından çok, şu saydığımız alfabetik gerçekleri gerçekleştirmektir. Proletarya örgütü, *siyasi proletarya örgütü'nün* bu alfabetik gerçekliklerini bir an önce hayata uygulamak zorundayız. İllâ ki çokluk olalım dersek ve bu çokluk eğer bir kuru kalabalıksa, devrimci eylemi yalnız salonlarda toplanmak yahut işte bazı gösteri yürüyüşlerinde bulunmak, fakat Partinin günlük veyahut daha geniş ölçüde stratejik, taktik eylemlerinde asker gibi çalışmamak sayarsak, bu tam bir proletarya örgütü olmaz. Bugün bizim, yani devrimci kanadın en büyük eksiği, gerçekten proletarya siyasi örgütünün ciddiye alınmamasıdır. Bugün en çok üzerinde durmamız gereken budur. Ama elbette eylem dışı örgütlenme diye bir şey zaten yoktur. Elbet eylemler yapılacak. Eylemler içinde gelişecek. Fakat bu eylemler mutlaka örgüt içinde, örgüt kararlarıyla, örgüt uygulamalarıyla olacaktır.

Öyle bir durum var ki, işçi örgütü denilen örgütlerden ekonomik örgütler, zaten gangsterlerin eline geçmiş. Siyasi örgüt de işte yeni yeni dirilmeler gösteriyor. Mesela Zonguldak'taki olayı dinledik şimdi, hep sevindik. Daima böyle, her yerde böyle davranabilse İşçi Partisi, gerçekten güzel bir şey. Fakat davranabilmek için de, ondan önce kendi örgüt yapısını tam proletarya örgütü durumuna sokmak mecburiyetindedir. Bugün bizim için acil durum bu görünüyor. Benim anlayabildiğim kadar.

Buyurun efendim.

Bir Dinleyici: Örgütlenme konusunda bir noktaya temas etmek istiyorum. Partimizin, tek politik örgüt olan Partimizin 9 senelik geçmişine bakarak yaptığımız eleştirilerden bir tanesi: Onun Sendikalist çevrelerce, bu işçi örgütlerinin yandaş kuruluşu biçimine getirilme çabaları idi. Yönelttiğimiz eleştirilerden bir tanesi bu. Bu yukarıdan gelen bir çabaydı. Bugün ise, bence tersine gene bir, böyle bir çaba söz konusu. Yükseköğrenim gençliğinin devrimci hareket içinde bugün en fazla etkin gruplardan, zümrelerden birisinin olması, bugün için bütün eksiklerine rağmen mevcut olan tek politik örgütü de gençlik örgütlerinin yandaş örgütü biçimine getirme çabalarını beraberinde getirmiyor mu? Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yani bir sakınca varit midir?

Hikmet Kıvılcımlı: Yani, bu sakınca değil de, bir evolüsyon [evrim] sayılsa daha iyi olur. Şimdi, *Sendikalar* gerçekten birtakım *gangsterlerin elinde*. Bu gangsterler sırf madde, yani para güçlerine güvenilek TİP'i adeta haraca bağlamış durumdalar. İşitebildiğimiz kadarıyla -belki Parti içinde olan arkadaşlar daha çok ayrıntılarıyla bilirler- sırası geliyor, o sendikacı gangsterler Partinin en yüksek organlarını bile alenen tehdit ediyorlar. Şöyle yaparız ha, yıkarız ha, vururuz ha, falan diye... Ve böylece onları titretip kendi patentleri altına alıyorlar.

Kimdir bu sendikacılar? Senede birkaç defa Amerika'ya, Avrupa'ya falan gidip oradan otomobille dönen birtakım insanlar. Ve bunların kimisinin bütçesine baktığımız zaman, Türkiye İşçi Sınıfından aldığı haraç dışında, Amerikan casus teşkilâtlarının da milyonlarca yardımı araya katılmış. Şu halde, parayı veren düdüğü çaldığına göre, bizim bugünkü sendikalarımız içinde nâfiz olan, yani etken olan güç, doğrudan doğruya yabancı devletlerin casus teşkilâtlarıdır. E, bunu açıkça itiraf etmek lazım.

Fakat zaten böyle dahi olmasa, *Sendika* ile Parti'nin en normal biçimlerinde dahi, ilişkilerde mutlaka siyasi partidir öncü. Çünkü o üyeleri seçer ve gerçekten proletaryanın öncüsü adını almaya elverişli bir örgüt yaratır. Sendika ise, her kafadan insanı, en geniş ölçüde sınıfı, kendi içine alıp bir okul gibi yetiştirmeye çalışır. Yani, okul başkadır, işte kurmay başkadır. Parti kurmaydır. Orduların kurmayı ne ise, siyasi parti de politika savaşlarında o rolü oynar. Şimdi biz ordunun çavuşlarına, onbaşılarına eğer genelkurmayın idaresini verirsek, bu ne olur? Tersine dönmüş olur.

O açıdan yani genellikle bir defa, zaten Sendikaların Parti içinde güdücü rol alması anormaldir. Dünya ölçüsündeki tecrübelerle bu böyle. Fakat hele bizdeki sendikalar, tamamen ecnebi ajanlarının para vere-

rek satın aldığı insanların etken olduğu bir çevredir. Bunların bir Partiye hâkim olması, dediğim gibi, korkunç bir kanser gibi bir şeydir.

Buna karşılık, şimdi, bu etki daha henüz kalkmamışken, yani siyasi *Parti* gerçekten bağımsız, İşçi Sınıfından başka hiç kimseye karşı hesap vermeyen tam proletarya partisi olamadan, dışarıdan yani Parti dışında bir hareket başlamış buİunuyor. Bu hareket, bütün geri ÷lkelere olduğu gibi, Türkiye'de de *Gençlik* hareketi... Ve gençliğin de - dediğim gibi demin- daha çok yükseköğrenim gören yani en çok bilgi, bilinç ve enerji bulan kesiminde görölüyor. Bunlar elbette Partiye karşı belki daha keskin eylem tavsiyeleri yahut eleştiriler yöneltiyorlar. Bence bunları ağırbaşlılıkla karşılamak daha doğru olur.

Yani bunlar sendikacı gibi değil. Sendikacı, dediğimiz gibi, bir defa zaten homojen olmayan bir örgütün temsilcisidir. Üstelik bizde ecnebi ajanlarının emrindedir. Gençliğimizse, yükseköğrenim gençliği, kendine göre enerjisi kadar, bilinci ve yüzde yüz inancı olan insanlardır. Bunların Partiye karşı yönelttiği bazı eleştiriler biraz şiddetli de olsa, Parti daha olgun, ağırbaşlı bir örgüt olarak, bunları hoş görmelidir. Ve bunlardan yararlanmanın yolunu sağlamalıdır. Yani, bunların emrine geçmek anlamına söylemiyorum tabii. Elbette Parti, Parti olmak şartıyla ama bağımsız olacak. Parti olmak için de, evvelâ kendisi otokritiğini yapıp kendi kusurlarını düzeltmelidir. Sonra bu gençlerle ilişkisini elbet, hadd-ı marufu yahut muvafığı [normal kabul edilen sınır.] dedikleri eskilerin, yani en akıllıca, en doğruca biçimine sokmanın yolunu bulabilir. Oysa burada, tersi...

PROLETARYA PARTİSİNİN KRİTERLERİ NELERDİR?

Bir Dinleyici: Partinin yapısından bahsettiniz. Ve ondan sonra, böyle veya şöyle yapması lazım gelir, diyorsunuz. Yapısını açıkladıktan sonra artık onlara ne şekilde yaptırılabilir? diye meseleyi koymak lazım gibime geliyor. Yoksa mademki o şeyin elindedir kuvvet... Burada ne yapılması lazımdır?.. Devrimcilerin ne yapması lazımdır?.. Otokritik yapmadan kendisini düzeltmeli, tavsiyeleri dinlemeli, eleştirilere göre hareket etmeli, diye bir şey söz konusu olamıyor tabii.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Ne yapmalı? Gelip oraya dayanıyor tabii.

Şimdi, önce belirli noktalarda mutabık kalan insanların savaşa girmesi lazım. Bu savaşı Parti dışında da, Parti içinde de kıyasıya göze almak lazım. Benim anladığım bu. Yani her zaman söyleriz ya: Yüzme öğrenmek için denize girmek lazım, belirli prensiplerle. Yalnız, bu örgüt bütün bu aktivitelere, girişimlere rağmen istenilen kaliteyi kazanmazsa,

yapılacak [şey] o zaman devrimciler için, başka bir alternatif aramaktan ibaret olur. Kısacası budur. Hodri meydan, denir, girişilir. Ya düzeltilir yahut düzeltilmez. O zaman, düzeltilmez hale gelmişse, onun alternatifi yaratılmak yoluna gidilmek icap eder. Akla gelen bu iki şey oluyor.

Ama bunun, şimdi burada biz, yani komprimeleşmiş formülünü yapalım da, hemen onu ağzımıza atar atmaz ertesi gün Parti de, biz de en olgun biçimde sonuç alalım dersek, bu da kolay bir şey olmaz. Daha doğrusu hayal olur.

Bir Dinleyici: Komprime falan isteme meselesi değil de, arkadaşın daha çok söylemek istediği şeyler -yanılmıyorsam, anladığım kadarıyla- devrimcilerin bugünkü hükümet buhranı içindeki davranışları ne olmalıdır? Hareket tarzı ne olmalıdır? Parti içinde, Partinin yapması gerekli şeyleri ele almalıyım. Çünkü Partinin yapısını biraz önce açıkladınız. Oradan beklemek değil, Partinin bazı kesimlerini yanına alarak, devrimcinin yapması gereken hareket nedir? Bu kadar dergi çıkmaktadır. Bu dergilerdeki yazışmalar daha ziyade karşılıklı bir entellektüel tartışması havası içinde geçmektedir. Ve aydın, yahut hareket kabiliyeti olan gençlik diyelim -veya bazı kesimlerdeki işçiler de dahil olmak üzere-bugün bir şaşkınlık içindedirler. Ne yapmaları lazım geliyor? Bir arkadaşımızın kocası ölmüştür burada, Taksimde. Bir arkadaş ölmüştür, babası buradadır. Bir hareket yapılamamaktadır. Sene-i devriyesi [Yıldönümü] gelmektedir Kanlı Pazar'ın, hiçbir hareket yapılamamaktadır. Sinmiş gençlik de... Bugünkü durum içinde, bugünkü yıpranmış bir hükümet içinde, devrimci çevrelerin ne yapması lazım geliyor? Yani karşılıklı söz düellosu değil de, hareket olarak ne yapması lazım gelir? Bu hükümetin, daha mı yıpratmak, yoksa kendi kendine parçalanmasını mı beklemek? Burada eski sosyalistler -ki otorite olarak biz onları kabul ediyoruz- onların söyleyecekleri söz nedir burada? Çünkü biraz da hareketler bu sözler üzerine yürümektedir. Yani kanalize etmek meselesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Komprime falan gayet tabii istemiyoruz.

Hikmet Kıvılcımlı: Haklısınız. Evet. Zaten kendiliğinden hiçbir şey olmaz. Ama adeta kendiliğinden bazı çözümlere doğru gidildiğini görüyoruz. Şahsen, mesela beni buraya çağırmanız ve dinlemek istemeniz bile, bu çözümlerden birine doğru bir gelişmedir, benim anladığıma göre.

Yani *Gençlik* sinmiş midir? Bence, sinmiş olmaktan ziyade, bugün bir aşama, gelişim aşaması içindedir. Şimdiye kadar yalnız gösteri yürüyüşleri yahut yalnız bazı ajitasyonlar... Bunlar önemli sayılıyordu.

Elbette önemliydi onlar da. Ama bugün ikinci aşamaya geçmek görevi ile karşı karşıya gelindi. Ve ister istemez yani bir yere atlamak için, insan yükseğe atlayacağı zaman, önüne geldiği zaman nasıl durursa-öyle bir duralama içinde bulunuyoruz. Ben öyle görüyorum. Yani bu bir bozgun, bir dağınıklık değil. Bir olgunluk ve gelişmenin yeni bir basamağa atlama aşamasıdır.

Bu aşamada da *Eski-Yeni* farkı gözetilmeksizin, kimin dağarcığının da bir şey varsa ortaya döküp, bunu bütün devrimcilerin paylaşması, elbirliği ile yapılabilecek şeylerin yapılması biçiminde görüyorum. Nitekim de, ona doğru bir gelişim var. Yani, eskiden, bazı kitapları okuyanlar yahut bazı insanların adını ananlar *HaysiyetDivanı'na* verilirdi. Şimdi görülüyor ki, TİP'in içinde o gelenek eski gücünü yitirmiştir.

Buna karşılık, dışarıda şimdiye kadar yalnız ajitasyon ve propaganda yapan gençlik, bazı problemlerde *karşılıklı tartışma* durumuna gelmiştir. Bu tartışmada, elbette hanım kızımızın, arkadaşımızın çok haklı olarak söylediği gibi, soyut kavramlar önem kazanmış gibi görünüyor. Ama bunun altında, bezginlik ve bozgun havasından ziyade, yeni aşamanın yorumlanması kavgası cereyan ediyor gibi geliyor bana. Zaten yani yapılan bütün tartışmalar da özetlenirse, başka bir anlam taşıyor. Fakat çevremizin küçükburjuva oluşu, büyük yığınların hareket içinde, bir örgüt içinde bulunmayışı, bu tartışmaları çok defa soyutlaştırıyor. Ortada, muallâkta bırakıyor. Bu bir eksik. Biz bu eksiği görerek eylemlerimizi ve düşüncelerimizi ayarlayabilirsek, bugünkü durumdan, bu kritik durumdan yararlanma yollarına doğru gidebiliriz.

Mesela burası bir örgüttür. Bu örgüt içinde, çevresinde yapılabilecek şeyleri, bu örgütün önce kendisi yani içinde bulunan devrimci arkadaşlar planlamalıdır. Bu planlar arasında, bizim bildiğimiz başta gelen şey: Bir taraftan örgütün kendi iç yapısı düzeltilmek için *Otokritiği* yapılmalıdır. Böylece örgütün tam proleter örgütü olması için gereken şeyler yapılırken, Öte taraftan da asıl *Yığınla bağ kurmak* önemlidir. Bu da, eğer şehirdeyse siyasi örgüt olarak, o şehrin kendisi ile ilgili bütün fabrikalarını, bütün işyerlerini tespit etmek, işçinin en kalabalık olduğu yerlerde bağlar kurmak, gerek örgüt, gerek hareket açısından; İşçi Sınıfı ile işbirliğine ve kader birliğine doğru gitmek lazım.

Ama bunları biz burada formüle edemeyiz, yani bu masa başında oturup... Ancak bütünü ile burada 220 üyemiz varmış, bu 220 üye içinde gerçekten üyelik sıfatını haiz kimler varsa onlarla bir karar birliğine varılır. Bir plan yapılır ve o plan gereğince belirli hedeflere taarruza geçilir. Böyle olur. Yani, bir akşam bir masa başında yahut bir salonda toplanıp da hemen bütün çözümleri kendiliğinden verivermemiz güç

olur. Hayat somuttur. Yani elle tutulur ilişkiler kompleksidir. Onun içine girmedikçe, dışarıdan verilecek hükümler gene soyut hüküm kalır.

Belki bu sözlerim de soyut oldu biraz. Lâkin şu salonun çerçevesi içinde benim daha fazla fetva vermem biraz fazla olacak.

Bir Dinleyici: Bir şey daha söyleyebilir miyim?

Hikmet Kıvılcımlı: Evet.

Dinleyici (devamla): Söz konusu, bugün için sade buranın çevresinde, buradaki kalabalık söz konusu değil. Yıllardan beri bu kapalı salonlarda toplanılır, konuşulur, tartışılır. Fakat oradan çıkan insan hiçbir fikirle, neticeyle çıkamaz -bir komprime alıp çıkmasını gene kastetmiyorum, yani bunu söylemek istemiyorum- bir dolulukla, bir kendine yön vermekle çıkamaz. Sadece kafasında birtakım kelimeler, bir karışıklık ve durmadan zihni bulandırılmaktadır bir yerde de, o dinleyenlerin de, yani o kitlenin, o günkü dinleyenlerin. Oradan şöyle bir rahatlıkla çıkamaz. Ben bunu anlatmak istiyorum. Bugün burada 20 kişidir. Bugün burada bir karar alınsın, falan... Böyle bir zorlamaya da götürmek istemiyorum. Yalnız, bugün Türkiye'nin şu günler içinde -ki arkadaş da onu belirtti- yılgın bir psikoloji içinde olduğunu arkadaşım kendisi söyledi ki...

Diğer Dinleyici: Yok, onu demek istemedim...

Birinci Dinleyici: Aşağı yukarı öyle. Psikolojik olarak, dediniz.

İkinci Dinleyici: Hayır, genel olarak..

Hikmet Kıvılcımlı: Tersine, o taarruza geçelim mi diyor?

Birinci Dinleyici: Taarruza mı geçelim diyor? Ama onun yanı sıra başka bir şey daha söylediler. Ki bir "Kanlı Pazar" için anma günü olarak... Bunun için dahi muazzam bir tedirginlik, bir baskına uğrama tehlikesiyle karşı karşıya imiş gibi bir davranış içinde bulunmak durumu... Bütün bunlar...

İkinci Dinleyici: Öyle bir şey olmadı, canım.

Birinci Dinleyici: Yani, kendisi bizzat, arkadaşın kendisi gazeteye bir duyuru vermek istiyor. Bütün millet duysun ve bugün anılsın diyerekten. Nedir? Sol, yahut devrimci geçinen bir yazar "Kanlı Pazar"ı almıştır, ne de o gün için de gene belirli çevrelerin, öğrenci kuruluşlarından başka hiç kimse girememiştir bu toplantıya. Türkiye'de önemli bir olay olmuştur "Kanlı Pazar" ve o gün, iki-üç tane üniversitelinin arasında kaybolup gitmiştir. Ben diyorum ki, bu gibi hareketler bugün, siz duraklama diyorsunuz, yeni bir hız kazanmak için bir aşamadır, geçmiştir artık yürüyüşler, kapalı salon toplantıları...

Hikmet Kıvılcımlı: Yok geçmiştir demedim.

Dinleyici (devamla): Evet, bir devreyi aşmıştır, diyorsunuz. Bugün bunu gençliğin yahut da devrimci çevrelerin yapması gerekli olan şeyler üzerine tartışmaya girilmelidir derim ben. Yoksa onun dışında her konuşmanın ayakları havada kalıyor ve hiçbir yere oturmuyor, hiçbir zaman için. Ve bir entellektüel tartışması içinde gidiyor. İşçi burada kendisini belki bir yerde ezik de hissediyor ve konuşmıyor. Fikrini söyleyemiyor. Bunlar da söz konusudur. Hiçbir zaman o komplekslerden de kurtulamıyor. Anlamadığı terminolojiler geçiyor, şu oluyor, bu oluyor. Ve eğer gelmiyorsa 220 üyenin iki yüzü, birçoğu da bu nedenlerle gelmiyor. Kendisi yabancı kalıyor.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Peki, teşekkür ederiz. Buyurun efendim.

Bir Diğer Dinleyici: Hocam, devrimci yani İşçi Sınıfı örgütünün yapısını biraz önce açıkladınız. Ancak bunu, biraz daha açarsanız yararlı olacağı kanısındayım. Özellikle şu noktaları açıklamanızı istiyorum: Birincisi, bir devrimci İşçi Sınıfı örgütü vardır, bir de bunun denetiminde yığın örgütleri vardır. Bu yığın örgütlerinin yapısı, bunu açıklamanızı istiyorum. Bir de gene devrimci Parti içinde bir profesyonel devrimciler var yani olması gerek. Bunların örgütleri olması gerek. Bir de genellikle çeşitli İşçi Sınıfı örgütlerinde mesela fabrika komiteleri yahut köy komiteleri vb. gibi gene Partiye bağlı, yani Partinin bir parçası olan, sadece Partinin denetiminde yığın örgütleri gibi değil, Partinin bir parçası olan, emrinde olan birtakım Örgütler görüyoruz. Fakat ben, bunların yapısını tam anlamış değilim. Ve biçimini... Ve her ikisinde de, yani Partiye bağlı olan örgütlerde de, işçi-köylü örgütlerinde de, yığın örgütlerinde de, bunların oluşturulmasında bir şey dikkatimizi çekiyor: Mücadele içinde oluşmazsa eğer bu örgütler, dışardan zorlama şeklinde oluşursa, genel olarak, özellikle yığın örgütleri yok olmaya mahkûm oluyor. Bir anda birçok üyesi geliyor. Sonra birdenbire kaybolmaya başlıyor. Bunun örneklerini pek çok görüyoruz. Bunu engellemenin...

Hikmet Kıvılcımlı: Birkaç örnek verir misiniz? Gördüklerinizden.

Dinleyici (devamla): Bir örnek vereyim. Mesela bir "*İşçi Birliği*" kurulmuştu, belki biliyorsunuz. Kartal'da bir "*İşçi Birliği*" kurulmuştu. Çok önemli bir yerdi Kartal. Sanayi Bölgesi... Birçok işçi vardı çalışmak isteyen. Aşağı yukarı bilinçli Türkiye'nin bugünkü şartları içinde. Fakat işte bir salon tutuldu, gayet iyi imkânlar sağlandı. Birkaç kere işçiler fabrikalardan toplu halde geldiler. Birkaç kere işçi hareketleri ile çok sıkı bağlar kuruldu, çevredeki işçi hareketleriyle. İşçiler fabrikadaki işi bırakmadan, yani işgalden çıkıp marşlar söyleyerek oraya geldiler. Orada birtakım konuşmalar yapıldı, tartışmalar yapıldı. Fakat

yavaş yavaş bu azalmaya başladı. Şu anda da mesela, o örgütte 3-4 kişi yahut 15 kişi en fazla, günde bir kere uğrayıp, işte kirayı sağlamak vb. gibi işlerden başka bir iş yapamaz duruma geldi. Çünkü belli bir hareketin arkasından kurulmuştu bu örgüt. Singer olayı vardı, bir sürü olay vardı. Onun hemen arkasından kurulmuştu ama yine devrimci mücadele, daha doğrusu o örgütteki mücadele biçimi gelişen bir mücadele değildi, yerinde sayan bir mücadeleydi. Herhalde gerçek anlamda yığın örgütleri kurmak için, örneklerini çeşitli devrimci mücadeleleri başarmış ülkelerde gördüğümüz yığın örgütleri kurmak için, başka mücadele gerek. Bunu biraz açıklayabilir misiniz bize?

Hikmet Kıvılcımlı: Çalışayım efendim. Şimdi, iki arkadaşımızın da söyledikleri aynı noktaya geliyor. İşçiler kaçıyorlar, dedi galiba.

Dinleyici: Ben işçi kaçıyor demedim.

Hikmet Kıvılcımlı: Yani, bıkıyordu bizim salon toplantılarımızdan. Ve nihayet gelmez hale geldi...

Dinleyici (devamla): İşçi için bir konuşma, işçi için bir hareket yapmaktan ziyade, entelektüel bir kulüp havası içine sokuluyor her şey.

Hikmet Kıvılcımlı: Sokulunca kaçıyorlar; işçiler de gelmiyorlar.

Dinleyici (devamla): Bu benim şahsî kanaatim, tabii.

Hikmet Kıvılcımlı: Yok, haklısınız tabii. Arkadaşımız da gene aynı şeyi, hatta hareket ölçüsünde başladığı halde, sonra yeniden salona irca edilmek, salona indirgenmek yolundan, yeniden işçilerin kaçırıldığını söylüyor.

Demek ki burada bizim devrimci insanlarımızın veya örgütlerimizin çalışmasında bir eksiklik var. Mesele burada toplanıyor. Mademki yığın gelmek istediği halde, hatta bazen geldiği halde gene geri gidiyor, orada bizim çalışma sistemimizin bir sakatlığı var. Bu sakatlık da, bir önderlik durumunda, bir öncülük durumunda olan aydınların ağır basmasından ileri gelse gerek.

Yani şöyle oluyor: Siyasi bilinç vermektir, siyasi kavganın, örgütün anlamı.

Siyasi bilinç ne demektir?

Biz siyasi bilinç deyince, büyük ve soyut formülleri kitaplardan alıp tekrarlamak sayıyoruz. Oysa siyasi bilinç bu değildir. Yani, dünyanın her yanında, siyasi bilinç deyince: Yığınların en küçük, günlük küçük dileklerini toplayıp, memleket ölçüsünde ve dünya ölçüsünde değerlendirmek anlaşılır.

Biz küçük işleri küçümsüyoruz.

Fabrikada işçinin patronla ücret yahut süre yahut çalışma şartları yahut başka herhangi bir konu üzerindeki dileklerini o kadar önemli

görmüyoruz. O kadar parlak yüksek sosyalizmle meşgulüz ki, yani biz o sosyalizmi ortaya dökersek, her şey düzelir sanıyoruz.

Tabii büyük yığınlar ise, o küçük meselelerin küçük olmadığını, hiç değilse Türkiye ölçüsünde bir mesele olduğunu, hatta dünya ölçüsünde bir mesele olduğunu anladığı zaman siyasi bilince varacaktır.

Biz bu hiyerarşiyi kuramıyoruz, gerek toplantılarımızda, gerek yığınla ilişkimizde. Yani bir fabrikadaki işçilerin neleri istedikleri, neler yaptıkları bizim için adım adım izlenmiyor. İzlenmeyince, onlara uygun biçimde düşünce ve davranışları yahut sloganları yahut mücadele biçimlerini koymuyoruz. Koyamadık mı da, tabii iş tavsıyor. Yani, her iki arkadaşımızın ve üçüncü arkadaşımızın da söylediklerinden bu sonuç çıkıyor.

Şu halde burada bir değişiklik yapmak lazım. Yığınlarımızı kendi hareketimiz içinde -yahut hiç olmazsa hareketimizin etkisi altında- görmek istiyorsak, önce kendi davranış ve düşünce sistemimizi değiştirmek lazım. Bu davranışımızla Salonlarda kulüp toplantıları biçiminden artık çıkmak, fabrikaya gitmek, mahalledeki, esnaf çarşısındaki, köydeki insanların günlük küçük problemlerini ve tabii dileklerini göz önünde tutup onlara aksiyonla yol göstermek ve katılmak... Bundan başka çıkar yol yok.

Bunu da elbette, gene demin söylediğim gibi, bir masa başında bizim genel formüllerle belirtmemize imkân yoktur. Mesela şuradan hepimiz çıkacağız. Ama çıkmadan önce bir *Plan* yapacağız tabii. Beşiktaş'tayız. Beşiktaş'ın ilçe çerçevesi içinde kaç tane fabrika vardır, işyeri, yani işçilerin bulunduğu? Diyelim ki 100 işçi çalıştıran kaç fabrika var. Bunları önce tespit edelim. Bence böyle bir plan yapsak ve bu planlarla yürüsek iyi olur. Üç tane 100 kişilik fabrika var. Biz kaç kişiyiz? 220'yiz ama içimizde 20 kişi var. O halde bu üç fabrikaya 20 kişiden 7'şer kişi ayıracağız ve onlara hedef göstereceğiz. Bu 7 kişimiz bu hafta falan fabrikaya taarruza kalkıyor. Yani savaşta değil miyiz? Siyasi savaş... Silahlı savaş taarruzu değil tabii, anlıyoruz... Dolayısıyla o fabrika içinde çalışan insanlarla, kişi teması, onların yaşayış tarzları ile ilgilenme, onların problemlerini buraya getirme vb... Yani, akla gelmiş ve gelmeyecek, gidince orada öğreneceğimiz sürüyle işler çıkacak önümüze. İşte o işleri...

Bir Dinleyici: Bir Örgütün içinde olabilecek olay bu sizin söylediğiniz. Bir kuruluşun içinde olması lazım gelen...

Hikmet Kivılcımlı: Kuruluşun içinde, evet. Mesela bu topluluk yarın böyle bir plan yapmalı ve eyleme geçmeli. Ha, bu geçemedi diyorsunuz. Geçemediyse, elbette o zaman, tabii burada ister istemez, bir kulüp havası içinde, yalnız kulüp konuşmaları oluyor. Ama bunun dışında elbet yeni arkadaşlar da, eski arkadaşlar da birçok çözüm biçimleri ve paroları çevresinde muhakkak çalışıyorlar, bazı savaşlar hazırlıyorlardı.

Şimdi, yalnız, biz burada bir örgüt içindeyiz. Bu Örgüt -kendi çerçevesinde hiç değilse- artık bu kulüp havasını buracıktaki bırakıp yığına doğru nasıl gider? Onu tespit etmesi faydalı olur. Yani, Beşiktaş TİP İlçesinin şu planı ve onu uygulayışı Örnek olur. Bu örneğe diyelim ki, Üsküdar İlçesi de uyar. Daha başka, Kartal İlçesi de uyar. Kartal'ın köyleri de vardır. O yalnız fabrikalara değil, köylere de taarruza geçer. Bunun başka çözüm yolu yoktur.

Yani, bizi bu spekülasyondan, yalnız tatlı sözlerle konuşmaktan kurtaracak tek yol, ancak planlı, örgütlü, elimizde hangi Örgüt varsa onunla, yığınlara doğru gitmenin yollarını aramaktır. Ama bunu, dediğim gibi -tekrar edeyim- sözle bulamayız. Burada sabaha kadar tartışsak hiçbir çözüm sağlayamayız.

Arkadaşımızın söylediği Öncü örgütü ve yığın örgütü hakkında ben gene ancak genel sözler söyleyebileceğim.

Yığın örgütleri: Gerek işçinin, gerek köylünün olur. Fakat en başta elbette İşçi Sınıfı gelir. Örgütlenme kabiliyeti, elverişliliği en çok olan sınıf İşçi Sınıfıdır. Şu halde, İşçi Sınıfı içinde yığın örgütleri biliyorsunuz, en başta *Sendikalar*dır. *Kooperatifler* vb. de vardır. Buralarda, hiç kimsenin fikir ayrılığını hesaba katmaksızın, bütün çalışanları toplamak amaçtır. Burada *genişliğine* çalışılır.

Fakat *Politik Örgütte*, yani *Öncü* olacak Örgütte, tam tersine, hiçbir zaman kuru kalabalık olmamak, *Çelik bir Çekirdek* olmak yolu neyse o aranır. En bilinçli, en bilgili, en fedakâr, en cesur insanları, en kararlı ve harekete geçer aktif insanları bir araya getirip, onların örgütü ile harekete geçmek sağlanır.

Yani, bu ikisi, diyalektiğin iki zıt kutbu gibidir. Biri ne kadar genişliğine -hangi fikirde olursa olsun- yığının bütün insanlarını toplamaya yönelmişse, Parti de o nispette; mutlak surette yüzde yüz anlaşmış, yüzde yüz cesur, yüzde yüz kararlı, yüzde yüz fedakâr insanların topluluğu olmalıdır. O zaman artık iş, kemiyetten yani nicelikten çıkar, nitelik (keyfiyet, kalite) alanına geçer. Ve Partiler yani öncü siyasi Örgütler mutlaka, niteliği en yüksek derecede olan örgütler olmalıdır.

Bugün Türkiye'de TİP'in 10 bin üyesi olduğu söylenir. Yazılıdır hatta istatistiklerle. Eğer bu 10 bin üye içinde bin tanesi sağlam parti üyesi dediğimiz biçimde olsa ve Partinin Tüzüğü'nü de böyle bin üyenin tam hareket halinde bulunabileceği biçimde ayarlayabilse, programını da ona göre düzeltse ve belirli amaçlarla belirli hedeflere taarruza kalkmak için gerekeni yapsa, çok büyük işler başarır. Geride kalan 9 bini o kadar önemli olmaz. Yani 9 binden kurtulur çünkü o zaman o bir safra halindedir artık onun için. Safra taşımaya ihtiyacı yoktur. Yeter ki o bilinçte, o fedakârlıkta bir *Çelik Çekirdek* sağlamış olsun.

Bunları muhakkak ki arkadaşlarım siz de biliyorsunuz. Realize etmek için ufaktan başlamak lazım ve küçüktür teşebbüsümüz diye de onu küçümsememek lazım. Şu ilçe ölçüsünde, şurada 3-4 arkadaşımız, yani -konuşanları dinledik- onların şikâyetleri ve aradıkları çözüm yolları gerçekleştirilse; bütün Türkiye ölçüsünde pekâlâ Örnek olunabilir. Ve bu örneğe uygun davranışlar, bizim bugün hasretini çektiğimiz örgüt değişimine de, hazırlık olabilir. Benim söylemek istediğim bunlar. Yani denemeli.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, buyurun efendim.

Bir Dinleyici: Burada *Mavi-Aydınlık* Grubu, Doğu Perinçek Grubu şöyle bir iddia ortaya atıyor: Rusya modern revizyonisttir ve bunlar Sosyal Emperyalistlerdir. Bunlara karşı mücadele verelim, diyorlar. Bu sizce doğru mu, yanlış mı?

Hikmet Kıvılcımlı: Geçen oturumda da konuştuk. Eğer buysa, bu bir defa çizmeden yukarı çıkmaktır. Yani bizim dünyaya akıl vermemiz gibi, ukalâlığın son perdesi olur. Ama ben ummuyorum gene de. Böyle bir şeyin olacağına, böyle bir iddiada bulunulabileceğine ihtimal vermiyorum. Okumuyorum, affedersiniz ama. Var mı böyle metin, okuyabilir miyiz?

Dinleyici (devamla): Bugün bu Doğu Perinçek Grubu çıkaracak, gelecek sayılarında yayımlayacaklarmış. Ayrıca, diğer mücadele biçimleri de önereceklermiş.

Bir Diğer Dinleyici: Hocam, bu "*Sosyal Emperyalizm*" sözü geçmiyor. Ayrıca buna karşı bir mücadele meselesi yok. Sadece "*Modern Revizyonizme*". Emperyalist ülkeler, kapitalist Emperyalist ülkeler, yarı-bağımlı, yarı-feodal ülkeler proletaryaları için ayrı ayrı önerdikleri devrimci stratejiler, bir de sosyalist dünya sisteminin dünya devrimci mücadelesindeki rolü konusundaki görüşleri, ileri sürdükleri stratejiler, fikirler, Şahin Alpay'ın Proleter Devrimci Aydınlik'ın bu son sayısındaki yazısında ortaya konuyor. Şu çerçeve içerisinde: Dünyada üç çizgi vardır, proleter devrimci hareketin içerisinde üç çizgi vardır: biri Latin Amerika'da pratiğe uygulanan Castro, Debray ve Guevara çizgisi... Biri modern revizyonist çizgi. İşte, "*Kapitalist olmayan kalkınma yolu*" tezini ortaya atan ve "*Bariş içinde bir arada yaşama*" formülünü, Emperyalist ülkelerde proletarya ile burjuvazi arasında, konusunda, o mücadelede uygulayan ve daha bir sürü meselelerde onun görüşünü anlatan... Ve bir de proleter devrimci çizgi, Millî Demokratik Devrim, Mao Zedung fikirlerine uygun çizgi olarak... O şekilde ortaya atıyor ve asla Sovyetler Birliğine karşı veya sosyal emperyalizme karşı bir mücadele edilmiyor. Ve zaten dediğiniz gibi, bu çizmeyi aşmak olur.

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi efendim... Buyurun.

Bir Diğerk Dinleyici: Sovyetlerin Sosyal Emperyalist olduğunu şu şekilde açıklıyor arkadaşlar: Mesela, İspanya'da iktidara karşı bir hareketi olmuş. İktidar ekonomik bunalım içinde. Buna karşı yardımlar yapıyor. Örneğın, bir de Türkiye'de demir-çelik sanayiinin kuruluşu... Yani Türkiye'ye, hükümete yardım edişi, demir-çelik sanayiinin kuruluşu bir Sosyal Emperyalistlikle nitelendiriliyor. Siz buna katılıyor musunuz?

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, arkadaşlarım, bu tartışmaları her toplantıda önümüze çıkmış buluyoruz. Fakat ben size temin edeyim ki...

Burada bilmiyorum kaç işçi var aramızda. Acaba kaç işçi var, arkadaşlar? İşçi olanlar elini kaldırsın. Üç tane, dört tane, beş tane... Yok... İşçi değilsiniz yani bir kısmınız. Yani, 4-5 işçi ancak çıkıyor.

Burada hastalığımız, *Aydın* kişilerin çoğunluğtu teşkil etmesinden ileri geliyor. Problemimiz yok, yani fabrikada, köyde, mahallede insanlarımız içinde yapacak işimiz yok, onlarla bağımız kopmuş, kendi kendimize kalmışız. Kitapları açmışız, oradan okuyoruz ve birbirimize ahkâm kesiyoruz. Bütün kavga buradan çıkıyor. Eğer burada *İşçi Çoğunluğtu* olsa, şu söylediğıniz konuları onlara bir tekrarlamış olsak, ya gülerler, ya bizi sopayla kovalarlar. Açık söyleyeyim... Çünkü onların bu tarzda lüks maddelerle geçinme huyları yoktur. Onlar hayatın yükü altında, yapılacak işleri düşünen ve onları yapmaya girişen insanlardır.

Şimdi, düşünün bakın, Türkiye bitmiş de artık... Hangisi?.. Mavi mi, mor mu, al mı neyse yani aydınlık...

Bir Ses: Mavi Aydınlık.

Hikmet Kıvılcımlı: Bütün dünya meselelerini ele alıyor, oradan ahkâm çıkarıp, Türkiye'de birbirlerine girişiyorlar. Horoz dövüşünden de beter bu. Horozlar bile bu kadar saçma şeyler için dövüşmezler zannediyorum. Gene kendilerine göre: Ya bir yem yahut başka bir şey, maddi bir sebep vardır dövüşürken az çok. Ama biz, horozlan dahi geçtik.

Bence bunun tek çaresi: Gene bizim, nerede gerçekten devrimci arkadaşlar varsa o arkadaşların, oradaki organları, Örgütleri ele geçirip, onların açısından işçilerimizin çalıştıkları yere, yaşadıkları yere, oturdukları kahvelere kadar onlarla temas kurup; onların problemlerini getirmeleri ve burada konuşmaya alışmalarıdır. Bunu yapmadıkça, hiçbir şey yapmış sayılamayız.

Buraya kadar geldik... Teşekkür ederiz aydın gençlerimize, buraya kadar getirdiler... Ama işte stop etti, zınk dedi durdu burada. Başladık bu sefer birbirimizi yemeye.

Ben bunu değirmene benzetirim. İçine eğer tane korsak, başlar onu un yapar öğütür. Ama tane koymazsak, taşlar birbirini yer. Bugün tane-siz değirmene dönmüştür son tartışmalar. Bunun tanesi: Geniş, çalışan

işçi ve köylü yığınlarımızdır. Bunlara inmenin yolunu aramadıkça, bulmadıkça, ciddiye almadıkça bu kavgaların sonu yoktur.

Böyle Türkiye problemi dururken, onu bırakıp da, yok işte Sovyet Revizyonizmi, Maoizm, yok bilmem neizm diye... Bunlar tamamen memleketten kaçma, ayakları topraktan kesme ve bir nevi intihar felsefesidir. Yakıştırmıyoruz hiçbirisine gençlerin. Efendim?

Bir Dinleyici: Şimdi efendim...

Hikmet Kıvılcımlı: Sizden önce arkadaşımız istemişti. Siz veriyor musunuz?

Bir Diğer Dinleyici: Hocam, müsaade edin, kısaca belirtiyim. Şimdi bu tartışmalar... Hiçbir tartışma aslında, yani pratikten tamamen kopuk olamaz veya olursa o medrese tartışması olur. Bu tartışmalar da tamamen pratiğimizden kopuk değildir.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet?

Dinleyici (devamla): Yani pratikten çıkmıştır ve yine pratiğe dönecektir. Ve o belirttiğiniz gibi, köylere gitmemiz gerekiyor. Fakat köylere gidip... nasıl gideceğimiz konusundadır tartışmalar. Gerçi, hemen o ortaya çıkmıyor, yani yazılara ilk bakışta, şöyle bir baktığımızda hemen somut olarak ortaya çıkmıyor. Fakat yapılan tartışmalar, kitlelere karşı tutum, devrimi kitlelerin yapıp yapmayacağı, devrim içerisindeki gençliğin rolü yani devrimci hareket içindeki devrimci gençliğin rolü ve bunun gibi diğer bazı meseleler, örgüt meseleleri gibi birçok meseleler tartışılıyor ve tamamıyla pratiğimizden kopmuş değildir.

Kaldı ki, dünya çapında yapılan tartışmalar, yani biz istesek de istemesek de Türkiye'ye yansıyor. Ve dünya çapında yapılan tartışmalar da yine pratikten çıkıyor. Yani gerek Sovyetler Birliği ile Çin arasındaki tartışmalar, gerekse Latin Amerika'daki devrimci çizgi ile Mao Zedung'un önerdiği çizgi arasındaki tartışma, pratikten çıkıyor. Ve onlar gerçekten, proleter devrimci tartışmalardır da. Bunlar Türkiye'ye de yansıyor. Ve hareketimiz -ki çok yenidir, kısırdır, tazedir, çok az mesafe katetmiştir- bu aşamasında bile bizim hareketimizde, fikir ayrılıklarımızda, çalışma tarzı konusundaki fikir ayrılıklarında ve çalışma tarzı ayrılıklarında, bu dünya çapında sürdürülen tartışmalar yansıyor. Ve bu bakımdan, ister istemez, bu konulara girmek zorunda kalıyoruz. 2-3 yıl önce bunlar yoktu. Niçin bugün çıktı? Çünkü pratiğimize yansdı da ondan.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Buyurun efendim.

Bir Diğer Dinleyici: Efendim, şimdi bu tartışmalar gerçekten Türkiye'nin meselelerinden kopmak, Türkiye'nin meselelerine yabancılaşmak ve sadece gevezelik falan değildir, yani böyle yorumlanamaz. Arkadaşın belirttiği gibi, bu gerçekten pratikten çıkmıştır. Bugün dev-

rimci hareketin hangi çizgiyi izlemesi gerektiği konusu tartışılmaktadır. Bu da bizim kitlelere gitmemiz, kitlelerle bağ kurmamız, kitleleri ekonomik ve siyasi bakımdan örgütlememiz ve devrimci hareketin içine sokmamız isteğinden ortaya çıkmaktadır. Gerçekten bugün Türkiye'de İşçi Sınıfının iki örgütlenme biçiminden, ne ekonomik örgütlenme biçimi, ne politik örgütlenme biçimi istenen bir seviyeye erişememiştir.

Biraz önce gazeteden okuduğunuz habere göre -daha doğrusu açık oturum, oradan okudunuz- Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç o olayı nasıl yorumluyor?.. Hükümet olayını nasıl yorumluyor? Aşırı akımlar falan, diye yorumluyor. Oysa devrimci olan işçi örgütleri -yani ekonomik örgütlenmeyi kastediyorum- sarı olmayan sendikalar şeklinde örgütlenmiş olmalıydı. Oysa bugün gerçekten Türkiye'de bulunan sendikalar sarı sendikalardır ve bahsettiğiniz gibi, Amerikan emperyalizminin uşaklarıdır o sendikacılar. Onların yönetimindeki sendikalar nasıl işçiyi harekete sokacak, nasıl işçiyi siyasi eyleme sokacak ki? Bugün ekonomik örgütlenmeyi, yani esas işçinin ekonomik çıkarlarını dahi savunma durumunda değillerdir. O halde, bu ortada yokken, Parti dağınırken, Parti bir küçükburjuva partisi iken, elbette bu Partiyi gerçekten proleter devrimci bir niteliğe kavuşturmak gerekir ki, o işçinin ekonomik örgütlenmesini de iyi bir yola sokmak mümkün olsun. İşçiler ve köylülerle bağ kurmak mümkün olsun.

Bu böyle olunca, elbette Türkiye'yi dünyadan soyutlayıp, dünya devrimci hareketinden soyutlayıp da, işte Türkiye'nin meselesi budur, hadi biz köylere gidelim veya fabrikaya gidelim, işçi ile köylü ile temas kuralım, diye şey edemeyiz. Önce, biz gerçekten bugün dünyada devrimci çizginin ne olduğunu, ne olması gerektiğini ve Türkiye'de uygulayacağımız eylem biçiminin, çalışma tarzının ne olduğunu tespit etmek zorundayız. E, bu da bizi olduğu gibi, Türkiye'de birtakım devrimci hareket içinde eğilimlerin varlığına götürüyor, onların analizini yapmamıza götürüyor ve doğru devrimci çizgiyi saptamak meselesine götürüyor. Bu bakımdan, gerçekten, arkadaşın belirttiği gibi, bugün dünyada söz konusu edilen üç çizgiden bahsetmek durumunda kalınıyor. Yani bu Türkiye'nin pratiğinden kopmuş falan bir şey değildir. Gerçekten eğer, biz, işçi ve köylü ile bağ kurmak, işçi ve köylüyü örgütlemek ve onu Türkiye'nin devrimci hareketi içinde eyleme sokmak istiyorsak, bu tartışmaları yapıp, doğru çizgiyi tespit edip, siyasi örgütlenmeyi tamamlayıp, ondan sonra gerçekten kesif [yoğun] bir mücadele içine girmemiz falan gerekiyor.

Hikmet Kıvılcımlı: Buyurun efendim.

Bir Diğer Dinleyici: Şimdi ben, arkadaşların, gençliğin, genç arkadaşların konuştuklarına cevap vereceğim. Bu hususta birkaç lâfım var.

Ben 8 ay kadar İstanbul'da yoxtum. İskenderun'da ve Keban'da çalıştım, bu yerlerde. Dolayısıyla İstanbul'a geldim. 3-4 gündür ben Teknik Üniversitede kalıyorum. Bir sarı-kırmızı çatışması vardır Teknik Üniversitede. Yok sen Sarı Aydınlik'ı tutuyorsun, o diyor ben Kırmızı Aydınlik' ı tutuyorum.

Ve önümde bir köy olayı oldu, Ambarlı'da. Oraya Birlik kaç kişi göndersin? İki kişi, bir de ben gittim, üç kişi. Orada bir hareket vardır. Bu hareket şimdi... Bu AP'lilerin kurduğu bir dernek vardır. Dernekler vasıtası ile o nakliye işini organize etmek istiyor. Köyün de 3-4 tane arabası vardır. Köylüler diyor ki, bunu biz alalım diyor. Biz gittik, orada bir etüt yaptık. Dedik ki, her iki tarafa vurmak lazım. Ancak, köylüler bir komite kurarak köy yararına bu nakliye işini alırlarsa iyi olur. Durum, yani buradaki bulunan arkadaşları da genelikle tanıyorum, Teknik Üniversitedeki arkadaşlar olduğu için söylüyorum. Bu gidişlerinde de ben söyledim arkadaşlara. Şimdi olay Teknik Üniversite için çok üzücü bir olaydır... Oraya iki kişi gidişi yani...

Şimdi elimizde bir Boğaz Köprüsü vardır. Gene ben Birlik'te söylemişimdir bu arkadaşlara ve tanıyorlar beni, eskileri dahil. Burada 300-400 tane işçi birikiyor, personelin önüne. Adamlarını yazdırıyorlar tabii. Karayolları vasıtası ile, AP kanalı ile, orada kimin adamı varsa. Daha 10-15 tane işçi alınmış durumda. Şimdi ben oraya gittim mi -çeşitli işyerlerinde çalıştığım için, 11 seneden beri çalışıyorum- tanıdığım işçi arkadaşlar vardır ve orada tabii buluştuk, tanıştık. Ne yapalım? falan... Dedik ki, bir baskı yapalım bu Ofise, sıra ile yazsın herkesi, sıra numarası yapsın, versinler diye. Derken, Personel falan basıldı, kapı kırıldı, içeri girdiler işçiler. Dedik: bizi sırayla yaz, falan...

Şimdi, ben demek istediğim yani, o sarı-kırmızı tartışması, böyle Teknik-Üniversite'nin içinde, Beşiktaş İlçesinin içinde, olmaz bunlar. Bir temel kuralı vardır: Somut şartların somut tahlili neticesinde çıkar yani. Bunu pratikte tatbik etmek meselesidir yani. Benim diyeceklerim bu kadar.

Hikmet Kıvılcımlı: Peki efendim, teşekkür ederiz.

Burada iki genç arkadaşın kuvvetle savundukları konu üzerinde durmak istiyorum. İşte bir arkadaş da oradan, kendi çapında, işçi ve köylü içindeki meselelerin kırmızı veya yeşil yahut Mavi Aydınlik çapında ne anlam taşıdığını anlatmaya çalıştı.

Önce, şimdi bakın, pratik ve somut olalım. Ne diyoruz? Söylediklerimizi daima, sözün mantıkî akışına değil, uygulandığı zaman neye karşılık düştüğüne göre ayarlayalım. Diyoruz ki, evvelâ bir çiziyi tayin edelim. Peki, bu çiziyi kim tayin edecek? Bu çiziyi kaç senedir tartışılır. Ve bu çizinin sonu nerede bitecek ki, işe gelecek sıra? Değil mi? Çiziyi diyoruz ama çizinin ne olduğu bir kere yok ortada. Çiziyi kim tayin edecek? Sarı-

Aydınlık'la Kırmızı-Aydınlık mı? İşte o ütopyanın en büyüğü... Bu neye benziyor? Ortada ordu yok, kurmay yok. Ama birtakım insanlar düşünceler: Harp cephesi falan yeredir -çizi o olacak galiba- oraya bir çizgi çekecekler... Şuradan şu ordular gelecek, buraya gelecek, karşıdan da bu ordular gelecek!.. Ne ordu var, ne kurmay var, ortada bir şey yok. Ama onlar çiziye adamlar da getiriyorlar, bunları kapıştırıyorlar da, falan.

Bu kıyamete kadar kör dövüşü olur, kardeşim. Bu yapılan tartışmalar iki senedir sürüyor. Bu tartışmaların sonucu artık bir senteze varmalıdır. Bu gibi tartışmalar yapılmasın, yapılmamalıydı demiyoruz. Ama bu tartışmalar iki seneyi geçti mi, hadd-ı mârufu aştı demektir. Nerede bu arkadaşlar? Bu tartışmaları yapanlar neden bir hizaya gelmiyorlar? Neden bir...

Bir Dinleyici: Daha 4 aylık mesele.

Hikmet Kıvılcımlı: Yoo... İki senedir Aydınlıklar çıkıyor. Başka gazeteler de çıkıyor. Bütün bunlar, yalnız *Program* açısından bile aydınlık getirmiş değildir ortaya. Kendimizi aldatmayalım.

Yani, şu Aydınlık'ı ben bir eski arkadaşınız olarak okumalıyım. Okuyamıyorum. Neden okuyamıyorum biliyor musunuz? Çünkü içinde pratikle zerre kadar ilgili bir tek satır bulamıyorum. Açık söyleyeyim: Tereciye tere satmak gibi bir şey oluyor. Ben ne okuyayım, niçin vaktimi kaybedeyim bununla?

Bu arkadaşlar bir hizaya geliyorlar mı? Buyursunlar, lütfen gelsinler, kol kola verelim, falan yere doğru beraber gidelim. Yok böyle, hiçbir teklif yok. Ne sarıda, ne kırmızıda görmüyorum. Gelmiyorlar bir araya. Biz konuşacağız, diyorlar. Evet, lâklâkiyat ilmî bir biçim olacak, bu senelerce sürecek, çizgi belirecek... Yağma mı var, böyle çizi belirsin, canım. Yani ezbere lâflarla çizi belirir mi?

Çizi kavga içinde olur. Çiziyi bu hafta kuracağız, ertesi hafta uygulayacağız. Çizi böyle çıkar meydana. Yani biz, şurada konuşulan 100 tane lâfin 10 tanesini seçeceğiz, burada kararlaştıracacağız. Nasıl kararlaştıracacağız ama? Gene lâf olarak değil; bir örgüt ve hareket organı olarak karar alacağız, uygulamaya geçeceğiz. Ertesi hafta o aldığımız kararın uygulanmasının sonucunu bir daha tartışacağız. Budur devrimci hareket... Yoksa kıyamete kadar böyle, sütunlar içinde, sayalalar içinde gevezelik etmek, sosyalizm satıcılığı yapmak, bu hiçbir zaman benim anladığım anlamda devrimciliğin kıyasından dahi geçmez.

Bizim arkadaşlarımızın gençliklerine, iyi niyetlerine saygımız çok ama hareketi de dejenere etmektir bu. Lütfen kendimize gelelim!.. Ne çizisi?.. Havada çizi çizilir mi canım?.. Çizdiler! Bir iki sene oldu çizi çiziyorlar... Ne zaman bu çiziden işe geçeceğiz ki, sonra bu çizinin doğru olup olmadığını anlayacağız? Çizi, organın olursa anlam taşır.

Yani, çizgi demek *Plan* demektir, bizim bildiğimiz. Bu çizgi lâfı da nereden çıktı, bilmiyorum. Ne anlama geliyor? Onu da kimse anlamıyor. Anlatmıyor da..

Bir Dinleyici: Çizgi. Çizgi değil.

Hikmet Kıvılcımlı: Çizgi yahut çizgi, evet.

Plan yapılır, insan her işini planla yapar ama iş için plan yapar. Oturur bir organ olur. On kişi bir organdır: ya Sendikadır, ya Partidir. Bu organda tartışır çiziyi, yahut planı, yapacağı işi... Bizim, insanın hayvandan farkı bu. Önce plan kurar, planını yapar. Ama bu plandır... Ölü bir plandır. Bunu harekete geçiririz. O planın hayattaki karşılığı neyse; işçi hareketi mi, köylü hareketi mi, orada uygulamaya geçeriz. Ertesi hafta otururuz, tekrar o planımızı gözden geçiririz. Nerede saktır plan? Yani planın nerede hayal olduğunu, nerede gerçek olduğunu görürüz. Gerçekleri benimseriz, sakatlığı benimsemeyiz. İkinci bir planla tekrar ertesi hafta harekete geçeriz.

Hafta geçmemelidir. Seneler geçiyor, biz hâlâ çizgi ile uğraşıyoruz. Bu tamamen *Aydın Zaafı'dır*, bunu kabul edelim. *Küçükburjuva Bilgiçlik* Taslamasıdır, bunu da kabul edelim. Ve buradaki yazılanların yüzde 90'ı da, yazık oluyor, arkadaşlarımızın kafalarını bulandırıyor. Bunu ben görüyorum ve acıklı buluyorum.

Evet, genç arkadaş okumuş, güzel. Mao'yu da okumuş, bilmem neyi de... Ve oralarda dolaşılıyor. Türkiye'nin işçisi nerede, hangi şartlarda, nasıl çalışıyor? Buna, doğru gidiş bir organla olur. Buna yanaşmıyor kimse. "Ben fetva vereceğim, öteki kullar da bunu uygulasinlar!.. En iyiyi ben biliyorum!" Öteki de diyor ki: "Hayır, en iyi bendedir!"

Böyle olmaz, bu çığırından çıkmış bir sistemdir. Bundan ders almamız. Derhal örgütlenmeli... Sendika ise sendika... Koskoca sendikalar yatıyor. Görüyorsunuz, değil mi? Hepimiz de görüyoruz. Acıklı bir şey... Nedir bu sendikalarda CIA ajanlarının gangsterliği?.. Haraca kesmişler, koskoca Türkiye'nin 3 milyon İşçi Sınıfını. Bunların içine giriyor muyuz? Bu gangsterleri tasfiye etmenin, İşçi Sınıfını kendi rehberlerinin eline geçirmenin yolunu arıyor muyuz? Hayır, biz çizgi çiziyoruz yalnız. Kırmızı çizgi, yeşil çizgi, mavi çizgi...

Bu bence devrimci çalışma değil, arkadaşlarım. Yani, daha acı, daha sert konuşalım birbirimizle. Bu tarzda kıyamete kadar biz çizgi çizsek, o çizgiler içinde yolumuzu şaşırırmaktan başka hiçbir sonuca varamayız. Hizaya gelip çalışmak lazım! Ordulaşmak lazım! Bugüne kadar çete harbinden kurtulamamışız. Çete harbinin de en dejenere şekli: Lâf için lâf, edebiyat için edebiyat yapıyoruz. Çete harbi bile değil. Yani başka memleketlerde çete harbi de bir anlam taşımıştır. Ve zaten modern,

alelade savaşlar bile çete harbi ile başlıyor Millî Kurtuluş Hareketlerinde. Öyle çete harbi değil bizim yaptığımız. Biz yalnız edebiyatta çetecilik yapıyoruz. Ve tabii kafa göz kırarak, hiçbir teorik ciddiyete girmeyecek, birbirimizin kafasını bulandırmaya çalışıyoruz. Bu değil!..

"Mahfil Devri" diye bir devir vardır, başarı kazanmış Partilerin tarihçesinde, başka memleketlerde. Onlardan örnek alacağız. Biz kalıyoruz, bilmediğimiz alanlarda, bir sürü güya yüksek fikirler, tamamen soyut, hiç bilmediğimiz sahada oyun oynamak, kumar oynamak kabilinden hükümler yürütüyoruz. O memlekette asıl, "Mahfil Devri" diye bir devir vardır. Ve o devirde, her üç tane aydın, beş tane işçi ile yan yana gelmiş; falan fabrikada grev yapmış, falan köyde hareket yapmıştır. Böyle bir çalışmada var mı bir tane Aydınlık?.. Yahut karanlık neyse?.. Yani o çizgiciler?.. Hiçbirisi yok meydanda böyle çalışan. Demek çete bile olamamışlar. Bunlar hayalî çete. Tamamen havada çetecilik taslayan insanlar. Bunlardan gına getirmişiz biz.

Bir de bunlar kalkıyorlar, Türkiye'de hiçbir mesele kalmamış gibi, acaba Sovyetler mi haklı, Mao mu haklı, öteki mi haklı? Bu artık gayretullahı dokunur der eskiler. Bu haddinin de ötesine geçmiş bir durumdur. Buna sapmayalım arkadaşlar. Bu bizim Aydın sapışımızdır. Bu sapıtmadan kurtulmalıyız biz. Derhal, hangi arkadaşsa -ister kırmızı, ister mavi- bunlara teklif edelim: "Hangi organdasın kardeşim? diyelim. Bu organla şimdiye kadar hangi kararları aldın? Ve uyguladığın plandan ne netice aldın?" Hiç cevap yoktur. Yapmamışlardır. Bir kısmı, bazı köylerde hareket olmuş, oraya gitmiştir. Çok güzel, biz de alkışladık. Ama orada kalmış. Gitmiş köye, orada bir nümayiş [gösteri] olmuş, gelmişler. Evet, ajitasyon olarak tamam. Örgüt yok. Örgüt olmazsa ciddi hareket de olmaz. Yani bundan kurtulmalıyız biz. Kendi kendimizi aldatmayalım!..

Elbette cihanı unutacak değiliz. Yani Çin'de Maçin'de yapılan şeylerle gözümüzü kapayalım, görmeyelim demiyoruz. Ama bütün meselemiz odur bizim, dikkat ederseniz. Tartışmalar: Sen Maocusun, yok sen Castrocusun, öteki bilmem suçudur, buçudur! Birbirimize yakıştıрма. Kimse hiçbir şey değil, hâlbuki. Yağma mı var? Nerede Maocu? Maocu Öyle mi çalışmış? Castrocucu Öyle mi çalışmış? Almış silahı, dağa çıkmış. Nerede bizde o insan? Dağa çıkın demiyoruz, tabii. Yani oradaki şartlar bunu gerektirmiş devrimciye. Ve realize etmiş ama o devrimci. Mao da başka türlü çalışmış. Gene de öyle... Bizde böyle bir çalışmaya gitmiyoruz. Oturalım, tartışalım. Neyi tartışalım? Çizgi tartışalım. Ne çizgisi yahu?.. Deli saçması oluyor kardeşim!..

Bir Dinleyici: Müsaade eder misiniz?

Hikmet Kıvılcımlı: Buyurun efendim, estağfurullah, rica ederim.

Dinleyici (devamla): Bir 5-10 toplantıya katıldım. Geçen gün bir arkadaşına da söyledim: "Yahu, dedim, ben mi anlamıyorum, yoksa çocuklar başka türlü mü konuşuyorlar? Ne söylediklerini bir türlü anlayamıyorum!" Oysaki ben biraz aydın sayılabilen bir kimseyim. Bir sürü terimler, bir sürü kelimeler... Kimin ne söylediği, kimin maksadının ne olduğu anlaşılıyor. Maalesef, boşuna bir havanda su dövme... Lüzumsuz kelimeler, lüzumsuz terimler... Bunlardan nasıl kurtulmak lazım? Kesin olarak hem de...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Çok memnun oldum tanıştığımızı, şeref duydum. Bir kahramanımızın babası...

Dinleyici (devamla): Estağfurullah efendim. Ben de çok memnun oldum.

Hikmet Kıvılcımlı: Gene kahraman babası. Büyük şeref duyduk. Haklısınız. İnsanlar ölüyor, evet insanlar Ölüyor bir tarafta, Öte tarafta çizgiyle oyunlar yapılıyor. Biraz önce benim de açıklamış olduğum şey buydu. Siz bunu tercüme etmiş oldunuz.

Dinleyici (devamla): Evet, gerçek bu. Ben anlayamıyorum. Ki, ben az çok aydın sayılırım.

Hikmet Kıvılcımlı: Bunları, hizaya gelmeleri için çağırmanız lazım. Hepsini severim, hepsini sayarım bu çocukların. Tanıyorum iki tarafı da... üç tarafı da... dört tarafı da... Hepsini tanıyorum. Eski arkadaşınızım. Ama yeter artık! Yazıktır! Hâlâ bunu ciddiye alıyoruz. Yani lâf ebeliğini ciddî bir iş yapmak sayıyoruz. Lâf ebeliğini dahi başarı ile yapabilirsek(!) İşte, buyurun, en iyi niyetle bir insan, az çok aksiyon yapmış bir insan -gıyaben tanıyabildiğim kadarıyla- değil mi? istiyor ki, bu hareketin bilinci ve bilimi de pratiği ile yürüsün. Geliyor, burada yalnız lâf dinliyor ve hatta anlaşılmaz lâfları dinliyor.

Dinleyici (devamla): Yalnız, şunu da belirtmek isterim efendim, bütün arkadaşlarımızın huzurunda. Demin söylediklerim şu demek değildir ki; gençlerin tamamı bu görüşte ve bu eylemdir. Çok güzel, doğru yolda olan, meseleleri tam yerinde koyan gençlerimiz, evlâtlarımız vardır. Bunu görmekten büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Yani, tamamı için söyleyemiyorum tabii bunu. Bütün meseleleri, doğrusunu bilen ve meseleleri tam yerine koyan arkadaşlarımız, evlâtlarımız da var ve çalışıyorlar.

Hikmet Kıvılcımlı: O muhakkak. Artık işte bugünkü, bu aşamada bütün üzerinde duracağımız şey: Bir defa bu *Frazeoloji* dedikleri, yani lâfbeliği tipindeki tartışmaları bir yerde kesmek... Onun dışında, *Çete Harbinin* hayali biçimini gerçek biçimine sokmak ve çete harbini *Ordu Harbine* getirmek... Yani hareketi çetecilikten -gerek fikir tartışması zanne-

dilen gevezeliklerden, gerekse hiçbir iş yapmayan köşe kapmaca olmaksan- kurtarmak lazım. Kaç kişiysen, yani beyefendinin buyurduğu gibi, beş kişi varsa; bu beş kişi bir araya gelmeli. O beş kişinin içinde de ama çete tipi kavgaları artık ordu tipi kavgaya geliştirmek, oluşturmak lazım. Bugün önümüzdeki problem bu, benim anlayabildiğim kadarıyla... Yani, yeteri kadar çeteci bile değiliz. Ve bey kardeşimin söyledikleri -muhakkak ki- biraz çete harbi yapan arkadaşlardır. Eylem yapıyorlar. Fakat o çete harbi de yetmez benim kanımca. Türkiye'de bu çete harbi 50 sene sürmüştür. Yani 50 yıl sonra hiç olmazsa, bu çete harbini ordu harbine geliştirmeliyiz.

Ordu Harbi, biliyorsunuz, muntazam bir kurmayı olacak, ordu birlikleri olacak, stratejisi, taktiği olacak... Ama bütün bunlar için, her şeyden evvel örgüt çalışması, disiplini ve organlar içinde karar alıp uygulaması, sonra o kararı uyguladıktan sonra eleştirip tekrar uygulamaya geçmesi, bu sırada da mutlaka köylü ve işçi yığınlarıyla bağ kurması gerekir. Bu yönde...

Bu yazıları, demin de arkadaşına söyleyecektim. Keşke hiç çıkmasa... Kaç sayfa? 200-400 falan... Yüzlerce sayfa... Canım bunu kim okuyacak?.. Kimin vakti var bu kadar?.. Hangi işçimiz alır da bu yüz sayfayı okur bir ayda? Okuyamaz. Okusa, zaten bir şey anlamaz. Niçin okusun? Okumadığı adeta lehinde. Çünkü kafasını karıştıracak. Birtakım terminolojiler -beyefendinin söylediği gibi- insanların kafalarını çorba etmeye yarıyor. Bundan kurtulmamız lazım.

Bunu bilince çıkarırsak, o zaman el ele verelim, yapılacak işler için kararlar alalım. *Karar* demek: Organ içinde gündeme göre yapılan tartışmadan sonra, çoğunlukla varılan sonuçtur. O, karardır... Odur çizgi. Çizgi orada belli olur. Gazetede, kitapta çizgi belli olmaz. Dünyanın hiçbir yerinde belli olmamıştır. Bizde de olmayacaktır. Bu gazete sayfasından kopmak lazım. Ama kopamıyoruz. Çünkü aydınız. Bu bizim zaafımız, bunu da anlayalım.

Ondan sonra, dünyanın her yerinde sosyalist hareket daima aydınlarla başlamıştır. Yani Bilimsel Sosyalizmi -hepimizin bildiği gibi- iki aydın kurmuştur. İki burjuva aydını hem de: Marks-Engels kurmuştur. Fakat daha kurarken -hepiniz gene biliyorsunuz- nerede buldularsa (Bremen'de, Almanya'da, Ren Havzasında, Belçika'da, İngiltere'de) nereye gittilerse orada; işçilerle hemen bağ kurdular ve onların günlük kavgaları içinde, günlük problemleriyle ilgileneren Sosyalizmi de geliştirdiler. Yoksa İşçi Sınıfı içine girmeselerdi, onların da böyle kitapta kalan şeyleri, hiçbir zaman bugünkü gücünü sağlayamamış olurdu. Biz böyle güçlü bir teorinin mirasçısıyız. O teoriyi dejenere ediyoruz böyle.

Bir Dinleyici: Hocam, bir soru sorayım, müsaadenizle... Şimdi siz çizgiyi tespit etmekten bahsediyorsunuz. Oysa çizgi, Marksist-Leninist

düşünce ve teori ile tespit edilmiştir. Gerçekten yani, bu bahsedilen üç çizgiden birisi gerçekten Marksist-Leninist teoriye uygundur. Biz fabrikalarda gidip işçilerle birlikte çalışarak, işçiler arasında çalışarak, tekrar yeni bir çizgi mi ortaya atacağız, yeni bir teori mi kuracağız? Teorinin doğruluğunu mu ispat edeceğiz, yani?

Hikmet Kıvılcımlı: Evet, kuracağız. O da yanlış. Biz Teori'yi de böyle tersinden anlıyoruz. Ve o yüzden zaten, Maoçu mu, Castrocu mu, bilmem neci mi? diye birbirimize teşhis koymaya çalışıyoruz. *Teori her ülkenin kendi orijinal sınıf ve ekonomi ilişkilerinden doğar.* Orada yapılan savaştan doğar. Hazır teori hiçbir memlekette yoktur. Anlatabildim mi? Genel çizisi ile bir *Bilimsel Sosyalizm Doktrini* vardır. Ama bu doktrindir. Bir memleket için o doktrin (teori adını alabilmesi için) o memlekette uygulanacak, o memleketin şartları içinde geliştirilecek. O memleketin teorisi böyle doğacak. Biz burada da teoriyi yanlış anlıyoruz...

[Tartışmaların bundan sonraki kısmı banda alınamamıştır.]

ÜÇÜNCÜ SEMİNER

(TİP Gaziosmanpaşa İlçesi: 15 Şubat 1970)(*)

Sevgi, Saygıdeğer Arkadaşlarım,

40-50 yıl önce Türkiye'de İşçi Sınıfının kavgasına girmiştik. O zaman doğrudan doğruya atölyelerde, fabrikalarda çalışan kardeşlerimizle dirsek dirseğe, omuz omuza savaş veriyorduk. O günün anıları elbet bir gün sizlere de ulaştırılır.

Yalnız o uzun, 40-50 yıllık savaştan sonra, bugün yeni biçim bir savaşa giriyoruz. Bu yeni biçimde, son günlerin havası birçok tartışmalar ortaya çıkardı. Ve bu tartışmalar çok defa, benim görebildiğim kadarıyla ve anlatmaya çalıştığım kadarıyla, kitap formülleri, kitapta yazılan sözcüklerin yahut sözlerin çarpıştırılması biçiminde oldu.

Bu da kaçınılmazdı. Çünkü Aydın Gençliğimiz dünyaya yeni bir pencereden bakmaya başladı. O zamana kadar bütün pencereler kapalı... Hatta işte Musevi'nin söylediği gibi: *Kapılar kapalı, bacalar tıkalı...* Böyle dört duvar içinde oturuyorduk. Özellikle Aydın Gençliğimiz tamamen yapma camekânlar içinde, uydurma gübrelerle yetiştirilen bitkiler gibi, dünyadan habersiz kalıyordu.

Bu kalış, birdenbire bir pencerenin açılması üzerine, bu Aydın Genç arkadaşlar içinde dünyayı görme hevesi yarattı. Ve tabii onlar için dünya gene kitaptı. Kitapları açtılar. Kitapta, herkes okuduğu kitabın en parlak yeri ne ise onu belledi. Karşısındaki daha parlağını bulduğunu umdu. O da onu, ona karşı çıkardı. Ve böylece bir tartışmadır aldı yürüdü.

Oysa burada şimdi gördüğüm dinleyici arkadaşlar böyle bir yapma çevrenin insanı değil. Doğrudan doğruya *Taşlıtarla* dediğimiz dertli semtin, yaşayan, savaşan, alınteri ile bir lokma ekmeği, dişi şeker gibi, anca kazanan insanlarıdır, çoğunluğuyla. Ve yedisinden yetmişine kadar başka yaşta, elbet çok çeşitli düşünce ve davranışta insanlarımız bir araya gelmiş bulunuyoruz.

(*) Seminerin tamamı banda alınmıştır. Yalnız yer yer dinleyicilerin sözleri alınmamıştır. (Fuat Fegan'ın notu.)

Onun için genel lâflardan, yani yuvarlak sözlerden kaçınalım. Ve şu yediden yetmişe bir avuç insan da olsak, mademki çevremizin en öz sözcüleri, temsilcileriyiz, bu temsilcilerimizin düşüncelerinde ve davranışlarında takıldıkları neler varsa onları ortaya koyalım, o konulan aramızda eleştirelim, tartışalım. Daha eski bir arkadaşınız olarak, ben de yardımcı olmaya yahut hiç değilse o tartışmayı yürütücü olmaya çalışayım.

Dolayısıyla, burada size bir nutuk çekmeye yahut hiç bilmediğiniz müthiş parlak gerçekleri tekrarlamaya gelmiş değilim. Zaten öyle gerçek de olmaz. Gerçek sizlersiniz, hayattır. Oradan alacağımız elemanlardır bize doğruyu yahut eskilerin deyişiyle gerçeği gösterecek olan. Şimdi biz burada onu arayalım. Kendi çevremizde, şu alçakgönüllü Taşlıtarla hayatında dünya ölçüsünde değerlendirilmesi gereken birçok problemler, meseleler, sorunlar vardır. Onları koyalım. Onlar içinde yönelmeye çalışalım. Hem aydınlık bulmaya, karanlık noktalar varsa, onları aydınlatmaya gayret edelim, hem de, ondan sonra da tabii, adım atmaya -yani sadece aydınlıkta lâmbayı yakıp oturmak değil- yapılacak işler ki ona yeni deyimle *eylem* diyorlar, o eyleme doğru gitmek nasıl olacak, onu da beraberce, kardeşçe, elbirliğiyle araştıralım.

Bugünkü toplantımızdan benim anladığım bu. Hiçbir hazırlığa dayanmaz. Sadece sizin çağrınız önünde böyle bir mesele koyup tartışma gereği ortaya çıkmış bulunuyor. Bütün arkadaşlarımdan, kendileri için küçük veya büyük, iyi veya kötü hangi problem varsa, rica ediyorum, onu lütfen söylesinler. Buraya not edeyim. Ve o notlar içinde bir bölümleme yaparız. Karşılıklı olarak herkes düşüncesini söyler ve tartışırız.

BİRİNCİ MİLLİ KURTULUŞ-İKİNCİ MİLLİ KURTULUŞ

Hikmet Kıvılcımlı: Evet?..

Bir Dinleyici: (M. A.). Bir baba eğer çoluğunun çocuğunun yanlış yolda yürüdüğünü hissederseydi, mutlaka o baba biraz üzüntü içerisinde olabilir, zannındayım. Bu bakımdan ben evvelâ sizden anlayabilmeniz için şu üyelerimize davetiye olarak çıkarılmış olan broşürü okuyunuz ve onun böyle her kelimesinin ne mana taşıdığını bize ayrıca siz de açıklayınız. Ben şu sebepten bunu öğrenmek istiyorum. Dedim ya, bir baba çocuklarının eğer yanlış yolda gittiğini görseydi, üzülür. Bu, burada İşçi Partisi denen bir partidir. Ve işçinin namuslu, şerefli sözünü taşıyan bir partidir. Broşürde ben bir yerde İşçi Partisi kelimesini gördüm. Ve üç dört yerde Millî Demokratik Devrim kelimesini gördüm. İşte bu bakımdan ben buna üzüldüm. Kendi payıma üzüldüm. Mademki dedim, biz İşçi Partiliyiz, neden doğrudan doğruya her

kelimesi İşçi Partili arkadaşlar, İşçi Partisi'nde şu olacak, bu konuşmalar olacak diye yazmıyor da, Millî Demokratik Devrim kelimeleri sık sık geçiyor bu broşürde. Bunun biraz siz de şey yapınız da, arkadaşlar arasında hep beraber buna vâkîf olmuş olalım.

Hikmet Kıvılcımlı: Arkadaşımızın sözü, söylediği anlaşıldı... Bir broşürle çağrılmışsınız. Broşür? Ha, şu kâğıt yani, bildirmiş... Evet. Ehemmiyeti yok, hiç ehemmiyeti yok. Lâfa karnımız tok. Her ne ise işte, şu kâğıtla çağrılmışsınız. Bu kâğıdı okumuş arkadaşımız. Ve onda bir Millî Demokratik Devrim sözünün çokça geçtiğini görmüş. Halbuki TİP bir proletarya örgütü, İşçi Sınıfı örgütüdür; bunun bildirisinde, bu sözcüğün anlamı ne ola? diye soruyor. Yalnız ben bunu okumamıştım. Rica edeyim, çünkü ben çabuk okuyamıyorum.

[Bildiri okunur]

Hikmet Kıvılcımlı: Tamam canım, mersi. Yahut bende kalsın.

Bu okunan sözler içinde en çok takıldığı hangi nokta oluyor? Onu bize aydınlatsın.

Dinleyici (devamla): Millî Demokratik Devrim...

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, efendim, Millî Demokratik Devrimle TİP arasında ne gibi bir ilişki olabilir? Bunu soruyorsunuz. Ki, böyle bir TİP toplantısında Millî Demokratik Devrim ortaya sürülüyor, diyorsunuz.

Şimdi, arkadaşlar, bu konu bir *Program Meselesi* olarak ele alınabilir. Acaba TİP'in programı nedir? diye önümüze bir soru çıkıyor burada. Bu sorunun önünde, bu bildiriye girmiş olan Millî Demokratik Devrim'in anlamı ne olabilir? Böyle koymak icap ediyor.

Bildiğiniz gibi, daha doğrusu belki gençlerimizin hiç bilmedikleri gibi, Türkiye'de 40 seneden beri İşçi Sınıfının adına yapılmış bir mücadeleye vardır. Bu mücadele Türkiye Halkının sömürüden ve tahakkümden kurtulması mücadelesidir.

Bütün Türkiye'de yaşayan sınıfları içine aldığı zaman, yani İşçi Sınıfı da, köylü tabakaları, esnaf tabakaları da, aydınlar da, bütün öteki ezilen ne kadar insan varsa hepsi birden katıldığı zaman, bu yapılan savaşa *Demokratik* savaş denir. Ve millet ölçüsünde yapıldı mı, *Millî* savaş denir. Nitekim emperyalizm Yunan Ordusunu İzmir'e çıkardığı zaman, Türkiye'de böyle bir Millî Mücadele başladı. Ve buna *Kuvayi-milliyecilik* adı verildi, o zamanki deyimlerle.

Bu mücadeleye neden "Millî" denildi? Çünkü belirli, Emperyalizmle işbirliği yapmış insan zümreleri bir yana bırakılırsa, geri kalan bütünüyle Türk Milleti 1919 yılında bir kavgaya girdi.

Bu kavga dış görünüşüyle Emperyalistlerin, yabancı düşmanların saldırısına karşı memleketi, milleti savunmaktı. Fakat içinde, Ankara'ya

toplanıldığı zaman, bu savaşı. Millî Mücadele savaşını, Kuvayimilliyeye savaşını güdenler dahi, Millet Meclisinde, birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde toplandıkları zaman, kendi kendilerine bir ikrarda bulunmak zorunda kaldılar. Hatırimda... Cümlesi aynen değil ama ne dediklerini çok iyi hatırimda tutuyorum. Birisi şöyle bağıyordu, diyordu ki:

-Arkadaşlar, biz buraya geldik (orası Ankara o zaman), fakat (İsmet Paşa başta bunu böyle söylemişti) zannetmeyin ki kendi arzumuzla geldik. İstanbul'dan Ankara'ya kaçıımız, büyük merkezlerden Anadolu'ya geçişimiz kendi isteğimizle, hevesimizle olmadı. İsmet İnönü Paşanın -o zaman daha albay- aynen söylediği şudur: "*Bizi kovdular!*" Kovdular onun için geldik...

Buna karşı o zamanki Millî Mücadeleyi güden öteki milletvekilleri içinden bir kısmı da çıktı, gene şöyle konuştular, dediler ki:

-Arkadaşlar, biz elbette bütün bir Emperyalist ve kapitalist dünyaya karşı dövüşüyoruz. Memleketi kurtarmak için dövüşüyoruz. Her şeyden evvel Türkiye'yi bir yabancı ordunun sömürgesi olmaktan kurtarmak için dövüşüyoruz. Ama bu dövüşe başladıktan sonra, şimdi burada toplanınca gördük, anladık ki: bu sadece dış düşmana karşı bir dövüş olmaktan ibaret kalmıyor. Çünkü öyle kalınca hiçbir şey yapmış olmayacağız. Şu halde ne yapalım? Türkiye'mizin kendi içinde de dış düşmanla elbirliği eden, ona yardım eden, Türk Milletini ona peşkeş çeken birtakım eğilimler, insan kalabalıkları var. Bunları da temizlemek icap etti...

Yani karşımızda Yunan'dan önce bunları bulduk. Belki okuyanlarınız vardır: Çerkez Ethem diye -sonradan ihanete kadar giden- adamın anıları çıktı Türkçe'de. Orada çok dikkate değer bir söz vardır. Söz ama şöyle bizim her gün harcaıverdiğimiz sözlerden değil. Olayı anlatıyor. Yani bir olayı belirten söz vardır. Olay şuymuş, diyor ki:

-Biz Akşehir'de ilk kurşunu, Yunan İzmir'e girmiş, ona karşı silahlандık ama ilk kurşunu Akşehir ağalarına atmak zorunda kaldık...

Demek ki, Millî Mücadele ilk görünüşüyle *Düşman Emperyaliste* karşı bir savaşla başlamış. Ama daha o savaşa başlamaya hazırlanırken, biz silahı almışız, cepheye gelmişiz, bir de bakmışız karşımıza Ağa çıkmış. Aaa, ya bu Ağa nerden? Ağa onun müdafii çünkü onu savunuyor, geleni savunuyor.

İşte o zaman bu savaşın sadece bir dışarıya karşı savaş olmak biçimi ortadan kalkmış, daha doğrusu ortada dururken, onun bir de özü, içi önümüze çıkmış. Bu öz, memleketimiz içinde o düşmanla işbirliği yapan insanların da bir devrimle hizaya getirilmesi gerektiği idi.

Böylece, demek ki, bizim Birinci *Millî Kurtuluş Savaşı* dediğimiz olay, kendiliğinden, olayların zoruyla, bir *Sosyal Devrim* haline gel-

miş. *Millî* ve *Demokratik* yönde bir sosyal devrim biçimine girmek zorunda kalmış. Nedir o? Onu gerekirse burada tekrar ele alıp işleriz. Ve ona biz o zaman *Kuvayimilliyecilik* demişiz.

O çağda yaşayan içimizde yok herhalde. Bir ben varım zannediyorum. Ve ben de eli silahlı o Millî Mücadeleye girdim. Yani, işte buradaki en genç arkadaşlar kadar çocuktuk. Fakat bastık cephanelikleri silah aldık ve dövüştük. Bu ilk mücadeleye ve bizlere Kuvayimilliyeciler denildi o zaman.

O zaman Arapça söyleniyor böyle cümleler. Kuvayı-milliyeye: Millet Güçleri, bugünkü deyimle Millet Güçleri idi. Ama bu Millet Güçleri gerçek kavganın içine, ateşin içine girer girmez gördüler ki, yalnız karşıdaki düşman yetmiyor, bir de gerideki, bizi arkadan hançerlemek isteyen düşman var. O halde onlara karşı da savaş gerekiyor. Ve onlara karşı savaş, ister istemez bir devrim savaşı, yani bir devrimcilik eylemi gerektirdi. İşte buna biz o zaman, o zamanki deyimle Kuvayimilliyeye, sonraki daha Öztürkçeleştirilen deyimle *Millî Kurtuluş Savaşı* dedik.

Gel zaman, git zaman... bu Millî Kurtuluş Savaşı bitti. Fakat aradan 40 sene, 50 sene geçer geçmez, şöyle bir gözümüzü açıp da etrafımıza bakınca ne gördük? Aaa, Türkiye'de 10 bin Amerikan askeri var!.. Sivil miivil, kıyafeti ne olursa olsun... Yabancı ordunun bir tümen askeri, Türkiye'de yaşıyor. Ve şu kadar üssü var, şu kadar radarı var, bu kadar topu-tüfeği var.

Ondan sonra, Lübnan'da bir mesele oluyor, bizim Adana'daki İncirlik Üssünden hop şeyler geliyor, Amerikan uçakları, adam indiriyorlar, adam kaldırıyorlar. Komşumuz küçücük Lübnan Cumhuriyeti'ndeki iş meseleye, Amerikan Emperyalizmi, bizim toprağımızdan üslenerek adam göndermeye kalkıyor ve bundan bizim haberimiz yok. Bizim, yani senin benim zaten haberimiz olmaz ya... Açıklamazlar, idarecilerimizin o huyu yok, her şeyi gizli yaparlar. Yani gizli çalışma onların marifeti... Ama kendilerinin de haberi yok bu defa. Ve şaşa kaldılar.

Bu olay nedir? Türkiye bundan 40 sene önce İzmir'e saldıran Yunan biçiminde açık, cephesi belli bir düşmanla karşılaşmış. Ve buna karşı -cephe belli olduğu için, düşman da parmakla gösterilecek kadar ayrı- hemen silahlanıp bir hizaya gelmişiz. Kolay olmuş adeta, diyebilirim. Güç tabii, o zamanın şartları da güç ama eline silahını kapalı cepheye gitmişti pekâlâ. Ve rahatlıkla cephe kurulabilmişti.

Bugün ise öyle bir durumdayız ki biz, düşman içimize girmiş. Düşman dediğim, yani eğer bir Türk Milleti isek, bu milletin kendi içinden olmayan silahlı kuvvetler gelmiş, bizi yer yer işgal altına almış. Ama biz hâlâ davul zurna çalıp, bu işgali dahi olumlu karşılamak isteyen-

lerin haklı olabileceğini düşünmeye kadar da, düşünme kabiliyetimizi uyutmuşuz. Böyle bir durum var.

O halde demek 40 sene önceki Kuvayimilliyecilik, 40 sene sonra yeniden Türk Milletinin önüne bir oldubitti olarak çıkmış. Ama bugün artık Türkçe'miz değişmiş, Kuvayimilliyeye sözü biraz belki ağır geliyor: Millî Kurtuluş, o halde *İkinci bir Kurtuluş Savaşı'yla* karşı karşıyayız.

Olaylardan düşüncemizi alacağız. Olaylar 40 sene önce ne ise, bugün odur. Yalnız 40 sene önce çok daha açık olduğu için, düşman belli olduğu için, açık böyle, yüzük taşı gibi eskilerin dediği gibi, ortada olduğu için, bu düşmana karşı derienip toplanmak ve savaşmak çok daha basit, yalınkat... Bugün düşman içimize girmiş, bizim haberimiz olmamış. Bizim değil, onları çağıranların dahi haberi olmamış. Düşman bizim içimizde başka küçük milletleri ezme için üslenmiş, yararlanıyor. Yarın herhangi bir uçak gönderir, herhangi bir şey yapar...

Büyük Emperyalist devletler için küçük milletler, birer (satranç oynadıysanız oradaki) paytaklara [piyonlara] benzer. Sürer... Bir paytak gitmiş, öteki paytağı kullanırım, o ziyan olsun ne çıkar, der. Dünya Ölçüsünde strateji yapan emperyalizm için küçük devletin, küçük milletin anlamı; satranç tahtasındaki paytaktır. Harcar...

Ama biz 30 milyon insanız. Yani Emperyalist için bir paytak gibi görünürüz ama biz 30 milyon insan olarak bir yığınız, bir milletiz. Kendi varlığımızı kendi irademiz dışında, yabancı bir devletin emrinde, onun oyuncağı yapmaya razı olabilir miyiz? Olamayız!..

O halde bugün Türkiye'de; kendiliğinden şu olayların önünde, bir Millî Kurtuluş davranışı, Türk Milletinin peynir-ekmek kadar, günlük, kaçınılmaz ihtiyacıdır. Bu yoktur dedik mi, o zaman her şey kararır, hiçbir şey belirli olmaz. İster sosyalist davranışı yahut düşüncesi taşıyalım, ister demokrat, ister milliyetçi -sözlerimiz ve davranışlarımız ne olursa olsun- bu gerçek (yani şimdi yakıcı ve acı biçimde Türkiye'yi yabancı bir devletin sezdirmeden, gizli kapaklı istilâ etmiş, işgal etmiş olması durumu), gözden kayboldu mu, yapacağımız her davranış karanlıkta yoklama olur. Çünkü asıl tehlikeyi ikinci basamağa atmış oluruz. İşte bu tehlikenin bugünkü anlamı, buna karşı bir Millî Kurtuluş Savaşının gerektiği anlamını taşır.

Millî Kurtuluş Savaşını hangi adla adlandıralım? *TİP'in Programı'nda* bu söylediğim konu bu kadar net konulmuyor. Neden konulmuyor? Çünkü TİP'in kurucuları ve ondan sonra bu kurucuların davet edip, güya TİP'e bir aydınlık getirmesi için içeriye alınan ve başa geçirilen aydınlar, meseleyi bu kadar basit duruluğuyla ortaya koyacak durumda insanlar değillermiş. Programı açtığımız zaman görüyoruz.

Şimdi, Program üzerinde tartışmak yeri değil burası. Bir Partinin programı ancak o partinin kongresinde tartışılır. Yalnız, yaşlı bir arkadaşınız olarak bana sordunuz. Benim izlenimim bu oldu.

Örgütlü davranışlarda programlar pek aydınlık olur yahut olmaz, o kadar önemli değil. Asıl pratik bir ileriye doğru adım atmak önemlidir. TİP bu adımı atmıştır.

Onun için, TİP'in programında şu veya bu yanlış vardır... O düzelir zamanla. Nitekim düzeliyor. Ve sizler düzeltereksiniz. Zaten düzelmez dersek, bütün gerçekler bu programda, hepsi var ve bu program da bizim, hani Kur'an-ı Kerim gibi, "nass-ı şerif"imizdir [kutsal dogma], bunlara dokunanın kellesi uçurulmalıdır, dersek, o zaman çağımızın dışına çıkmış oluruz. Yani 1300 sene önceki insanlar gibi düşünürüz. Hocalar gibi, Medrese hocaları gibi düşünürüz. Bu olmaz.

Ancak, elbet bu programın yanlışlarını da biz uluorta, her aklına gelenin yaptığı eleştiriyile düzeltir duruma girmeyiz. Bir şekli vardır, biçimi vardır. Kongresi vardır, orada düzelir. Dolayısıyla programı eleştirmek ve düzeltmek anlamında değil konuşmam.

Yalnız, şu muhakkak ki, bu programı yapanlar meseleyi bu söylediğim kadar basit, iki kere iki dört ederce yani 40 yıl önce Yunan geldi, 40 yıl sonra Amerikalı geldi, şeklinde görmemişler.

Yunan açık silahla ateş ederek geldi. Amerikalı davul zurna çalarak ve ne güzel yardım ediyor bize, oh oh bizi besleyecek, açlıktan kurtarıyor diye, buğday gemilerini de yollamak suretiyle geldi. Ama kim geldi? Bir yabancı devlet Türkiye'nin içine geldi ve yerleşti.

Durum bu... Bu kadar net konmadı mı, biz o zaman lâfların kalabalığı içinde, ne yapacağımızı da, ne düşüneceğimizi de şaşırabiliriz. Ve bugünkü tartışmaların bizi şaşirtan yönü de bu oluyor. Biz kitapta yazılan lâfları birinci derecede önemli sanıyoruz. Oysa her kitap çok güzel söyleyebilir. Ama nihayet kitaptır. Esas o söylenenler bizim hayatımızda, Türk Milletinin bugünkü yaşayışında ne demeye gelir? Odur önemli olan.

İKİNCİ KURTULUŞ SAVAŞI İLE KARŞI KARŞIYAYIZ

İşte böyle koyduk mu, o zaman meselenin bu açıklığı önünde, buna ad takmaya heveslenen birçok insan çıktı. Yalnız bu insanların kabahati, demin söylediğim gibi, kitabî insan, kitapçıl insan olmalarıydı. Kitaptan okur, hayatı oradan görürler. Kitaba insan fazla daldı mı, gözü kamaşır, etrafı da pek iyi göremez. Onun için, bugünkü fecî durumumuza, bugünkü Türkiye'nin bir Millî Kurtuluş Savaşı ile karşı karşıya oluşu oldubittisine karşı, her parlak kitabı okuyan; kendine göre

bir ad takma hevesine gitti. Bundan önce oysa bunun adı takılmış. Ya Kuvayimilliyecilik diyeceğiz yahut Millî Kurtuluş diyeceğiz. Ama birincisi olmuş, şimdi ikincisine gelmişiz. O halde İkinci diyeceğiz.

Bu, dünyada var mı, yok mu? Hemen kafamız oraya gidiyor. Özelikle Aydın arkadaşları murat ediyorum -sizlerin böyle bir şey koymadığınızı tahmin ediyorum- ama Aydınlar hemen: E, bu Birinci Kurtuluş olmuş, ondan sonra İkincisi nedir? Böyle şey olur mu? Başka memlekette var mı? Mao söylemiş mi? Yahut bilmem Castro yazmış mı? falan diye başlıyorlar telâşa.

Yahu ne uğraşırısın başka memleketin yazılarıyla, kitaplarıyla?.. Kendi memleketine bak! Ne olmuş bizde? Kuvayimilliyecilik, yahut Millî Kurtuluş... Şimdi? E, gene o durumdur. Bir Emperyalist istilâsı önündeyiz. O halde buna, ya Kuvayimilliyecilik diyeceğiz, ya Millî Kurtuluş diyeceğiz. Bizim olayımız bu...

Fakat bazı arkadaşlar -işte diyelim ki TİP'in düşünürleri- bunu *TİP programı* biçiminde görmüşler ve koymuşlar. Bazıları da, bunun dışında, TİP'in dışında kalmışlar. Onlar, biz de buna bir başka ad koyalım demişler. Onlar da tutmuş *Millî Demokratik Devrim* diyelim, demişler. Neden? Çünkü falan falan memleketlerde de böyle deniyor, demişler. İyi...

İşin içyüzünde, Türkiye'nin bugünkü olaylarında bu etiketler neyi değiştirir? Hiçbir şeyi değiştirmez. TİP'in programını mı diyelim, yok Millî Demokratik mi diyelim? Kardeşim, dediğinin karşılığı ne? Türkiye'nin Emperyalizme karşı, içerdeki onun ajanlarına karşı...

Kimler?.. Onları daha aramıyoruz. Çünkü 40 yıl önce Türkiye'de emperyalizmle aynı cephede Türkiye'yi arkadan vuranlar başka insanlardı. Sosyal kategori olarak, yani toplumun içinde tuttıkları sınıfsal yerleri ve rolleri ile başka insanlardı. Onlara biz *Komprador* diyoruz. 40 yıl önce *Birinci Kuvayimilliyecilik, Birinci Kurtuluş Savaşı* Türkiye'nin Komprador dediğimiz burjuvalarına karşıydı.

Sonra Kompradorlar tasfiye edildi. Mücadele edildi ve tasfiye edildi. Ondan sonra, onun yerine, Kompradorların yerine Türkiye'de bir de baktık ki, daha 25 senesinden, 29 senesinden beri birtakım *Şirketler* işe el koydular. Yabancı şirketleri güya dağıttık, satın aldık. Fakat bu sefer, bunlar ad değiştirdiler, yerli şirket oldular. Ve bunlar memleketin bütün ekonomisini, geçim araçlarını ve geçim ilişkilerini tekellerine geçiriverdiler. İşte onlara biz, bunların en kodamanlarına bugün *Finans-Kapital* diyoruz. Bir terim olarak, sosyalist düşünürlerin koyduğu bir ad olarak: Finans-Kapital...

O zaman Kompradorlardı, şimdi Finans-Kapitalistler. Türkiye'de Emperyalizmin Türkiye'yi gelip kendi memleketiymiş gibi işgal etmesinde rahatlık duyanlar bunlar oluyor. Bunun nedenlerini arayabiliriz.

Ancak, biliyoruz gene bir yığın acemilikler yüzünden, hâIâ bugün de bizim Kompradorlarla dövüştüğümüzü iddia erdenler var. Mesela Millî Demokratik Devrimi ortaya atanlar, hâlâ Kompradorlar var diyorlar. Kompradorların Türkiye'de egemenliği kalkalı 40 yıl olmuş, onlar hâlâ onu tekrarlıyorlar.

Bu nereden geliyor? Kitaptan ahkâm [hükümler] çıkartmaktan geliyor. Türkiye'deki olayları, Türkiye'nin ekonomi temelini, o ekonomi temeli üzerindeki sosyal sınıflarını ele alıp da ona göre düşünmeğe çalışacağımıza, tersine, düşüncemizi önce koyuyoruz, o düşüncemizden, Türkiye'de ona, o düşüncemize uyan ekonomik ilişkiler yahut sınıflar yahut zümreler aramaya kalkıyoruz. Bu doğrudan doğruya tersine, meseleyi tersine koymaktan geliyor.

Ve mesele ters konulunca da bakıyorsunuz -ister istemez her terslikte olduğu gibi- iki taraf karşı karşıya çatışmaya başlıyor: Bu *Millî Demokratik Devrim* midir, yok *Sosyalist Devrim* midir? falan gibi, tamamen soyut, yani kanını, canını yitirmiş bir kavramlar çatışması haline geliyor.

Bildirinizde de bu deyimlerden mesela Millî Demokratik Devrim sözcüğü kullanılıyor. Buna İkinci Millî Kurtuluş Savaşı da diyebiliriz, İkinci Kuvayimilliyecilik de diyebiliriz. Millî Demokratik Devrim de diyebiliriz. TİP'in programı ne ise odur, gene de diyebiliriz. Çünkü bu sözlerin altında yatan gerçeklik, gerçek olan bitenler ayrıdır.

Ha, bütün mesele, bu aynılığı; biz sanki başka bir şey söylüyormuşuz gibi karşı karşıya geçip de birbirimize karşı silah gibi kullanalım mı, kullanmayalım mı? Buraya gelip dayanıyor. İşte bu, yanlış oluyor. Yani bu lâflar yüzünden birbirimize düştük mü, ne oluyor? O zaman karşı taraf -yani asıl Finans-Kapital ki en hinoğluhin baş belâımızdır o- zil çalıp oynuyor. Tamam diyor: Bunlar düştüler birbirlerine artık. Allah selâmet versin. Benim uğraşmama lüzum yok... Değil mi?.. İsmet Paşa da öyle söylemiş: "Sollara neye vurmuyorsun?" [sorusuna karşılık]: "Onlar birbirlerinin hakkından geliyor zaten!" demiş. Bu duruma düşmüş oluyoruz.

Neden? Çünkü bazı klişe lâfları asıl gerçekler; olaylardan, gerçeklerden ayrı ve kendi başına birer gerçek gibi ortaya koymaya özeniyoruz. Bu bizi meseleden uzaklaştırıyor, ayağımızı topraktan kesiyor ve bulutlar arasında birbirimizle kavram kavgasına giriyoruz.

Benim gördüğüm kadarıyla "*Bildiri*"nin yanlışlığı yok. Ama işte bu terimlerden birisi üzerinde fazla durunca ister istemez; bir M. arkadaş çıkıyor: Bu da nesi yahu, bizim Programımız yok mu? diyor. O da doğru. Ama ötekininki de: Millî Demokratik Devrim derken, o da yanlış değil... Ancak gene de bütün değil.

M. arkadaş yanılıyor çünkü "*Program*"da gerçekten mesele bu kadar duruca, Türk Milletimizin, işçimizin, fakir köylümüzün, esnafımızın açık anlayacağı gibi konulmamıştır. Şöyle bir gözden geçirebildiğim kadarıyla bunu görüyorum. Dolayısıyla buna açıklık vermek lazım.

Ama Millî Demokratik Devrim bütünüyle bu olayı koymuş mu? Bir parçası ile koymuş, öte tarafıyla gene koymamış. Çünkü Millî Demokratik Devrim bir memleketin kendi iç ilişkilerinden çıkan sınıf çelişkilerinin gelişimi anlamına geliyor. Dünyada böyle...

Hâlbuki Türkiye'de, gene elbet memleketimizin iç kuvvetlerinden kaynak alarak geliyor bugünkü Kurtuluş Savaşımız ama bu bir *Kurtuluş Savaşı* biçimindedir. Yani Fransa'daki, İngiltere'deki Demokratik Devrim anlamında değil bizdeki. Emperyalist, dış, yabancı, düşman bir ordunun, silahlı kuvvetlerin Türkiye'ye gizli veya açık, her ne şekilde olursa olsun gelip, tahakküm etmesine karşı dövüşüyoruz. Demek bir *Millî Kurtuluş* karakteri taşıyor.

Bizim Millî Demokratik Devrimimiz Millî Kurtuluş karakterinde ise, ona biz; açıkça adı ne ise, onu verelim. Yeni bir ad uydurup da bunu anlamayanlarla aramızda bir çelişki yaratıp (uydurma çelişki), onun yüzünden birbirimize düşmeyelim. Bu çok bilim dışı ve tabii İşçi Sınıfının anlayışının dışı kalan bir kavga oluyor. Benim görebildiğim kadarıyla bu "*Bildiri*"den çıkacak anlam, anlatmaya çalıştığım bu noktalarda toplanıyor.

Evet efendim. İsminiz?

Bir Dinleyici (O. B.): Bir söz vardır: Sütten ağzı yanmış, yoğurdu üflüyor, derler. Bence bizim bugünkü bu isim meselemiz buna benziyor. Ve gerçekten bu isim, sözcük meselelerinden hepimizin şüphesi olmada hakkımız var kanısındayım. Çünkü, bir Millî Kurtuluş Savaşı vermişti bu millet. Neticede, bir kurtuluş savaşının neticesinde, bu kurtuluş savaşını veren, ekserisi Türk köylüsü, Türk fakiri idi demek istiyorum. Aydınlardan da giden oldu...

(Konuşmanın tamamı banda alınamamış)

Bir Dinleyici: ... Özgüç var mı, olabilir mi? Bu söz örgütte, öncü müfrezede bugünün şartlarına göre değişebilir mi? Yedek güçler değişebilir mi? Neler olabilir? Bunların bir açıklığa çıkmasını istiyorum.

Hikmet Kıvılcımlı: Peki, bu başka bir soru. Tamam. Teşekkür ederim. Peki.

Bir Başka Dinleyici: Hocam, benim de biraz çetrefildir ama başınızı ağrıtaçım.

Hikmet Kıvılcımlı: Rica ederim.

Dinleyici (devamla): Şimdi bizim İşçi Sınıfını ve Köylü Sınıfını uyandıracak kapitalistler çok güzel örnekler veriyor ama biz anlaya-

mıyoruz. Birincisi: Gazanfer Bilge Adil Atan... Milyonluk olduğu halde kendi çıkarlarına azcık engel oldular mı kurşunladılar. İkincisi: Armatörlerin, Manioğullarının ve Kalkavanların birbirini kurşunlamaları... Yani az bir çıkarına engel olunca... Türk köylüsü tezek yakar, yalınayak kalır, aç kalır. Hiç acaba düşünemiyor zavallı köyü, bunu bu sebebe getiren, bunları, yani bu şekilde, yahu baba yani...

(Konuşmanın tamamı alınamamış)

Hikmet Kıvılcımlı: En sonucusu A. Ö. müydü? A. Ö. arkadaşın-ki, adeta öteki birinci soruya bir cevap gibi oldu, karşılık verme gibi oldu. Ben onu açıklarsam kendiliğinden çıkacak.

Yani, A. arkadaşımız der ki: Yahu biz kendi memleketimizde olan bitenleri neden doğru dürüst değerlendirip, ele alıp da onları işleyerek kendi yurttaşımızın bilincini aydınlığa kavuşturmuyoruz? Ki zaten benim de burada en çok belirtmek isteyeceğim budur.

Çünkü dikkat edin, O. Arkadaşımız söze başladı: Adcığın şüphe uyandırdığını, yani o sözlerin başka başka oluşunun zihinleri karıştırdığını söyler söylemez, arkasından hemen İtalya'ya gitti, Almanya'ya, oradan Amerika'ya falan... dünyayı dolaşiyor. Artık O. arkadaşı tatabilirsen aşkolsun. Türkiye'de yok. Koptu ayaklar... Almanya'da Nazilik nasıl olmuş? İtalya'da Faşistlik nasıl gelmiş? İşte, ondan sonra, gene Almanya'dan bir broşür nâgehan zuhur etmiş [ansızın ortaya çıkmış]. Ve bomba gibi patlamış, falan.

Bu, bizim üst tabakalarımızın bizi ayartıp da uzaklara atmak istediği bir mesele koyuş tarzıdır. Ben demiyorum ki O. Arkadaşımız Almanya'da, İtalya'da olanları öğrenmesin. Hâşâ! Bütün dünyada olanları öğrensin, öğrenelim hepimiz de. Ama biz eğer gerçekten Türk Milletinin kendi kavgacılarıysak, her şeyden önce, birinci meselemiz, oralardan çıkacak formüllerle Türkiye'de davranmamız ve düşünmemiz olmamalıdır. Tam tersi, A. Arkadaşımızın söylediği gibi olmalıdır. Yani verdiği tamdır yahut eksiktir, o ayrı bahis. Yalnız stil, üslûp ve metot olarak A. Arkadaşımız haklıdır. Bizim kendi toplumumuz içinde, Türk Milleti içinde hangi kargaşalıklar, hangi çatışmalar, yeni deyimlerle çelişkiler oluyor? Bunları göz önüne koyalım her şeyden önce ve bunlara hangi çözümleri buluruz, onu araştıralım. O zaman doğru yoldayız. Eğer, dünyaya ait meseleler üzerinde dağıtırsak, bu sefer kendimizi unutuyoruz ve kendi meselelerimizde tam aydınlığa varma olanağından yoksun kalıyoruz.

Ben bu iki arkadaşın sözünü böylece birbirini tamamlayıcı ölçüde buluyorum.

Elbette biz dünyada olan bitenlerin ana-çizilerinde karakterlerini öğreneceğiz. Ama bir Parti, hele bir İşçi Partisi dediğimiz, sadece başka memleketlerde olan bitenlerle kendisini yöneltemez. Yönelirse, o

İşçi Partisi olmaktan çıkar. Bulutlar arasında yüzen bir sefine [gemi] haline gelir.

Türkiye'nin kendi içindeki sosyal ve ekonomik ilişkiler nedir? Ne kocaman bir lâf bu da. Yani Türkiye'de insanların çalışma, yaratma ve ondan pay alma durumları nasıldır? Ve bu durumlardan çıkmış -insanlar sınıflı toplumda ise, sınıflara bölünüyor bu sınıflar karşılıklı olarak hangi durumdadır? Bunlardan, bunların içinde geçen olaylardan, biz İşçi Sınıfının öncüleri olarak nasıl yararlanalım? Kafamızı bence hep buraya teksif edelim [yoğunlaştıralım]. O zaman dışarıdaki örneklerden çıkabilecek tehlikeleri daha kolay anlarız. Çünkü elimizde mihenk taşımız var. Türkiye'nin olayını bütün gerçekliğiyle, apaçık bilirsek, o zaman lâftan korkmayız.

O. arkadaşımız haklı olarak diyor ki: Orda bir Nasyonal Sosyalizm vardı, yani Milliyetçi Sosyalizm, Millî SosyaIizm... Yani bizim Millî Demokratikten de daha ileri bir lâf, lâf olarak değil mi? Bizimki Demokratik, Millî Demokratik, o Millî Sosyalist... Ama bu Sosyalizm bakın nereye götürdü.

Tamam doğru!.. Yalnız bu aşırı derecede bizi yöneltmeye yeterli bir eleştiri sağlamaz. Şuradan sağlamaz: Almanya için bu... Almanya, Finans-Kapitalizmin yeryüzünde dünyayı paylaşma için savaştığı bir ülke. Orda 4 milyon, 5 milyon işçi, siyasi Komünist Partisi, Sosyal-Demokrat Partisi vb. gibi örgütlü. Ve bütününü sendikalar içinde örgütlü bir sınıf. Bu sınıfa karşı Finans-Kapital, hiçbir zaman kalkıp da: Ben sizi falan sömürgeleri ele geçirmek için kurban ediyorum, cepheye gidin ölün diye sürükleyemez peşinden, kurban edemez. Onun anlayacağı biçimde, onu aldatabilecek formüller arar. Bunlardan biri de Sosyalizmdir.

Biliyoruz, bugünkü dünyada hiçbir sınıf yoktur ki, kendisine sosyalist sıfatını yahut eğilimini maske olarak takmadan milletlerin önüne çıksın. Böyle bir çağdayız. Bu zamane alâmeti... Demek dünyada yalnız bir tek gerçek var: *Sosyalizm*.. Ama işte bu Sosyalizmde yalnız lâfin hiç önemi yok. O sosyalizmi hangi sınıf, hangi amaçla kullanıyor? Ona bakacağız.

Almanya'da ve İtalya'da Sosyalizmi kullanan sınıf, o memleketin Finans-Kapitalist zümresi idi. Ve o, ancak Sosyalizm maskesini takabilirse, Alman yahut İtalyan insanlarını, kalabalıklarını, hele İşçi Sınıfını kandırıp, şaşırtıp peşinden sürükleyebilirdi. Onun için onu kullandı.

Tamam... Bunu bildikten sonra, biz o zaman, orada SosyaIizm kelimesi geçmiştir diye, Sosyalizmi kullanmayacak mıyız Türkiye'de? Orada millî kelimesi geçmiştir diye, Türkiye'de millî kelimesini kullanmayacak mıyız? Böyle bir yasak çıkarırsak, o zaman acayip duruma düşeriz.

Biz kendi olaylarımıza bakacağız. Bizim olaylarımız bundan 40 sene önce ne yapmış? Bir Emperyalist saldırı önünde milletin bütünü'nü bir savaşa zorlamış. Ve o savaştan da Millî Kurtuluş, Birinci Millî Kurtuluş savaşıyla başarıya ulaşılmış. Ne kadar başarı sağlanmış? Sonucu ne olmuş? Bu ikinci mesele... Yalnız, bir millî savaş olmuş, bütün millet savaşmış.

Almanya'da böyle bir şey olmamış. Çünkü Alman Finans-Kapitali, bütünüyle kendi İşçi Sınıfını, köylü yığınlarını; başka memleketleri talan etmek üzere kurban etmiş. Tam tersine bizimkinin... Biz kendimiz talan ediliyoruz ve sömürge durumuna düşürülüyoruz. Almanya'da, başkalarını talan etmek ve sömürge yapmak için, Alman burjuvazisi, Alman Finans-Kapitali harekete geçmiş. Bu birbirinin zıddı. Şu halde oradaki "Millî"nin anlamı: Finans-Kapitalin, Alman Finans-Kapitalinin, yahut İtalyan Finans-Kapitalinin dünyayı sömürmesi, sömürge yapması, soyması, talan etmesi demektir. Bizdeki Millîlik ise tam tersine: dünyayı sömüren Emperyalizme karşı, bizi talan etmekten onu menetmek için yapılmış bir savaştır. Bizimki millîdir ve hakikî millîdir. Öteki, millîliği sadece sahte ve maske olarak kullanmıştır.

Ve bugün dünyada artık, şimdi şu 1970 yılına geldiğimiz gün; yer yüzünde olanları eğer gerçek içyüzüyle izleyebiliyorsak... Ki, içinizde bunu izleyebilecek durumda olan kimsenin bulunabileceğini pek ummuyorum. Neden ummuyorum? Çünkü ben de bu memlekette yaşıyorum. Ve bu memlekette dünya olaylarının kimler tarafından, nasıl verildiğini de biliyorum. Gazeteden mi öğreneceksiniz? Şu bildiğimiz günde, her gün buram buram çıkan, hani lahana yaprakları derlerdi eskiden, bu paçavralardan mı öğreneceksiniz dünya olaylarını? Yoksa Tırt [O yıllarda TRT'nin taraflı ve siğ yayınlarıyla alay etmek için TRT'ye takılan ad] dediğimiz, şu tarafsızlığı Demirel'i biİe rahatsız eden uyurma radyo yayınından mı öğreneceksiniz? İmkânı yok. Ben de dinliyorum onları. Yani tahammülüm olduğu kadar okuyorum, dinliyorum. Dünya olaylarını bunlar yalnız tahrif etmekle, yani olduğunun tam tersi göstermekle meşgul... Siz bunları okuyorsunuz, dinliyorsunuz.

Bunların verdiği bilgilere dayanıp, hangi O. Arkadaş kalkar da, dünyanın şu gidişi yüzde yüz şöyledir diye sezebilir? Sezemez. Sezemeyince de, o zaman tabîî, samimi bir arkadaş gibi, öteden beri öğrendiği bazı formülleri içinde canlı tutuyor. Aman bunlardan sapsamayalım, yoksa kayboluruz gibi bir korku bağıyor arkadaşımızı. O da haklı. Ama bu haklılığı, onu olayları görmekten men etmemeli. Olaylar ne ise, onları da izlemeli."

Olay şu: Yeryüzünde bugün 19. yüzyılın toplumu yok. 20. yüzyılın *Emperyalist Sistemi* var. Bir de *Sosyalist Sistem* var. Onu bırakalım...

Biz Emperyalist Sistemin içindeyiz. Dünya bugün üçe bölünmüştür. Dünya 1914 yılında bütünüyle, bütün dünyamız, kutuptan kutba, hatt-ı üstüvada [ekvator] da, sıcak-soğuk bütün dünya, buzlu-çöllü bütün dünya, yeryüzü kapitalist sistemin içine girmişti, onun egemenliği altındaydı. Birinci Dünya Emperyalist Savaşı oldu, altıda biri koptu bu kapitalistlerin, Sosyalist Sistem oldu. İkincisi oldu, üçte biri koptu... Şimdi dünyamızda, bu üçte biri yeryüzümüzün *Sosyalist Sistem*... Onu bırakıyoruz bir tarafa. Üçte bir gelişmemiş, geri memleketler var... *Tarafsız* diyorlar. Tarafsız olmaz ya... İşte öyle, o adı takmışlar. Onlar var... Üçte biri de *Emperyalist Sektör* diyoruz... Biz o Emperyalist Sektörün içindeyiz. Bunu böyle koymak, olayların bize dayattığı gerçekliktir. Olay bu çünkü... Dünyamızın artık üçte ikisi emperyalizmin yüzde yüz tahakkümü altından çıkmış, yalnız üçte biri Emperyalist tahakkümü altında...

Bu üçte birin içinde neler geçiyor? Onu çok dikkatle izlemek zorundayız. Geçen olay şudur: Bugün yeryüzünde kapitalizm yahut kapitalizmin bugün karşılığı: Emperyalizm, aynı şey, hiç farkı yok... Onu da karıştırıyor bazı arkadaşlarımız. Sanki kapitalizm başka, emperyalizm başka imiş gibi koyuyorlar. O da fecî bir yanlış. Fakat zihninizi karıştırmayayım... Bugünkü kapitalizm 19. yüzyıl kapitalizmini inkâr eden kapitalizmdir.

Ekonomi temelinden alalım. 19. yüzyılda kapitalizm *Serbest Rekabetçi* idi. "Bırak yapsın, bırak geçsin" derdi. Bütün kapitalistler birbirleriyle serbestçe savaşırlardı. Hâlbuki 20. yüzyılda bunun tersine döndü: *Tekelci Kapitalizm* oldu. Bu temel bugün yeryüzüne hakim.

Tekelci Kapitalizm demek; artık her işkolunda üç-beş kodaman kapitalist, o işkolunun bütün üretimini kendi tekeline geçirmiş, kontrol ediyor, demektir. Dolayısıyla rekabet yapmaz. Dokumacılıkta 10 tane kapitalist varsa, otururlar Hilton Otelinde Pazar akşamı, hem içerler, hem konuşurlar: Fiyatları nasıl yapalım? İşçilere ne verelim? Millet Meclisine kimleri gönderelim? Oradan hangi kanunu çıkaralım? Orada, beş kişi-on kişi, hemen konuşuverir ve hemen uygular. Durum bu!.. Şimdi, Tekelci Kapitalizm budur. 19. yüzyılın Serbest Rekabetçi Kapitalizmi ise, bunun tam tersidir.

Demek ki, kapitalizm de bugün tersine dönmüş durumdadır. Ve bu terslik temelde olduğu gibi, kapitalizmin üstyapısında da kendini gösteriyor. Ne oluyor?

Kapitalizm yeryüzünde "*Milliyet*" ve "*Vatan*" kavramını ve olayını yaratan sınıftır, hepimiz biliyoruz. Kapitalizmden önce yeryüzünde *Millet* diye bir şey yoktu. Değil mi? Bunu bilmiyor değiliz ki... Tarih meydana: Millet lâfının piyasaya çıkması kapitalizmin başlamasıyla

olmuştur. Bir semtin kapitali, kapitalizmi, o semtin insanlarını ve o semtin coğrafyasını, sınırını falan kendi top ateşi altına aldı mı, bu bir Millettir dedi, bu milletin yaşadığı yer de Vatanıdır dedi; bu vatan da, millet de benimdir, dedi. Ve işte milliyetçilik, vatanseverlik buradan çıktı. Kapitalizm yarattı, bunu kabul edelim.

Ha, belki O. Arkadaşımızın da gücüne giden bu... Yahu kapitalizmin kabul ettiği bu namussuz deyimleri biz nasıl olur da kafamıza yerleştiririz? Ama şimdi burada, biz böyle formüllere kapılıp da aldanmayacağız.

Kapitalizm, kendi kurduğu vatanseverlik ve milletseverlik prensiplerini, bugün kökünden inkâr ediyor. İşte bilmediğimiz bizim, daha doğrusu tamamıyla izleyemediğimiz olay bu. Nedir Birleşik Milletler? Nedir NATO? Nedir Avrupa Ortak Pazarı? Nedir öteki Serbest Gümrük şeyleri? Hepsini, toplayın hepsini... Dünya ölçüsünde şu üçte bir kalmış Emperyalist Sektörde asıl Finans-Kapitalin güttüğü politika: Şu Nas-yonalizmi, yani Milliyetçiliği ve şu Vatan sınırları denilen gümrükleri ve benzer sınırları nasıl kaldıracakım? bunun için çırpınıyor.

Demek ki olay bu. Ben şimdi burada bir sürü rakamlarla ve olaylarla kafanızı yormağa girişemem. Zaten vakit de müsait değil. Ama dünyada olan, dünyanın Emperyalist Sektöründe olan olay, asıl o dünyayı güden büyük Emperyalist kadroların düşüncesi bu. Şimdi, Nas-reddin Hoca'nın kar helvasına döndü: Milliyeti istemiyorlar.

Dikkat edin, bizim bakanlarımızın sözlerine kadar yayılmıştır bu: Artık bu eski Milliyetçilik, dar Vatanseverlik çerçevesi zamanın şeyine uymaz muymaz diyorlar. Bu martavalları, lâflar altında, yeryüzünde Emperyalist Sektöre giren milletlerin ve vatanların sınırlarını nasıl kaldıracakız düşüncesi yatıyor. Ortak Pazar'a giriyoruz. Ne demektir Ortak Pazar? Gümrükleri kaldıracakız. Kiminle? Fransa ile, İtalya ile, Almanya ile aramızda gümrük kalmayacak. Bu ne demektir? Bu, Türkiye'nin vatan sınırının en belirli alâmeti olan gümrüğün kalkması ne demektir? Türkiye'nin ekonomice yabancı bir sektöre açık ve onun etkisi altında kalması demektir. Vatan inkârı demektir.

"*Vatanları Satanlar*" diye bir yazı çıkmıştı *Sosyalistte*. Onun için bizi mahkemeye kadar verdiler. Hikâye diye anlatayım. Gülersiniz diye... Gittik:

- Sen bunu söylemekle bizim Bakanlar Kuruluna hakaret ettin, dediler.

- Yahu, ben mi söyledim bunu? dedim.

- Evet, bak işte yazı.

Tırnak içinde bir yazı var. Savcı meğer o yazıyı ben doldurdum zan-netmiş. Halbuki o yazıyı ben Bakanın sözünden almışım, koymuşum.

- Bu mu bütün dayandığınız?
- Evet.
- Eh, senin Bakanın söylüyor bunu yahu. Hakaretse, evvelâ kendine hakaret etmiş... Falan...

Düştü dâva. Durum bu...

Yani dünyamızda en karakteristik nokta ne ise onu gözden kaçırmayacağız. Bugün kapitalizm (ki Emperyalizm adını alıyor), bir numaralı çabasıyla, kendi koyduğu, 19. yüzyılın sonuna dek savunduğu Milliyetçilik ve Vatanseverlik sınırını fareler gibi nasıl aşındıracağı, insanların kafasına bir zaman yerleştirdiğim bu düşünceleri ve insanların arasına koyduğum bu sınırları nasıl yok edeceğim diye çırpınıyor. Böyle yaparsa, o zaman, Türkiye'ye Amerikan tümeni gelmiş... Ne olacak? O da bir insan değil mi, falan diyeceğiz. Bunu bekliyor.

Fakat insan olarak gelmiyor ki Amerikalı. Finans-Kapitalin, Amerikan Finans-Kapitalinin kendi çıkarlarının yıkılmaktan kurtulmasını sağlamak için Türk Milletini köle etmeye geliyor. Soyup soğana çevirip kendi dolarını dünyanın Allah-ü Teâlâsı, parası haline getirmek istiyor. Bunun için geliyor.

Ama bunu, bu gelişi, bu soyguncu gelişi, bizim kafamızda sanki iyi bir geliş, Amerikan müzaheretini (Amerikan yardımı) geliyormuş gibi gösterebilmek için, ne yapıyor? Ufak ufak, hiç belli etmeden... Gene, Vatan dendi mi, sanki oymuş vatanperver; Millet dendi mi, sanki oymuş milleti seven gibi...

Alın iktidardaki bütün bezirgan Partileri... Hangisi millete karşıyım, vatan sınırlarına karşıyım diyor? Ama hepsi birden Amerika'nın onlara dikte ettiği, dayattığı: "Şu sınırların gümrüklerini kaldıralım" a yavaş yavaş sokulmuşlar. "Kaldıralım, şu Ortak Pazar'a girelim". Var mı Ortak Pazar'a girmeyelim diyen? Yok. NATO'dan çıkalım diyen var mı? Yok.

Bir Dinleyici: Var, İşçi Partisi var.

Hikmet Kıvılcımlı: Bezirgan Partilerden bahsediyorum. Hiçbirisi yok.

Demek ki -bir İşçi Partisi de var bu arada- İşçi Partisi'ne düşen ne oluyor şimdi? Bütün karşıdaki bezirgan zümre; Vatani satıyor, Milleti sömürge haline getirmek istiyor. İster istemez Vatan, İşçi Sınıfımızın omuzlarına düşüyor. Dolayısıyla, Türkiye'de bugün Vatan ve Millet savunucusu yalnız İşçi Sınıfıdır. Yüzde yüz vatanperver, yüzde yüz milliyetçi ancak İşçi Sınıfı olabilir. Onun dışındaki bütün vatan, millet edebiyatı hepsi sahtekârlıktır ve Türk Milletini aldatmak için, koyun sürüsü gibi peşinden sürükleyip bir uçuruma yuvarlamak için uydurulmuş martavallardır. Gördüğümüz gerçek budur.

Bu durumda Şimdi bizim, milletin bütününe benimseyip, İŞçi Sınıfının öncülüğünde bir İkinci Millî Kurtuluş Savaşına götürmemiz gereği ortada durup dururken: "Yok mademki milliyetçiliği Hitler de kullanmış, biz bunu kullanmayalım, başımıza iş açar, falan" dememiz, kendi gerçekliğimizden kopmamız olmaz mı? Yani, memleketimizin alinyazısı ve gerçek ilişkileri nedir? Bunları gözönünde tutmaksızın bir formüle kurban gitmemiz oluyor.

Formüller bizi kurban etmemeli. Eğer o formül bizim gerçekliğimizi, bizim olaylarımızı tam olarak içine alamıyorsa, o formülü kurban edelim gerekirse. Durum budur. Benim O. Arkadaşıma anlatmak istediğim Şey budur ve diğer arkadaşlarıma da...

Lâflardan korkmayalım arkadaşlar. O lâfların karşılığı ne? Dünyada ve Türkiye'de karşılığı bu. Bugün çalışkan büyük Türkiye yığınlarının çıkarları da, durumları da, artık millet olarak bir İkinci Kurtuluş Savaşını onlara dayatıyor. Şu halde, bu Kurtuluş Savaşının adını, bütün milleti de içine almak üzere Millî sözcüğüyle deyimlendirirsek, milleti Nazilerin yoluna götürmek nasıl olur, canım? Demek biz o halde uyuyoruz. Yani millete bu açık gerçeği anlatamayacak kadar zayıfız. Bu kadar zayıfsak, evvela kuvvetlenmeye çalışalım. Evvelâ bilincimizi geliştirelim, bilgimizi geliştirelim, dünyamızı anlayalım. Ama her Şeyden önce de, kendi toplumumuzun hangi Sırat Köprüsü üstünde yürüdüğünü görelim. Ona göre sözcüklerden korkmayalım.

Bu iki arkadaşın sorularına, benim söyleyebileceğim, ilk aklıma gelenler bunlar.

OSMANLI YADİGARI SUNUF-Ü DEVLET GELENEĞİ VE GÜNCEL ANLAMI

Şimdi, O. ve A. Ö. Arkadaşların sözlerini birleştirdik. Elden geldiği kadar açık olmağa çalıştık. Ondan sonra S. Ő. Arkadaşımızın sorusuna sıra gelmişti. Derken S. arkadaşımız çıktı ve o da yeni bir problem ortaya atmış oldu. Bu problem de gene ilk iki Arkadaşımızın sözü gibi genel meselelere değindiği için, isterseniz S. Ő. Arkadaştan izin alalım. Çünkü onun sorusu çözüm gibi bir Şey oluyor. Problemin kendisi değil de, çözüme doğru araştırma olacak. Problemin başlangıcı olan S. Arkadaşın söyledikleri üzerinde bir iki söz söyleyeyim, müsaade ederseniz.

Şimdi, Arkadaşımız haklı olarak, Türkiye'de geçmiş 400-500-600 yıllık, hatta bin yıllık -Selçuklular'ı da koyun, aşağı yukarı bin yıllık- bir Anadolu'da Türk toplumunun yerleşiş tarihi var... Bunlar ele alınmadıkça, Türkiye'nin bugünkü toplum yapısı da, ekonomik yapısı da anlaşılmaz, diyor.

E, gayet tabii... Zaten bizim de hemen hemen 40 yıldır kavgasını yaptığımız problem budur. Yani falan veya filan aydın yahut işçi arkadaşımız; gidiyor falan veya filan sosyalist yahut kapitalist memlekete, orada falan veya filan büyük ustaların en önemli kitaplarını okuyor. Hakkıyla da ezberliyor. Geliyor bizim karşımıza ondan sonra: Bir güzel, papağan gibi, onları teker, teker, teker, teker adeta satıyor. Canım, bunlara bizim ihtiyacımız yok, kardeşim. Yani ihtiyacımız olduğu zaman bunları açıp okuruz. Ve okumalıyız Ama mesele bu değil. Biz burada davranacağız. Nerede davranacağız? Türkiye'de. O halde Türkiye'de kimlerle, hangi insanlarla, hangi ilişkilerle diz dizeyiz, yahut göğüs göğüseyiz? Bunu aydınlatmamız lazım...

Bunun için de elbet önemli olan Türkiye'nin yalnız bu günü değil... Çünkü Türkiye bugünkü insanlarla gökten zembille inmedi. Dünden geldi, evvelsi günden geldi. Dün ve evvelsi günün de, bugünkü Türkiye'de yaşayan sürüyle -hem de sürüden de fazla- kalıntıları var. Bunların toplumuzun yapısına, ekonomi temelimize etkileri nedir? Bunları seçelim, ayıralım. Ondan sonra yönelelim. Kavgamız aşağı yukarı 40 yıldır budur.

Bu kavganın içyüzü üzerine Arkadaşımız; şimdiye kadar hiç üzerinde durulmadı, dedi. Haklıdır. Genç bir arkadaşımızdır. Ve izleyebildiği kadarıyla hiçbir şey görmemiş, o anlaşıyor. Ancak, ben de hatırlatayım ki, 40 yıldır kavga budur. Ve bunun üzerine yazılı çizili şeyler de basılı biçimiyle hatta Türkçe'de çıkmıştır.

Ama işte, mesela (tabii TİP'in manevî şahsiyetine sözümüz yok) TİP içinde bir ara sivrilmiş olan insanların davranışı olarak, çok iyi hatırlıyorum: O kitapları okuyanı *Haysiyet Divanı* ile Parti'den atma kararına kadar sevk etmiştir. Yani, belki S. Arkadaşımız da o Demokles'in Kılıcı'ndan çekindiği için, Türkiye'nin geçmişi üzerine yapılmış incelemelere ilgi gösteren yazıları, basılı kitapları görememiş. Göremediği için de yok sayıyor. Ama biz göremediğimizi yok saymakta haklı olamayız.

Vardır!.. Böyle etütler yapılmıştır ve bunlar sonuçlarına da vardırılmıştır. Yani yalnız skolâstik, yani medrese usulü, üniversite çapında büyük gerçekler keşfedip büyük kitaplarda yığılıp da rafla dursun diye yapılmamış. Bugünkü en basit işçi arkadaşlarımızın, köylü vatandaşlarımızın kavgalarına ne kertede ilgilidir, nasıl yarar diye yapılmıştır. Ona göre de sonuçlara bağlanmıştır, çözümlere bağlanmıştır.

Şimdi bunların içinde mesela, S. Arkadaşımızın o *Bürokrat ve Halk Çelişkisi* dediği konu, hiç de bu kadar kestirme ve basit bir konu değildir tarihimizin içinde. Eğer tarihimizi yüzde yüz incelersek... Ki incelemiştir Türkiye'nin İşçi Sınıfının Hareketi içinde yaşayan arkadaşlar; bunu elifine elifine 40 yıldan beri incelemişlerdir. Ve sonuçlara da bağlamışlardır.

Ama TİP'te öyle bir sıkıyönetim yaratıldı ki, tersine, yani İşçi Sınıfının sıkıyönetimi değil, küçükburjuvazinin sıkıyönetimi oldu. Düşünceyi adeta yasaklamak sıkıyönetimi... Bu tabii, elbette insanın her davranışı düşünceyle olduğu için, davranışımızı da zedeledi.

Türkiye'deki *Bürokrat ve Halk çelişkisi* diye konulan mesele, Türkiye tarihinde iki büyük bölüme ayrılır. Biz Osmanlı İmparatorluğunun nasıl doğduğunu Tarih ölçüsünde ele alırsak, şunu görüyoruz: Bizim gelen Osmanlı, yani Osman adına, bir oymakçtı. Ve bilirsiniz, meşhur "Vatan Şâiri" denilen Nâmık Kemâl de: "*Dört yüz arslandan bu vatan kaldı bize yadigâr*" diye bir marş, bir şiir yazmış; onun da marşını söylemiştik çocukken. Gerçekten bunlar dört yüz arslandı.

Dört yüz arslan geldi, Bilecik tarafında yerleşti. Ondan sonra bir kızılca kıyamettir koptu. İleri geri falan derken, bir de baktık: Tâ Viyana'dan Umman Denizine kadar bir İmparatorluk çıktı ortaya. Adı da Osmanlı İmparatorluğu... O dört yüz arslanın içinden bir tane arslanın adına bir İmparatorluk kuruldu.

Yahu bu ne? Bu mucize mi? Bu olayın anlamı ne? Bunun üzerinde durmak lazım.

Bunun üzerinde elbette burjuvazi durmadı. Duramazdı da... Ama biz, proleter devrimciler; özellikle bu olay nasıl oldu da böyle dört yüz kişi, koca bir imparatorluğun tohumunu attılar diye, bunu araştırdık. Değil mi? Ve bunun sonucunu, tarih ölçüsünde, Antika Tarihin bir kanunu olarak tespit ettik. Ki bunu da hani arkadaşımızın kınadığı gibi, ne Küba'daki Castro'nun, ne Çin'deki Mao'nun kitabında arayıp bulmamıza imkân yok. Yahut başka herhangi bir sosyalist büyük yazarın kitabında yok. E, ne yapalım yoksa? Biz de gözümüzü kapayalım mı? Çünkü sosyalizme küfretmiş olumuz!.. Asıl Sosyalizme küfür budur: Kendi gerçekliğini, kendi çevresini görmemek... Sosyalizme karşı en büyük ihanet de budur.

Oysa Türkiye'de böyle bir realite var ve bu realite -söylediğimiz gibi- bir çağı temsil ediyor: Osmanlı İmparatorluğu en son, ondan evvel Selçuklu İmparatorluğu... Avrupa'da da bu böyle... Çünkü onlar da Cermen Barbarlarının yadigârlarıdır... Biz Türk Moğol Barbarlarının...

Barbarı kötü anlama kullanmıyorum. Tam tersine, her zaman söylerim: Barbar insan, İlkel Sosyalist insandır, arkadaşlar. Yani sınıfsız toplumun insanıdır Barbar. *Medeniyet* sınıflı toplumdur. İşte o sınıfsız toplumdan gelen insanlara bilim terminolojisi olarak Barbar denmiş. Fakat Barbarın medenî tarihlerdeki tarifi: Hep yıkıcı, yakıcı, bilmem ne... Hep olumsuz tarafını almışlar. Oysa bu Barbar gelmiş, Avrupa'da bildiğimiz şu bugünkü Avrupa Medeniyetini kurana kadar etki yapmış,

yeni bir toplum biçimi yaratmış. Bizde gene öyle... Bizim atalarımız; sınıfsız toplum olarak gelmişler ve burada yıkılan İslâmlığı ele almışlar, bir Rönesans yaratmışlar. Kendine göre bir diriliş, bir ileri doğru gidiş yaratmışlar.

Bunlar olaylar. Yani bunları biz yaratmıyoruz, kafamızdan icat etmiyoruz. Bunlar olmuş...

Ha, bütün mesele: Bu olayların gelişimi içinde bugün bizim pratiklerimizle ilgili noktalar nelerdir? Bunları aramaya gelir. Bu pratikle ilgili nokta şuraya gelir dayanır: Bizde 400 yıllık (en azından) Osmanlı toplumunun yadigârı bir Bürokrat tabaka var. Buna Osmanlı devletinde, biliyorsunuz: "*Sunûf-ü Devlet*" derlerdi.

Osmanlı'da bir geniş büyük alt yığın vardı: *Çiftçiler* derdik. Bu çiftçi, bir çift öküzün sürebileceği kadar toprağın tasarrufuna sahip, mülkiyetine değil. Mülk Tanrının... Mülk bütün Müslümanların ortak malı... Osmanlı İmparatorluğu böyle kurulmuştur. Bu ortak maldan, kim çalışırsa alınteriyle, ona tasarruf hakkı vermişiz, vermiş bizim arslanlar. O tasarruf hakkı içinde bir çift öküzle geçimini sağlamış ve ondan Müslümansa Öşür vermiş, Hıristiyanısa *Haraç* vermiş... Böylece devleti de desteklemenin yolunu bulmuş.

Şimdi, bütününü köylü yığınları, ondan önce büyük Bizans yahut Müslüman derebeylerinin kişisel mülkü olan topraklarda köle gibi çalışırken, Osmanlı gelir gelmez toprak üzerinde bir müthiş *Reform* yapmış. Hâlâ bugün bizim yapamadığımız reformu yapmış. Bedava (toprakları alır almaz: Kim çalışacak, sen mi? Gel kardeşim, al sana bir çift öküz, işte bu da toprak -ne kadardır?- dönümü de belli) en âlâ topraktan 80 dönüm vermiş, orta topraktan 100 dönüm vermiş, kötü topraktan 150, 300 dönüme kadar vermiş. Al bu toprağı. Ama fazla da yok, eksik de yok. İlkin böyle kurulmuş. Ve bu nedir? Bizim *Sosyalist Devrim* dediğimiz şeydir. Yani Sosyalist Devrimden başkasının modern toplumda yapamayacağı olaydır. Toprağı bedava halka dağıtmıştır.

Şimdi, demek ki, Osmanlı geleneği, Osmanlı tarihi bu. Bu tarihin bir gelişimi var. Bütün çalışan, üretmen insanlarımız çiftçiler. Ona *Reâyâ* deniyor: Güdülen insanlar. Ama o *Reâyâ*'nın üstünde, onları güden bir de *Dirlikçiler* var. Ve bunlar, toprak üzerinde ne mülkiyet sahibidirler, ne de tasarruf sahibi. Bizim Dirlikçilerimizin çiftçi karşısında Derebeyi haline girebilmesi için, toprağın mülkiyetine sahip olması lazım... Böyle bir mülkiyeti yok Dirlikçinin...

Dirlikçi kim? Padişah da dirlikçi... Osmanlı toplumunda böyle... Beylerbeyi de dirlikçi, Vezirler de dirlikçi... Küçük Sipahi, Timarcı... o da dirlikçi. Hepsi dirlikçi... Bir kere böyle, üst tabaka...

Yalnız, bunlar arasında devleti yürütmek için, "*Sunûf-ü Devlet*"de-mişler: *İlmiyye, Seyfiyye, Kalemîyye, Mülkiyye* diye, dört grup insan doğmuş zamanla. İşte bunlar bizim bugün Bürokrat üst insanlar dediğimiz şeyler. 400 sene bu "*Sunûf-ü Devlet*": Seyfiyye (yani Kılıçlılar), İlmiye (yani Bilginler, yahut Hukukçular, yahut işte Hocalar), öteki Kalemîyyeler, Mülkiye (yani şimdi de Mülkiye adını taşıyan insanlar)... Bütün bunlar Türkiye'yi 400 sene şartsız kayıtsız gütmüşler. Böyle de bir geleneğimiz var. Bu da bir olay... Gütmüşler mi? Gütmeyen diyen varsa çıksın. Gütmüşler.

O halde, şimdi, bu 400 sene sürmüş olan güdümün bugünkü durumumuza etkisi var mı? Olmamasına imkân var mı? Eğer biz o Osmanlı toplumundan geliyorsak, ki oradan geliyoruz (başka, Fransa'dan gelmiyoruz, Amerika'dan da gelmiyoruz); onun bizim üzerimizde, bugünkü yaşayışımız üzerinde ölçülemeyecek kadar çok kalıntıları var, etkileri var.

Bu etkiler nedir? Önce onu koymaya mecburuz. Ama nasılsa öylece koyacağız. Hiç değiştirmeden o etkileri. Ondan sonra bu etkilerden İşçi Sınıfının ve geniş ölçüde Türk Milletinin yararına nasıl değişiklikler ve gelişmeler sağlarız? Onu da çözüme bağlayacağız. Bunu yaparsak, o zaman işte, arkadaşımızın söylediği eksikliği tamamlamış oluruz.

Bu aşağı yukarı yapılmıştır. Ama Türkiye ölçüsünde bu yapılanlar, birçoğumuzun bildiği gibi, zaman zaman basıp yakılmıştır. Yani kitap olarak yazılı biçimde olduğu zaman. Ondan sonra, bir devir geldi, 27 Mayıs'tan sonra, yayılabildi. E, yayıldı, basıldı. Bu sefer bir *İşçi Partisi* çıktı, o yasakladı. Aaa!.. Şaşırdık kaldık... Kardeşim, yahu 40 sene bunu Birinci Şube yasakladı. Şimdi TİP'in içinde liderler çıkmış -ve bunlar keskin lider, Sosyalizm adına hem de- bu gibi kitaplar okunmasın diye yaymış. E, buyurun; öp babanın elini!.. Yani, durum bu... Yok değil de... Var olan eleştirileri, araştırmaları yasaklayan bir zümre türemiş Türkiye'de. Hepinizi tenzih ederim. Bu yasakçılardan elbette değilsiniz. Yüzünüzden, gözünüzden belli... Ama bu da olmuş.

Onun için, şimdi biz arkamıza bakamaz hale gelmişiz. Yani, genç arkadaşlar, acaba tarihimize baksak, oradan bir şey öğrensek: Vay, bu alçak Osmanlı derebeyidir derler mi diye korkar hale gelmişler.

Bu sefer ne olmuş? Çıkmış üniversiteden herhangi bir zıppıktı profesör. Maalesef öyle demek icap ediyor. Çünkü yazdıklarını görüyoruz artık, ele alınır şeyler değil. Ve orada bir de bakıyorsunuz: Halkla Bürokrat arasındaki çelişki eskidir. Tamam... Eski midir? Eskidir. Tamam... Hûû!.. Ondan sonra, mademki bu çelişki var, şu halde bizim memleketimizde bu Bürokratlardan gelecek her şey kötüdür. Çünkü halka karşıdır, halk onu

düşman bilir. Tamam... Onun da mantıkî silsiyesi doğru gibi geliyor. O halde biz bunlara karşı hemen yayılım ateşe geçelim. Üçüncü...

Ne oldu? İşçi Sınıfını Türkiye'de herhangi bir eylem içinde, diyelim ki Silahlı Kuvvetlerle karşı karşıya getirmek istiyor. Yani, 27 Mayıs'ı yaptıkları için bu Silahlı Kuvvetlerin Devrimine biz küfredelim istiyorlar. Yahu, sizi sahneye çıkaran bunlar değil mi? 27 Mayıs'tan önce nerdediniz? Ey keskin sosyalistler? Hiçbiriniz yoktunuz meydanda. 27 Mayıs'ı kim yaptı? E, itiraf edelim, değil mi? Kim yaptı? Silahlı Kuvvetler yaptı, kardeşim. Yani bu iki kere iki dört. Neden olaydan korkuyoruz? Yaptı!.. E, yaptıysa, bu kötü mü oldu? Halk düşmanı mıdır bu olay? Bizi şurada toplanma olanağına kavuşturan böyle bir gelişimi 27 Mayıs sağlamadı mı? Evet... O halde?..

27 Mayıs'ı yapan Bürokratlardır ve bunlar da Osmanlı bürokrasisinin kalanağıdır, geleneğidirler.

Onlar ise halk düşmanıdır!..

Halkın düşman olup olmadığı da kendi kerametlerinden menkul... Bilmiyorlar. Halk neye düşmandır? Niçin gider AP'ye oy verir de TİP'e vermez? Bunu da bilmezler. Halk içinde değil ki... Herif kürsüde, kürsü bülbülü... Üç tane kitap okumuş ve bütün gerçek o kitapların içinde zan-netmiş. Biraz da tarih okumuş. Tarihi de en pis burjuva, derebeyi tarihin-den ezberlemiş. Gelmiş bize ahkâm kesiyor. Şöyle strateji yapacaksın, böyle taktik yapacaksın.

E, ayıptır bilim adına. Elbette buradaki arkadaşların hiçbiri böyle bir şey yapmıyor. Ama bilim adına, profesörüm diye sahneye çıktıktan sonra; insanın bu kadar saçma sapan ve en kötü anlamıyla dejenere edici düşünceleri ortaya sürmesi, korkunç bir şey oluyor.

Ve o zaman ister istemez, samimi bir arkadaşımız onun kitabını okuyor. Çünkü o yasaklanmıyor bu sefer. O kitap okunsun deniyor. Hatta TİP kongresinde; bu sapık ve psikopat diyeceğim artık, yani kafa yapısı zaten demek ki normal olmayan adamlara, büyük sözle: Gel sen de hakem ol denildi. Bunu da gördük. Yani TİP'in Büyük Kongresinde en son, haırılıyorrum, iki taraf birbirine düşünce (birisi işte "*Gülyüzlü Sosyalizm*", ötekisi hayır "*Demokratik Sosyalizm*" falan diye ikiye bölününce), bir de üçüncü tez çıktı. Ve üçüncü tez de bu: Türkiye'de İşçi Sınıfını Bürokratlara düşman etmek lazım tezi. Bunu da güya Tarih Bilimi adına (Bilim adına hem de... korkunç bir şey... Bilim muazzam bir kuvvet insanlar için... Onun adına) söyleyen insanlar çıktı.

Demek ki, Türkiye'de arkadaşımızın söylediği eksiklik büyük. Yani biz kendi toplum yapımızın -dünkü gelmiş geçmiş tarihimizden gelen- hangi gelenekleri, görenekleri taşıdığını bilmediğimiz için, bugünkü kavgamızda adeta tek ayakla, tek kanatla yürür duruma girmişiz. Bu da bir

realite... Ama bu durum, olayların bizi mutlaka şu veya bu formüle esir etmemesiyle aydınlanabilir ve çözüme varabilir. Bunu da bilelim.

Tabii buradaki konuşmamız bizim, bir sohbet konuşmasıdır. İşi derinliğine alıp, bu bizdeki Bürokrat zümrenin bugünkü modern toplumda, hele Türkiye'deki rolü ne olabilir? Bu rol önünde İşçi Sınıfının durumu, büyük halk yığınlarımızın çıkarı nerededir? Ve nasıl bir karşılıklı etki-tepki, ilişki-çelişki konudur? Bütün bunları aramak gerekir. Ama tabii, böyle bir sohbet toplantısında, bir konuşma toplantısında bütünüyle ayrıntılarına girerek bunu yapmanın imkânı yok... Ne vaktimiz müsait, ne halimiz... Zaten saati de geçti galiba. Ne kadar oldu acaba?

{ "Zarar etmez", "Bir şey değil" sesleri }

Hikmet Kivılcımlı: Ne de olsa anlayış yorgun düşer, istenen meyve alınmaz. Onun için pek fazla da gitmemek lazım...

Şu halde, benim arkadaşşıma söyleyeceğim: Merak etmesin, o konular Türkiye'de çoktan çözümlenmiştir. Ama bunların aydınlanması için, arkadaşlar gene gerektiği zaman elbet toplantı yaparlar, tartışma yaparlar, eleştiriler yaparlar ve bu konuyu biraz daha geliştirirler. Fakat aydınlanmamış bir nokta yoktur orada. Yalnız uzundur mesele. Burada şimdi özetleyip iki kelime ile söylemeye imkân yoktur. Yani vakit de elverişli değildir. Benim söyleyeceğim bu...

Onun için, Arkadaşımızın bütün o: Senyör mü arayalım şimdi Türkiye'de falan deyişi, hem haklı, hem haksızdır. Yani Ağa bizde mülkiyet sahibi değilmiş. Ağa değil bir defa... Onlara *Dirlikçi* diyoruz, mülkiyet sahibi olmayanlara. Dirlikçilik, Kanunî Sultan Süleyman zamanına kadar gelmiştir. Ondan sonra Tefeci-Bezirgânlık Türkiye'nin ekonomisine egemen olmuştur. Ve ondan sonra *Kesimciler* çıkmıştır piyasaya. Kesimcilerin yanında *Mültezimler* vb. (dedelerinizden, babalarınızdan duyduğunuz bir sürü ilkel, Kapitalizm öncesi sermaye elemanları) Türkiye'nin bütün küçük üretmenlerini haraca bağlamıştır. vb.. O zaman Ağa çıkmıştır. *Eşraf, Âyan, Müttegallibe* vb. çıkmıştır. Bunların mekanizması ancak ayrı, özel bir oturumda eleştirilir.

Yalnız bilelim ki bugün *Ağa* vardır. Ancak, İllâ ki *Senyör*, yahut kalkanı üstünde bir hayvan Totemi bulunan *Şövalye* falan arıyorsak, bu yok. Ama Türkiye'de kendi çapında Derebeylik olmuş mudur? Olmuştur. Bu Derebeyliğin karakteristiği Avrupa'dakine benzer mi? Benzer. Benzemez mi? Benzemez. Hem benzer, hem benzemez. Nerde benzer, nasıl benzemez? Bunu anlayacağız.

Ama temelinde Türkiye'de nasıl Tefeci-Bezirgânlık, Kapitalizm öncesi sermaye olarak gelip de, Türkiye'nin topraklarını, o eşit köylüler, çiftçiler üretim dünyasını birdenbire -eski yazarların "*Yerlerin Esiri*" dedikleri biçimde- toprak kölesi durumuna doğru itelemişlerse, tıpkı Öyle,

Avrupa'da da aynıdır, hiç farkı yoktur. Gene Tefeci-Bezîrgân sermaye eski Şövalyeleri ortadan tasfiye etmeye başlamıştır. Onun yerine Tefeci-Bezîrgân tahakkümünü temsil eden bir Derebeyleşme başlamıştır. Benzer birbirine... Yani orada Senyör, bizdeki *Beydir*. Orada *DirlikçiŞövalyedir*. Bizde *Sipahi*, yahut işte Eşkinci derler. Hiç farkı yoktur.

Bizim Şövalyeler: *Gaziler, İbler* adını alır.

Dolayısıyla, Bilim alanında, şükredelim ki, Türkiye'de 40 yıllık İşçi Sınıfı kavgası bu problemleri, sosyal ve tarihçi açıdan, yeteri kadar işlemiştir ve çözümlerine bağlamıştır. Ancak, buna karşı bizim yapacağımız: Yasakları kaldırmaktır. Yani, İşçi Sınıfının kendi kavgasından çıkmış eleştiri ve sonuçları İşçi Sınıfına yasak etmemelidir. Hele İşçi Sınıfının Partisine katiyen yasak etmemelidir. Bugün benim söyleyeceğim budur.

İŞÇİ SINIFININ METODU DİYALEKTİK MATERİYALİZM METODUDUR

Bir Dinleyici: (Sözleri banda alınmamış)

Hikmet Kıvılcımlı: Zaten mesela oradaki İsmail Arkadaş mıydı, Sezai Arkadaşımız da onu söylüyor. Biz herhangi bir itiraz ettik mi, bu sefer siz kitap düşmanısınız diyorlar bize, diyor.

Demek ki, şurada iki-üç arkadaşın konuşmasından da çıkan sonuç şu oluyor: İki taraf karşılıklı kavram tartışmasına düşmüş, yani sözcüklerin ışığına kapılıp gözleri kamaşmış, o sözcük ölçüsünde tartışıyorlar. Olaylarda o sözcüklerin karşılığı ne? Oraya inilmediği için bu sefer iki taraf *Medrese Usulü* (ki bizim proletaryanın *Diyaletik Metodu* dediğimiz metod bu değildir, Medrese Usulü değildir), bizim sosyalist arkadaşlar ne yazık ki Medrese Usulü tartışmaya girmişler. Girdiler. Ve o Medrese Usulünden kurtulamıyoruz.

Ama bu da doğal görülecek. Dediğim gibi, gerek İşçi Sınıfımız, gerek aydın zümremiz, aydınlıkta, böyle açıkta, açık havada meseleleri koyup tartışmaya henüz yeni başladı. Ve bu yeni başlama da öyle bir sakar gelişimle oldu ki: Bugüne kadar meseleleri olduğu gibi koymak, İşçi Partisi ölçüsünde bile mümkün olamadı. O yüzden ister istemez ezberlenmiş sözler Türkiye'nin olaylarından daha önemli sayıldı. Ve o zaman kimisi, kitap okumamalı biçiminde yorumlara kadar kaçtı. Kimisi de biz kitap okumamalı demiyoruz, dediği halde, hayır senin bu sözün: "Türkiye'yi göz önünde tutalım" sözün; kitap okumamaktır, diye itham edildi. Böylece bir Arapsağına döndü iş. Ve mesele ortadan kaybolur duruma girdi. Benim asıl söylemek istediğim bu.

Biz, bu iki zıt gibi gözükten tezlerin dahi, kendine göre bir şey söylemek istediğine kaniiz. Bu iki zıt görüşün arasında -eski deyimle zıtlık

diyoruz, şimdi de çelişki diyorlar- çelişki var mı? Var ya... Ama bu çelişki, gerçekten gelen bir çelişkidir. Yani bizim kafa yapılarımızın çelişkisidir. Bunun çözümlenmesi için bu iki zıt tezin ve antitezin karşı karşıya gelip çarpışması lazım.

Bunu sağlayacak ne olabilir? Elbette kişi olarak karşılaşmamız değil... Ancak İşçi Sınıfının bir örgütü varsa, onun organları içinde yahut böyle tertipleyeceği konferanslar içinde arkadaşça, kardeşçe (içimizde eğer aramıza fit sokmak isteyen yoksa) pekâlâ bunları tartışabiliriz. Fit sokan da o zaman zaten meydana çıkar. Yani belli olur onun kötü niyetle ortalığı karıştırmak istediği.

Bir Dinleyici (A. Ö.): Ne lüzum var fite? Davamız bir dava. Gazete de okusam aynı şeyi buluyorum, kitap da okusam aynı şeyi buluyorum. Niye yanılıyım? Niye yanılıyım? Davamız bu dava...

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Evet. Yalnız işte... Pardon... Karşılıklı konuşmayalım ve buraya söyleyelim. Her arkadaş istifade etsin.

Arkadaşımız haklı olarak onu söylüyor. Yalnız işte biz kavram tartışmasını, kavram tartışması olarak bıraktık mı, ister istemez Medrese Usulü tartışmaya giriyoruz. Anlatabiliyor muyum? Olayları önümüze koymuyoruz. Ne yapacağız diye düşünmeden, ne düşünüyoruz diye karşı karşıya geçiyoruz. Sen bunu söyledin, ben bunu söyledim. Dikkat ederseniz, kavgamız hep buradan oluyor. Ben bunu yazdım, sen bunu yazdın. Yahu sen onu yazdın ama neye nazaran yazdın? Ben bunu söylüyorum ama hangi olay var bu sözün karşılığında? Bunu aramadık mı, o zaman, gerçekten kopmuş sözcük karşılaşıyor.

Bu eskiden Medresede olurdu. Her zaman söylerim, gene söyleyeyim. Hatırlarsınız: Eski Arapça'da "*Kavele*" diye bir söz vardı. *Kaf*, *Vav*, *Lâm* ile yazılıyor. Üç tane harf... Bu *Kavele* okunur. Bir de *Vav*'ın yerine Arapça'da *Elif* de konur: *Kale* de okunur. Medresede zaman gelmiş (Türkiye'de olay bu): Sen *Kavele* okuyorsun, hâlbuki *Kale* okuyacaksın, diye bir taraf olmuş birisi. Öteki de hayır *Kale* değil, *Kavele*'dir demiş... Karşı karşıya hançerleri çekip dövüşmüşler.

Böyle bir çağdan geliyoruz biz. Medrese insanlarıyız... Ve Medrese kafamızdan henüz silinmiş değil. Doğduğumuz günden bugüne kadar hep o kafayla düşündük.

Aristotalis'in meşhur: "Evet mi, hayır mı, bir üçüncüsü olamaz" diye, bir mantık kuralı vardır. Bundan 2500 sene önce Yunanistan'da bunu kurmuş adam. Ve bugüne kadar da *Mantık* diye bunu okutmuşuz. *Mantık demek, kafamızın işleyiş kanunları demektir.* Bu işleyiş kanunlarını o formüle bağlamışız. Ve artık bizim kafamızda o yerleşmiş, kökleşmiş.

Şimdi herhangi bir konuya baktık mı, orada birbirine zıt, çelişkili biçimde birbirleriyle ilgili iki kutup gördük mü; eyvah! diyoruz, ya bu kutup doğrudur, ya ötekisi... Yani tıpkı elektrik gibi... Elektrikte ne var? İki zıt şey var: Bir negatif elektrik, bir pozitif elektrik... Elektrik akımı negatif midir, pozitif midir? Ya negatif diyeceksin, ya pozitif. Elektriğe pozitif diyenler bir grup oluyor bizde, negatif diyenler bir grup. Yahu, ikisi de bir arada kardeşim. Neden bunu görmüyorsunuz? Çelişkilidir bunlar, birbirinin zıddıdır; pozitif elektrik, negatifin tam zıddıdır ama bu ikisi bir arada olmadıkça da akım olmaz. Elektrik akımı olmaz. Dolayısıyla gerçeklik budur. *Diyalektik* de budur.

Biz bu tarzda, gerçekliğin kendi içinden çıkan çelişkileri, üstyapıdaki lâfların çelişkisi biçimine sokuyoruz. Olaylardan kopuyor düşüncemiz. O zıt kavramlar bu sefer karşılaştı mı... Zaten kavram olarak ikisi de kendine göre doğru... Pozitif elektrik de var, negatif de. Bunları birbiriyle ilişki-çelişki durumundan çıkardık mı, ikisi de muallâkta, havada kalır. Yok, böyle şey... Yani yalnız başına ilelebet pozitif kalan, yalnız başına ilelebet negatif kalan elektrik yok... Pilin içine koydunuz mu, pozitiften kalkar gider negatif kutba, oradan oraya gelir bu sefer pozitif olur. Elektrikten, en basit maddeden alalım ki bütün varlığın da temeli oraya geliyor, dayanıyor. Böyle görüyoruz.

Bu olay Toplum için de böyledir. Bugün olumlu görünen şey, beş gün sonra bakıyorsunuz olumsuzu dönüyor. Sizin Partinizin hayatı da böyle oldu. Düne kadar çok olumlu saydığınız bir gelişim vardı. Bugün onu beğenmemeye başladı bir kısmınız, hatta tasfiye etmeye gittiniz, değil mi? Olumsuzlaştı işte. O zaman için olumluydu.

Efendim?

Bir Dinleyici: Çok feci duruma düştük.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Şimdi, yalnız, bunun karşısında işte, biz eğer bu Aristotalis'in Mantiğiyle düşünürsek, yalnız feci tarafını görürüz. Ama her çelişkinin alevlendiği yerde, unutmayalım ki, bir hayat zembereği kurulmuş ve bir işleyiş başlamış demektir. O açıdan da olumlu tarafı vardır. Yani, bir dağınıklık belki yaratıyor yahut bir çatışma yaratıyor. Evet, bu çatışma belki de kimimizi yaralayacak, zedeleyecek, falan... Bu da mümkün... Ama başka türlü de yok... Sınıflı toplumdan geliyoruz. Dümdüz çizgi yok... Ne doğada, ne toplumda yok... Böyle buradan başlasın, bir ip gibi gerelim, tavana kadar hep yalnız çikalım. Olmuyor. Tarihte de bu, politikada da bu... Düşüyor, gene çıkıyor, düşüyor... Böyle gideceğiz. Yani kuruIuşun, varlığın kanunu bu... Biz o kanunun dışına çikalım dersek, iyi niyetli olabiliriz ama çıkamayız.

Dolayısıyla, bugün de şu Parti içinde diyelim, eğer bu çekişmeler, çelişmeler, kavgalar, gürültüler, hatta yaralamalar, kırmalar, dökmeler

oluyorsa; bunu da tabî bir an önce bilince kavuşturma yoluyla, çözüme vardırma için uğraşalım. Fakat yalnız: "Feci bir şey, eyvah battık, dünya yandı, yıkılıyor, falan" demeyelim. Çünkü o *panik* yaratır. Oysa burada panik yaratacak bir şey yok... Bir gelişme vardır. Her gelişme gibi bu gelişmede de çelişkiler, zıtlıklar, düşmeler, kalkmalar olacaktır. Başka yolu yok... Yani sınıflı toplumda her şey böyle yıkıla doğru, bata çıka gelişir. Bu da bizim *Diyalektik Kanunu*. Yani İşçi Sınıfının kafa işleyişi artık diyalektiktir ve diyalektik kanunun tâ kendisidir. Bu kanunla yürümek zorundayız. Biz, doğanın, varlığın dışına çıkamayız ki... Ne kadar bilinçli olursak olalım...

Şu halde, bu çelişkilerimizi nasıl yeneriz? durumuna iş geİip dayanır. Ve geldiği zaman, o zaman *Örgüt Meselesi* karşımıza çıkar. Biliyoruz: Elektrik... Ondan örnek aldık, gene oradan yürüyelim. Bir zaman bulutlar arasında, iki bulut gelip birbirine yaklaştı mı, nihayet şimşek çakardı. Yahut biraz yere yaklaşırsa, yerin elektrikiyetiyle, bittesir (etken) elektrik yapar, yere yıldırım düşerdi. Yani elektrik gibi, bugün her işimizi gören böyle uslu bir hizmetçimiz, o zaman, bir zaman hepimizin başına yıldırım yağdıran bir baş belâsı durumundaymış.

Neden? Çünkü o elektriğin hangi yoldan, hangi metotla, yani hangi araçlarla insana yarar biçime sokulacağını bilmiyormuşuz. Fakat biz elektriği önce öğrendikten sonra: "Ha, elektrik diye bir kuvvet var, hiç farkında değİlmişiz" dedik mi, bu kuvvetin ne olduğunu bütünüyle kavramaya başladık mı; bizim işimize nasıl yarar, o yarar duruma nasıl sokalım, diye yolunu ve aracını da yarattık. Ve artık işte ampuller, elektrik makineleri, bütün -hemen hemen- bugünkü uygarlığımız elektrikle yürür hale geldi.

Şimdi, bizim aramızda da sosyal konularda bir çelişme varsa, çatışma varsa, bundan korkmayalım. Önce, nedir bu? Onu arayalım. Bu çatışmanın kökleri hangi toplum ilişkilerinden, gerçek toplum güçlerinden çıkıyor? Onu kavrayalım. Ondan sonra bu çelişkileri, bu zıtlıkları en iyi biçimde İşçi Sınıfımıza ve Türk Milletine yararlı duruma nasıl sokarız? Bunu arayalım. Bu gerekiyor bize.

Bunun artık modern toplumda bir karşılığı var. Eskiden yokmuş. Biliyorsunuz: 6500 sene insanlık Medeniyet kurmuş. Sonra çelişkiler birbirine girmiş, arapsaçı olmuş. Bir kızılca kıyamet kopmuş, Medeniyet batmış. Batmış, kaybolmuş. Ondan sonra gene yeni bir Medeniyet çıkmış. Gene batmış. Ama Modern Toplum böyle değil. Modern Toplum sosyal problemlere ve çelişkilere çözüm yolu bulan, *Sosyal Devrim* biçiminde bir çözüm yolu bulan bir toplum...

Bu imkân, tabî toplumun ekonomi temelinden geliyor. Ama üst-yapıda da bunun karşılıkları var. Ve bütün çelişkilere, sosyal ve politik

çelişkilere arena, forum yahut işte çözüm alanı: *Siyasi Partiler* denmiş... Bütün örgütler ama bu arada en önemli örgüt, muhakkak ki siyasi iktidar (Devrim demek: Siyasi iktidarı almak demektir), siyasi iktidar için dövüşen örgüttür. O da siyasi parti adını alıyor.

PROLETARYA PARTİSİNİN OLMAZSA OLMAZ İKİ KARAKTERİ...

Şu halde biz çelişkilerimizi, kavgalarımızı siyasi Parti çerçevesi içinde nasıl yörüngesine oturturuz? Ve o Partinin kanalından nasıl yararlı biçimde faydalanırız? Bunu arayacağız. Zaten arkadaşlarımızın sorusu da oraya geliyor.

Aramızda çıkan kızılca kıyametlerden korkmayalım. Yalnız bu kızılca kıyametleri biz (hani o yıldırımı sonra paratonerle kuyuya indirdiğimiz gibi yahut en yüksek voltajlı elektriği güzel kablolarla kanalize ettiğimiz gibi); bu bizim de enerjimizden ileri gelen çatışma ve çelişkilerimizi, hangi cihazla, hangi makinenin içinde insanlarımıza en yararlı biçimde kullanabiliriz, geliştiririz? Onu arayacağız. O da dediğim gibi, İşçi Partisi yahut Sosyalist Parti (ne ad verirsek verelim) -modern toplumda siyasi Partiler- kanalıyla olur.

Burada bir nokta geliyor. İşte arkadaşımız soruyu açarken zaten öyle koydu. İşçi Sınıfının "özörgüt'ü ne olmalı?

Bunu ben çokça dinledim. Bu "özörgüt" lâfını kim icat ettiyse... Ne diyeyim ona? Boynu altında kalsın mı, yoksa babası cennete girsin mi, demek lazım? Araştıralım. Yalnız, bir lâf bu. Ben dünyada epeyce başka dillerde de okudum sosyalist literatürü, bir "özörgüt" terimine rastladım. Bizde bu da icat edildi. Böyle şeyleri icat etmekte birebiriz maşallah. Ve kendilerine de sordum: Kardeşim, proletaryanın "özörgüt'ü deyince ne anlıyorsunuz? falan... Bir şaşılıyorlar çok defa. Çünkü o da bilmiyor nedir o "özörgüt". Ama "özörgüt" için kelleler uçurmaya hazırdır.

Kardeşim, Proletaryanın örgütü vardır. Yani öz evlât, üvey evlât gibi; proletaryanın bir özörgütü, bir de üvey örgütü... Böyle bir şey ben bilmiyorum. Siz nereden icat ettiniz? Nerede görüyorsunuz bunu? Bunun anlamı nedir? Böyle bir acayip lâf ve kavram çatışması içine düşüyoruz. Sırf terimlerle...

Oysa İşçi Sınıfının siyasi örgütü -dünyanın her tarafında kurulduğu gibi- Türkiye'de de her zaman kurulabilir. Ve bugün İşçi Sınıfı adına kurulmuş bir de Örgüt var TİP diye. Bu örgütün eksikleri var mı? Tamamlıkları nelerdir? Bunlar tartışılabilir. Tartışılmalıdır da. Yani, bu tartışmayı yasak etmek, bu örgütün yaşamasına, gelişmesine engel olmaktır. Çünkü bizim bildiğimiz, proletarya örgütünün iki karakteristiği vardır:

Birincisi: Kendi içinde, *Otokritik* derler (ona özeleştiri diyorlar galiba, herhalde "oradan oluyor, evet özeleştiri, kendi kendini eleştirme), bunu yapıyorsa proletarya örgütüdür o. Yapmıyorsa, ağzıyla kuş tutsun, İşçi Sınıfının -isterlerse "özörgütü" diyelim- özörgütü olamaz. Ama üvey örgütü de olamaz. İşçi Sınıfının örgütü olmaktan çıkar. Bizim bildiğimiz bu.

Birincisi: *kendi içinde otokritik yapacak...*

İkincisi: Ama yalnız böyle toplanıp da sabaha kadar tartışma yapan bir akademi değildir İşçi Partisi. İş yapan bir örgüttür. Kiminle yapacak? Büyük, geniş halk yığınlarıyla. Yani başta İşçi Sınıfı gelmek üzere; köylü, esnaf, aydın yığınlarımızla... Dolayısıyla, Proletarya Partisi deyince:

İkinci Karakteri: *Yığınlarımızla ilişki kurmuş mu? Onların içinde mi, değil mi? Dışında mı? Buna bakarız.*

Oysa bugün proletaryanın "özörgütü" var mı, yok mu? Haydi, kılıçları çekiyorlar birbirlerine... Vardır. Yoktur. Ne var diyen, niçin vardır diye ispatlıyor. Ne yoktur diyen, niçin yoktur diye ispatlıyor.

Yok, böyle bir şey. E, zaten bizim, yani o özendikleri kitaplarda da böyle bir şey yok. Nerden icat edersiniz böyle lüzumsuz şeyleri, kavram gelişmeleriyle birbirinize düşersiniz yahu? Yazık değil mi enerjinize?

Proletaryanın Örgütünün iki basit karakteri vardır (yani yalınkat): Kendi içinde özeleştiri yapıyor mu? Otokritik yapıyor mu? TİP'te böyle bir otokritik, bir zaman kimi katlar tarafından yasak edilmiş. Bunu işittik. Bu yanlış. TİP'i Proletarya Partisi olmaktan çıkarır. O açıdan yanlış. Ondan sonra, büyük yığınlarla temas edeceğiz. Büyük yığınların kendileri, kimisi *Sendikalar* biçiminde, kimisi *Kooperatifler*, kimisi başka *Dernekler*, *Cemiyetler* vb. ile az çok örgütlüdür. Bunlarla ve tabii tek tek de gene işçilerimizle, köylülerimizle ilgi, ilişki kurduk mu Parti olarak? Tam anlamıyla kuramadıysak, demek ki eksikimiz var. Özörgüt müyüz, üvey örgüt müyüz diye aramaya lüzum yok. O eksikimizi nasıl düzelteceğiz? Bunun çaresini düşünmeye mecburuz.

Dolayısıyla, bugün, şimdi bir İşçi Partisi örgütü içinde tartışma konuları bunlar olmalı. Biz *Özeleştiri* dediğimiz otokritiği, birbirimizi eleştirmeyi nasıl yaparız? Bunun bir erkânı, âdabı vardır. Yani hemen yıldırım gibi birbirimizin kafasına düşmeyeceğiz. O çok ilkel elektrik biçimi... Birbirimize nasıl o içimizdeki cevheri, enerjiyi bir kabloyla aktaracağız? Ve birbirimizi nasıl ikna edip aydınlatacağız? Bunun biçimi var. *Partinin Organları* vardır. Partinin kuracağı *Konferanslar* vardır. Oralarda kayıtsız şartsız tartışırız, eleştiririz meselelerimizi.

Hatta bunların bir kısmı, mesela yabancı kulaklara bile gitse, önem vermeyiz. Yani, düşman duymasın falan filan, diye birtakım lâflar da geçiyor, duyuyorum. Düşman duyuncaya kadar biz de uyanmış oluruz. Düşman duymasın diye biz birbirimizi uyandırmadık mı, e zaten düş-

manın istediği bizim uykuda olmamız... Dolayısıyla onun ekmeğine yağ sürüyoruz. Otokritik yapmamak bu kadar tehlikeli bir şey.

Fakat böyle bir peklige düştük. Asıl eleştirilecek nokta bu...

Ondan sonra, *Yığınlarla ilişkimizde...* İşte bu Bürokratlar... Demin arkadaşımızın söylediği gibi: "Bu bürokratlar, 600 sene yetmez mi bu milletin başına belâ olmuşlar? Hâlâ onları biz adam yerine koyup da onlarla bir hizaya mı geleceğiz? Hâşâ! Vurun keratalara, falan!.." E, böyle aslan gibi genç arkadaşımız da bunu mâkul görmüş. Çünkü görünüşte çok haklı gibi gözüküyor.

Gerçekten Osmanlıyı batıran bu Bürokratlar olmuş. Yani o Derebeylik sistemi, koca Osmanlı İmparatorluğunun altından girmiş, üstünden çıkmış. Bunlar şimdi Cumhuriyette de mi başımıza dert olacak diye, haklı olarak... Görünüş bu... Ama bu görünüşün altı başka öz taşıyorsa ve olaylar da bizi başka yönde aydınlatıyorsa, onu aramaya mecburuz. *Görünüşe aldanmamak* İşçi Sınıfı Mantiğinin birinci problemidir. Ve görünüşe aldanmak, bilirsiniz en büyük belasıdır insanlığın.

Evet. Bugün Türkiye'de eğer bezirgan sınıfların Partilerinin egemenliği varsa, bütün başarılarının sırrı görünüşe aldanma içinden çıkar, arkadaşlar. Hatırlarsınız, meşhurdur tarihte... Meşhur değil, hâlâ gidin herhangi bir köyümüze, değil mi? köylüye sorun: Güneş mi dünyanın etrafında döner, dünya mı güneşin? Yahu, kör müsün der. İşte güneş oradan doğuyor, doğudan; batıdan batıyor. Besbelli etrafımızda dönen o. Değil mi? Görünüş gayet açık. Güpegündüz görmüyor musun der. Ve Galile diye bir bilim adamı çıkıp da: "Hayır, dünya güneşin etrafında dönüyor" dediği zaman, Papazlar ne yaptı, biliyorsunuz: "Vay, sen Allah'ın kelâmına karşı geldin, alçak. Dünya merkezidir kâinatın. Nasıl dünya dönüyor [dersin]?" diye, yakmaya kadar götürmüşlerdir. Biliyorsunuz...

Bütün bunlar görünüşe aldanma hikâyesidir. Ve görünüşe insanlar çok kolay aldanır. Çünkü 7 bin yıldır biz, o *Aristo Mantiği'nin* kafa işleyişi içine girmişiz ve bugün bunu normal sayıyoruz. Bu Aristotalis'in 2500 yıl önce koyduğu: "*Ya Evet diyeceksin, ya Hayır, ikisi ortası olmaz*" kuralından başka türlü düşünülemez zannediyoruz. Oysa 7 bin senede olaylar bunun tersini ispatlamış hep. Hep çelişkiler bir araya gelmiş, zıtlar birbiriyle çarpışmış, ondan çıkmış bir enerji, yürümüş, falan. Bunu göremiyoruz. Çünkü rahatımıza da geliyor, alışmışız. Atalarımızın atalarından beri böyle düşünmeye alışmışız.

Şu halde, en başta gelen: Genç arkadaşımızın da söylediği gibi, kafa yapımızın bu metot ve mantık işleyişini daima kontrol etmemiz. Acaba sapıtıyor muyuz? Gene bir tarafı tuttuk, öteki tarafı görmüyor muyuz? Çünkü bir taraflı hiçbir şey yoktur ve bir taraflı hiçbir şey aydınlanmaz.

TOPLUMU KURTULUŞA GÖTÜRECEK BİRİCİK GÜÇ ÖRGÜTLÜ İŞÇİ SINIFIDIR

İşçi Sınıfının, dolayısıyla, *Örgütü Meselesi* dendi mi, bu anlaşılır. Modern toplumda -tekrar edelim- iki *Modern Sınıf* vardır: Biri *İşçi Sınıfıdır*, birisi de *Kapitalist Sınıfıdır*. Öteki büyük Köylü yığınları, muhtemeldir, işçiden belki on kere daha çok ıstırap çeker, acı çeker, yoksuldur. Yani, köy ağası bilirim, bizim işçinin konfor hayatını rüyasında görmemiştir, ama gene Ağadır. Sırtında bir asker kaputu vardır. Böyle ağalar da görmüşüzdür. Elinde bir tespih, tespihini iki kişi taşır, ibriğini bir kişi taşır falan... Helaya beş kişi ile gider. Neymiş? Ağadır, falan... Köylümüz bu durumda. Yani köyümüzün ağası bu durumda.

Böyle bir toplumda bulunduğumuza göre, şu halde mesele yalnız yoksulluk, varlık meselesi de değil... Modern Sınıfta etken olmak, yani toplumu bu çıkmaz kargaşalıktan kurtarmak, hangi güçlerle olur? Onu arayacağız. Ve bu güçler ikidir: *Modern Sınıf* ya Kapitalisttir ya İşçi Sınıfıdır. Bunun dışında sınıf yoktur. Ötekiler *7abaka'dır* ve hepsi geçmişten kalmadır. Köylülüğümüz de Ortaçağdan kalmadır, esnafımız da öyledir. Üretim tarzı da. Küçük bir dükkânda hâlâ didinir, Bâbil Devrinde olduğu gibi... Hiç farkı yok... Köylü, gene öyle... Etiler devrinde nasıl karasabanla uğraşıyorsa, gene öyle zavallı, uğraşır.

Bu üretim temelindeki karakter, ister istemez insanların düşünce ve ruh karakterini de az çok damgalıyor. Ve onun için, bunların Modern çağda bir Öncülük yapması imkânsız görülmüş. 500 senelik Kapitalizmin tecrübesi, başka her memlekette de bizim tarihimizde de bunu göstermiş. *Celâli İsyancıları* oldu. Onların ararsanız alt tarafını, hep Köylü İsyancılarıdır. Çoğunlukla böyle... Başka şeyler de karışıyor ama o ayrı konu. Hiçbiri sonucu varamamıştır. Çünkü en isyancı idealistin, bakıyorsunuz yanındaki adamlara... Padişah yolluyor gizli bir ajan, ona diyor ki: "Sana falan yerde Beylerbeyilik veriyorum." Tamam. İlk hancı o vuruyor liderine. Yapısı bu... Kişi çıkarı birinci önem kazanıyor, küçük üretimde. O üretimin şartlandığı bir kafa yapısı...

Ama *İşçi Sınıfı* için öyle değil. İşçi Sınıfı... Yani, demiyoruz ki, işçiler içinde küçükburjuva yoktur yahut kendinden başkasını satabilen insan yoktur. Elbette var. Yani, kişi olarak işçiler de binbir yara taşıyan insanlardır. Çünkü bu toplumdan geliyorlar. Ama sınıf olarak ele aldık mı, Türkiye'de o sınıfı... Fabrikada 300-500 kişi çalışır. Hepsinin üzerinden kapitalist silindiri geçer. Hepsinin yaşama şartları aşağı yukarı birbirine yakındır. Ve çıkarları da: Bir tek cephe kurup, o sömürüye karşı tedbir almaktır. Böyle sınıf yalnız İşçi Sınıfı... O açıdan İşçi Sınıfının öncülüğü şarttır.

Bu İşçi Sınıfının Öncülüğünü de ancak İşçi Sınıfının Partisi kurar. Ve bu Partinin parti adını alması için, bizim dünya Ölçüsündeki denemelerden öğrendiğimiz, iki kere iki dört kural:

Evvelâ Parti kendi yanlışlarını kendi içinde, kendi ahkâmıyla [kullarıyla] eleştirmeyi bilmelidir.

Bilmezse eğer, yanlışını görmüyor. Dolayısıyla kıyamete dek yanılacak. Ve tabii her yanılan güç gibi bir gün yenilecek. Yenilgiden kurtulmanın tek şartı: Eleştiri...

Ama bu eleştiri gökte olmaz. Mutlaka Türkiye'nin içindeki bütün insanlarla... Hangi bütün insanlar? Finans-Kapital dışında olan, geri kalan bütün milletle bağlar kurmak lazım.

E, zaman oldu, biz bu şeylere karşıyız şeklinde, yani Türkiye'nin Bürokrat zümresine karşıyız diye, bir Cephe kurmaktan kaçınıldı. Buna gerekçeler nelerdi? Çocukça gerekçeler de kondu. İşte canım, biz henüz zayıfız, girersek bizi... E canım, sen kendine güvenemiyorsun öyleyse. Sen zayıfsan kuvvetlen, bilinçlen ve gittiğin yerde de onlara alet olma.

İşçi Sınıfının gerçekten sözcüsüysen, onun öncüsüysen, sen hiç kimse tarafından aldatılamazsın. Modern bir sınıf olarak onun aldanmasına imkân yok. Bellidir düşüncesi, davranışı ne olacaktır. Ama öteki, geri kalan bütün zümreler, hatta en bilgin olan Bürokrat zümre (Paşasından alın işte Valisine, bilmem nesine kadar), yöneliş açısından ya burjuvazinin kuyruğunda gider, yahut küçükburjuva kuruntular içinde hayalperesttir. Hiçbir ciddi kavram kafasında billurlaşamaz. Buna karşılıksa biz; İşçi Sınıfının oturaklı ve modern durumundan çıkagelen bir bilincine sahibiz. Bilimi de var, bilinci de var. Bunu benimsersek elbette, nereye gidersek orası bizi eritmez, biz orasını bize en elverişli biçime getirebiliriz. Çünkü kimseyi aldatmaya niyetimiz yok.

Büyük yığınlarımızı görüyoruz. Bezirgan partiler kimin partisidir? 400-500 tane büyük Finans-Kapitalistin. 10 tane partisi var keratalarının... Ve 30 milyon insanı kandırıyorlar. Ne sayede kandırıyorlar? Görünüşe aldatıp ve sadece yalan söylemek sayesinde... Ve ondan sonra da sömürmek, haçerlemek sayesinde...

Bizim böyle bir niyetimiz yok. İşçi Sınıfı hiç kimseyi sömürmeyecek. İşçi Sınıfı hiç kimsenin üzerinde baskı yapmayacak. Yani, hiç kimse derken... O Finans-Kapitalistleri bile, bizim memleketimiz şartları içinde gördük... Örneğin: 27 Mayıs akşamı 30 subay, 500 tanesini toplayıp Yassıada'ya koydu. Çıt çıkmadı memleketten. Bu kadar da basit. Yani, adeta bir mahkeme konusu. Bu sömürücü, tahakküm yapan insanlara 141. maddeyi tatbik etsek, ertesi gün Türkiye kurtulur bunların belâsından.

Kanunlar bile: "Tahakküm" diyor. Yani, değil mi? 141-142'den şikâyetçiyiz. Doğru... Çünkü bunu hep İşçi Sınıfına karşı kullanıyorlar, onun için şikâyetçiyiz. Hâlbuki tahakkümü yapan İşçi Sınıfı nerede var yahu? Biz kimi eziyoruz, kimi sömürüyoruz işçi olarak, değil mi? Hiç... Sömüren, soyan onlar. Ondan sonra, siz tahakküm yapıyorsunuz diye, 141'i de bize uyguluyorlar. Gelin, biz de size uygulayalım desek, mesele kalmayacak. Bu kadar da iş basit, Türkiye ölçüsünde...

{Gülüşmeler}

* * *

Hikmet Kıvılcımlı: "Aydınlık" hakkında arkadaş soruyor. Ben... Buyurun. Söyleyin canım.

Bir Dinleyici: (Sözleri banda alınmamış)

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, Arkadaşlar. Bir defa, daima onu söyleyim. Yani, yüzmeyi öğrenmek için... Suya girmeden, karadan yüzme öğrenilmez. Dolayısıyla, halkımızı uyarmak mı istiyoruz? Örgütlemek mi? Evvelâ halkın içine girmeyi becerelim. Yani, bilmeden bile girsek, şu en basit bilgilerimiz bizim orada, işin içine girdiğimiz andan itibaren, nasıl davranmamızı bize pekâlâ öğretebilir.

Diyelim ki hata ettik. Varsın halkın içinde hata edelim. Onu düzeltmek kadar kolay bir şey yok bizim için. Çünkü organlarımız; hemen birbirimizi eleştirmeye hazır, kurulu bir cihazdır. Batarya mevcut elimizde... O batarya içinde eleştiririz, o yanlışımızı da düzeltiriz.

Şu halde: Halk içine girmek her şeyden önce; onun günlük kavgalarını birer birer izlemek ama ne ise öylece ele almak, sonra ona yol göstermek... Bu en birinci meselemiz bizim bugün...

Halktan kopuğuz. Gerçi hepiniz halk çocuklarıdır. Ama geniş ölçüde halk yığınlarının yürüyüşlerinde yokuz. Bunu da itiraf edelim. Yani, ha dedi mi AP çevresi, kodamanları -otomobilleri var belki, onun için ama- yüz binlerce insanı sürükleyip götürabiliyor. Biz henüz o kadar sürükleyemiyoruz. Çünkü demek içinde değiliz. Böyle bir yanlışımız var.

Bu yanlışlıkta terminolojinin de rolü yok mu? Hani lâf, terim, deyimler diye var... Bizim aydınlar, onu da yaptık... Yani, eskiden bir *Medrese Osmanlıca'sı* vardı: Hep böyle Arapça, Acemce lâflar birbirine eklenir, uzun, bir sahife dolusu bir cümle falan yazmak en büyük marifet sayılırdı. O Medrese diliydi. Halktan kopmuş çünkü halkla alâkası yok. Ama Aydın olarak Öyle kopmuşuz ki halktan, ondan sonra Cumhuriyet geldi, devrimci olduk, sosyalist olduk: gene o Medrese kafamız ve Medrese terminolojimizle bu sefer *Öztürkçe* diye tutturduk..

Dedim ya, ben dahi bilmiyorum: "Özörgüt" nedir? diye. Soruyorum: "Özörgüt" mesela?.. Her gün bir lâf icat ediyorlar böyle. Ki bu sözcükler de bizim halkımızın bildiği sözcük değil.

"*Millî Demokratik Devrim*" de, onun için bir bakımdan... Yani, ele alırken düzeltmek lazım. Yahu, bizim Türk'ün anlayacağı *Millî Kurtuluş* var. *Kuvayimillîye*'yi bilmeyen köylü yok. *Kuvayimillîye* dedik mi, Arapça'dır ama herkes de bilir. *Kuvayimillîye*, Arapça: Kuvvetin bilmem "Cemm-i mükessir"idir [Arapça'da ekle değil de kelimenin yapısını değiştirerek çoğul yapma yöntemi, (kitab, kütüb... gibi)], yok bilmem "Terkib-i izafî" [isim tamlaması, (odanın tavanı gibi)]dir falan... bunları düşünmüyor halk, *Kuvayimillîye* diyor. O görmüş, silahla dövüşmüş... Yunan'ı da denize dökmüş. Böyle bir terimimiz var, hazır ortada. Onu kullanacağımıza, hayır "*Millî Demokratik Devrim*" diyelim. Peki, öyle deyin kardeşim ama işte gittiniz mi köye, bu yenir mi, yenmez mi diye soracaklar size. Durum böyle oluyor.

Tabî bunlardan da kurtulmak lazım... Ama bunlardan kurtulacak, söyleyeyim ki, biz aydın zümre değiliz. Yani, kendimi de katayım isterseniz. Sizin gibi halktan gelmiş, halk çocukları bunu yapacak. Sizden onu rica edelim. Elinizden geldiği kadar bu yeni lâfların, yani halkın anlamayacağı tarafı varsa, kullanmayalım. Arkadaşımız onu söyledi ve o açıdan önemli görüyorum: Gerçekten bugün yeni bir Medrese icat ettik biz: *Öztürkçecilik Medresesi*... Hiç kimsenin duymadığı, horoz ötmez, gün batmaz lâflar icat ediyoruz. Türkçe de değil zaten ama Türkçe diye yutturuyoruz.

Bir şey mi söyleyecektiniz?

Bir Dinleyici: Efendim, şöyle bir durum var. Halktan kopuk diyorsunuz. E, size demin soru soran Ali Abi olsun, ben olsun, biz kölüyüz. Taşralıyız. Kendisi 50'den bu yana bu işlerin içindedir. Yani politika diyelim kısacası, onun içindedir. Kendisi Demokrat Parti zamanında militandı. Ve her söylediği alkışlanıyordu. E, zaman geldi, 60'tan bu yana, ben olsun, o olsun, İşçi Partiliyiz. Ve de ben kasabada oturuyorum. Köyde olsun... Kendi de buraya geldi. Şimdi onun çok söylediğine alkış tutanlar, onun yanına bile yaklaşmıyorlar. Benim bir sürü arkadaşım -içindeyim, hayatımda hiçbir değişiklik yok- bütün arkadaşlarım koptu benden. Misal: mesela, kim bilir kim demiş, affederseniz, bu Komünist diyor. Bırak şunu, bu sapmış, şöyle olmuş, böyle olmuş... E, ben... En yakınlarım bile şüphe ile karşılıyorlar durumu. Yani karşı taraf boş durmuyor, çok çalışıyorlar. Ve de biz buna karşı güçsüz kalıyoruz. Bölüyorlar. Bir sürü arkadaşımı çeldiler mesela. Kendisinin de durumu... Yani bizim, biraz da karşı tarafın, yani Finans-Kapital dediniz, o muazzam çalışıyor efendim. E, bunu da kabul etmek lazım. Mesela, eskiden şöyle bir misal veriyorlar, diyorlar ki: Yani neyimiz vardı? Bak kendi gerçi fabrika yaptı ama sen de bir şeyler yaptın. Ger-

çekten köylü bunu düşünüyor efendim. Eskiden, benim babam köyün ağasıdır, o dediğiniz gibi, hiçbir şeyi olmayan adamın şimdi biraz şeyi var, bir şey edindi. E, köylü de edindi. Mesela amcamların fabrikası iki tane olunca, onun da iki çift ayakkabısı oldu. Yani böyle bir karşı tarafın, o Finans-Kapitalin şeyi de var yani, rolleri de var.

Bir Diğer Dinleyici (A. Ö.): Ben askerden terhis olduğum zaman... Şeker meker getirir. Bir bavul *7an* gazetesi getirdim. O zaman daha solcuym. Fakat o günler, biliyorsun ki, solcu diyenin anasını kovalarlar. Halk Partisi'nin beli kırılması lazım gelirdi. Demokrat Parti, benim kendi fikrime göre, bir halk hamlesi idi. Fakat maalesef, Menderes'in dediği gibi, köşe başı milyonerleri gene yetiştirdi, gene ele aldılar partiyi. Şimdi ben o zaman, 50'de Demokrat Parti'ye girdiğim zaman, "*Cumhuriyet Halk Partisi'ne Methiye*" diye bir şiir yazmak mecburiyetinde kaldım ve komünist diye Babaeski'ye de gittik kaldık. Demokrat olduğumuz halde...

*Yamalı gömlekler, başımız açık
Evde ekmek yoktu, aklımız kaçık
Baba büyük ama çocuklar küçük
Açlığa dayanan kimse kalmadı*

*Elde beş para yok, şeker beş yüze
Mısır yüz yirmiye verildi bize
İki buçuk papel bir kilo gaza
Lâmbadan medet uman kalmadı*

*Köylü deyip bizi hiçe saydılar
Ver para, ver para bizi soydular
Çalıştık aç kaldık, onlar doydular
Yüzleri kızarıp da utanmadılar*

*Onlardan korkuya kaldık içerde
Buğdayın olsa da, değirmen nerde?
Bizim aç öldüğümüz geçen günlerde
Onlar tok yattı da utanmadılar*

*Öğretmen evini köye yaptılar
Öküzlerimizi alıp sattılar
Üstelik de bize dayak attılar
Siz de necisiniz diyen olmadı*

Ölülerimize bulamadık kefen
Hasıra sarıp ettik defin
Hasırın da yoksa çarşafı sökün
Dediler de bize utanmadılar

Kendi malımızı kendimiz çaldık
Ayıp oldu ama selâmet bulduk
Bağırdık, çağırdık, bir medet umduk
Sesimizi duyan kimse olmadı.

diye şiir okuduk. İşte senin dediğin gibi: Keşkekçinin, keşkeklenmemiş keşkek... Medrese yazısı, kim uzun yazarsa o kazanır bu davayı. Açıkladığımız, kafa yordığımız mesele... Onun için ben, yani haddim olmayarak... Davamız sosyalizm davası, yani bunun iğrisi büğrüsü ne olacak? Öyle be canım..

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederiz.

GERÇEK PROLETARYA PARTİSİ HER ENGELİ AŞAR

Şimdi arkadaşlar, tabii iş şeye geliyor: Yani kavganın güçlüğü, çetinliği yahut yumuşaklığı... Oraya geliyor. Elbette Türkiye'de bu kavga çok güç müdür? Çok güçtür. Bir açıdan... Ama yalnız güç tarafını ele almamak da lazım... Çünkü aynı zamanda çok da kolaydır. Kolayını 27 Mayıs ispatladı bize. Yani ne kadar kolaymış, bir de onu gördük.

Çok güç... Finans-Kapital çünkü 20 milyar Bütçe onun elinde. Bütün *Basın* elinde. Şimdi *Dini* de ele aldı. Değil mi?..

Ki bizim dinimiz, devrimci ve insancıl dinlerin en mükemmelidir. Onu da... Biz sosyalist olunca, hemen ona karşı gelmek lazım gibi bir havamız da var bizim. Yani kendimizi de eleştirelim. Ve o zaman, zeytinyağıyla su gibi de halkımızla ayrı kalıveriyoruz. Anlatabildim mi?

Bu kadar hinoğlühince çalışan bir düşmanın karşısındayız. Millet düşmanı, vatan düşmanı olmasına rağmen, büyük yığını ne yapıyor yapıyor, ya kursağından yakalıyor yahut kafasındaki inancından yakalıyor ama kendi yürüncesine sokabiliyor. Böyle korkunç bir düşman...

Fakat bu düşman da... Bir de onun antitezi var. Bakıyorsunuz, 20 tane İstanbul'daki subay, 20 tane de Ankara'daki, bir gece yarısı karar verip de hop diye atladı mı, aradınsa bul düşmanı... Yassıada'da nefesini alıyor. Bu kadar da zayıf...

Demek ki, *Diyalektik* dediğimiz işte bu: Kuvvetli mi bu? Muazzam kuvvetli... Zayıf mı? Muazzam zayıf... Böyle bir... *zıtlar bir arada* işte. Hele Türkiye'de bu zıtlık olağanüstü büyük...

Şimdi bu zıtlığı bir tarafından alıp da bedbinliğe, yani kötümserliğe yahut iyimserliğe düşmemek lazım. İşçi Sınıfına düşen bu...

Yalnız ne oldu? Bu kadar kolay devrilen bu sınıf, onu devirenlerin öyle bir çenesinin altından girmeyi bildi ki, bugünkü durumda sanki o devrim onlar için yapılmış gibi, onların sömürüsüne giriverdi.

Neden oldu bu?.. İşçi Sınıfının örgütünün yeteri kadar böyle bir devrimde rol alacak duruma girememiş olmasından... Eğer İşçi Sınıfımız, gerçekten bilinçli bir örgüt kurup da (yani çivi çiviyle sökülür; o devrimci çivi o Finans-Kapital çivisini söktüğü zaman, kökünden onu gidermesi için) ona gerekli teklifleri ve tabii teşebbüsleri, girişimleri de yapabilseydi; elbette bugünkü duruma gelmezdik. Şu halde ondan ders çıkaralım.

Bugün, şu halde, gerek Vatan, gerek Millet ölçüsünde ve gerek Dünya ölçüsünde kurtuluş -insancıl bir düzen kurulması- gerekiyorsa, Türkiye'de her şeyden önce İşçi Sınıfının öncü olduğu bir siyasi Partinin ama gerçekten siyasi Parti denecek karakterde (bir avuç adam da olsa) gelişmesi gerekiyor. Bunu hiç unutmamak lazım, genel olarak...

Bunun dışındaki öteki tartışmaların o kadar -bizi dehşete düşürecek kadar- önemi yok bence... Yani AP Aydınlık mı, Mor-Aydınlık mı?.. Yahut işte Sosyalist mi, Demokrat mı demek lazım? Falan... Bunlar sözcükler... Bunu anlatmaya çalışıyorum. Ve bu sözcüklerden kurtulalım.

Onların ayrıntılarına girmeyeyim yeniden. Yalnız bilelim ki, biz İşçi Sınıfının Partisini, siyasi örgütünü her şeyin üstünde tutacak ve tam -gerek özeleştirisiyle, gerek yığınla bağ kuruşuyla- gerçekleştirecek insanlar olmaya çalışalım. Bunu yapabildiğimiz ölçüde: "Gün doğmadan meşime-i şebden neİer doğar" der eskiler. Yani, gecenin sabahı nasıl olur, hiç kimse fark edemez...

O zaman biz ama ikinci defa gene gafil avlanmamalıyız. Özellikle bilinince gelmiş işçi ve diğer köylü, bütün vatandaşlarımız...

Köylünün büyük yığın olarak öncü olamayacağını söylemek, köyden mesela arkadaşımız gibi uyanık, hatta Ağa Çocuğu, insanların İşçi Partimiz içinde en önde, bilinçli, en bilinçli bir savaşçı olmasına engel değildir. Tam tersine...

PROLETARYA PARTİSİ

SIRF İŞÇİLERDEN DERLEŞİK BİR ÖRGÜT DEĞİLDİR

İşçi Partisi demek zaten, yalnız işçilerin Partisi demek değildir. Bir de o Sapıtma var... Ve bugün o sapıtmayla da karşı karşıya İşçi Partisi: "Biz işçiyiz, bu Aydınların işi ne içimizde? Bunlar bizi; basıp, üzerimizde basamak yapıp yükselmek için bahane ediyorlar. Falan..."

Görünüş çok parlak... Ama bunun altında saklanan şey?.. Bereket örneğini biliyoruz: 100 sene evvel Çar Babanın *Zubatof* diye bir generali vardı, onun kurduğu düşüncedir bu. Yani, Türkiye'ye de getirilmiş nihayet yüz sene sonra, görüyoruz. Ve bunu yayıyorlar şimdi: *İşçi ile Aydın'ın* arasını açmak...

Kapitalizm... Biliyorsunuz, ondan önceki devirde insan, mesela Esnaf; kendi üretimini yapar, o üretimin gelişimini de kafasında az çok geliştirdi. Yani, düşünceyle davranış bir arada idi esnafta. Köylüde de az çok öyleydi. Ama Kapitalizm girer girmez, çalışanları aldı fabrikaya soktu: "Siz yalnız çalışacaksınız burada, makine gibi işleyeceksiniz. 24 saat!" dedi. Düşünce?.. Düşünce aydınların yapacağı iştir. Bunlar bilgin insanlar... Onları da üniversiteye soktu, şatonun içine kapattı: "Siz burada düşünün bakalım", dedi. Onlar düşünüyor, İşçi Sınıfı aşağıda yapıyor. Birbirinden habersiz... Bir de bu durum var... Burjuvazi bunu devam ettirmek istiyor. Bu da bir tehlike.

Biz mümkün mertebe, o şatonun içindeki şeyleri delelim, duvarlarını. Oradan eğer düşünce varsa, gelsin hayata katılsın, biz de o düşünceye katılalım. Dolayısıyla, bunun yolu da aydınlarla işçilerin birliğiyle olur.

Yalnız aydınların değil... Dediğim gibi, İşçi Sınıfına *Bilinç* getirecek şey yalnız aydınlar değil... Derebeyin içinde dahi hoşnutsuz adam varsa, onun da gelmesi bizi aydınlatır. Yani, biz derebeyin ne olduğunu; derebeyiler içinden birisi gelir de Partimize üye olursa, o zaman çok iyi biliriz. Çünkü herif içinde yaşamış. Onun içyüzünü hepimizden iyi bilir. Ve bize o bilgiyi verdiği zaman, biz de bilinçleniriz. Türkiye ölçüsünde siyasi bilinç böyle kazanılır. Esnaftan gelecek, köylüden gelecek, aydından gelecek, beyden gelecek, kapitalistten gelecek... Evet, Finans-Kapitalistten bile gelirse, buyursun... Ama bize kapitalistliğini, yahut ağalığını değil; İşçi Sınıfımıza bu toplumdaki başka sınıfların yaşayış tarzı hakkında bilgisini getirecek. Kendisi bizim içimizde eriyecek...

Oysa ne oldu? Biliyoruz. İşçi Partisi'nin tüzüğünde... İzmir Kongresinde; oturduk, iki tane *Sandık* kurduk: Bu işçilerin sandığı, önceki aydınların sandığı... Ne oluyor yahu, bu bir Parti değil mi? E, bir Parti ama ne yapalım biz; herkes kendi sandığından çıkacak!.. Yani, Demirel'in Türkiye ölçüsünde yaptığı Sandık oyunu, bizim Partinin içine de sokuldu. Ne oldu? Bunlar basit şey değil, rumuz değil... Uygulama... İşçiyle aydın iki ayrı şeydir. Yani, bu bir Parti değil Konfederasyon demek o zaman. İki ayrı teşekkül, iki ayrı kafa kendi şeyinde yürüyecek. Ayrı sandığı olacak. E, o zaman Partinin birliği, kaynaşması ne oldu? Yok...

Ve bugünkü torpile çarpışımız da buradan başladı zaten. Hâlâ TİP içindeki yarılmaların kökünde bu aydın ve işçi sandıklarının ayrılığının muazzam rolü var.

Tüzük basit bir oyun kuralı değildir. Çok önemlidir. Parti demek, Program dahi değildir hatta. Onun için demin dedim ki, Programın böyle derme çatma, yamalı bohça oluşuna önem verme... Ama bu *Tüzük* maddesine, hatırlarsınız, tâ *Çaltı* zamanından beri değdik. Yapmayın bunu... Parti bir potadır: bu potaya her maden gelecek, orada eriyecek, kaynaşacaklar, dedik. Bunu siz formelman [biçimsel olarak] böyle Sandığı ayırdınız mı, demek ki siz ayrısınız. Bu ayrılık devam edecek. Herkesten artık o zaman başlayalım menşe şahadetnamesi [köken belgesi] sormaya... Sen hangi sınıftan geliyorsun? Falan... O Parti olmaz ki... Bu bir kargaşalık ortamı olur.

Dolayısıyla, dediğim gibi bu Partide nasıl çalışacağız derken: *Tüzük* zaafı, buna benzer... Özellikle tâ o Çar subaylarının kurduğu işçi ve aydın arasındaki kaynaşmayı kaldıracak sinsice oyun... Bütün bunlar karşımıza çıkacak.

Çünkü karşı taraf, işte arkadaşımızın da söylediği gibi, milyarlar harcıyor. Bütün Türkiye'nin bütçesi 30 milyara yaklaştı. Bu 30 milyar niçin harcanıyor? Değil mi?.. Yani, bunun imar sahası falan filan hepsi: Yalnız köylüye yahut şehirliliye; falan iktidar Partisine, Bezirgan Partiye oy vermek için atılmış birer ufak yem parçacıklarıdır. Asıl hedef: İşçi Sınıfı, köylüler nasıl kafadan gayri-müsellâh [silahsız] edilecek? Bunun için uğraşılıyor. O milyarlar büyük ölçüde bu uğurda harcanıyor.

Buna karşı İşçi Sınıfının durumu nedir?

İşte görüyoruz: Yani hepimiz bir can taşıyoruz, bir de ideal taşıyoruz. Yani biz çıplak et gibi bir cepheye gidiyoruz. Onun elinde binbir silah var. Bizim yalnız inançtan, imandan gelen bir silahımız var. Dolayısıyla, böyle bir şey, yani eşitsiz şartlar içinde dövüşüyoruz. Bu çok çetin.

Ama bir de var ki, o sınıf da artık sınıf olmaktan bile çıktı. Yani egemen kapitalist sınıfı artık sınıf olarak egemen değil. Onun içinden de en kodamanları çıktı. O da bir çelişki yarattı onun içinde. *Finans-Kapital*: En kodaman Bankacı, en kodaman Tüccar, en kodaman Ağa, en kodaman bilmem işte Sanayici, geldiler birleştiler... O Finans-Kapitali kurdular. Öteki kapitalist sınıfını bile haraca kesiyorlar. Bütün o tahsisler, milyonlar onların elinden geçiyor.

O zaman, o sınıf da, yani kapitalist sınıfımızın dahi, Türkiye'deki kapitalist sınıfının da Finans-Kapital zümresi dışındaki büyük çoğunluğu hoşnutsuz durumdadır. Ve belki herhangi bir halk hareketinde:

"İllallah, bu namussuz soyguncular gitsin" deyip, bizimle, yani İşçi Sınıfıyla bir müddet de yol yürüyebilir. İşte bunun için de bugünkü aşamamıza: *Demokratik Devrim* aşaması adı veriliyor. Ki biz buna başka isimler de koyabiliriz, dedik. Yahut işte *Minima Program* deriz. En klasik deyim budur.

Minima Program bugün uygulanır. *Maksiması Sosyalizm*'dir. Böyle koymak lazım.

Ve bu Parti bilincini, Parti örgütünü sağlam tutarsak, o zaman bütün zaafımız... Ne kadar cılız olursak olalım, bir Çelik Çekirdek sağlamış oluruz. Ve sosyal gelişim hiçbir zaman ne dünyada, ne Türkiye'de yerinde saymıyor, biliyoruz. Hatta eğer tarihi göz önüne alırsak, yıldırım çabukluğuyla da bir değişiklikler içindeyiz. Bunu, biraz yaşlı olan arkadaşlar bilirler: Dünle bugün arasındaki farkı... Her gün de böyle... Böyle bir ortamda biz eğer bir çelik İşçi Partisi çekirdeğini süreklince ve bilinçlice sağlayabilirsek, büyük iş yapmış oluruz. Ama bu bir avuç adam olmuş, önemi yok. O *Çelik Çekirdek'in* olması en büyük doğumlara gebedir.

Benim şimdilik bu kadarla yetinmem gerekiyor, müsaade ederseniz.